

INTEGROVANÁ STRATEGIE

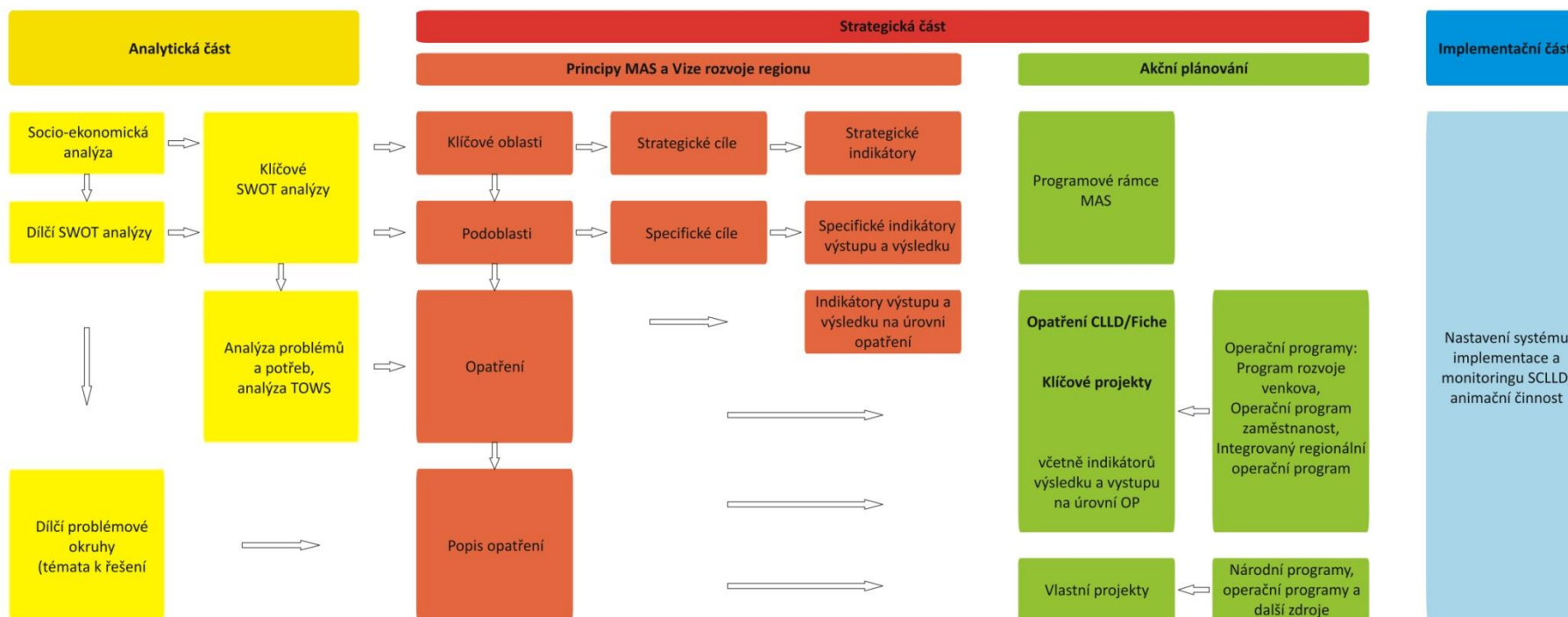
komunitně vedeného místního rozvoje MAS ORLICKO

B. POPIS ÚZEMÍ A ANALYTICKÁ ČÁST

Účinná k 25. 10. 2019

Obrázek 1.1–1: Způsob zpracování strategie a návaznosti dílčích etap zpracování

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci uvedené grafiky je zmapována **koherence jednotlivých procesů při zpracování strategie**. Návaznosti dílčích procesů mezi analytickou, strategickou a implementační částí. **Hierarchie klíčových oblastí, cílů a opatření**

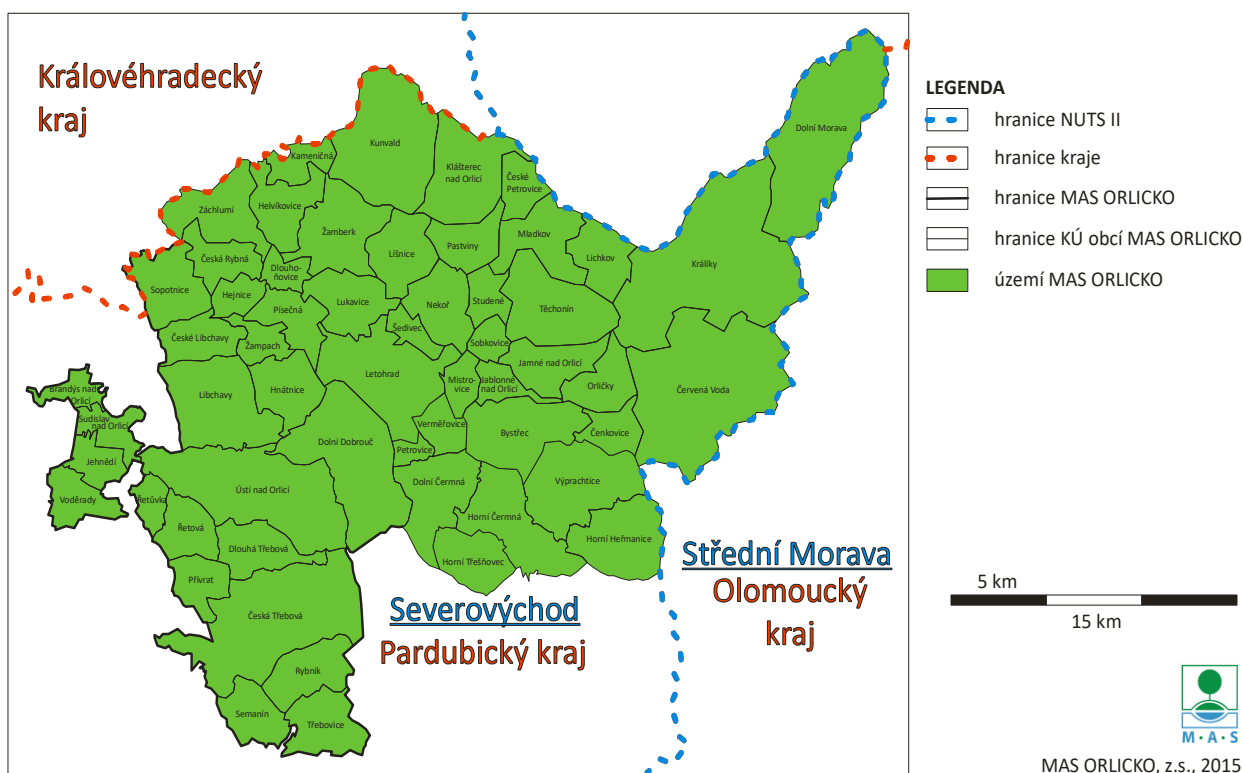
1. Popis území a zdůvodnění jeho výběru

1.1. Základní údaje o území MAS ORLICKO

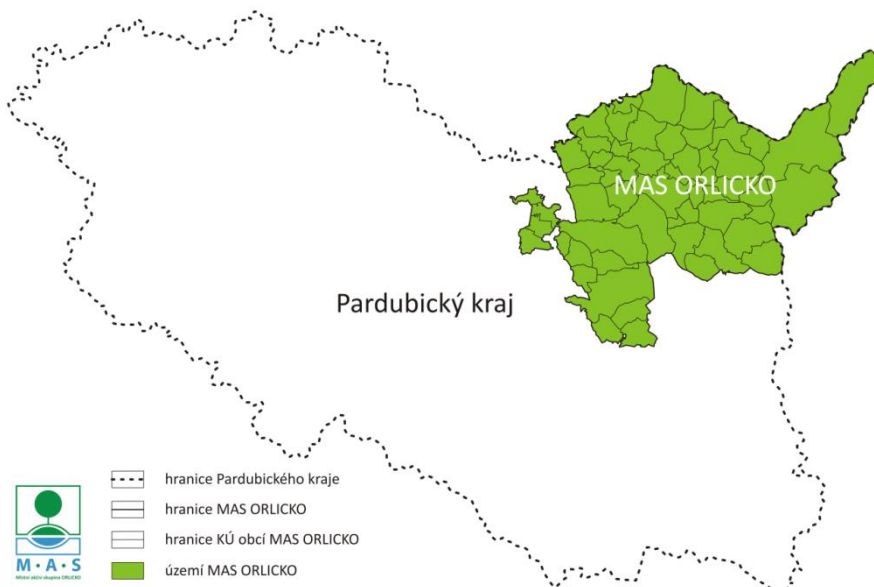
Území MAS ORLICKO se nachází v NUTS II Severovýchod, v Pardubickém kraji a v okrese Ústí nad Orlicí. Z hlediska správního území jde o území obcí s rozšířenou působností Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Žamberk, Králíky a část ORP Lanškroun. MAS ORLICKO sousedí ze severu s Polskem, na východě s Olomouckým krajem, na jihu s ORP Lanškroun a okresem Svitavy, na západě s ORP Vysoké Mýto a okresem Rychnov nad Kněžnou.

Obrázek 1.1–1: Území MAS ORLICKO dle Manuálu tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014 - 2020

MAS ORLICKO, z.s.

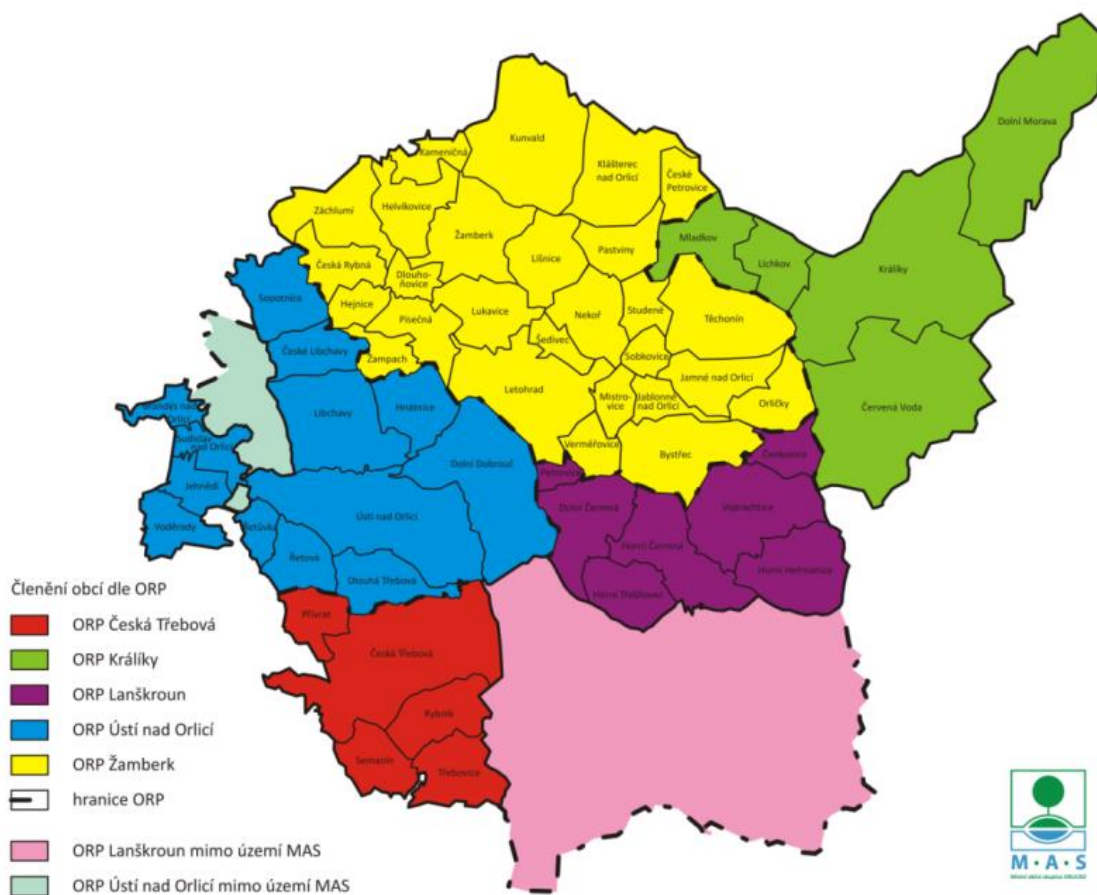

Obrázek 1.1–2: Území MAS ORLICKO v rámci Pardubického kraje

Zdroj: vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Obrázek 1.1–3: Členění území dle ORP

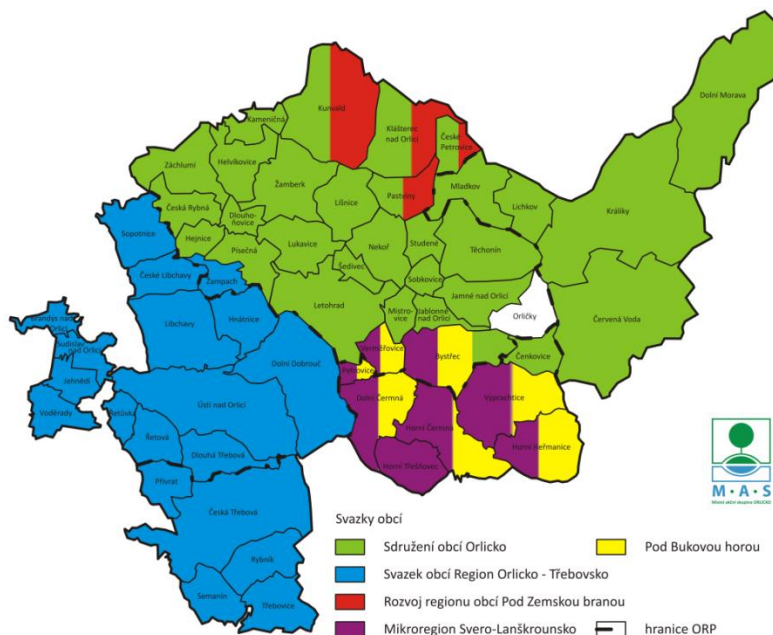
Zdroj: vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Obrázek 1.1–4: Území MAS ORLICKO v historickém kontextu okresu Ústí nad Orlicí

Zdroj: ČSÚ, 2014

Obrázek 1.1–5: Území MAS ORLICKO v členění dle mikroregionů (DSO)

Zdroj: vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Shrnutí:

- MAS ORLICKO je lokalizována na spojitém území 5 ORP (z toho 4 ORP pokrývají prakticky 100 %) a jedno ORP částečně (zde kopíruje existenci mikroregionu Severo-Lanškrounsko)

- MAS ORLICKO leží v území 5 z 6 ORP bývalého okresu Ústí nad Orlicí a územně tak navazuje na toto správní uspořádání
- Území je kompaktní i z pohledu působících mikroregionů a dobrovolných svazků obcí, které kopírují území Sdružení obcí Orlicko: ORP Žamberk + Králíky, Region Orlicko – Třebovsko: ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová, Mikroregion Severo-Lanškrounsko / Pod Bukovou horou: část ORP Lanškroun
- V ORP Vysoké Mýto v současné době nepůsobí žádná místní akční skupina a pouze některé obce z tohoto ORP jsou začleněny do územní působnosti dalších MAS Pardubického a Královéhradeckého kraje

Tabulka 1.1–1: Přehled obcí v území MAS ORLICKO

ORP Česká Třebová	Počet obyvatel k 1. 1. 2014
Česká Třebová	15 783
Přívrat	344
Rybník	831
Semanín	629
Třebovice	795
ORP Králíky	Počet obyvatel k 1. 1. 2014
Červená Voda	3 088
Dolní Morava	302
Králíky	4 400
Lichkov	544
Mladkov	526
ORP Lanškroun	Počet obyvatel k 1. 1. 2014
Čenkovice	183
Dolní Čermná	1 308
Horní Čermná	992
Horní Heřmanice	498
Horní Třešňovec	621
Petrovice	239
Výprachtice	989
ORP Ústí nad Orlicí	Počet obyvatel k 1. 1. 2014
Brandýs nad Orlicí	1 381
České Libchavy	623
Dlouhá Třebová	1 289
Dolní Dobrouč	2 583
Hnátnice	857
Jehnědí	324
Libchavy	1 710
Řetová	693
Řetůvka	278
Sopotnice	938
Sudislav nad Orlicí	131
Ústí nad Orlicí	14 364
Voděradý	337

ORP Žamberk	Počet obyvatel k 1. 1. 2014
Bystřec	1 137
Česká Rybná	398
České Petrovice	148
Dlouhoňovice	790
Hejnice	207
Helvíkovice	467
Jablonné nad Orlicí	3 263
Jamné nad Orlicí	704
Kameničná	305
Kláštorec nad Orlicí	888
Kunvald	977
Líšnice	747
Letohrad	6 316
Lukavice	1 114
Mistrovice	604
Nekoř	933
Orličky	305
Pastviny	347
Písečná	511
Sobkovice	263
Studené	166
Šedivec	197
Těchonín	604
Verměřovice	726
Záchlumí	744
Žamberk	6 057
Žampach	281

Zdroj: ČSÚ, 2014

Celková rozloha území je 778,57 km², počet obyvatel na území MAS ORLICKO je 86 779 (k 1. 1. 2014). Hustota osídlení je 111,46 obyvatel na km², což je o něco méně než hustota obyvatel Pardubického kraje (113,2 obyvatel na km²).

1.1.1. Historický vývoj MAS ORLICKO

Spolupráce subjektů veřejného a podnikatelského sektoru má na Orlicku své počátky v roce 1992, kdy po zjištění závažného porušení přírodního prostředí (zejména znečištění podzemních a povrchových vod) došlo ke vzniku Sdružení obcí Orlicko, jako platformy k řešení nápravy nepříznivého stavu životního prostředí. Následné aktivity pak probíhali logicky ve spolupráci obcí, původců znečištění a odborných firem a ústavů. Zde byly položeny základy partnerské spolupráce při řešení regionální problematiky života v území Orlicka.

Činnost Orlicka dostala nový rozměr přijetím České republiky do Evropské unie, když Orlicko dostalo šanci získat finanční prostředky pro realizaci projektů k naplňování svého strategického cíle. Byla realizována řada projektů s využitím prostředků z Evropské unie, které pomohly k rozvoji udržitelného života v regionu Orlicka.

Veškeré zkušenosti a čím dál užší spolupráce se zemědělci pak vedla v roce 2005 k hledání nové struktury pro vytvoření uceleného a dlouhodobého systému partnerské spolupráce při rozvoji regionu Orlicka. V návaznosti na hledání vhodného partnera pro rozvoj metody LEADER na Orlicku bylo osloveno několik podnikatelů, neziskových organizací a po ustavující valné hromadě v říjnu 2006 byla založena MAS ORLICKO.

1.1.2. Zkušenosti z minulého období

V rámci Strategického plánu Leader mělo MAS ORLICKO možnost podpořit několik projektů v oblasti zemědělství a podnikání na venkově, např. pořízením nových strojů nebo na zlepšení podmínek chovaných zvířat. Byly realizovány projekty na zkvalitňování infrastruktury a vzhledu obcí nebo pořízení techniky pro údržbu veřejných ploch. Podpořeny byly i spolky a organizace, např. vybudováním dětských hřišť, drobní podnikatelé a řemeslníci si pořídili strojní vybavení pro rozvoj své činnosti. MAS ORLICKO vyhlásilo celkem 7 výzev z Osy IV. LEADER z Programu rozvoje venkova. Během výzev se uskutečnilo na 600 konzultací s žadateli. Celkově bylo podpořeno 156 projektů, z toho 7 projektů bylo ze strany žadatelů ukončeno. Celkem tedy bylo v regionu realizováno 149 projektů v hodnotě přes 81 mil. Kč. U 2 z nich došlo k udělení sankce a tedy ke zkrácení dotace. V prvním případě byla sankce udělena za nenahlášení změny umístění (nové zaměření) v hodnotě 20 000 Kč. Důvodem druhé sankce ve výši 36 742 Kč byla platba z cizího účtu (fyzická osoba).

Tabulka 1.1–2: Počet podpořených projektů a jejich hodnota

Podpořené projekty			
Příjemci dotací	Počet podpořených projektů	Hodnota dotace	Hodnota projektů
Obce a svazky obcí	33	21 mil. Kč	36 mil. Kč
Neziskové organizace	63	12 mil. Kč	15 mil. Kč
Podnikatelské subjekty	53	13 mil. Kč	30 mil. Kč
Celkem	149	46 mil. Kč	81 mil. Kč

Zdroj: vlastní zpracování

MAS ORLICKO se podařilo spolu s dalšími 3 místními akčními skupinami vytvořit společný projekt „Orlické hory pro všechny“, do kterého se zapojili další 3 sociální partneři a 100 poskytovatelů služeb cestovního ruchu. Společným a hlavním cílem tohoto projektu bylo zlepšit možnosti trávení volného času pro handicapované osoby regionu Orlických hor a Podorlicka.

Na projekt „Orlické hory pro všechny“ navázal další společný projekt „Jedeme všichni“. Jeho hlavním cílem bylo zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti území na poli cestovního ruchu, prostřednictvím

představení elektrokola, jakožto vhodného sportovního vybavení k atraktivnímu trávení volného času napříč všemi generacemi. Projekt sloužil k marketingové a organizační podpoře cestovního ruchu v území 3 krajů a 6 místních akčních skupin.

1.2. Historická, regionální, místní specifika území a důvod volby území

Území MAS ORLICKO se v současnosti skládá z 57 obcí ležících na severovýchodě Pardubického kraje. Těchto 57 obcí tvoří polovinu obcí okresu Ústí nad Orlicí (v počtu 115) a žijí zde přibližně dvě třetiny obyvatel tohoto okresu.

Krajina území MAS ORLICKO je členitá, od jihu postupně na sever stoupá nadmořská výška, přibývají hory a s tím se mění i klimatické podmínky. MAS ORLICKO sousedí na severu s Polskem, jedná se o příhraniční oblast. Historicky bylo toto území osídleno převážně německým obyvatelstvem (jak na české, tak na polské straně - v dnešním Polsku se jednalo o původní součást německého Slezska), které bylo po druhé světové válce vysídleno. Vzájemné soužití česky a německy mluvících obyvatel a následný poválečný vývoj v pohraničí byly poznamenány odsunem Němců a příchodem nových osídlenců z vnitrozemí státu nebo dokonce z území mimo hranice tehdejšího Československa.

Především na Králicku a Českotřebovsku je vysoká nezaměstnanost. Zemědělství provázejí méně příznivé podmínky, ale průmysl měl v území tradičně silné zastoupení (především ve 20. století).

Největší město z hlediska počtu obyvatel je Česká Třebová (téměř 16 000 obyvatel) a druhým největším je Ústí nad Orlicí, bývalé okresní město s více než 14 000 obyvateli. Ostatní města mají okolo 6 000 obyvatel a méně. Území se tedy skládá převážně z menších obcí.

Stejně jako na jiných místech v republice se i zde mluví dialektem typickým pro Východní Čechy nebo se používají specifické výrazy.

Celé území má harmonický krajinný ráz, mnoho lidí žije na vesnicích, kde je život méně hektický než ve městech a dobré sousedské vztahy napomáhají k neanonymní a přátelské atmosféře.

Také společenské dění a kultura má zde, v regionu MAS ORLICKO, své významné postavení. V Brandýse nad Orlicí pobýval Jan Amos Komenský, v roce 1457 byla založena Jednota bratrská v Kunvaldu a z Ústí nad Orlicí pochází houslový virtuos Jaroslav Kocian.

K návštěvnosti památek jistě pomáhá i neustále se rozvíjející **síť cyklostezek**, na jejichž rozvoji se významně podílí Sdružení obcí Orlicko, Region Orlicko Třebovsko a Mikroregion Severo – Lanškrounsko. Zajišťuje v území nejen bezpečné propojení měst a obcí, ale nabízí i atraktivní podmínky pro sportovní a kulturní vyžití. Obyvatele spojují i regionální akce, které se zde pořádají (například závody ve vaření kotlíkového guláše, přehlídky dechových hudeb či sportovní závody).

Nabídku a dostupnost služeb pro obyvatele měst, ale především menších obcí, doplňuje i **KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí**, které v našem regionu vzniklo a má své kořeny. Svými službami podporuje místní producenty, dodavatele, spolky a významně se podílí na poskytování pracovních příležitostí. Provozuje 107 prodejen, z nichž právě 58 působí v našem regionu.

Ze symbolů našeho území si lidé mohou vybavit orla jako symbol Orlických hor, které zasahují do části území. Další část území leží v podhůří Orlických hor. Na území protékají řeky Tichá a Divoká Orlice. O šíření informací a zpráv z okolí Ústí nad Orlicí se každý den stará denní tisk **Orlický deník**.

Obyvatele území spojuje i společná problematika sociálních služeb. Zajištění kvalitních a potřebných služeb pomáhá nastavit proces komunitního plánování. Ústí nad Orlicí se jím zabývá a umožňuje tak spolupráci mnoha subjektů i nejširší veřejnosti.

Úspěchy, přírodní podmínky a krajina, smysl pro humor, historický vývoj, ale i problémy – to **vše sbližuje** obyvatele v regionu MAS ORLICKO.

MAS ORLICKO se snaží napomáhat k **soudržnosti všech obyvatel**, obcí a zájmových celků, aby docházelo k rovnoměrnému regionálnímu vývoji a rozvoji. Region se přizpůsobuje společenským a přírodním změnám a reaguje na aktuální potřeby a poptávku.

1.3. Rozšíření území MAS ORLICKO

V době založení se území MAS ORLICKO skládalo z 31 měst a obcí, které spadají pod Sdružení obcí Orlicko.

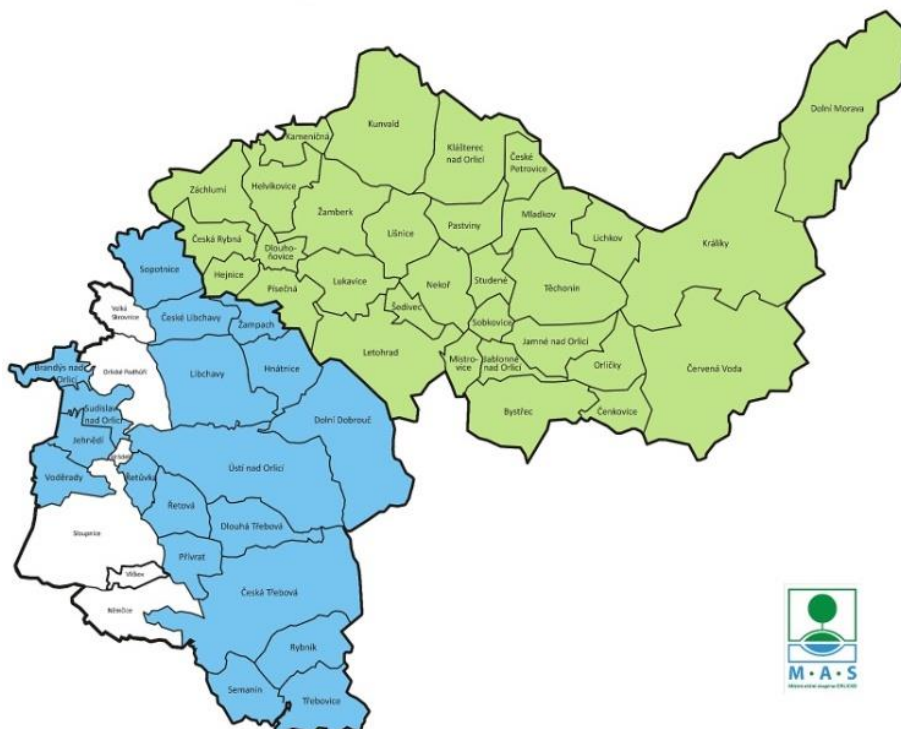
Obrázek 1.3–1: Území MAS ORLICKO od vzniku 30. 05. 2006 do 26. 11. 2012

Zdroj: vlastní zpracování

Během listopadu 2012 bylo začleněno území obcí Region Orlicko-Třebovsko do územní působnosti MAS ORLICKO s účinností od 1. 6. 2013. Do 31. 5. 2013 byly tyto obce schváleny jako přidružená území. Občané, firmy i organizace se mohli podílet na veškerých aktivitách MAS ORLICKO, především na přípravě strategie pro programovací období 2014 – 2020, realizaci projektů MAS ORLICKO a propagační činnosti s výjimkou zapojení do realizace Strategického plánu Leader MAS ORLICKO pro období 2009 – 2013.

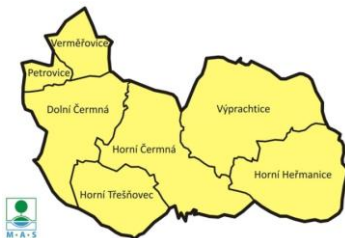
Obrázek 1.3–2: Řádná a přidružená území MAS ORLICKO

Zdroj: vlastní zpracování

V dubnu 2013 došlo k dalšímu rozšíření územní působnosti MAS ORLICKO o 7 obcí z Mikroregionu Severo-Lanškrounsko.

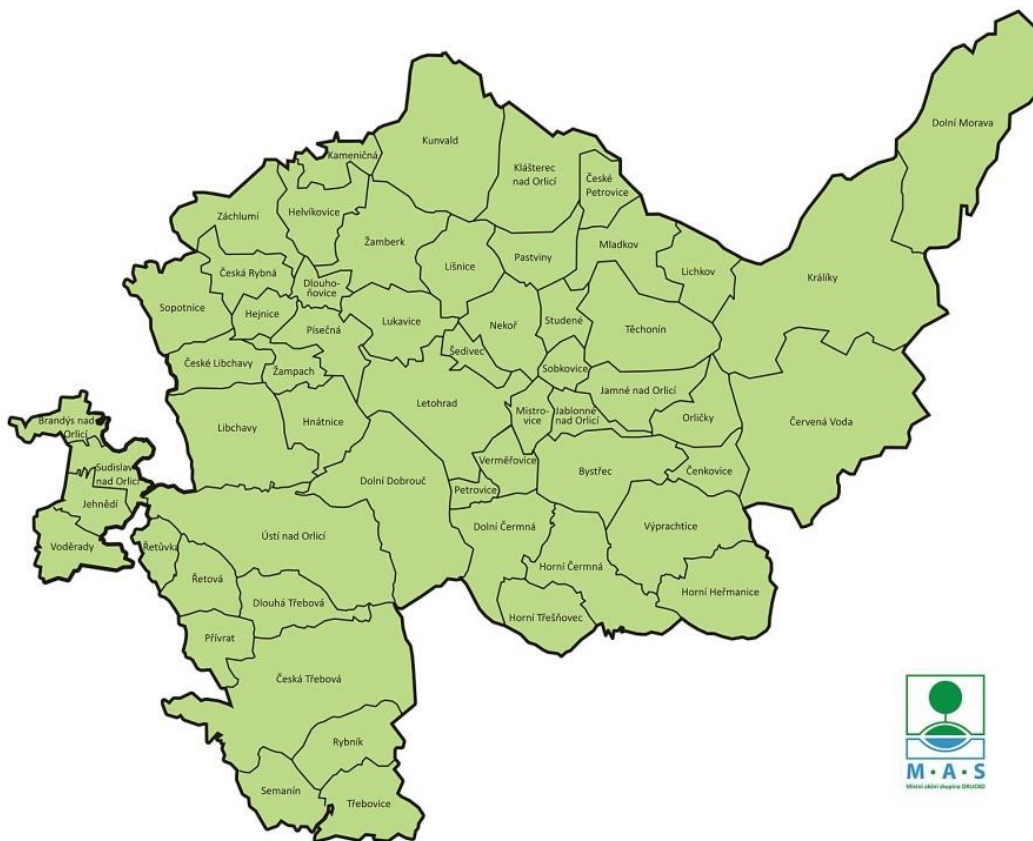
Obrázek 1.3–3: Obce Mikroregionu Severo-Lanškrounsko

Zdroj: vlastní zpracování

V současné době MAS ORLICKO realizuje svoji činnost na území celkem 57 obcí a měst s více jak 86 tisíci obyvateli.

Obrázek 1.3–4: Území MAS ORLICKO v současnosti

2. Socio-ekonomická analýza

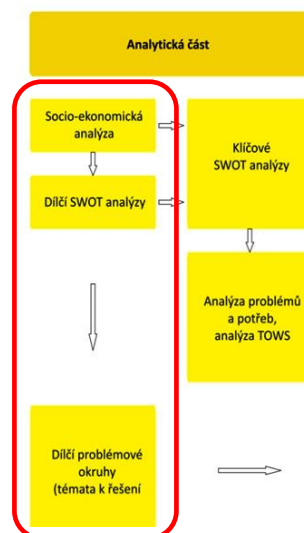
2.1. Analýza území

V RÁMCI TÉTO KAPITOLY JE PROVEDENA ANALÝZA ÚZEMÍ. ANALÝZA JE ZPRACOVÁNA V ČLENĚNÍ DLE DÍLČÍCH OBLASTÍ ŽIVOTA REGIONU (SÍDELNÍ STRUKTURA, OBYVATELSTVO, ŽIVOT V OBCÍCH, VYBAVENOST, VZDĚLÁVÁNÍ, ATD.) A PRO KAŽDOU DÍLČÍ OBLAST JE V PŘÍSLUŠNÉ KAPITOLE PROVEDENA **SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA** (ZALOŽENÁ NA DATECH), **ANALÝZA POTŘEB ZALOŽENÁ NA JEDNÁNÍ S AKTÉRY V ÚZEMÍ** A **ANALÝZA TRENDŮ**. KAŽDÁ KAPITOLA JE ZPRACOVÁNA JAKO **PROBLÉMOVÁ**, SE ZAMĚŘENÍM NA **SYNTÉZU ZÍSKANÝCH DAT** (VSTUPŮ).

V ZÁVĚRU KAŽDÉ DÍLČÍ KAPITOLY JE PAK ZPRACOVÁNA **DÍLČÍ SWOT ANALÝZA** (PRO ANALYZOVANOU OBLAST) A DEFINICE VHODNÝCH **PROBLÉMOVÝCH OKRUHŮ** (TÉMAT, POTŘEB) K ŘEŠENÍ V RÁMCI STRATEGIE.

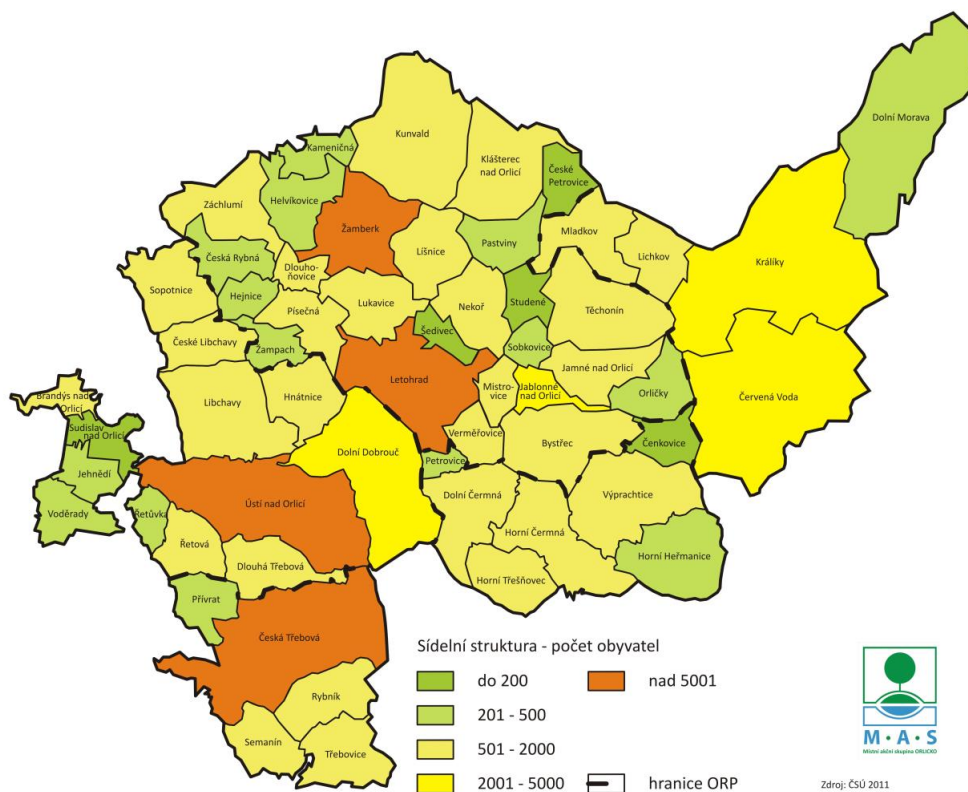
DÍLČÍ SWOT ANALÝZY (JEDNOTLIVÝCH ANALYZOVANÝCH OBLASTÍ) JSOU NÁSLEDNĚ ZPRACOVÁNY DO INTEGROVANÝCH SWOT ANALÝZ (KAP. 3).

DEFINOVANÉ PROBLÉMOVÉ OKRUHY NÁSLEDNĚ INDUKUJÍ **PODPOROVANÉ OPERACE A KLÍČOVÉ PROJEKTY STRATEGIE**.

2.1.1. Sídelní struktura

Obrázek 2.1–1: Sídelní struktura v území MAS ORLICKO

V rámci sídelní struktury v území MAS ORLICKO mohou být identifikovány následující aspekty:

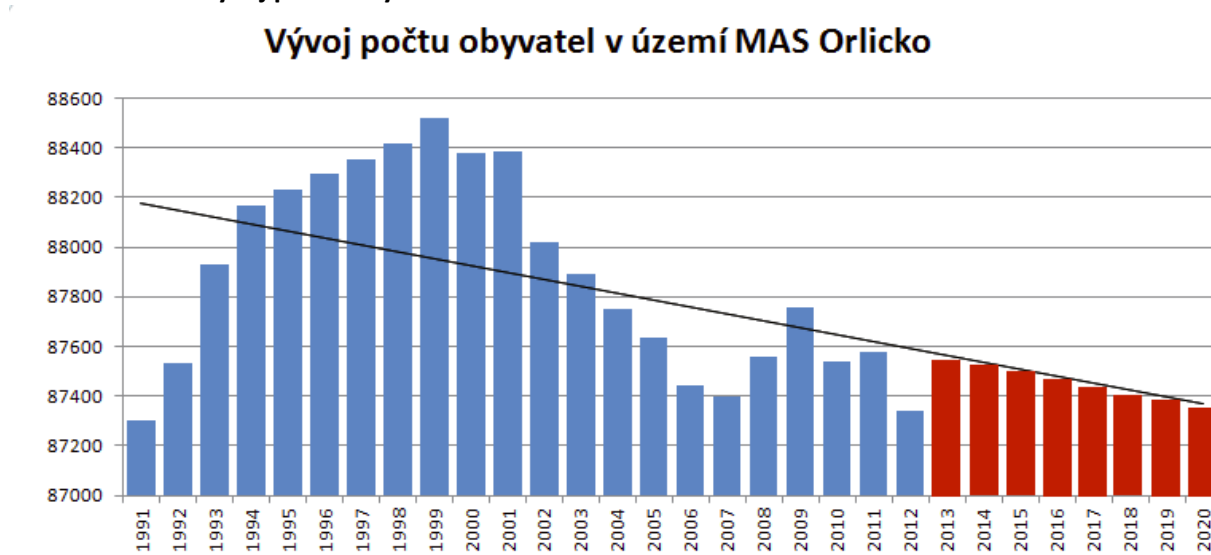
- V území jsou s **nejvyšší četností zastoupeny obce v kategorii 501 – 2 000** obyvatel (51 % obcí v území). Tato hodnota je v zásadě totožná ve všech ORP území MAS ORLICKO
- Nejvyšší podíl obcí s počtem obyvatel do 500 má ORP Žamberk (41 % obcí) a obce v ORP Lanškroun (43 % obcí) – zde je však hodnota zkreslena posouzením obcí pouze v územní působnosti MAS ORLICKO a ve skutečnosti je podíl nižší
- Obce do 200 obyvatel představují **pouze 9 %** obcí v územní působnosti MAS ORLICKO (5 obcí) a jsou lokalizovány nerovnoměrně v celém jejím území
- V území se nachází 4 větší města v kategorii nad 5 000 obyvatel (3 vykonávají funkci obce s rozšířenou působností – Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Žamberk a 1 obec s pověřeným obecním úřadem - Letohrad) a 2 města v kategorii pod 5 000 obyvatel (Králíky – obec s rozšířenou působností a Jablonné nad Orlicí - obec s pověřeným obecním úřadem)
- V druhé nejpočetnější skupině se kromě města Králíky nachází tři obce a města, která vykonávají přenesenou působnost v rozsahu pověřeného obecního úřadu (město Jablonné nad Orlicí, město Letohrad, obec Červená Voda a obec Dolní Dobrouč).

2.1.2. Obyvatelstvo

Základní přehled o obyvatelstvu v území

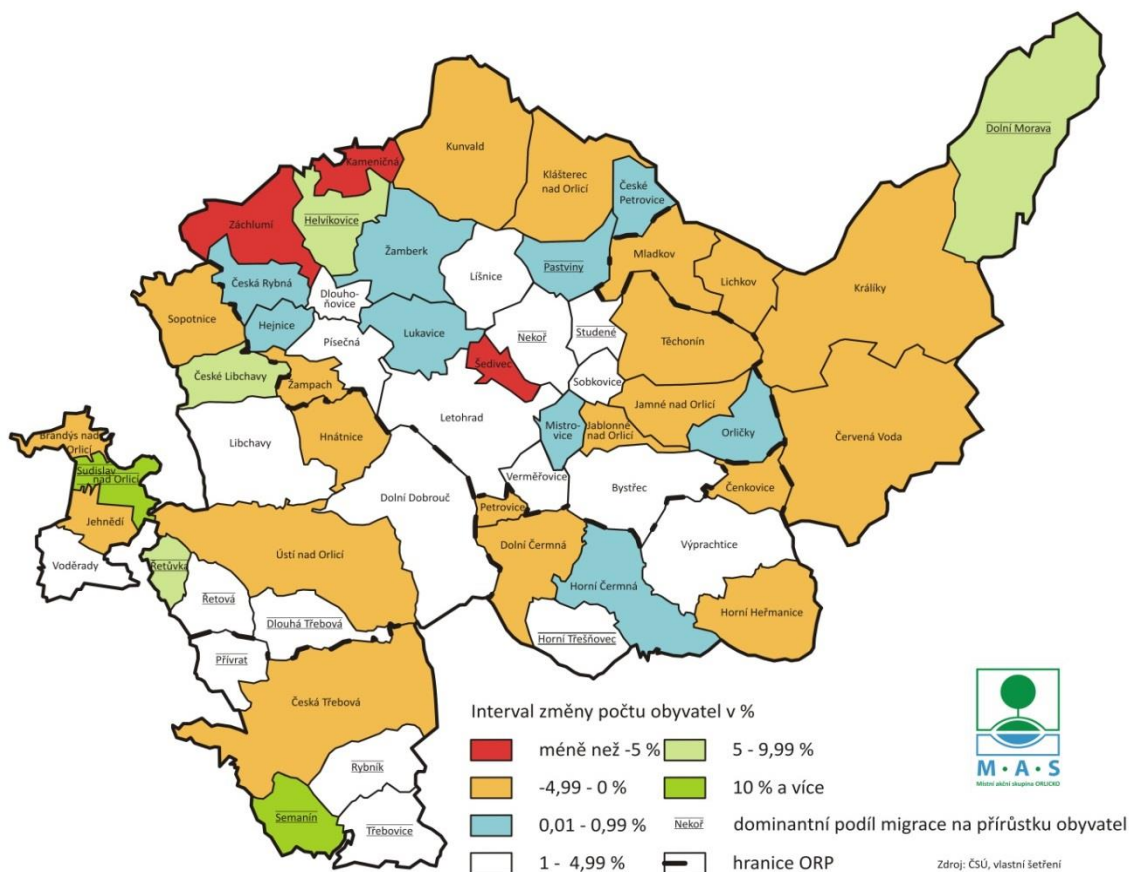
V populačním vývoji území MAS ORLICKO lze od roku 1991 zaznamenat čtyři vlny. Období let 1991 až 1999 a 2008 až 2009 znamenalo navyšování počtu obyvatel, a to zejména díky převaze počtu narozených nad zemřelými, a také v menší míře díky pozitivnímu migračnímu saldu. Ve zbylých dvou časových úsecích, které lze ztotožnit s horšími hospodářskými výsledky celé ČR, počet obyvatel klesá. Prohlubuje se záporné migrační saldo způsobené dynamičtějším stěhováním obyvatel mimo území MAS ORLICKO. Lze předpokládat, že lidé se stěhují za prací mimo region z důvodu lepšího pracovního uplatnění a výdělku.

Obrázek 2.1–2: Vývoj počtu obyvatel v území MAS ORLICKO

Zdroj: ČSÚ, 1991 – 2012, vlastní analýza MAS ORLICKO

Obrázek 2.1–3: Vývoj počtu obyvatelstva (v letech 2008 – 2012)

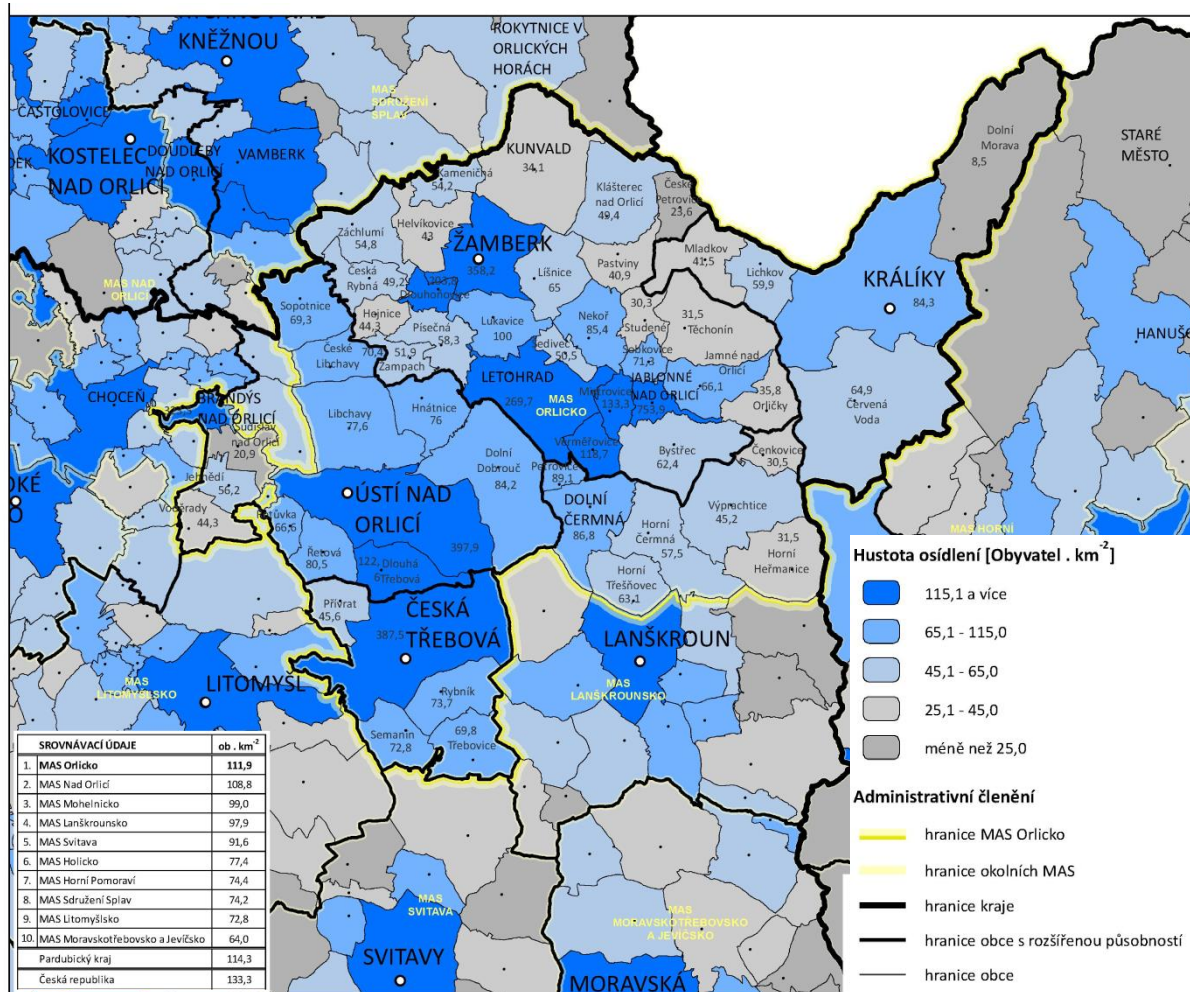
Při pozorování vývoje obyvatelstva je možné konstatovat, že v období let 2008 – 2012 došlo k poklesu počtu obyvatel ve **40,35 %** obcí, z toho u 5,26 % obcí tvořilo tento úbytek více než 5 % obyvatelstva obce.

U 15,79 % obcí je počet obyvatel stabilní (přírůstek počtu obyvatel k celkovému počtu obyvatel obce se pohybuje mezi hodnotami 0,1 % – 0,99 %). U 80 % těchto obcí je kladného salda dosahováno prostřednictvím **kladného přirozeného salda obyvatelstva**. Tuto skutečnost je možné interpretovat tak, že místní obyvatelstvo je s životem v obci spokojené (nedochází k negativní migraci z obce), současně zde však nepanují takové podmínky (např. dosah nabídky zaměstnání, nabídka parcel pro výstavbu apod.), které by vedly nové občany ke zvýšenému stěhování do této obce.

Další významný aspekt, který je možné pozorovat, je naprosto zřejmý trend **preference bydlení v obcích před bydlením ve městě**. Z celkového počtu 7 měst na území MAS ORLICKO je v Žamberku situace stabilní (díky kladnému **přirozenému** saldu obyvatel) a v Králíkách, Brandýse nad Orlicí, Ústí nad Orlicí, Jablonném nad Orlicí i České Třebové je zaznamenáno záporné saldo obyvatelstva (a to v důsledku záporného salda **migrace** obyvatelstva). Pouze město Letohrad zaznamenalo vyšší kladný přírůstek obyvatel (1,64 %), a to pouze díky **přirozenému** saldu obyvatelstva.

Celkem se ve sledovaném období počet obyvatel v území snížil o 0,73 % (ve vztahu k celkovému průměrnému počtu území) s dominantní složkou v záporném migračním saldu.

Obrázek 2.1–4: Hustota zalidnění

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2012

Specifika dle ORP:

ORP Česká Třebová: v ORP je zcela dominantní jev migrace obyvatelstva z města Česká Třebová do okolních obcí. Zatímco město Česká Třebová vykázalo v letech 2008 – 2013 záporné saldo obyvatelstva (-492 obyvatel, z toho -413 migrační saldo), všechny obce v ORP Česká Třebová vykazují kladné saldo počtu obyvatel s dominantní složkou pozitivního migračního salda.

ORP Králíky: v ORP je zcela dominantní dlouhodobě přetrvávající trend klesajícího počtu obyvatel, a to ve všech pohraničních obcích i ve městě Králíky, s výjimkou obce Dolní Morava. Ta dosáhla ve sledovaném období kladného salda obyvatelstva s dominantní složkou kladného migračního salda. Tato situace reflektuje především intenzivní rozvoj cestovního ruchu na Dolní Moravě a příchod pracovních sil s významným investorem z území (viz kapitola 2.1.8.).

Přesto představuje toto území část MAS ORLICKO s nejnižší hustotou zalidnění a to jak na úrovni města (hustota zalidnění v Králíkách odpovídá hustotě zalidnění v obcích v ostatních částech území MAS ORLICKO), tak na úrovni obcí. Nízká hustota osídlení je však otázkou poválečných desetiletí, kdy již obce nedosáhly původního počtu obyvatel po odsunu starousedlých Němců a dosídlení menšího počtu česky hovořících obyvatel.

ORP Lanškroun: v obcích ORP Lanškroun je situace převážně stabilizovaná na většině území. Problematická je situace především v obci Čenkovice, kde je možné sledovat trend přeměny obce směrem k turistické a rekreační zóně s klesajícím počtem rezidentů (viz kapitola 2.1.8).

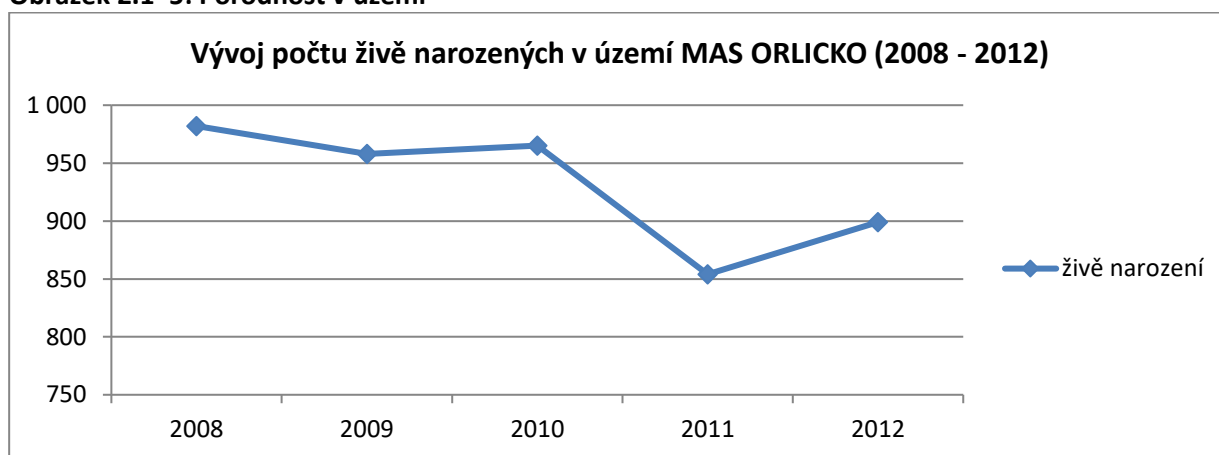
ORP Žamberk: V rámci ORP Žamberk je možné sledovat především následující specifické trendy:

Z pohledu vývoje obyvatelstva se území dělí na dvě části:

- území se záporným saldem obyvatelstva (s dominancí v migrační složce) a nízkou hustotou obyvatelstva ve všech pohraničních obcích (Kláštepec nad Orlicí, Kunvald, Kameničná) a obcích k pohraničí geograficky a dopravně náležícím (Těchonín, Jamné nad Orlicí, Jablonné nad Orlicí)
- území se stabilizovaným nebo rostoucím počtem obyvatel a vysokou hustotou obyvatelstva i mimo města (obce Dlouhoňovice, Verměřovice, Mistrovice)

ORP Ústí nad Orlicí: Ve městě Ústí nad Orlicí a Brandýs nad Orlicí se projevuje již výše zmíněný trend přesunu obyvatel z města na venkov: zatímco obě města dosahují úbytku obyvatel, a to s dominantní složkou v záporném migračním saldu – naopak přilehlé obce Řetůvka, Řetová a Sudislav nad Orlicí vykazují kladný přírůstek obyvatel s dominancí kladného migračního salda. Záporného salda obyvatel dosahují pouze dvě obce (do hodnoty 2 % obyvatel).

Obrázek 2.1–5: Porodnost v území

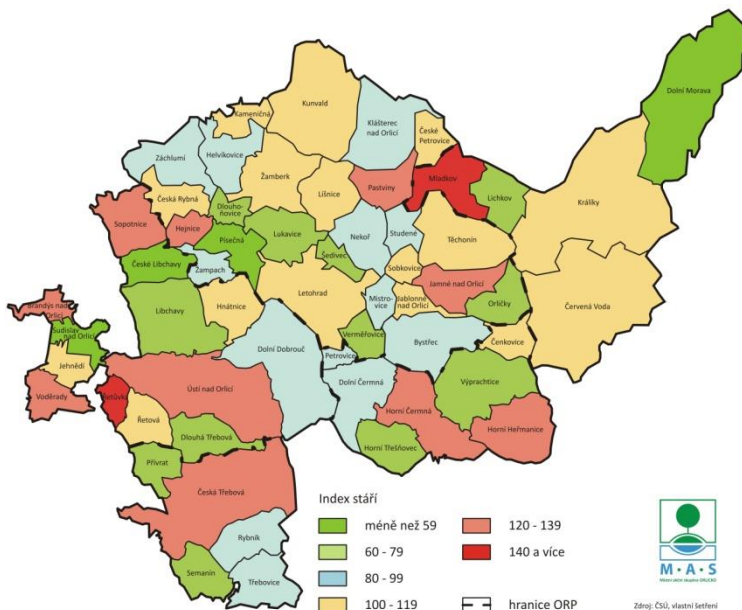
Zdroj: ČSÚ 2008 – 2011, vlastní šetření MAS

Obrázek 2.1–6: Věková struktura obyvatelstva (2008 – 2012)

Tabulka 2.1–1: Medián hodnot indexu stáří

	2008	2012
	43,38235294	87,79
	55,10204082	47,18
	57,40740741	52,00
	61,53846154	54,00
	62	57,14
	63,15789474	62,04
	64,25120773	63,57
	65,16853933	69,23
	65,87301587	69,23
	66,66666667	71,57
	66,66666667	75,00
	67,67676768	75,24
	68,90243902	75,25
	70,1754386	76,76
	75,14450867	77,97
	76,05633803	78,18
	76,8	78,23
	77	79,87
	78,57142857	82,76
	79,66101695	85,71
	80,41237113	88,14
	80,66037736	89,90
	82,85714286	90,32
	83,33333333	90,91
	83,33333333	91,36
	84,84848485	95,83
	86,11111111	97,63
	86,15023474	98,97
	86,7768595	99,30
	87,93103448	100,00
	88,75	102,33
	90,14084507	103,17
	91,30434783	104,76
	92,30769231	106,45
	92,98245614	106,90
	93,87755102	108,12
	94,07965554	108,51
	94,23929099	108,54
	94,77124183	110,34
	95,14348786	110,58
	96,13034623	111,63
	96,54427646	112,00
	96,77419355	115,56
	97,6744186	116,12
	97,75280899	118,82
	98,7012987	120,00
	101	120,20
	107,6923077	123,19
	112,2883196	127,75
	113,4615385	128,79
	114,1686747	133,57
	115,3846154	133,82
	115,6862745	136,73
	119,2982456	138,00
	130,5263158	142,62
	153,4246575	143,42
	168,75	157,50
Me.	86,7768595	99,30

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Ze sledovaných hodnot indexu stáří vyplývají následující skutečnosti:

V období 2008 – 2012 vzrostl **medián indexu stáří** v území z hodnoty 86,77 (obyvatel starších 65 let na 100 dětí ve věkové skupině do 15 let) na hodnotu 99,30.

I v krátkém časovém období (odstup 5 let) tak můžeme sledovat **významné stárnutí populace v území MAS ORLICKO**. Zatímco v roce 2008 dosahoval index stáří hodnoty vyšší než 100 pouze u 20 % posuzovaných hodnot (obcí), v roce 2012 to bylo již **plných 50 % hodnot (obcí)**.

V území MAS ORLICKO tak můžeme

sledovat celoevropský trend stárnutí populace.

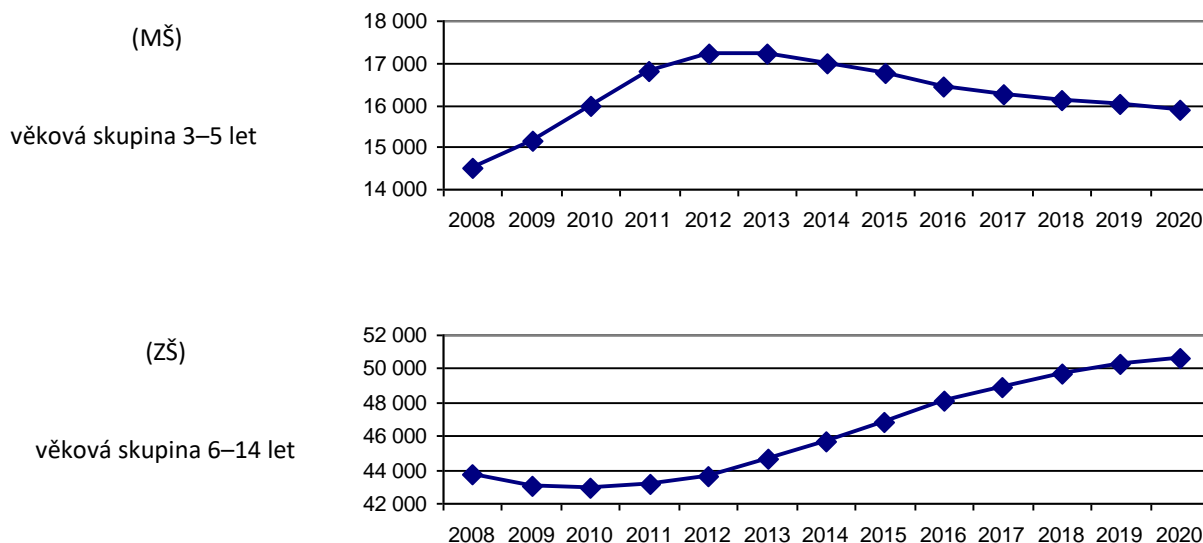
Tabulka 2.1–2: Index ekonomického zatížení

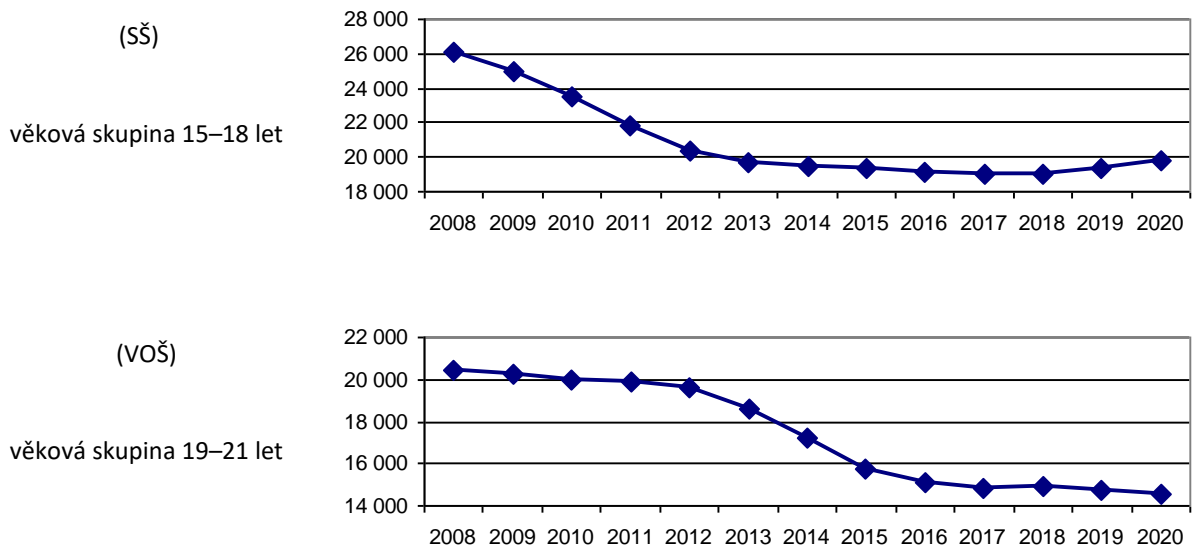
Roky	2008	2012
Počet obyvatel 0 - 14 let	13 186	13 252
Počet obyvatel 15 - 64 let	61 890	59 403
Počet obyvatel 65 + let	12 679	14 489
lez	41,79189	46,69966

Zdroj: ČSÚ, 2008 – 2012, vlastní výpočty

Současně je však možné konstatovat, že index ekonomického zatížení je stále velmi příznivý a území má tak z pohledu věkové skladby obyvatelstva potenciál ekonomického rozvoje (tzv. demografické okno).

Obrázek 2.1–7: Předpokládaný demografický vývoj počtu dětí, žáků a studentů

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016-2020)

Vzdělanost obyvatelstva

Vzdělanost obyvatelstva byla hodnocena na základě posouzení **podílu obyvatel s nejvyšším dosaženým vzděláním na počet obyvatel starších 15 let.**

Na základě vyhodnocení dat z ČSÚ (získaných dle SLBD v roce 2011) lze konstatovat následující:

- **V území je velmi malý podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním.** Pouze město Ústí nad Orlicí vykázalo podíl vysokoškolsky vzdělaných vyšší než 12,1 % (12,6 %), 6 obcí v územní působnosti podíl obyvatel vyšší než 10 % (Žamberk, Letohrad, Dlouhoňovice, Písečná, Dolní Čermná, Jablonné nad Orlicí). Všechny ostatní obce a města vykázaly **podíl nižší než 9 %.**
- Nejvyšší zastoupení mají v území **obyvatelé se středoškolským vzděláním**, kdy vyšší úroveň vzdělanosti (větší podíl středoškolsky vzdělaných) se nachází v západní části území (na západ od města Jablonné nad Orlicí) – tj. **ORP Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a převážná část ORP Žamberk.**
- Obyvatelé se základním vzděláním jsou naopak **nejčteněji zastoupeni v ORP Králíky** a územně sousedících a pohraničních obcích (Klášteřec nad Orlicí, České Petrovice, Těchonín, Jamné nad Orlicí, Orličky, Čenkovice, Studené, Sobkovice).

Domácnosti v území MAS ORLICKO ohrožené chudobou:

V následující tabulce jsou zmapovány charakteristiky domácností v území Pardubického kraje, které jsou rozhodné pro posouzení ohrožení domácností chudobou.

Tabulka 2.1–3: Životní podmínky domácností v Pardubickém kraji

Počet domácností / osob celkem	203 424 / 507 721	
Název ukazatele	%	Absolutně
Příjmy domácností pod hodnotou 1,0 životního minima	2,6 %	5 289 domácností 13 200 osob
Počet domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží	35,3 %	71 808

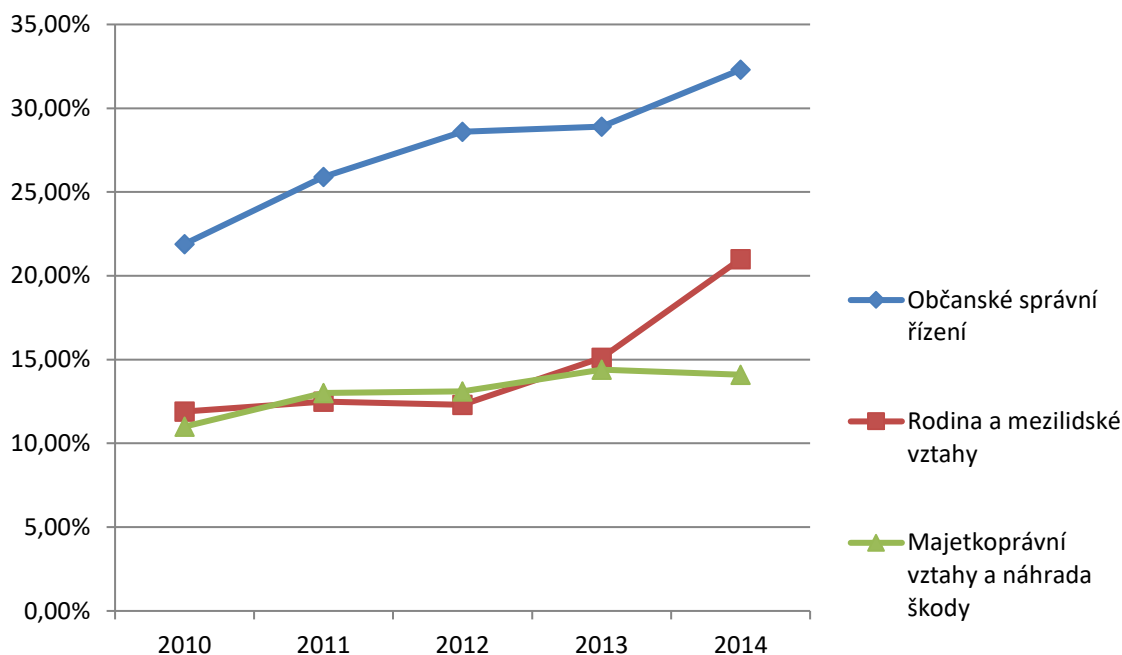
Počet domácností, které splácely nebytové půjčky s velkou zátěží	5 %	10 171
Domácnosti, které vycházely s příjmem s velkými obtížemi	15,9 %	32 344
Domácnosti, které si nemohly dovolit:		
• ročně týdenní dovolenou mimo domov	48,5 %	98 660
• jíst obden maso	14,8 %	30 106
• dostatečně vytápět byt	4,3 %	8 747
• zaplatit neočekávaný výdaj • 9 400 Kč	50,7 %	103 135

Zdroj: ČSÚ, životní podmínky domácností, 2013

Bližší šetření hlavních problémů obyvatel v území MAS ORLICKO, provedené na základě statistik občanských poraden v území prokázalo, že požadavky na kapacitu služeb občanské poradny dlouhodobě rostou. V letech 2013 – 2014 byla poradna provozována 2 x týdně v Ústí nad Orlicí a v Králíkách, Letohradě, Lanškrouně a Vysokém Mýtě (mimo území MAS) 1x14 dnů.

Od roku 2015 je plánováno rozšíření provozních hodin občanské poradny, jejímž zřizovatelem je Oblastní charita v Ústí nad Orlicí. V Králíkách, Letohradě, Lanškrouně bude provoz navýšen na frekvenci 1 x týdně a současně dojde k otevření nové pobočky v České Třebové.

Obrázek 2.1–8: Podíl nejčastějších dotazů na všech konzultacích občanské poradny v letech 2010 - 2014

Zdroj: Statistika občanské poradny Ústí nad Orlicí 2010 – 2014, vlastní šetření

K **nejčastěji řešeným dotazům** patří otázky spojené s řešením Občanského správního řízení, nejčastěji v souvislosti s otázkami **oddlužení (platební neschopnosti)**. Mezi lety 2010 – 2014 stoupl podíl konzultací v této oblasti o 10% a tvoří plnou **1/3 všech konzultací občanské poradny**. Mezi nejčastější příčiny platební neschopnosti klientů pak patří **(1) ztráta zaměstnání, (2) péče o třetí osobu, (3) nemoc** a **(4) nedbalost** v plnění povinností (neuhrazené účty, nenahlášená změna adresy, ...).

Na druhém místě se pak nachází porady v oblasti rodiny a mezilidských vztahů, kde jsou v převážné míře řešeny otázky rozvodu manželů, svěřeni péče o dítě a placení výživného.

Z pohledu kategorií uživatelů tvoří cca. **60% uživatelů poradny ženy**, 30% uživatelů muži. Nejpočetnější skupinu uživatelů poradny z pohledu jejich dalších charakteristik pak tvoří **senioři, samoživitelky a osoby bez zaměstnání**. Z dlouhodobého pohledu roste také cílová skupina tvořená osobami **navracejícími se z výkonu trestu**.

Specifika:

Při posuzování jednotlivých dat můžeme konstatovat, že problematika stárnutí obyvatelstva se projevuje především v korelaci s přírůstkem a úbytkem obyvatelstva.

72 % obcí s úbytkem obyvatel dosahuje indexu stáří obyvatel vyššího než 100, naopak u obcí s kladným přírůstkem obyvatel a kladným migračním saldem situaci vidíme pouze u 20 % obcí.

V návaznosti na již výše popsanou situaci je tak situace nejzávažnější v ORP Králíky, kde se s vysokým indexem stáří potýkají všechny obce a město Králíky (s výjimkou Dolní Moravy a Lichkova) a v ORP Žamberk, nacházející se v polském příhraničí nebo jeho dosahu (Kunvald, Kameničná, Jamné nad Orlicí, Těchonín, České Petrovice a Pastviny).

Švorně se pak vyšší index stáří týká všech měst v územní působnosti MAS ORLICKO a to taktéž v přímé korelaci s klesající nebo stagnující populací.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Velmi nízký pokles obyvatel v území i přes snižování porodnosti (počtu živě narozených dětí v území)</p> <p>Nízká hodnota indexu ekonomického stáří</p> <p>Progresivní růst počtu obyvatel v obcích v jižní části ORP Žamberk a ORP Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a Lanškroun</p>	<p>Negativní trend vylidňování a stárnutí obyvatelstva v pohraničí (ORP Žamberk, Králíky)</p> <p>Značný podíl domácností v Pardubickém kraji, které vykazují různou míru ekonomického strádání, rostoucí podíl obyvatel potýkajících se s předlužeností</p> <p>Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v území a současně vysoký podíl obyvatel se základním vzděláním v ORP Králíky</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Využití dotačních prostředků pro realizaci vhodných opatření ke snižování diversifikace v území</p>	<p>Další pokles a stárnutí obyvatelstva v pohraničí</p> <p>Zvyšování diversifikace v území</p> <p>Nepřipravenost systému služeb na stárnutí populace (služby pro seniory a osoby pečující, pracovní rekvalifikace, ...)</p> <p>Klesající populační křivka v ročnících 15 – 18 let a 19 – 21 let až do roku 2020</p> <p>Obce jako příměstské satelity bez vlastních tradic a kultury</p> <p>Nárůst počtu osob ekonomicky strádajících a ohrožených chudobou</p>

Problémové okruhy:

Obecné:

- prioritní komplexní podpora rozvoje občanské vybavenosti, služeb a občanské společnosti v pohraničních obcích v území MAS ORLICKO
- zvyšování a zefektivňování kapacit systému v oblasti služeb pro seniory

- zvyšování kapacity systému (v oblasti sociálních, navazujících a doprovodných služeb, vzdělávání a v dalších oblastech) s přihlédnutím k existenci domácností ekonomicky strádajících a ohrožených chudobou
- podpora zvyšování a zkvalitňování občanské vybavenosti a služeb v obcích (školy, zdravotnická zařízení, obchody, ...) tak, aby nedocházelo k přeměně těchto obcí pouze na příměstská satelitní města bez vlastních tradic a kultury

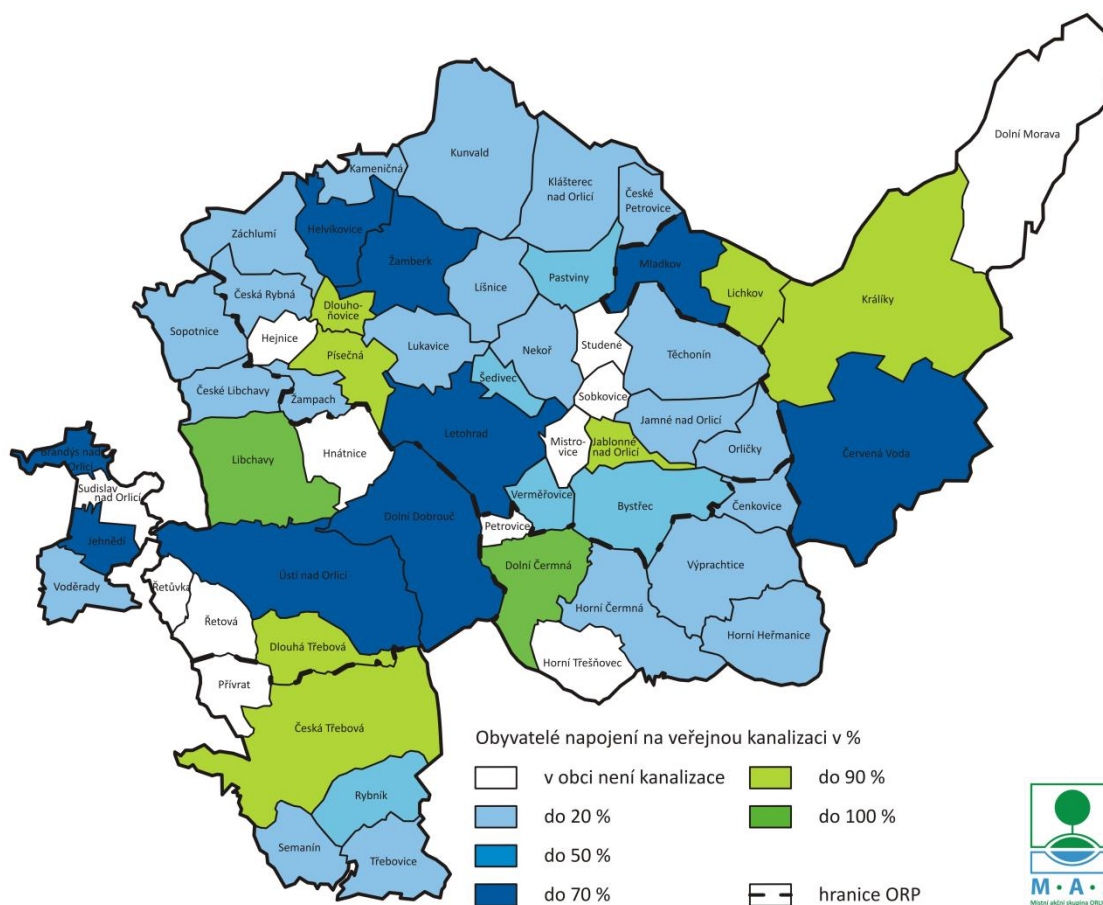
2.1.3. Technická infrastruktura

Kanalizace

Kanalizační síť s odpadní vodou čištěnou přes čistírnu odpadních vod je funkční ve **33 obcích**. V obcích s kanalizací jsou odpadní vody přečištěny ze 42 %. Zde se významně projevuje roztržitost celého sídelního systému (57 obcí a v nich 124 místních částí), kdy je **většinou odkanalizována pouze centrální obec**. Kanalizaci ve většině případů provozují obce, v několika případech pak vodárenské společnosti (Vodovody a kanalizace Žamberk, veřejná obchodní společnost, Vodovody a kanalizace Jablonné nad Orlicí, a.s., svazek obcí Pod Bukovou horou, Služby města Králíky s.r.o., Tepvos, spol. s r.o.). Právě projekt Svazku obcí Pod Bukovou horou je příkladem společného postupu obcí při řešení otázky provozu kanalizace a ČOV v území.

Přístupy k výstavbě kanalizace a otázka řešení odpadních vod v neodkanalizovaných obcích jsou velmi zdrženlivé. Některé nejmenší obce výstavbu kanalizace z hlediska finanční náročnosti zcela vylučují. V oblastech bez kanalizace odtékají odpadní vody po individuálním předčištění v septicích do vod povrchových nebo jsou akumulovány v bezodtokových jímkách (vývoz na ČOV/pole/předem určená místa), anebo jsou bez předčištění nebo po předčištění vypouštěny do vod podzemních.

Obrázek 2.1–9: Podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na kanalizaci

Zdroj: Dotazníkové a terénní šetření MAS ORLICKO, 2014

Vodovod

Vodovodní síť je ve většině obcí spravována společností Vodovody a kanalizace Jablonné nad Orlicí, a.s. Jediná obec bez vodovodního řádu v území MAS ORLICKO je obec Orličky, občané se o zásobování pitnou vodou musí postarat sami většinou z domovních studní.

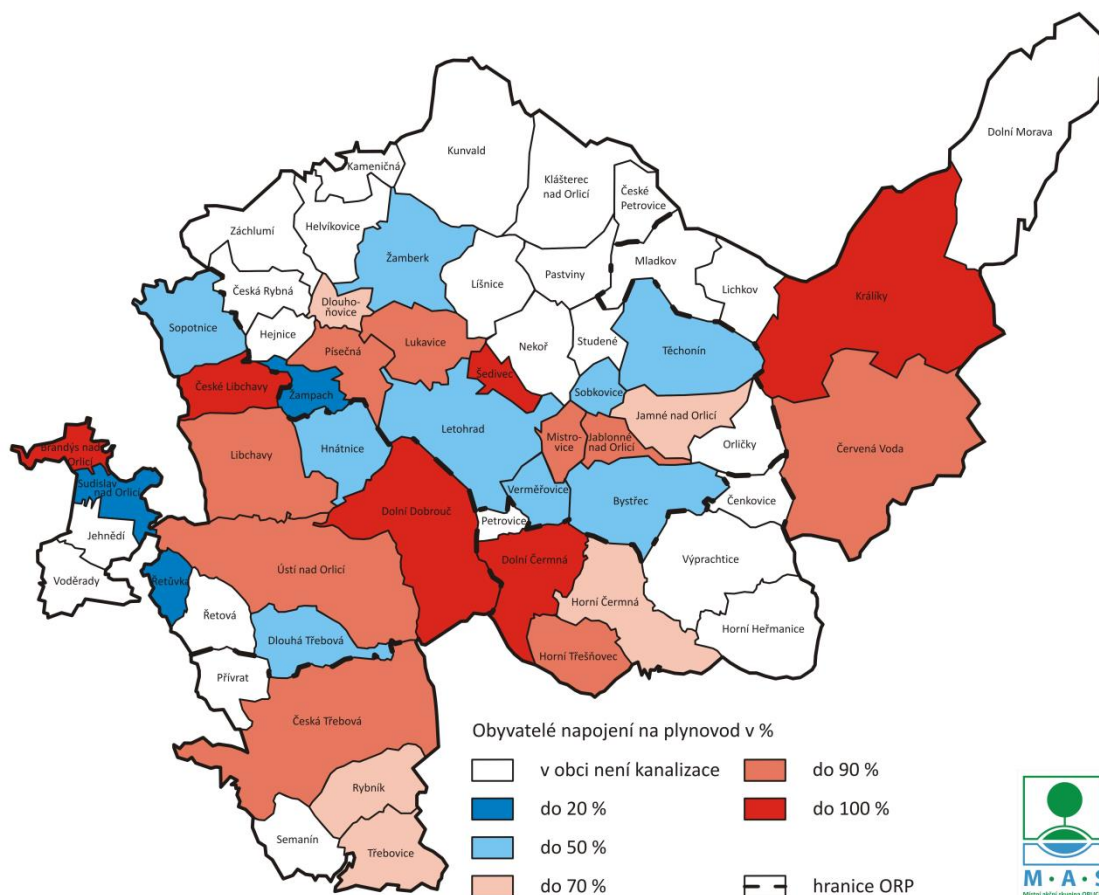
Některé obce **trpí mírným nedostatkem vody v letních měsících** (Hnátice, Mladkov, Výprachtice, Bystřec, Vlčkovice (Mladkov) a Červený Potok (Králíky)). Dále jsou v některých obcích drobné problémy s pitnou vodou zejména se zvýšeným výskytem koliformních bakterií, železa a hexazinonu.

Plynofikace

Většina plynovodů v území jsou středotlakové plynovody. Na ně jsou napojeny zejména města a městysy. V oblasti mimo města je napojení minimální – ve 27 obcích je napojeno na plynovod pouze do 20 % uživatelů, z nichž ve většině není zaveden plyn vůbec. O další plynofikaci mají zájem jen některé obce (Výprachtice) včetně rozšíření stávajícího vedení, problémem je finanční stránka zavádění plynofikace.

I když je daná obec plynofikována, často není připojení obyvatel úplné. Příčinou jsou stoupající náklady za spotřebu plynu, více lidí přechází zpět na topení tuhými palivy.

Obrázek 2.1–10: Podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na plynovod

Zdroj: Dotazníkové a terénní šetření MAS ORLICKO, 2014

Další infrastruktura

Systém **veřejného osvětlení** je ve většině obcí území MAS ORLICKO v zastaralém stavu (ze 70. let) a je udržován pouze pomocí drobných oprav. Jako nevyhovující bylo veřejné osvětlení v současném stavu shledáno v obcích s osídlením v údolních nivách a tím pádem protáhlým tvarem intravilánu (např. Bystřec, Červená Voda, Dolní Čermná, Horní Čermná, Sopotnice a Verměřovice). Z dotazování obcí vyplývá, že by 22 z nich rádo významněji investovalo do rekonstrukce osvětlení a 24 obcí by rádo přestoupilo na úspornější systém veřejného osvětlení.

Stav **místního rozhlasu** a jeho příslušenství je ve 29 obcích na výborné úrovni. Naopak ve 4 obcích byl shledán jako nevyhovující. Potřeba jeho obnovy se různí, neboť některé **obce přecházejí na nové (efektivnější) systémy informování občanů**. V 19 obcích je rozhlas nahrazen kombinací jiných medií – webových stránek, SMS pro krizové informování občanů o hrozících nebezpečích (v tomto systému je nutná

předchozí registrace občanů – ke zvýšení jeho efektivnosti je tedy nutná rozsáhlá informační kampaň).
Potřeba nového (bezdrátového) rozhlasu byla zjištěna v 6 obcích.

Tabulka 2.1–4: Rekapitulace stavu další technické infrastruktury obcí

	Název obce	Obecní rozhlas	Pokrytí mobilních sítí	Měřič rychlosti
1	Brandýs nad Orlicí	ano	bez problémů	ne
2	Bystřec	ano M	špatný signál, dobře pouze T-mobile	ano
3	Čenkovice	ano M	bez problémů	ne
4	Červená Voda	ano	bez problémů	ano
5	Česká Rybná	ano M	špatný signál, dobře pouze T-mobile	ne
6	Česká Třebová	ne	bez problémů	ano
7	České Libchavy	ano M	bez problémů	ano
8	České Petrovice	ne	špatný signál O2 a Vodafone	ne
9	Dlouhá Třebová	ano	drobná místa bez signálu	ne
10	Dlouhoňovice	ne	bez problémů	ano
11	Dolní Čermná	ne	problém s pokrytím O2	ne
12	Dolní Dobrouč	ano	bez problémů	ne
13	Dolní Morava	ano	drobná místa bez signálu	ano
14	Hejnice	ano M	drobná místa bez signálu	ne
15	Helvíkovice	ne	drobná místa bez signálu	ano
16	Hnátnice	ano	drobná místa bez signálu	ano
17	Horní Čermná	ano M	T-mobile - někde bez signálu, O2 téměř nefunguje	ne
18	Horní Heřmanice	ano	bez problémů	ne
19	Horní Třešňovec	ano	drobná místa bez signálu	ne
20	Jablonné nad Orlicí	ne	bez problémů	ano
21	Jamně nad Orlicí	ano	drobná místa bez signálu	ne
22	Jehnědí	ano	špatný signál	ano
23	Kameničná	ano	drobná místa bez signálu	ne
24	Klášterec nad Orlicí	ne	drobná místa bez signálu	ne
25	Králíky	ano	bez problémů	ano
26	Kunvald	ne	drobná místa bez signálu	ne
27	Letohrad	ne	bez problémů	ano
28	Libchavy	ano	bez problémů	ano
29	Lichkov	ano	bez problémů	ano
30	Líšnice	ano	drobná místa bez signálu	ano
31	Lukavice	ano M	bez problémů	ano
32	Mistrovice	ano	drobná místa bez signálu	ne
33	Mladkov	ano	drobná místa bez signálu	ano
34	Nekoř	ano M	drobná místa bez signálu	ne
35	Orlíčky	ne	drobná místa bez signálu	ne
36	Pastviny	ne	špatný signál	ne
37	Petrovice	ne	drobná místa bez signálu	ne

38	Písečná	ano	drobná místa bez signálu	ano
39	Přívrat	ano M	drobná místa bez signálu	ne
40	Rybník	ano M	bez problémů	ne
41	Řetová	ano	bez problémů	ne
42	Řetůvka	ano	bez problémů	ne
43	Semanín	ano M	bez problémů	ne
44	Sobkovice	ano	drobná místa bez signálu	ne
45	Sopotnice	ano M	bez problémů	ne
46	Studené	ne	bez problémů	ne
47	Sudislav nad Orlicí	ano	špatný signál	ne
48	Šedivec	ano	špatný signál	ne
49	Těchonín	ano	drobná místa bez signálu	ne
50	Třebovice	ano	drobná místa bez signálu	ne
51	Ústí nad Orlicí	ne	bez problémů	ne
52	Verměřovice	ano M	špatný signál	ne
53	Voděrady	ano M	špatný signál	ne
54	Výprachtice	ano M	bez problémů	ne
55	Záchlumí	ano	špatný signál	ne
56	Žamberk	ano	bez problémů	ne
57	Žampach	ne	drobná místa bez signálu	ne

Vysvětlivky

ano M	ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V	ano - plán investice do vybavení
ano M, V	ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: Dotazníkové šetření MAS ORLICKO, 2014

SWOT:

Silné	Slabé
<p>Výborné pokrytí obcí veřejným vodovodem (pouze 1 obec využívá zásobování pitnou vodou ze studní)</p> <p>Základní pokrytí území MAS ORLICKO kanalizací (odkanalizována jsou města a centrální části obcí)</p>	<p>V letních obdobích jsou obce v severní části území (především Orličky) ohroženy nedostatkem vody</p> <p>Značný počet obcí využívá kanalizaci bez ČOV</p> <p>Nedostatek alternativních a nových zdrojů vody</p> <p>Nedostatečný podíl plynofikace především v severní části území</p> <p>Velmi zastaralá infrastruktura veřejného osvětlení ve většině obcí</p> <p>Nedostatečné pokrytí signálem jednoho nebo více mobilních operátorů ve 20 % obcí</p> <p>Špatný stav místního rozhlasu ve 25 % obcí</p>
Příležitosti	Ohrožení

Existence dotačních prostředků ke zlepšování vybavení obcí technickou infrastrukturou	Zdražování plynu vedoucí k návratu obyvatelstva k vytápění tuhými palivy Výpadky v dodávkách vody (havárie a jiné) a s tím spojená absence vlastních zdrojů pitné vody v území (studny, atd.)
---	--

Problémové okruhy:

Obecné:

- modernizace veřejného osvětlení s pohledem na snížení energetické náročnosti (i s využitím alternativních zdrojů)
- rozšíření osvětlení (bezpečnostní prvky) ve městech a obcích, větší zaměření na problematická místa – přechody pro chodce, parky apod.
- rekonstrukce sítí, která bude probíhat ideálně spolu s rekonstrukcí místních komunikací
- rozšíření počtu domácností napojených na kanalizaci, odkanalizování zbylých částí měst/obcí
- rozšíření počtu domácností napojených na plynofikaci
- rozšíření nových zdrojů vody – např. hloubkové vrty a realizace rozšíření vodovodních sítí (např. propojením vodovodů)
- podpoření využívání ekologických zdrojů při vytápění domácností

2.1.4. Doprava

Dopravní situace na území MAS ORLICKO se liší podle geografického rozdělení. Horské oblasti mají všeobecně horší dopravní dostupnost, ostatní části jsou v dobré dostupnosti, ale tím více jsou zatížené vyšším provozem a znečištěním. Častým problémem u autobusových a vlakových spojů je nepropracovaný časový harmonogram -> ne všude je návaznost na pracovní dobu a tím pádem na směnný provoz zaměstnanců anebo na vyučování studentů škol v souladu s odjezdy autobusů a vlaků.

V roce 2014 proběhlo dotazníkové šetření mezi všemi obcemi MAS ORLICKO, jehož částí byla i dopravní obslužnost a infrastruktura. Z detailních odpovědí (karty) z obcí vyplývá, že opravy a budování místních komunikací jsou a budou v budoucnu hlavní prioritou pro 15 obcí z celkového počtu 57 obcí MAS ORLICKO. Celkem pro 2/3 počtu obcí je to jedna z 5 hlavních priorit, které budou ve svých obcích řešit v příštích letech.

Silniční doprava a doprava v klidu

Území MAS ORLICKO protínají tři **komunikace 1. třídy** – I/11, I/14, I/43 (ve vlastnictví ŘSD – tedy státu). Ty jsou doplněny osmi komunikacemi **2. třídy**. Komunikační systém doplňuje, kromě **silnic 3. třídy**, systém místních komunikací. Komunikace 2. a 3. třídy jsou ve vlastnictví Pardubického kraje, místní komunikace povětšinou ve vlastnictví obcí.

Územím MAS ORLICKO neprochází trasa žádné dálnice. Páteřní silnici simuluje silnice I/11, která po napojení na I/43 propojuje od západu k východu celé území MAS ORLICKO a zajišťuje tak hlavní komunikační spojnici území Praha, Hradec Králové (D11) - území MAS ORLICKO – Šumperk – Bruntál – Opava - Ostrava. Takové propojení maximálně zatěžuje okolí tranzitní dopravou. Silnice I/11 přímo prochází pěti obcemi a městy v území. Zde dochází ke zhoršení životního prostředí, snižuje se bezpečnost silničního provozu a komplikuje se doprava na místních silnicích. Dohromady je na území 1001 km místních komunikací různé kvality (zpevněných i nezpevněných).

Významným limitem v rozvoji ORP Králíky je její **problematická dostupnost pro nákladní dopravu**. V obci Lichkov je problémem nízký podjezd pod železniční tratí na silnici II/312. A v zimních měsících, vzhledem k velmi obtížné sjízdnosti, silnice I/11 přes Suchý Vrch. Tato skutečnost brání rozvoji větších podniků, vzhledem k jejich potřebě větší kamionové dopravy.

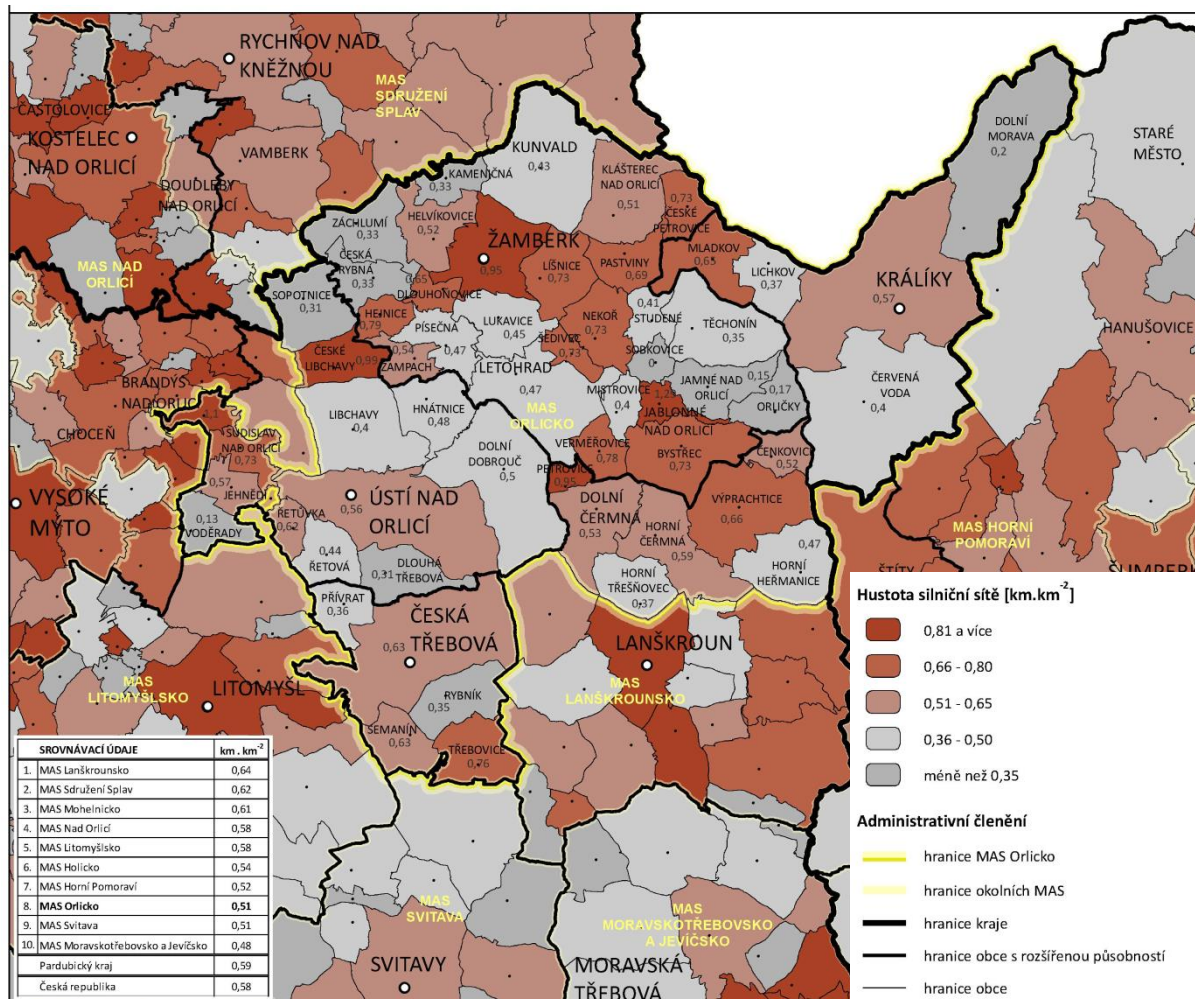
V budoucnu budou realizovány tyto projekty, které mohou ovlivnit celé území – výstavba společného jižního obchvatu Žamberka a Helvíkovic; řešení dopravy v Jablonném nad Orlicí, odstranění úrovněového křížení s železnicí Letohrad – Lichkov; změna trasování silnice I/11 za obcí Šedivec; změna vedení silnice II/310 v prostoru Letohradu a její nové napojení na silnici II/360 souvisí s řešením nevyhovujícího stavu vedení silnic v centru města. S tím souvisí také potřeba detailnějšího **plánování a zpracování studií pro vymezení ploch a koridorů** pro takovéto projekty, pokud již nejsou územní rezervy pro tyto stavby zahrnuty v územních plánech obcí.

Do roku 2022 je plánováno dokončení **výstavby rychlostní silnice R35**. Při této realizaci se počítá **s napojením okolních částí území několika přívaděči**, specificky přívaděčem Vysoké Mýto/Ústí nad Orlicí – České Libchavy – Žamberk, a tím k napojení na dálniční síť ČR. Tím bude zajištěna dobrá dostupnost pro navazující oblasti území. Jedním z negativních jevů této realizace bude zvýšení intenzity tranzitní dopravy směrem do Polska. Se zvýšením intenzity dopravy je třeba dbát i na zvyšování bezpečnosti dopravy. Při realizaci se počítá s využitím evropských fondů.

Chodníky se budují zejména ve větších obcích. **Ve 26 % obcí nejsou chodníky přítomny vůbec**. Celková délka chodníků je cca 138 km. Ze sběru odpovědí (téměř všechny obce a města z území) z dotazníku týkajícího se dopravy vyplývá, že zajištění bezpečnosti dopravy je výborné ve 2 obcích, základní rozsah (zejména zajištění pohybu dětí do škol) je ve 30 % obcích a ve více než 60 % obcí je zajištění bezpečnosti dopravy nedostatečné. Ze stejného dotazníku vyplývá i vůle řešit bezpečnost dopravy (obce plánují zejména chodníky, smíšené a samostatné stezky pro chodce a cyklisty, zábradlí, dělené přechody, zvýšené přechody a přechody dalších generací), nicméně záleží na finančních možnostech a aktuálních prioritách a potřebách té které obce. Zejména v menších obcích se potýkají s nedostatkem finančních prostředků na bezpečnostní a také na bezbariérové prvky v dopravě. Menší komplikací v začleňování dalších jízdních pruhů a rozsáhlejších bezpečnostních prvků je úzký dopravní prostor stávajících komunikací. Mimo bezpečnost je třeba věnovat také dostatečnou pozornost negativním vlivům dopravy v podobě zvýšené prašnosti a hlučnosti, zejména v bezprostředním okolí silnic I. a II. třídy. Řešením pro většinu postižených občanů by bylo urychlené vybudování obchvatů sídel v nejvíce exponovaných lokalitách. Tato problematika je však závislá na investiční připravenosti a stanovení investičních priorit státem a krajem.

Do silniční dopravy můžeme počítat i nový světový trend – elektromobily a jejich dobíjecí stanice. I v našem území je zřejmá poptávka po ekologických formách dopravy a jejího zapojení do každodenního života ve městech a obcích. Z dotazníku vyplývá, že se touto formou dopravy zabývá a plánuje ji etablovat téměř 30 % měst a obcí, zejména k zajištění služeb občanům (rozvoz obědů, pečovatelská služba apod.). Některé obce plánují i nákup vozidla pro převoz občanů se ztíženou možností pohybu a orientace, která by sloužila tzv. „na zavolání“.

Obrázek 2.1–11: Hustota dálniční a silniční sítě

Zdroj: ArcDATA – ArcČR, 2013

Evaluace 2009 – 2013 a dotazníkové šetření: Ačkoliv při terénním šetření označili starostové obcí při řízených pohovorech stav komunikací jako „vyhovující“ nebo „v dobrém stavu“, v rámci realizace SPL MAS ORLICKO „Žijeme a chceme žít v pohraničí“ podalo žádost do fiche č. 1 na obnovu místních komunikací celkem 45 % všech podpořených žadatelů ze všech podpořených obcí, z čehož je zřejmá nutná potřeba obcí zajišťovat finanční prostředky pro udržení, případně vylepšení tohoto stavu. Pouze 8 % starostů označilo stav svých komunikací za „výborný“, 7 % starostů oproti tomu jako „naprosto nevyhovující“. Z terénního šetření byla dále identifikována potřeba rekonstrukce 22 – 27 % místních komunikací a polních cest a obnova 20 – 25 mostů se zábradlím.

Dle informací starostů je „stav chodníků o trochu lepší než stav místních komunikací“.

Obecné problémy s polními cestami mají zlepšit pozemkové úpravy (komplexní – KPÚ nebo jednoduché – JPÚ), které jsou v současné době provedeny a zapsány v Katastru nemovitostí ve 22 katastrálních územích MAS ORLICKO. V dalších 35 katastrálních územích jsou tyto úpravy plánovány do dalších let. V rámci realizace pozemkových úprav dochází zpravidla k budování či rekonstrukci polních cest za účelem přístupu k obhospodařovaným pozemkům. Rekonstrukce polních cest, jež nebyly zahrnuty do realizace pozemkové úpravy, musí investičně řešit jednotlivé obce samostatně ze svých zdrojů či prostřednictvím využití dotačních prostředků.

Veřejná doprava

Železniční doprava

Páteřní železniční trať v oblasti je součástí II. a III. tranzitního železničního koridoru. Železniční zastávku nebo stanici má 21 obcí/měst z celkového počtu 57 obcí, měst a městysů. Jsou zde určité problematické oblasti, kde nejsou obce součástí železniční sítě a přímý přístup k železniční dopravě má pouze určitá část obyvatel. Všeobecně však od severu k jihu území spojuje železniční trať.

Tranzitní železniční koridory:

- III. tranzitní železniční koridor v trase st. hranice s Německem – Cheb – Plzeň – Praha
- Česká Třebová – Přerov – Ostrava – Dětmárovice – Mosty u Jablunkova – st. hranice se Slovenskem
- II. tranzitní železniční koridor – odbočná větev v trase Přerov – Olomouc – Česká Třebová

Součástí těchto koridorů je také železniční trať mezinárodního a celostátního významu č. 270 Česká Třebová – Zábřeh – Olomouc – Přerov (určena jak pro osobní, tak i nákladní dopravu).

V území je **5 důležitých železničních terminálů** (stanic). Nejvýznamnějším železničním uzlem je Česká Třebová. Tento terminál byl modernizován, vybaven podzemním parkovištěm a s návazností na autobusovou dopravu. Nachází se zde depo kolejových vozidel, kde byly soustředěny také činnosti pro údržbu a ošetřování lokomotiv. Tím, že je Česká Třebová velkým železničním uzlem, cestuje do této oblasti mnoho občanů, a tím zde dochází k vyššímu rozsahu kriminality. Modernizováno bylo vlakové nádraží v Letohradě (s navazujícím autobusovým nádražím). V roce 2014 – 2015 probíhala velká přestavba železniční tratě s novým postavením hlavního železničního nádraží v Ústí nad Orlicí, které má za úkol zmodernizovat železniční dopravu pro Ústí a jeho okolí.

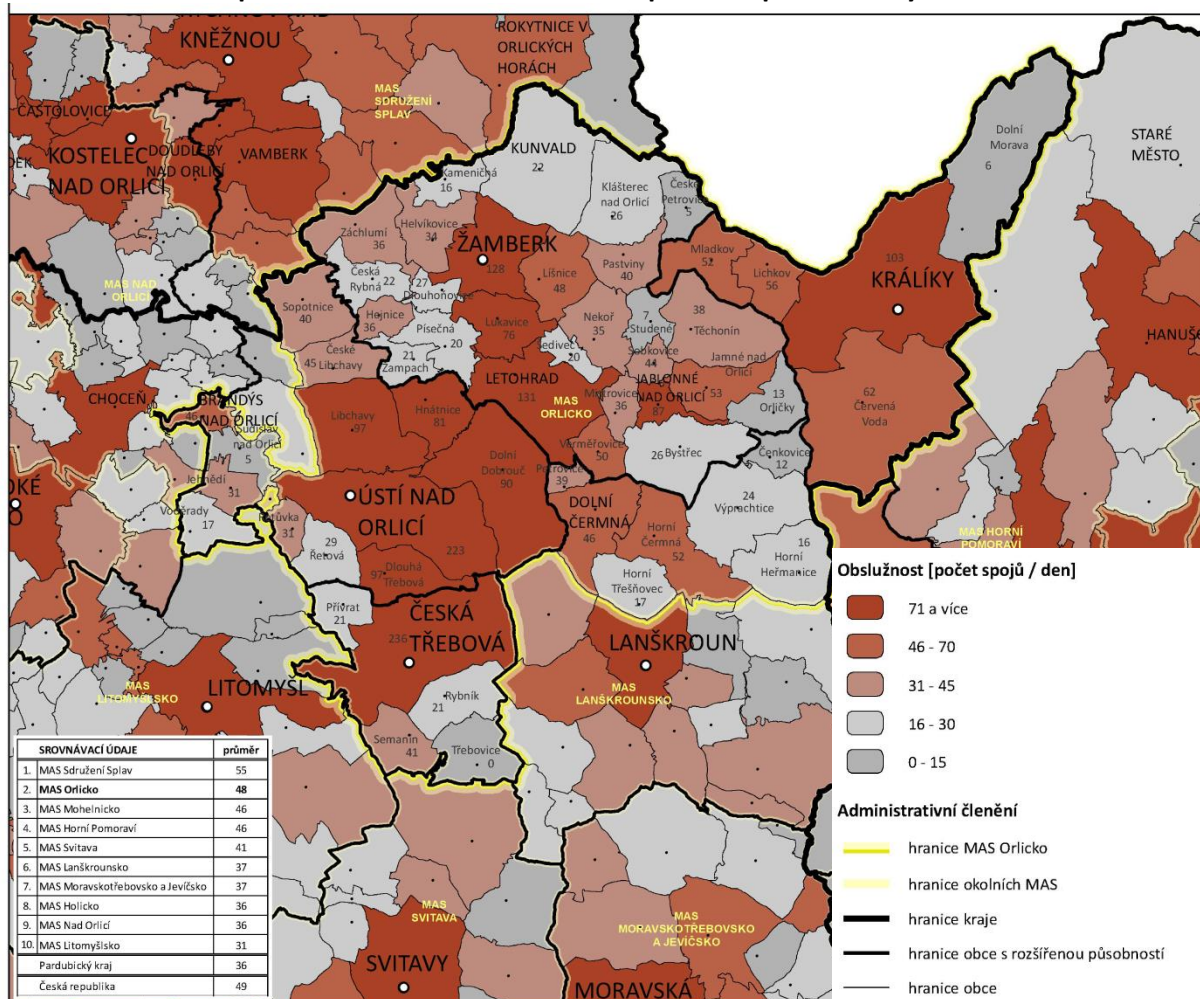
I přes dokončenou modernizaci některých terminálů často nebyla dostatečně řešena doprovodná infrastruktura pro cyklistickou dopravu.

Autobusová doprava

Veřejná autobusová doprava je zajišťována společnostmi ČSAD Ústí nad Orlicí, Veolia Transport (cyklobusy), Audisbus. Ve všech obcích jsou zastávky místní autobusové dopravy. Dálkové autobusy vedou přes některá města území. Např. následující spoje: Brno – Pec pod Sněžkou (spojení do Rychnova nad Kněžnou), Ostrava – Praha (spojení do Hradce Králové). V území se rozvíjí širší spolupráce mezi obcemi a provozovateli autobusové dopravy při zajišťování dopravní obslužnosti. Na základě potřeb občanů se rozšiřuje nabídka spojů u příhraničních oblastí i do Polska. Také byly rozsáhleji propojeny trasy do jiných krajů (zejména do Olomouckého). V posledních letech došlo k větší modernizaci autobusového nádraží v Králíkách (2013), v Letohradě (2009) a v České Třebové (2010).

Městská hromadná doprava na území MAS ORLICKO je zřízena pouze v Žamberku – 1 linka, jinak v dalších městech není. Funkci MHD částečně saturují alternativní formy dopravy (Oblastní charita Ústí nad Orlicí provozuje terénní službu, v Žamberku částečně řeší spoje město). Ve vedlejším území (Rychnov nad Kněžnou) existují příklady dobré praxe zajišťování MHD - např. Radiobus. Z dotazníkového šetření vyplývá i poptávka po větších osobních automobilech ve vlastnictví obce pro zajišťování dopravy místních občanů tzv. na zavolání (lékař apod.), pro tuto činnost je vhodné využít bezemisní, příp. nízkoemisní vozidla, která nejsou v území téměř vůbec využívána. Tato vozidla šetrná k životnímu prostředí mohou sloužit i jako služební pro dopravu starostů obcí na ORP apod.

Obrázek 2.1–12: Dopravní obslužnosti hromadnou dopravou v pracovní dny

Zdroj: CHAPS – IDOS, 2011

Nejvyšší intenzita dopravy je identifikována v ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová, a to především díky nadregionálním železničním uzlům a také snadnému a častému dopravnímu spojení do blízkých obcí. Velmi dobré dopravní spojení je zřejmé mezi městy Žamberk a Letohrad, kde je koncentrováno nejvíce ekonomicky aktivních subjektů. Regionální doprava zajišťuje mobilitu mezi ORP Žamberk a Králíky. Četnost spojů do menších obcí klesá v korelaci s jejich vzdáleností od center regionu. Obce si v rámci veřejné dopravy – zejména autobusové – stěžují na časté změny jízdních řádů, kdy je pro občany složité se dobře a včas orientovat ve spojích a jejich návaznostech.

Cyklistická doprava

Cyklistika v rámci dopravy je velmi využívaná na krátké trasy (cca do 25km). Tento druh bezemisní dopravy probíhá zejména na cyklostezkách a cyklotrasách.

V minulosti bylo vybudováno Orlické cyklo & in-line království, kde desítky kilometrů cyklostezek vedou z Ústí nad Orlicí do okolních měst – Letohrad, Žamberk, Česká Třebová, Brandýs nad Orlicí a dále.

Na území MAS ORLICKO je v současné době devět cyklostezek:

- Žamberk – Lukavice – Letohrad,
- Králíky – Červená Voda,
- Ústí nad Orlicí – Letohrad,
- Ústí nad Orlicí – Česká Třebová,

Kerhartice – Brandýs nad Orlicí – Choceň,
Žamberk – Líšnice,
Ústí nad Orlicí, Mendrik,
Dlouhá Třebová
Lhotka (Česká Třebová)

Cyklostezky v dostatečné míře doplňují dálkové a regionální cyklotrasy. V území je celkem více než 1000 km vyznačených cyklotras.

Rozvojem cyklo dopravy se nejvíce zabývá koncepce Cyklo & in-line království Orlických hor a Podorlicka (zadavatel: Orlické hory a Podorlicko, zpracovatel: OHGS s.r.o., 2012). V různých variantách jsou navrženy rekonstrukce a novostavby dálkových cyklotras a jejich spojek, včetně úpravy značení a realizace doprovodné infrastruktury. Stejně tak u regionálních cyklotras je navržena aktualizace značení, realizace doprovodné infrastruktury jak ve městech, tak i mimo ně a místní úprava komunikací, po kterých cyklotrasy vedou.

Dále je navržena výstavba a rekonstrukce cyklostezek a in-line stezek, zejména:

- Průjezd městem Žamberk – podél řeky
- Žamberk – Pastviny
- Lukavice – Líšnice
- Letohrad – Králíky
- Valdštejn – Šušek
- Ústí nad Orlicí – Oldřichovice
- Koliba – Řetůvka
- Česká Třebová – Rybník
- Rybník – Třebovice
- Průjezd Třebovicemi

Všechny navrhované cyklostezky jsou hluboce odůvodněné a regiony o ně jeví zájem, jak vyplývá z projednání. V řadě případů existuje i vyšší stupeň dokumentace a je znám potenciální investor k případnému spolufinancování.

Velmi důležité je také více navázat cyklostezky a cyklotrasy na veřejnou integrovanou dopravu a v neposlední řadě je důležité připravit místa s bezpečným uložením jízdního kola nebo parkoviště.

Cyklo dopravu podporují i elektrokola, které jsou v současné době na vzestupu. Také MAS ORLICKO přispělo k tomuto rozvoji díky projektu „Jedeme všichni“ (2013 – 2014) v rámci projektu spolupráce několika MAS, který propaguje rozšíření využití elektrokol.

Hraniční přechody

Obrázek 2.1–13: Hraniční přechody na území MAS ORLICKO

Zdroj: <http://mapy.cz/>, 2014

Na území MAS ORLICKO je **5 hraničních přechodů do území Polska**, z toho 1 železniční v Lichkově/ Medzylesie. Silniční jsou Mladkov – Petrovičky/ Kamienczyk, Dolní Lipka/ Boboszów, Horní Morava/ Jodłów a vrchol Kralického Sněžníku/ Snieznik. Po vstupu do Schengenského prostoru je možné plynule přecházet do druhého státu.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Existence železničního uzlu Česká Třebová</p> <p>Existence 2 tranzitních koridorů celorepublikového významu</p> <p>Dobrá dostupnost tranzitního koridoru ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová</p> <p>Hustá síť cyklostezek a cyklotras</p> <p>Existence všeobecně přijímané a projednané koncepce rozvoje cyklodopravy v území, včetně přípravné dokumentace</p>	<p>Špatná dostupnost ORP Králíky pro nákladní dopravu</p> <p>Výborný stav místních komunikací pouze v 8 % obcí</p> <p>Nedostatek bezpečnostních prvků v dopravě a nedostatek finančních prostředků k jejich realizaci</p> <p>Absence doprovodné cyklistické infrastruktury ve vazbě na dopravní systémy v území</p> <p>Spíše nižší bezpečnost cyklistické a pěší dopravy</p> <p>Finanční zdroje na rekonstrukci polních cest</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Výstavba R35 a přivaděčů tak, aby bylo území napojeno na dálniční síť</p> <p>Nastavení MHD ve městech</p> <p>Podpora rozvoje záchytných parkovišť typu P+R, B+R a K+R</p> <p>Podpora zvýšení bezpečnosti dopravy, multimodality v dopravě, nákupu nízkoemisních a bezemisních vozidel a vozidel zohledňujících specifické potřeby, výstavby a rekonstrukce cyklostezek a cyklotras z IROP</p> <p>Rostoucí trend směrem k aktivnímu trávení volného času, ekologickému myšlení a rekreaci v přírodě.</p> <p>Zavádění nízkoemisních a bezemisních vozidel.</p>	<p>Zatížení některých měst a obcí tranzitní dopravou</p> <p>Nízká intenzita veřejné dopravy a nedostatečná koordinace v některých částech území včetně častých změn jízdních řádů</p>

Problémové okruhy:

Obecné:

- Dopravní infrastruktura a řešení dopravy:
 - modernizovat dopravní terminály v území včetně jejich dovybavení o doprovodnou infrastrukturu pro rozvoj cyklodopravy
 - modernizovat silniční komunikace včetně polních cest a k tomu příslušející chodníky a realizovat opatření ke zvýšení bezpečnosti dopravy v území
- Dopravní obslužnost:
 - rozvíjet spolupráci při plánování veřejné dopravy (doprava do zaměstnání, do škol, zabezpečit návaznost spojů na sebe, vyhovět potřebám občanů co se týká častějších frekvencí, přivést více dopravních spojů na vlaková nádraží)
 - podporovat rozvoj bezemisní a nízkoemisní dopravy všeobecně
 - přispět k bezbariérovosti veřejné dopravy podporou rozvoje dopravy zohledňující specifické potřeby účastníků dopravy se ztíženou možností pohybu a orientace
- modernizovat a rekonstruovat komunikace se špatným technickým stavem

- komplexní a dílčí projekty na řešení bezpečnosti v dopravě řešené obcemi, případně svazky obcí a jejich organizacemi, např.:
 - přechody pro chodce a chodníky
 - tzv. přechody dalších generací
 - zvýšené přechody, případně zvýšené celé křižovatky
 - dělicí ostrůvky – dělený přechod pro chodce
 - varovné pásy a vodící čáry pro nevidomé
 - bezbariérový přechod – snížené obruby při vstupu do vozovky
 - nadchody a podchody
 - zábradlí
 - zelené dělicí pásy k oddělení stezek pro chodce a cyklisty od ostatní dopravy
 - změny povrchu vozovky u přechodu
 - smíšené a samostatné stezky
 - zálivy pro autobusy pro bezpečnější vystupování
 - zálivy u škol, tzv. K+R – pro bezpečné vystupování dětí z aut rodičů
- všeobecná podpora rozvoje cyklodopravy
- podpora bezemisní a nízkoemisní dopravy
- podpora rozvoje dopravy zohledňující specifické potřeby účastníků dopravy se ztíženou možností pohybu a orientace

2.1.5. Vybavenost a vzhled obcí v území

Vzhled obcí

Dle výsledku terénního a dotazníkového šetření jsou **vzhled obcí a péče o něj jedny z nejvíce akcentovaných témat občany v území**. V dotazníku obcí byla 31x uvedena potřeba zlepšování vzhledu veřejných prostranství (náměstí, návsi spolu s opravami čekáren a řešení otázky parkovacích míst apod.) a potřeba revitalizace zelených ploch, parků a alejí, výsadba doprovodné zeleně v okolí sběrných míst a dvorů byla uvedena celkem 23x.

Pro zajištění údržby veřejného majetku a veřejných prostranství poptávají starostové obcí možnost **nákupu komunální techniky**. Možnost společného sdílení tohoto vybavení není příliš atraktivní a v rámci jednání tuto možnost připustili jen některé obce – Hejnice, Česká Rybná a Nekoř, Brandýs nad Orlicí.

Řešení otázky energetické účinnosti objektů ve vlastnictví obcí

Podle dotazníkového a terénního šetření představuje péče o obecní objekty (budovy obecních úřadů, školy) významnou položku.

Pro obce je velmi aktuální především otázka energetické účinnosti obecních objektů, a to především zateplováním plášťů budov, výměnou oken, topných systémů, zaváděním efektivních systémů měření a regulací a možností využití úsporných svítidel v obecních objektech. V uplynulém dotačním období se jednalo o nejvíce poptávané opatření z OPŽP a jen na území MAS ORLICKO byly v této oblasti podpořeny projekty v celkové hodnotě převyšující 293 mil. Kč.

Občanská vybavenost

Dostupnost obchodů se základním zbožím v obcích je dobrá. Celkem je v území obcí identifikováno přibližně 105 obchodů se smíšeným zbožím. Z dotazníkového a terénního šetření vyplynulo, že pouze v jedné obci v území (Horní Třešňovec) není ani obchod se základními potravinami, ani se smíšeným zbožím.

Ve městech dominují supermarkety spolu s pobočkami obchodního družstva KONZUM, stejně tak v obcích jsou to zejména prodejny obchodního družstva KONZUM, pouze v malé míře jsou obchody soukromé (včetně zastoupení asijských prodejců).

V celkem 17 obcích (cca 30 %) se obec finančně spolupodílí na provozu obchodu, a to buď přímo, nebo prostřednictvím sníženého (nulového) nájemného. Větší nákupní střediska jsou v 10 obcích. **V ostatních obcích jsou obchody přidružené k místní výrobě či místnímu specifiku** – jedná se především o pekárny, prodej masa či včelařské produkty.

Tabulka 2.1–5: Obchody v obcích

	Název obce	Nákupní středisko	Obchod se smíšeným zbožím (např. KONZUM)	Obchod s potravinami	Další obchod mimo potraviny	Je obchod dotován obcí	Zajíždí k Vám pojezdna prodejna
1	Brandýs nad Orlicí	ne	ano	ano	ano	ne	ne
2	Bystřec	ne	ano	ano	ano	ano	ano - nepravdělně
3	Čenkovice	ne	ano	ano	ne	ne	ne

4	Červená Voda	ano	ano	ano	ano	ne	ne
5	Česká Rybná	ne	ne	ano	ne	ne	ne
6	Česká Třebová	ano	ano	ano	ano	ne	ano - pravidelně
7	České Libchavy	ne	ano	ano M	ne	ne	ne
8	České Petrovice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
9	Dlouhá Třebová	ano	ano	ano	ne	ne	ne
10	Dlouhoňovice	ne	ano V	ano V	ne	ano	ne
11	Dolní Čermná	ne	ano	ano	ano M	ne	ne
12	Dolní Dobrouč	ano	ano	ano	ano	ne	ne
13	Dolní Morava	ne	ano	ano	ne	ne	ne
14	Hejnice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
15	Helvíkovice	ne	ano M	ne	ne	ne	ne
16	Hnátnice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
17	Horní Čermná	ne	ano	ano	ne	ne	ne
18	Horní Heřmanice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
19	Horní Třešňovec	ne	ne	ne	ne	ne	ano - pravidelně
20	Jablonné nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ne	ano - nepravidelně
21	Jamné nad Orlicí	ne	ano M	ano	ne	ne	ne
22	Jehnědí	ne	ano	ano	ne	ano	ne
23	Kameničná	ne	ano	ne	ne	částečně	ne
24	Kláštorec nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ne	ne
25	Králíky	ne	ano	ano	ano	ne	ne
26	Kunvald	ne	ano	ne	ne	ne	ne
27	Letohrad	ano M	ano	ano	ano	ne	ne
28	Libchavy	ne	ano	ne	ano	ne	ne
29	Lichkov	ne	ne	ano M	ne	ano	ne
30	Líšnice	ne	ano V	ano	ne	ne	ne
31	Lukavice	ne	ano	ano	ano	ne	ano - nepravidelně
32	Mistrovice	ne	ano	ano	ne	ano	ne
33	Mladkov	ne	ano	ne	ano	ano	v létě
34	Nekoř	ne	ano	ano	ne	ne	ne
35	Orličky	ne	ano	ano	ne	ano	ne
36	Pastviny	ne	ano	ano	ne	ne	v létě - kempy
37	Petrovice	ne	ano	ano	ne	ne	ano - nepravidelně
38	Písečná	ne	ano	ano	ne	ne	ne
39	Přívrat	ne	ano	ano	ne	ano	ne
40	Rybník	ne	ano	ano	ne	ano	ne
41	Řetová	ne	ano M	ne	ne	ne	ano - nepravidelně
42	Řetůvka	ne	ne	ne	ne	ne	ano - nepravidelně
43	Semanín	ne	ano	ne	ano	ne	ne
44	Sobkovice	ne	ne	ano	ne	ano	ne
45	Sopotnice	ano	ano	ano	ano	ne	ne
46	Studené	ne	ano	ano	ne	ne	ne

47	Sudislav nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ne	ne
48	Šedivec	ne	ne	ano	ne	ano	ne
49	Těchonín	ne	ano	ano	ne	ano	ano
50	Třebovice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
51	Ústí nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ne	ano
52	Verměřovice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
53	Voděřady	ne	ano	ano	ne	ano	ne
54	Výprachtice	ano	ano	ano	ne	ne	ne
55	Záchlumí	ne	ano	ne	ne	ne	ne
56	Žamberk	ano	ano	ano	ano	ne	ano
57	Žampach	ne	ne	ano	ne	ano	ne

Vysvětlivky

ano M	ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V	ano - plán investice do vybavení
ano M, V	ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření MAS ORLICKO, 2014

Restaurace, jídelny (sezónní restaurace)

Na území je jen několik (6) malých obcí, kde nejsou restaurátorské služby jakéhokoliv druhu. V dalších obcích a městech je jich hned několik. Celkově jich můžeme napočítat cca 282, kam počítáme **bufet/rychlé občerstvení, čajovnu, cukrárnu, hostinec (s kuchyní), internetovou kavárnu, jídelnu, kavárnu, letní terasu/zahrádku**. V této oblasti jsou příklady dobré praxe z okolních MAS, kde existují různé sociální podniky. To může být prostorem pro rozvoj i v naší MAS, a to formou podpory sociálních služeb, zvýšením zaměstnanosti a rozšířením variability nabídky pohostinských služeb.

Poštovní a bankovní služby

Pošty poskytují své služby ve 26 obcích a je zde celkem 33 poboček. Česká pošta prošla během posledních let transformací a v roce 2011 byly některé pobočky pošty změněny pouze na „Výdejní místa“, která zajišťují základní poštovní služby (tj. příjem a výdej zásilek). Alternativou pro poskytování služby České pošty je také využití tzv. „Partnerů“, kdy poštovní služby poskytuje *smluvní zástupce* (např. místo bývalé pošty, obecní úřad nebo obchod). V této alternativě Česká pošta přispívá na provoz určitou finanční částkou. V 10 obcích (18 %) jsou poštovní služby pokryty právě formou „Výdejních míst a Partnerů“, v 21 obcích (37 %) nejsou pošty ani pobočky přítomny.

Tabulka 2.1–6: Alternativní poštovní služby

OBEC	FUNKCE
Bystřec	Partner II
Červená Voda	Výdejní místo I
České Libchavy	Výdejní místo II
Kláštepec nad Orlicí	Partner II
Kunvald	Partner II
Lichkov	Výdejní místo I
Písečná	Výdejní místo II
Sopotnice	Partner II
Třebovice	Partner II
Záchlumí	Partner II

Zdroj: <http://www.ceskaposta.cz/>, 2014

Sportovní zařízení

Sportovní zařízení skýtají široké možnosti využití volného času napříč všemi věkovými skupinami. Převážná většina obcí má víceúčelový areál, nicméně někde chybí kvalitní hřiště na různé druhy sportu, jinde plánují obnovu zázemí, zimní šatny a prostory k občerstvení.

Pro sportovní vyžití v obcích hojně slouží objekty orloven a sokoloven (celkem 33 % obcí). K volnočasovému cvičení dále obce využívají další prostory – např. zasedací sál obce, sál kulturního domu, tělocvičnu školy.

Naprostá většina obcí má venkovní hřiště, kam by opět rády investovaly finanční zdroje do modernizace a vybavení. Téměř 1/5 obcí a měst provozuje stadion. Rodiče malých dětí by uvítali více veřejných dětských hřišť s různými atrakcemi. Do jejich výstavby nebo modernizace plánuje investovat celkem 25 % obcí.

V území fungují dvě 2 střelnice, jejichž provozovatelé plánují modernizaci, 2 kryté bazény (Ústí nad Orlicí a Česká Třebová). Několik obcí a měst by uvítalo výstavbu či modernizaci venkovního koupaliště.

V území působí velká řada sportovních klubů a sportovních zájmových sdružení, které v dětech podporují sportovního ducha. To se dále promítá do pořádání mnoha sportovních akcí a do zdravého životního stylu na území.

Evaluace 2009 – 2013: Investice do obnovy objektů sokoloven a materiálně-technického vybavení představovaly v uplynulém dotačním období jedny z nejfrekventovanějších projektů.

Tabulka 2.1–7: Sportoviště

	Název obce	Víceúčelový areál	Sokolovna	Orlovna	Venkovní hřiště	Stadion	Tenisový kurt	Veřejné dětské hřiště	Kluziště	Sjezdovka	Venkovní koupaliště	Krytý bazén	Požární nádrž	Registrovaná střelnice
1	Brandýs nad Orlicí	ne	ano V	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
2	Bystřec	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano V	ne	ano	ne	ne	ano	ne
3	Čenkovice	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ano M	ne	ano	ne	ne	ano	ne
4	Červená Voda	ano	ne	ne	ano	ne	ano V	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ne
5	Česká Rybná	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
6	Česká Třebová	ano	ano	ne	ano	ano	ano M	ano M, V	ano M	ano M	ne	ano M, V	ne	ne
7	České Libchavy	ano	ne	ne	ano V	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
8	České Petrovice	ano M	ne	ne	ano M	ne	ne	ano	ne	ano M	ne	ne	ano M	ne
9	Dlouhá Třebová	ano M	ano M	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano M
10	Dlouhoňovice	ano V	ano V	ne	ano V	ano V	ne	ano V	ano V	ano V	ne	ne	ano	ne
11	Dolní Čermná	ano M, V	ne	ano M, V	ano M	ne	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ano M, V	ne
12	Dolní Dobrouč	ano	ne	ne	ano V	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne
13	Dolní Morava	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne
14	Hejnice	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
15	Helvíkovice	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
16	Hnátnice	ano M	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne		ne	ne
17	Horní Čermná	ano M	ano M, V	ne	ano M, V	ne	ano	ano V	ne	ne	ano M, V	ne	ne	ne
18	Horní Heřmanice	ne	ano	ne	ano V	ne	ano	dětský koutek	ne	ne	ne	ne	ne	ne
19	Horní Třešňovec	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
20	Jablonné nad Orlicí	ano M	ne	ne	ano M	ano M	ano M	ano	ne	ano M	ano M	ne	ne	ne
21	Jamně nad Orlicí	ne	ano	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
22	Jehnědí	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
23	Kameničná	ano M	sál obce - tělocvična	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne

	Název obce	Víceúčelový areál	Sokolovna	Orlovna	Venkovní hřiště	Stadion	Tenisový kurt	Veřejné dětské hřiště	Kluziště	Sjezdovka	Venkovní koupaliště	Krytý bazén	Požární nádrž	Registrovaná střelnice
24	Kláštepec nad Orlicí	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ne
25	Králíky	ano V		ne	ano M	ano M	ano	ano M	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne
26	Kunvald	ano	ano V	ne	ano M	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
27	Letohrad	ano M	ano V	ano V	ano M	ano M	ano V	ano M	ne	ano M	ano M	ne	ne	ano
28	Libchavy	ne	ano M	ne	ano	ano	ano	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne
29	Lichkov	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne
30	Líšnice	ano V	ano M, V	ne	ano	ne	ano	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ano M, V
31	Lukavice	ano V	ano	ano M, V	ano	ne	ano M	ano V	ano V	ne	ne	ne	ne	ne
32	Mistrovice	ano	ano	ne	ano M	ano M	ano M	ano M	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
33	Mladkov	ne	ano M, V	ne	ano V	ne	ne	ne	ano	ano M	ne	ne	ne	ne
34	Nekoř	ano	sál v KD, tělocvična ve škole	ne	ano M, V	ano	ano M	ano M	ano	ne	ne	ne	ano	ne
35	Orličky	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
36	Pastviny	ne	bývalá škola - plní funkci sokolovny	ne	ano	ne	ne	ano V	ne	ano V	ano	ne	ano, přehrada	ne
37	Petrovice	ano M	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
38	Písečná	ne	ne	ne	ano M	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne
39	Přívrat	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne
40	Rybník	ano M	ne	ne	ano M	ano M	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
41	Řetová	ano M, V	ano	ne	ano M, V	ano V	ano M	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ne
42	Řetůvka	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
43	Semanín	ano M	ano M	ne	ano M	ano M	ne	ne	ano M	ne	ne	ne	ano M	ne
44	Sobkovice	ne	ne	ne	ano M	ne	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
45	Sopotnice	ne	ne	ne	ano M	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne
46	Studené	ano M	ne	ne	ano M	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
47	Sudislav nad Orlicí	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne

	Název obce	Víceúčelový areál	Sokolovna	Orlovna	Venkovní hřiště	Stadion	Tenisový kurt	Veřejné dětské hřiště	Kluziště	Sjezdovka	Venkovní koupaliště	Krytý bazén	Požární nádrž	Registrovaná střelnice
48	Šedivec	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
49	Těchonín	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
50	Třebovice	ano	ne	ne	ano M	ano M	ano M	ano M	ano	ne	ne	ne	ne	ne
51	Ústí nad Orlicí	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne
52	Verměřovice	ano M, V	ne	ne	ano M	ano M	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
53	Voděradý	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ne
54	Výprachtice	ano	tělocvična ZŠ		ne	ne	ano	ano	ne	ano V	ne	ne	ano	
55	Záchlumí	ne	ne	ne	ne	ne	ano M	ano M, V	ne	ne	ne	ne	ano M	ne
56	Žamberk	ano M,V	ano M,V	ne	ano M,V	ano M,V	ano V	ano V	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne
57	Žampach	ano M	ne	ne	ano M	ne	ano M	ne	ne	ne	ne	ne	ano M	ne

Vysvětlivky

ano M ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V ano - plán investice do vybavení
ano M, V ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření MAS ORLICKO, 2014

Kulturní zařízení

Základ pro kulturní vyžití občanů v území tvoří kulturní domy nebo klubovny, které jsou v polovině obcí. Ve městech jsou dále kina a divadla, která slouží i pro okolní spádové oblasti. Dále je v území v provozu na 30 knihoven (některé v nevyhovujících prostorách). Najdeme zde i výstavní galerie, muzea, pevnosti, památníky a další objekty nabízející zajímavé využití volného času. Vše přehledně shrnuje následující tabulka.

Tabulka 2.1–8: Kulturní zařízení

	Název obce	Divadlo	Kino	Koncertní sál	Kulturní dům	Klubovna	Knihovna
1	Brandýs nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ano	ano
2	Bystřec	ne	ne	ne	ne	ano	ano M
3	Čenkovice	ne	ne	ne	ne	ano	ne
4	Červená Voda	ne	ano M	ne	ne	ne	ano
5	Česká Rybná	ne	ne	ne	ano M	ne	ano M
6	Česká Třebová	ano M, V	ano M, V	ano M, V	ano M, V	ano M, V	ano M, V
7	České Libchavy	ne	ne	ne	ne	ne	ano
8	České Petrovice	ne	ne	ne	ne	ano	ano
9	Dlouhá Třebová	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano
10	Dlouhoňovice	ne	ne	ne	ano V	ano V	ano V
11	Dolní Čermná	ne	ne	ne	ne	ano M, V	ano M, V
12	Dolní Dobrouč	ano	ano	ano	ano	ano	ano
13	Dolní Morava	ne	ne	ne	ne	ne	ano
14	Hejnice	ne	ne	ne	ano	ano	ano
15	Helvíkovice	ne	ne	ne	ne	ne	ano
16	Hnátnice	ne	ne	ne	ne	ne	ano
17	Horní Čermná	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano
18	Horní Heřmanice	ne	ne	ne	ano	ne	ano
19	Horní Třešňovec	ne	ne	ne	ano	ne	ne
20	Jablonné nad Orlicí	ano M	ano M	ne	ano M	ano	ano M
21	Jamně nad Orlicí	ne	ne	ne	ano	ne	ano
22	Jehnědí	ne	ne	ne	ano	ne	ano
23	Kameničná	ne	ne	ne	ne	ano	ano
24	Kláštorec nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ano	ano
25	Králíky	ne	ano V	ne	ano M	ano	ano
26	Kunvald	ne	ne	ne	ne	ne	ano M
27	Letohrad	ne	ano M	ano M	ano M	ano V	ano V
28	Libchavy	ne	ne	ne	ne, plán investice	ne	ano M
29	Lichkov	ne	ne	ne	ano M	ano	ano
30	Líšnice	ne	ne	ne	ne	ne	ano V
31	Lukavice	ne	ne	ne	ano	ano	ano M
32	Mistrovice	ne	ne	ne	ne	ano M	ano

33	Mladkov	ne	ne	ne	ne	ne	ano
34	Nekoř	ne	ne	ne	ano M, V	ano V	ano M, V
35	Orličky	ne	ne	ne	ne	ano	ano
36	Pastviny	ne	ne	ne	ano	ano	ano
37	Petrovice	ne	ne	ne	ano	ne	ano
38	Písečná	ne	ne	ne	ne	ne	ano M
39	Přívrat	ne	ne	ano	ano	ano	ano
40	Rybník	ne	ne	ne	ano	ano	ano
41	Řetová	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano M
42	Řetůvka	ne	ne	ne	ne	ne	ne
43	Semanín	ne	ne	ne	ano M	ano M	ano M
44	Sobkovice	ne	ne	ne	ne	ano	ano
45	Sopotnice	ne	ne	ne	ne	ne	ano
46	Studené	ne	ne	ne	ano	ano	ano
47	Sudislav nad Orlicí	ne	ne	ne	ne	ano	ne
48	Šedivec	ne	ne	ne	ne	ne	ne
49	Těchonín	ne	ne	ne	ne	ne	ano
50	Třebovice	ne	ne	ne, plán investice	ano M	ano	ano
51	Ústí nad Orlicí	ano	ano	ano	ano	ano	ano
52	Verměřovice	ne	ne	ano M	ano M	ano	ano
53	Voděradý	ne	ne	ne	ano	ano	ano
54	Výprachtice	ne	ne	ne	ano M	ne	ano
55	Záchlumí	ne	ne	ne	ne	ne	ano
56	Žamberk	ano M	ano M	ne	ne	ano	ano M
57	Žampach	ne	ne	ne	ne	ne	ano

Vysvětlivky

ano M ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V ano - plán investice do vybavení
ano M, V ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření MAS ORLICKO, 2014

Školy a školská zařízení

Udržení MŠ a ZŠ v obcích patří z pozice starostů i rodičů k jedné z hlavních priorit. Školství je dále detailněji řešeno v kapitole 2.1.9..

Další služby

Novým trendem ve městech je **využívání tzv. městských karet**. Tyto karty slouží k přístupu k více službám.

Ke službám obcí patří i **systém krizového informování občanů**, který je řešen zasíláním SMS zpráv, rozhlasem, megafony a ampliony na hasičském zásahovém vozidle apod.

Tabulka 2.1–9: Krizové informování občanů

	Název obce	Systém krizového informování občanů
1	Brandýs nad Orlicí	Městský rozhlas, siréna a rozhlas HZS
2	Bystřec	Rozhlas, e-mail
3	Čenkovice	Rozhlas, mobil
4	Červená Voda	Veřejný rozhlas, SMS

5	Česká Rybná	Veřejný rozhlas
6	Česká Třebová	Akustická siréna
7	České Libchavy	Rozhlas
8	České Petrovice	Osobní kontakt
9	Dlouhá Třebová	Mluvicí siréna, rozhlas
10	Dlouhoňovice	SMS a e-mail
11	Dolní Čermná	Zpracován plán krizového řízení - připravuje se projekt protipovodňového opatření (vybudován bezdrátový rozhlas), dále formou hlášení členů JSDHO, atd.
12	Dolní Dobrouč	Veřejný rozhlas, SMS, sirény
13	Dolní Morava	Veřejný rozhlas, hromadné zasílání SMS
14	Hejnice	Veřejný rozhlas
15	Helvíkovice	Akustická siréna
16	Hnátnice	Obecní rozhlas
17	Horní Čermná	Veřejný rozhlas, webové stránky, megafon
18	Horní Heřmanice	Veřejný rozhlas, hromadné zasílání SMS
19	Horní Třešňovec	Místní varovný informační systém
20	Jablonné nad Orlicí	Akustická siréna, SMS
21	Jamně nad Orlicí	Obecní rozhlas
22	Jehnědí	Obecní rozhlas
23	Kameničná	Veřejný rozhlas
24	Kláštorec nad Orlicí	Akustická siréna
25	Králíky	Městský rozhlas, SMS
26	Kunvald	Zajišťuje zásahová jednotka SDH
27	Letohrad	SMS
28	Libchavy	Není
29	Lichkov	Bezdrátový rozhlas, SMS
30	Líšnice	SMS zprávy, místní rozhlas, JSDHO Líšnice
31	Lukavice	Místní rozhlas
32	Mistrovice	Rozhlas
33	Mladkov	Integrovaný systém Pardubického kraje
34	Nekoř	Veřejný rozhlas, amplion na hasičském zásahovém vozidle, rozesílání e-mailových zpráv
35	Orličky	Siréna
36	Pastviny	Pouze prostřednictvím SMS zpráv - přihlášeným občanů
37	Petrovice	Siréna
38	Písečná	Rozhlas
39	Přívrat	Varovný signál, SMS zpráva
40	Rybník	Rozhlas
41	Řetová	Bezdrátový rozhlas
42	Řetůvka	Siréna
43	Semanín	Rozhlas
44	Sobkovice	Rozhlas
45	Sopotnice	Rozhlas
46	Studené	SMS zprávy, web obce
47	Sudislav nad Orlicí	Siréna
48	Šedivec	Místní rozhlas
49	Těchonín	Místní rozhlas
50	Třebovice	Místní rozhlas
51	Ústí nad Orlicí	Siréna
52	Verměřovice	Siréna, veřejný rozhlas
53	Voděradý	Dle potřeby, rozhlas, siréna
54	Výprachtice	Není, řešíme to pomocí SMS a nevyhovujícího rozhlasu
55	Záchlumí	Místní rozhlas

56	Žamberk	Hlásiče, MSM, krizový štáb
57	Žampach	SMS

Vysvětlivky

ano M ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření)
ano V ano - plán investice do vybavení
ano M, V ano - plán investice do modernizace (nové, rozšíření), ano - plán investice do vybavení

Zdroj: dotazníkové šetření MAS ORLICKO, 2014

Zdravotnická zařízení

Zdravotnická zařízení jsou soustředěna především do měst - nejvíce jednotlivých pracovišť dle databáze MAS ORLICKO má Ústí nad Orlicí (55) a hned za tím následuje Česká Třebová (38), Žamberk (36) a Letohrad (16 pracovišť). Zdravotnická pracoviště jsou zastoupena ve 20 obcích a městech, ve 37 obcích území není zdravotní péče v místě. Někteří obvodní lékaři potřebují modernizovat vybavení ordinací, problémem jsou vysoké ceny modernizací a rychlé zastarávání pořízeného vybavení.

Největší zdravotnické zařízení v území, Orlickoústecká nemocnice a.s., zahájila 1. 7. 2014 formální proces fúze s dalšími nemocnicemi Pardubického kraje. Fúze byla dokončena do konce roku 2014 a na jejím konci vznikl jediný nový subjekt s názvem Nemocnice Pardubického kraje.

Do této oblasti patří i **Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje na území MAS ORLICKO** s výjezdovou skupinou (Ústí nad Orlicí) a několika výjezdovými stanovišti (Ústí nad Orlicí, Červená Voda a Žamberk).

Specifickým objektem na území MAS ORLICKO je **Centrum biologické ochrany** v Těchoníně (**pod Armádou České republiky**), které disponuje vlastním heliportem, mobilní nemocnicí, čistírnou a spalovnou odpadů, pitevnou s histologicko-patologickou laboratoří apod. Slouží pro armádní biologický obranný výzkum. Zde probíhají školení a výcvik specialistů biologické ochrany pro naši armádu, státy NATO a civilních specialistů.

Tabulka 2.1–10: Zdravotnická zařízení

Název služby - zdravotnictví	Počet
Sdružená ambulantní zařízení	3
Detašovaná pracoviště sdružených ambulantních zařízení	0
Zdravotní střediska	0
Detašovaná pracoviště zdravotních středisek	0
Nemocnice	1
Detašovaná pracoviště nemocnice	5
Odborné léčebné ústavy (mimo LDN)	2
Detašovaná pracoviště odborného léčebného ústavu	1
Léčebna pro dlouhodobě nemocné	1
Detašovaná pracoviště léčebny dlouhodobě nemocných	0
Praktický lékař pro dospělé	43
Praktický lékař pro děti	21
Praktický lékař stomatolog	45
Praktický lékař gynekolog	11
Specialista	75
Středisko záchranné služby a rychlé zdravotní pomoci vč. detašovaných pracovišť	3

Zdroj: Databáze MAS ORLICKO, 2014

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Rozšířené prodejní služby – skoro v každé obci je obchod s potravinami/se smíšeným zbožím</p> <p>Široké sportovní vyžití v obcích</p> <p>Rozvoj nových moderních služeb pro občany</p> <p>Dobré zkušenosti na poli spolupráce a propojování služeb za účelem udržení nabídky služeb v obcích (KONZUM, obchodní družstvo – Česká pošta)</p>	<p>Zastaralé, nevyhovující nebo nedostatečné vybavení pro sportovní a kulturní aktivity v obci</p> <p>Vysoké provozní náklady a špatný technický stav některých objektů ve vlastnictví obce a potřeba jejich modernizace</p> <p>Omezování dostupnosti služeb v obcích (poštovní služby, dotované obchody se základními potravinami)</p> <p>Nedostatečné finance na údržbu a péči o veřejná prostranství (zeleň, centra obcí, mobiliář, ...)</p> <p>Centralizace lékařské péče (včetně obvodních lékařů) ve městech, minimum ordinací v obcích</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Rozvoj sociálních podniků nejen v oblasti pohostinství</p> <p>Modernizace zdravotnických pracovišť</p> <p>Podpora rotace lékařů do obcí</p> <p>Propracovaný systém krizového řízení v ORP Lanškroun</p>	<p>Omezené prostředky obcí k zajištění potřeb</p>

Problémové okruhy:

- Modernizace veřejných objektů, zvyšování energetické účinnosti
- Modernizace a vybavení objektů občanské vybavenosti v obcích (sportoviště, dětská hřiště, knihovny, atd.)
- Zkvalitňování vzhledu obcí (realizace veřejné zeleně, veřejných prostranství, odpočinkových míst, atd.)
- Podpora rozvoje obchodu a služeb v obcích (udržení obchodů v obcích)

2.1.6. Geografie území a životní prostředí

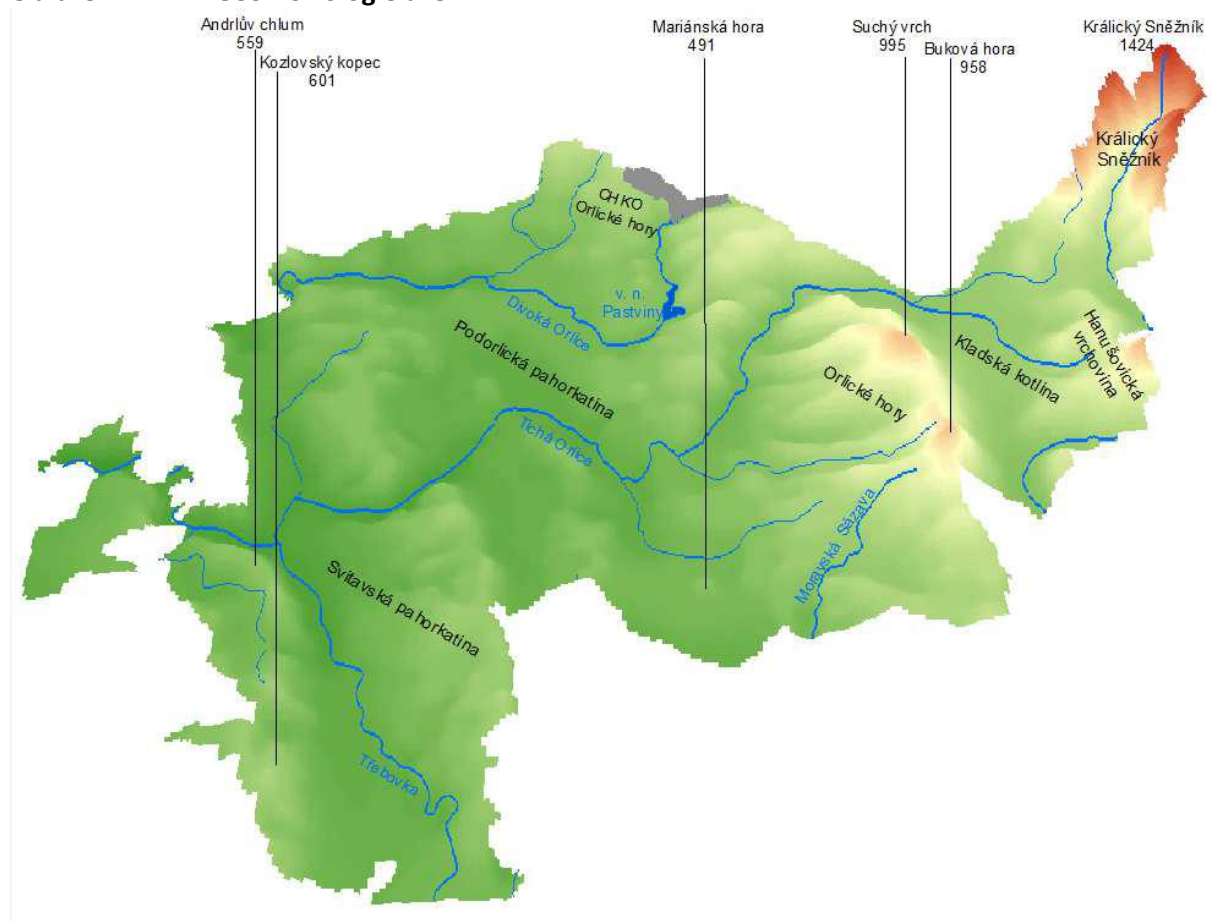
Základní geografické a geomorfologické charakteristiky

Z geografického pohledu je území MAS ORLICKO situováno v severovýchodním cípu Pardubického kraje a jeho severovýchodní okraj v délce 34 km tvoří hranici ČR s Polskou republikou.

Geomorfologicky je území MAS ORLICKO **tvořeno dvěma soustavami**: Krkonoško-jesenickou (na východě) a Českou tabulí (na západě). Výrazná krajinná rozhraní tvoří nižší celky – Svitavská pahorkatina, Podorlická pahorkatina, Orlické hory, Kladská kotlina, Hanušovická vrchovina, Králický Sněžník.

Nejvýraznějšími geomorfologickými elementy jsou hřeben Orlických hor s nejvyšším vrcholem Suchý Vrch (995 m n. m.), Králický Sněžník se stejnojmenným vrcholem (1424 m n. m.), relativně členitá Svitavská pahorkatina – Kozlovský kopec (601 m n. m.), Andrlův chlum (559 m n. m.). Tyto hory jsou svou stavbou **vhodné k využití pro cestovní ruch** (zejména lyžařské areály, rozhledy do okolí). Mariánská hora u Horní Čermné (491 m n. m.) je navíc tradičním mariánským poutním místem.

Obrázek 2.1–14: Geomorfologie území

Zdroj: vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Území z pohledu jeho krajinného rázu může být označeno jako malebné s harmonickou skladbou člověkem významně ovlivněných lokalit, venkovských sídel a přírodě blízkých krajinných prvků. Z tohoto pohledu disponuje dobrým potenciálem jak pro méně náročnou pěší a cykloturistiku, tak pro turisty, kteří vyhledávají větší fyzické výzvy.

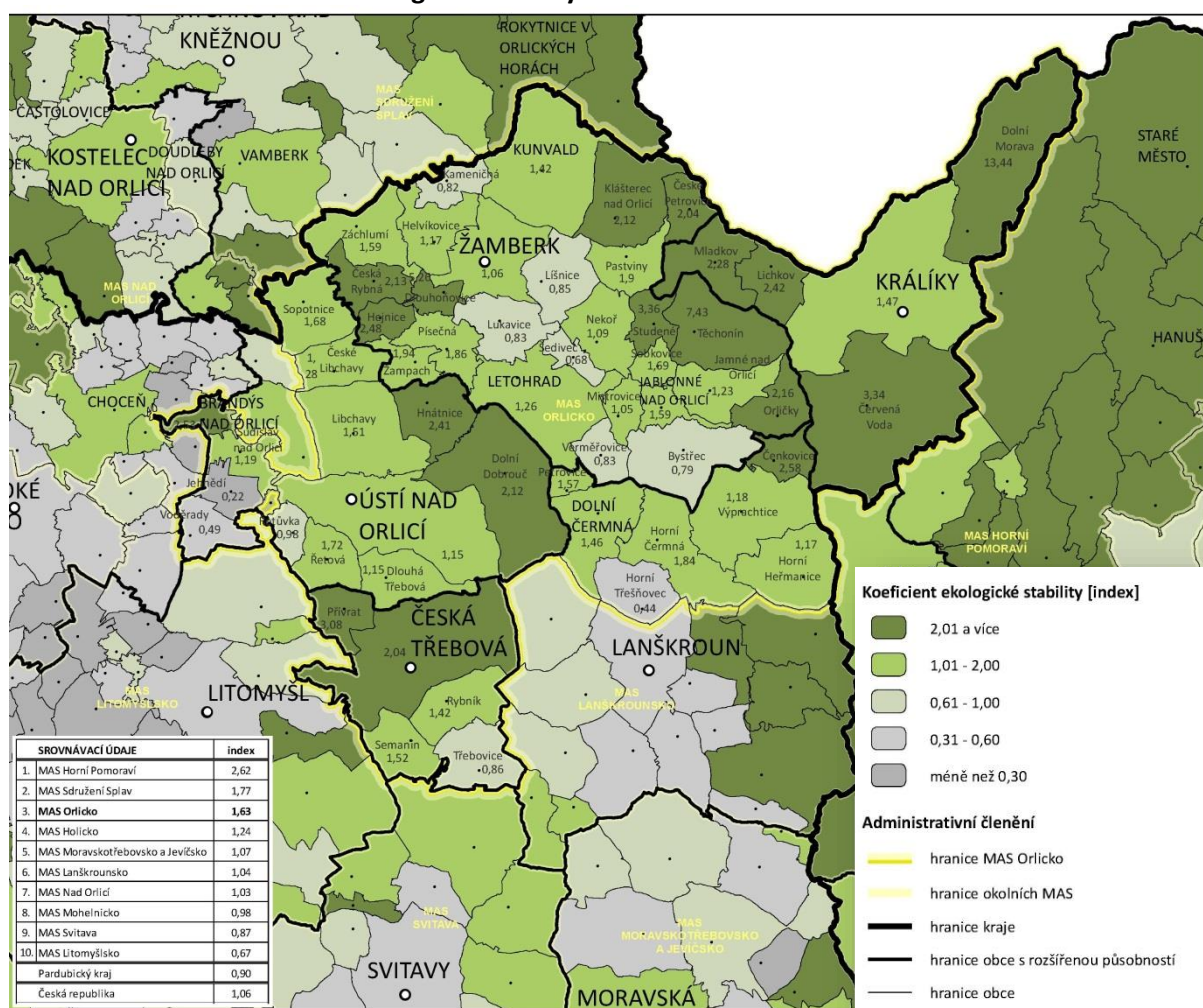
V území se nachází bohatá skladba zvláště chráněných území, přírodních parků, významných krajinných prvků a geomorfologických jevů. Vzhledem k vysokému stupni ekologické stability území se zde nachází i lokality Natura 2000. K zajímavostem území patří také úmoří tří moří (Baltského, Severního a Černého) čili tzv. **hlavní evropské rozvodí**, které se nachází na Králickém Sněžníku.

Terénní a dotazníkové šetření MAS ORLICKO:

Celkem 35 % starostů obcí v územní působnosti MAS ORLICKO při terénním šetření uvedlo, že právě okolní přírodní hodnoty, klid, atmosféra a možnosti trávení volného času v přírodě jsou tím nejdominantnějším specifikem obce, potažmo celého regionu.

Ekologická stabilita v území

Obrázek 2.1–15: Koeficient ekologické stability území MAS ORLICKO

Zdroj: ČSÚ, 2012

87 % území MAS ORLICKO se nachází v území s velmi vysokým nebo vysokým koeficientem ekologické stability území. Nízké hodnoty koeficientu vykazuje pouze 7 obcí z celého území MAS ORLICKO.

Chráněná území a další lokality

Na území MAS ORLICKO se nachází několik zvláště chráněných území (dále ZCHÚ). Podél hranice se táhne hřeben Orlických hor, který spadá do velkoplošného ZCHÚ – **CHKO Orlické hory** (dále CHKO). Na severovýchodě byla vyhlášena **Národní přírodní rezervace Králický Sněžník**, jež je i zároveň nejvyšším bodem území. V blízkosti pramení řeka Morava, jež částečně sledovaným územím protéká.

Dále se zde nachází **5 přírodních památek** a **8 přírodních rezervací**. **Ptačí oblast** soustavy Natura 2000 je zde jedna, a to ve východní části území v oblasti Králického Sněžníku, celkem zasahuje do území 11 obcí. **Evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000** je na území **11**. Položek na seznamu **památných stromů** se nachází na území 111 (celkem 967 jedinců), přičemž nejvíce jich je koncentrováno do katastrů měst Žamberk a Králíky.

Tabulka 2.1–11: Přehled přírodních památek, přírodních rezervací a evropsky významných lokalit

Druh oblasti	Název
Chráněná krajinná oblast	Orlické hory
Národní přírodní rezervace	Králický Sněžník
Přírodní rezervace	Zemská brána, V dole, Třebovské stěny, Selský les, Psí kuchyně, Hemže-Mýtkov, Hynkovice, Sutice
Přírodní památky	Čenkovička, Hradní kopec Litice, Letohradská bažantnice, Údolí Záhorského potoka, Selský potok
Ptačí oblasti	Králický Sněžník
Evropsky významné lokality	Zaorlicko, Psí kuchyně, Moravská Sázava, Lanškrounské rybníky, Hemže-Mýtkov, Bouda u Těchonína, Brandýs, Králický Sněžník, Litice, Tichá Orlice, Vadětín - Lanšperk
Přírodní parky	Orlice, Buková hora – Suchý vrch, Jeřáb, Králický Sněžník

Z průzkumů v území a rozhovorů s pracovníky AOPK bylo zjištěno, že většina lesů v ZCHÚ má historicky změněnou druhovou a prostorovou skladbu, v některých lokalitách se šíří invazivní druhy rostlin (například křídlatka sachalinská). Je nutné pokračovat v nastoleném trendu zvyšování podílu listnatých dřevin s důrazem na používání lokálně vhodného sadebního materiálu a dodržování principů správného lesnického hospodaření. Některé lesnické zásahy mohou vést například ke zvýšení eroze půdy. Díky vysokým stavům zvěře a intenzivnímu okusu není jednoduchá přirozená obnova lesních porostů. Pro zlepšení situace je nutná realizace příslušných managementových zásahů dle zpracovaných plánů péče o ZCHÚ, včetně regulace stavů spárkaté zvěře. V některých specifických lokalitách jako jsou například mokřady je management složitý s nutností používat speciální techniku. Ne všechny subjekty hospodařící na pozemcích touto technikou disponují. Z diskusí s odbornými pracovníky AOPK dále vyplývá tlak na zalesňování bezlesí, což vede ke snížení pestrosti přírodních stanovišť a homogenizaci krajiny. Potenciálním rizikem může být také překyselení půdy.

Samostatnou problematikou je cestovní ruch realizovaný v CHKO Orlické hory a NPR Králický Sněžník. Území jsou velmi atraktivní pro trávení volného času (zimní sporty, cyklistika apod.). Zejména pak na území NPR Králický Sněžník, které je svou rozlohou poměrně malé, je tlak na rozšiřování turistické infrastruktury poměrně značný. Vhodná je podpora udržitelných forem cestovního ruchu šetrných k přírodě. Časté jsou bohužel zkušenosti s nezodpovědným chováním návštěvníků vůči přírodě a porušování stanovených regulativů. Chráněná území zažívají velký investiční tlak projevující se výstavbou nových rekreačních objektů včetně záboru půdy pro parkoviště, budování nových běžeckých a sjezdových tratí apod. Krajinný ráz mohou narušit nové rozhledny, vysílače nebo sloupy vysokého napětí.

Neustále roste počet hromadných akcí v chráněných územích, což představuje také značná rizika. V některých lokalitách je nedostatečně usměrňována návštěvnost. Mnohdy není ani účinně monitorován pohyb turistů a až se zpožděním jsou zjišťovány škody na porostech či snížení populací vzácných druhů. Pro zlepšení stavu je nutná široká diskuse a osvěta mezi místními občany, podnikateli

v cestovním ruchu, zástupci odborných orgánů ochrany přírody a dalších důležitých aktérů z území. V zájmu zlepšení současné situace a zvýšení účinnosti ochrany přírody je nutné do problematiky péče o přírodu a krajinu zapojit co nejširší spektrum aktérů z území - občanů, vlastníků půdy, místních spolků, obcí, firem, zemědělských a lesních hospodářů. Svou roli hraje nedostatek prostředků na propagaci unikátních přírodních hodnot území, budování či zatraktivňování návštěvnických center a na environmentální vzdělávání široké veřejnosti.

CHKO Orlické hory

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Orlické hory byla vyhlášena v roce 1969. Nachází se v okrese Rychnov nad Kněžnou a menší částí na jihu zasahuje i do okresu Ústí nad Orlicí. Na území MAS ORLICKO se to týká obcí České Petrovice, Klášterec nad Orlicí a Kunvald. Celková rozloha CHKO Orlické hory činí 233,87 km² (z toho na území MAS ORLICKO pouze 580 ha, tj. zhruba 2,5 % celkové rozlohy CHKO - v katastrech obcí České Petrovice, Klášterec nad Orlicí a Kunvald). Pokrývá nejvýše položené části Orlických hor. Osou CHKO je horský hřeben táhnoucí se od severozápadu (od Olešnice v Orlických horách) směrem na jihovýchod, kde končí poblíž Zemské brány. Zde se nachází naučná stezka Zemská brána - 3 km dlouhá trasa s 22 zastaveními.

CHKO zasahuje do území tří MAS. Největší část náleží do územní působnosti MAS Sdružení SPLAV, sever CHKO zasahuje do území MAS Pohoda venkova, malá část na jihu CHKO přesahuje do území MAS ORLICKO. Hranice CHKO není vytvářena územně-správními hranicemi, jako jsou obce, části obcí nebo katastrální území. Na celém území CHKO Orlické hory trvale žije necelých 3 tis. obyvatel. Na území MAS ORLICKO v rámci území CHKO dle dostupných údajů trvale nežije ani jeden člověk, nachází se zde pouze několik neobydlených staveb na území obce Klášterec nad Orlicí.

CHKO je od roku 1999 rozdělena do 4 zón podle stupně ochrany. Pro své přírodní podmínky, tvořící významnou přirozenou akumulaci podzemních a povrchových vod, byly Orlické hory v roce 1978 vyhlášeny chráněnou oblastí přirozené akumulace vod – CHOPAV. Hranice CHOPAV je shodná s hranicí CHKO Orlické hory. Orlické hory se vyznačují poměrně velkou rozmanitostí přírodních biotopů. V 15. – 19. století byly původní bučiny vykáčeny a nahrazeny smrkovými monokulturami, což je jeden z důvodů nízké ekologické stability zdejších lesů. Odlesňování způsobuje snížení rozmanitosti živočišných druhů, vyskytuje se zde poměrně velké množství ohrožených druhů živočichů.

Orlické hory plní funkci rekreační, a to jak pro místní obyvatele, tak i pro návštěvníky z jiných částí České republiky a zahraničí. Ta je však limitována únosností přírodního prostředí (problémy zejména v zimním období). V posledních letech setrvale roste počet žádostí o výstavbu rekreačních objektů i sjezdových tratí v CHKO. Vybavenost zařízeními pro letní sporty (bazény, tenisové kurty apod.) je zatím v Orlických horách spíše nižší, zvyšuje se však zájem o výstavbu rozhleden.

Na základě společných jednání všech MAS v území CHKO Orlické hory, zástupci CHKO a zástupci destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko, definovali všichni aktéři tuto dílčí SWOT a vhodné problémové okruhy ke společnému řešení:

SWOT – CHKO Orlické hory:

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Dobrá a funkční spolupráce majitelů pozemků s organizacemi státní správy v území (LČR, Povodí Labe, MZe)</p> <p>CHKO je významnou pramennou oblastí</p> <p>CHKO spravuje 4 naučné stezky (1 z nich na území MAS - NS Zemská brána)</p> <p>Zemská brána – geologicky významné území</p> <p>CHKO o své činnosti široce informuje veřejnost</p> <p>Letní a zimní turistika</p> <p>Kvalitní dopravní infrastruktura (vč. cyklobusů)</p>	<p>Rozsáhlé smrkové monokultury na úkor listnatých dřevin (časté kalamity - námraza, škůdci)</p> <p>Silný okus dřevin zvěří</p> <p>Rozšíření invazních rostlin</p> <p>Neobhospodařování některých vzácných lokalit zemědělci z důvodu chybějící techniky (mokřady)</p> <p>Mokřady – ruční sekání (provozuje CHKO)</p> <p>Některé objekty nejsou napojeny na ČOV</p> <p>Omezené prostředky na propagační materiály</p> <p>Chybí monitoring návštěvnosti území</p> <p>Finanční příspěvky - pouze z Ministerstva zemědělství (dle aktuálního rozpočtu)</p>
Příležitosti	Hrozby
<p>Využití alternativních zdrojů energie</p> <p>Aktivní zapojení veřejnosti, škol, dobrovolníků do aktivit ochrany přírody a krajiny</p> <p>Spolupráce s MAS</p> <p>Zapojení dalších aktérů do činnosti a ochrany přírody (vlastníci půd, pozemků, firem, atd.)</p> <p>Větší příspěvky z Ministerstva zemědělství</p>	<p>Překyselení půdy</p> <p>Výstavba dalších rekreačních objektů</p> <p>Budování nové infrastruktury pro cestovní ruch (rozhledny, sjezdovky)</p> <p>Zalesňování bezlesí (homogenizace krajiny a snížení biodiverzity)</p>

Národní přírodní rezervace Králický Sněžník (dále jen NPR)

Území zahrnuje masiv Králického Sněžníku a údolí Moravy, Malé Moravy a Prudkého potoka mezi obcemi Velká Morava, Stříbrnice a hranicí s Polskem. NPR se nachází z části v Pardubickém kraji (okres Ústí nad Orlicí, ORP Králíky) a zčásti v kraji Olomouckém (okres Šumperk, ORP Šumperk).

NPR zasahuje do území dvou MAS. Do územní působnosti MAS ORLICKO – obec Dolní Morava (k.ú. Dolní Morava, Horní Morava, Velká Morava) a MAS Horní Pomoraví – obec Malá Morava (k.ú. Sklené u Malé Moravy) a obec Staré Město (k.ú. Hynčice pod Sušinou, Chrastice, Stříbrnice).

Králický Sněžník požívá několika stupňů zákonné ochrany. Unikátnost území potvrzuje vyhlášení za národní přírodní rezervaci v roce 1990 (úprava hranic v roce 2013) s nejpřísnějším režimem ochrany dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. NPR se rozkládá na 1708 ha. Území je rovněž zahrnuto do evropské soustavy NATURA 2000. V roce 2012 zde byla vymezena evropsky významná lokalita Králický Sněžník de facto kopírující území NPR (1726 ha) a stejnojmenná ptačí oblast s NPR sousedící.

Přírodní park Králický Sněžník byl vyhlášen na území Pardubického kraje v roce 1987 jako oblast klidu, která před zřízením ZCHÚ představovala alespoň částečnou ochranu Králického Sněžníku a jeho podhůří. Dnešní přírodní park zahrnuje severní část Králické brázdy, na niž v severní části navazuje pardubická část NPR. Přírodní park má v současné době rozlohu 5303 ha.

Masív Králického Sněžníku je z hydrologického hlediska unikátní lokalitou, neboť v jižní části hraničního hřbetu na vrcholu Klepý (1143,6 m n. m.) se stýkají hlavní evropská rozvodí. Území je součástí Chráněné oblasti přirozené akumulace vod podle vodního zákona (CHOPAV) Žamberk – Králíky.

Přirozenými lesy Králického Sněžníku byly bučiny a horské smrčiny. Na prudkých svazích a ve stržích na suťových půdách v pásmu bučin se vyskytovaly suťové lesy, v nichž buk byl zastoupen minimálně a byl nahrazován javorem klenem a lípovou velkolistou. Většina těchto lesních porostů byla v minulosti vykácena a nahrazena monokulturami smrku. Na území NPR bylo popsáno celkem 34 druhů zvláště chráněných rostlin.

Zdroj: Králický Sněžník, Olomoucký kraj 2010; Plán péče o Národní přírodní rezervaci Králický Sněžník na období 2014 – 2023, AOPK 2014

SWOT NPR Králický Sněžník

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> unikátní přírodní území mezinárodního významu velmi dobrý stav přírodních ekosystémů několikastupňové zajištění ochrany území (NPR, EVL, PO, CHOPAV) přeshraničně chráněné území významná oblast akumulace vod horší dopravní dostupnost území brání rychlejší exploataci moderní infrastruktura pro zimní sporty podmínky pro šetrné formy turistiky realizace KPÚ na území Dolní Moravy 	<ul style="list-style-type: none"> silně změněná druhová skladba lesů vysoké stavy spárkaté zvěře a škody způsobené okusem lokality poškozené imisemi v 80. letech místa postižená silnou erozí nemožnost přirozené obnovy a dopěstování melioračních a zpevňujících dřevin nedostatečná regulace pohybu návštěvníků nekázeň návštěvníků při pohybu v NPR špatná informovanost o hodnotách území většina turistických atrakcí provozována lidmi z jiných regionů malá sounáležitost místních obyvatel s místem velmi složité území z hlediska územního plánování a limitů nedostatečná spolupráce aktérů v území chybí napojení objektů na ČOV
Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> správné lesnické hospodaření snížení stavů spárkaté zvěře používání vhodného sadebního materiálu pro obnovu lesů budování a opravy povalových chodníků 	<ul style="list-style-type: none"> budování další turistické infrastruktury obnovení horské chaty pod vrcholem Králického Sněžníku provádění zásahů vedoucích k erozi půd

<p>budování další infrastruktury pro šetrnou turistiku</p> <p>spolupráce mezi dotčenými MAS</p> <p>zapojení všech aktérů z území do rozhodování</p> <p>udržitelný rozvoj území</p> <p>rozvoj geoparku Jeseníky</p> <p>plnění plánu péče o NPR</p>	<p>používání chemické ochrany tam, kde to zákon nepovoluje</p> <p>rozvoj hromadných akcí spojený se zvyšováním návštěvnosti</p> <p>nedostatečná regulace nové výstavby</p> <p>rozporuplná nebo špatná rozhodnutí institucí zajišťujících ochranu</p> <p>zvyšování počtu lokalit trpících erozí</p>
---	--

Problémové okruhy k řešení (navržené ve spolupráci všech MAS na území CHKO Orlické hory a Destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko):

- Nákup techniky pro údržbu cenných luk a biotopů
- Podpora zlepšování druhové skladby a struktury lesů a ostatních rostlin
- Zřízení informačního systému, zajištění terénních průvodců pro veřejnost, podpora výstavby nocovišť
- Komunikace a osvěta návštěvníků i vlastníků pozemků

Významné geologické lokality

Tabulka 2.1–12: Přehled geologických lokalit

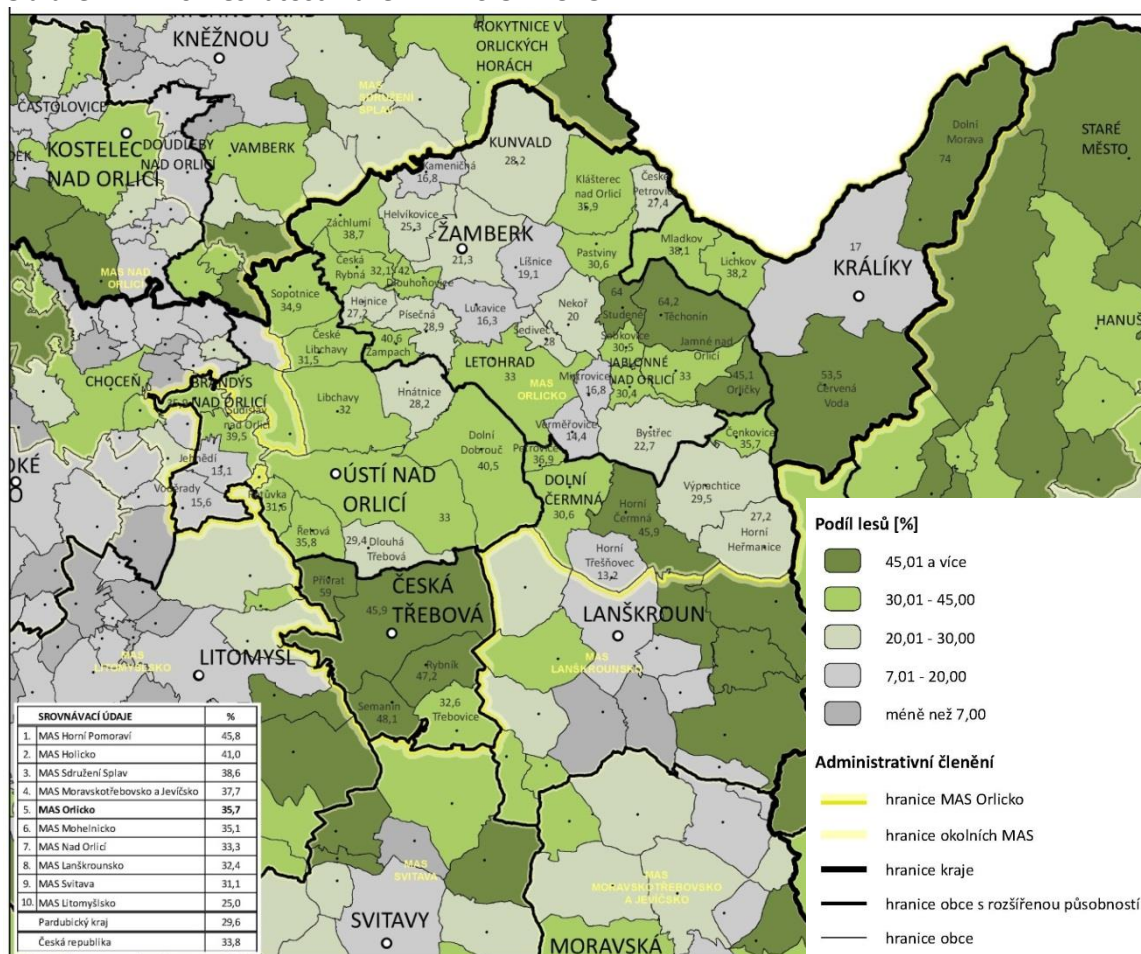
Název lokality a charakteristika objektu	Stupeň ochrany
<p>Jablonné n.Orlicí - údolí Orličkovského potoka</p> <p>Skály po obou březích Orličkovského potoka - kaňonovité údolí se skálami dosahujícími výšky až 15 m a v délce asi 100 m. Skalní výchozy jsou i v celém údolí, nejvýznamnější jsou v místě zúžení údolí těsně před městem.</p>	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
<p>Jeskyně v horním údolí Moravy</p> <p>Jeskyně, krasové prameny, ponory.</p>	A - Národní přírodní rezervace (NPR)
<p>Králický Sněžník</p> <p>Území Králického Sněžníku a údolí Moravy, Malé Moravy a Prudkého potoka mezi obcemi Velká Morava, Stříbrnice a hranicí s Polskem.</p>	A - Národní přírodní rezervace (NPR)
<p>Moravský Karlov</p> <p>Pískovna s tektonickým stykem křídý kladského prolomu a ortorul. Délka 80 m, šířka 30 m.</p>	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
<p>Písečná</p> <p>Odkryv v remízku u silnice a v opuštěných lůmcích v bazálních sedimentech svrchní křídý.</p>	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
<p>Studenské skály</p> <p>Skály a mrazové sruby v ortorulách.</p>	C - Zajímavé geologické lokality registrované v ČGS
<p>Tvarožné díry</p> <p>Jeskyně tvořené soustavou jeskynních chodeb, délka 245 m, v délce 100 m protékají vody podzemního potoka.</p>	A - Národní přírodní rezervace (NPR)
<p>Žampach – kalkrusta</p> <p>Skalní výchozy a skalní defilé hrubozrnných pískovců až slepenců s polohami a čočkami vápenců dosahují mocnosti 2 - 4 m, celková mocnost karbonátem zpevněných hornin je až několikanásobně vyšší a tvoří morfologickou dominantu kraje - vrch Žampach.</p>	B - Geologické lokality doporučené k ochraně
<p>Čenkovička</p> <p>Výchozy a skalky ortorul především na západním konci obce Čenkovice a v poloviční vzdálenosti mezi Čenkovicemi a obcí Bystřec - pravděpodobně zbytky po opuštěné těžbě. Skalní stěna cca 10m. Údolní niva.</p>	A - Přírodní památka (PP)
<p>Zemská brána</p> <p>Průlomové údolí Divoké Orlice od hranice s Polskem po Klášterec nad Ohří. Hluboce zaříznutý úsek s balvanitým řečištěm, skalky a skalní výchozy tvořeny sněžnickými ortorulami.</p>	A - Přírodní rezervace (PR) v CHKO

Zdroj: *lokality.geology.cz*, 5/2014

Kromě Zemské brány, která v území patří k tradičním turistickým výletním cílům, nejsou výše uvedené geologické lokality (z pohledu jejich geologického potenciálu) **dostatečně využívány pro rozvoj cestovního ruchu**, a to v souladu s požadavky na trvale udržitelný rozvoj (zmapování, vybudování naučných stezek, propagace, využití možnosti zapojení do sítě geoparků, tvorba a nabídka produktů cestovního ruchu včetně možnosti zpřístupňování těchto lokalit formou průvodcovské služby, atd.). Králický Sněžník leží na západním okraji území geoparku Jeseníky. V souladu s posláním sítě geoparků je vhodné prohlubovat rozvoj dalších aktivit vedoucích k vhodné prezentaci území, jeho přírodních a geologických hodnot a rovněž šetrnému využití přírody pro udržitelné formy rekreace. V rámci sítě geoparků se nabízí výměna zkušeností s ostatními geoparky na našem území, ale i v zahraničí.

Lesy

Obrázek 2.1–16: Lesnatost v území MAS ORLICKO

Zdroj: ČSÚ, 2012

Lesní půda svou rozlohou 27 786 ha tvoří 35,69 % rozlohy regionu. Vysoký podíl zalesnění vykazují především ORP Králíky a Česká Třebová.

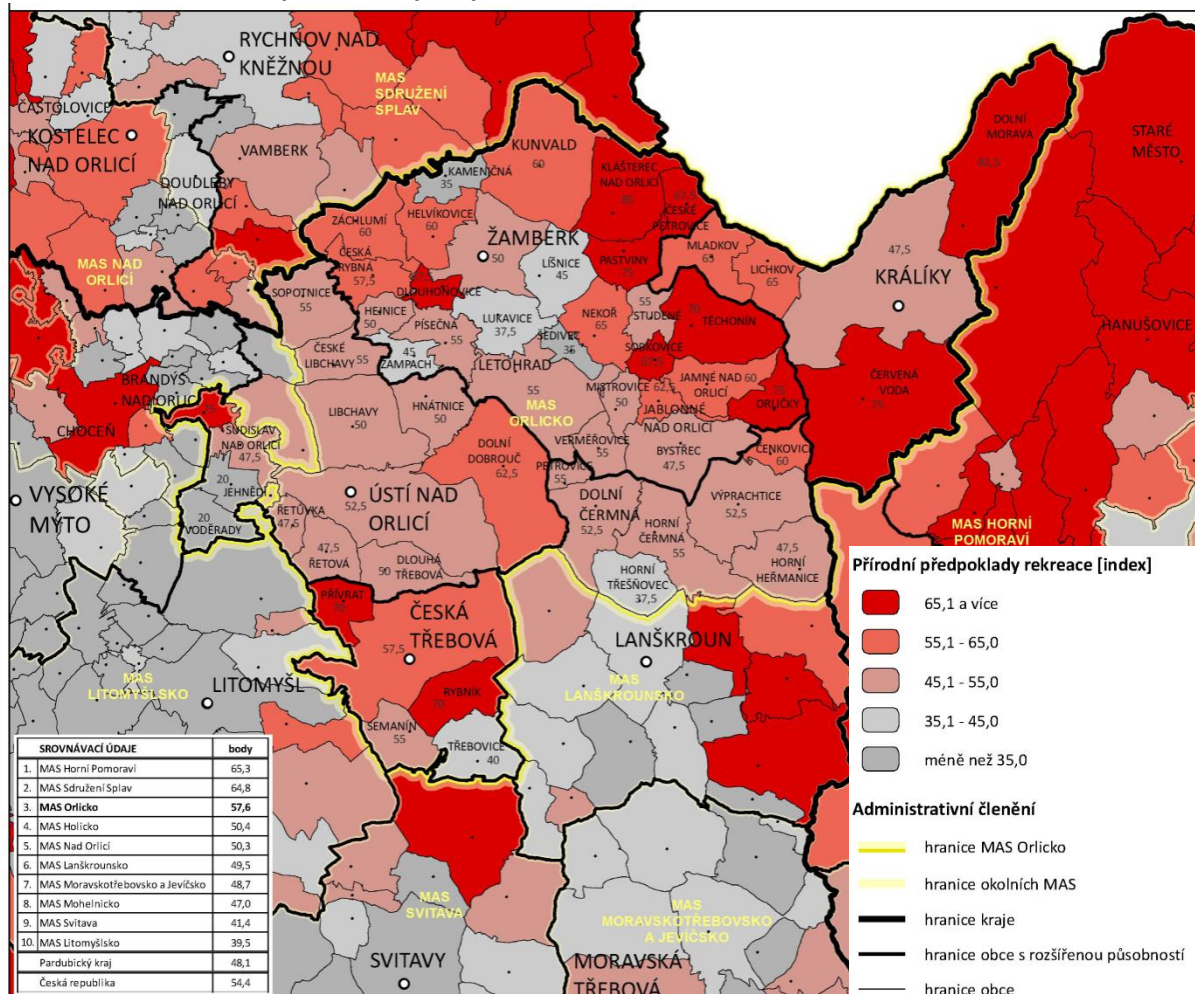
Kromě hospodářských funkcí lesa (které jsou řešeny samostatně v kapitole č. 2.2.8.) je jeho funkce nepostradatelná z pohledu **environmentálního a společenského**. Jedná se zejména o krátkodobou rekreaci rezidentů z území. Lesy v územní působnosti MAS ORLICKO jsou protkány více než 500 kilometry značených turistických tras a cyklotras. V zimním období jsou zde vedeny lyžařské – běžecké trasy. V oblasti Suchého Vrchu je připravován projekt na vybudování singltreku, čtyřkilometrový

singletrail je vybudován také na Dolní Moravě. V České Třebové slouží jak návštěvníkům, tak residentům Bike park a Lanový park.

V uplynulých letech byly za účasti různých subjektů v území (místní investoři, svazky obcí, KČT) realizovány projekty k posílení rekreační funkce těchto lesů, k nim patří např. i vybudování **informačního a sociálního zázemí Lyžařské běžecké oblasti Buková hora – Suchý vrch**, který na neziskové bázi představuje infrastrukturu pro vstup do lyžařských – běžeckých tras a zázemí pro návštěvníky (uživatelé): toalety, převlékárny, prostor pro odložení odpadků, občerstvení, vzdělávací prostory a možnost nouzového přespání.

Souhrnně je potenciál přírodních předpokladů rekreace zhodnocen v následující mapě:

Obrázek 2.1–17: Index přírodních předpokladů rekreace

Zdroj: Cenia 12/2012, ČSÚ 12/2012, ČHMÚ 2008 - 2012

Ochrana vod

Fenoménem a osou celého území MAS ORLICKO jsou toky Divoké a Tiché Orlice. Divoká Orlice napájí svými vodami největší vodní plochu v území – **údolní nádrž Pastvinská přehrada** (110 ha), která je významnou rekreační plochou, svůj význam plní ale také při zadržování přívalových vod a jejich regulaci (omezování rizika povodní) a jako malá vodní elektrárna. V řešeném území je jímána **kvalitní podzemní pitná voda** ze tří křídových hydrogeologických struktur – Ústecká synklinála, Kyšperská synklinála a Kralický prolom.

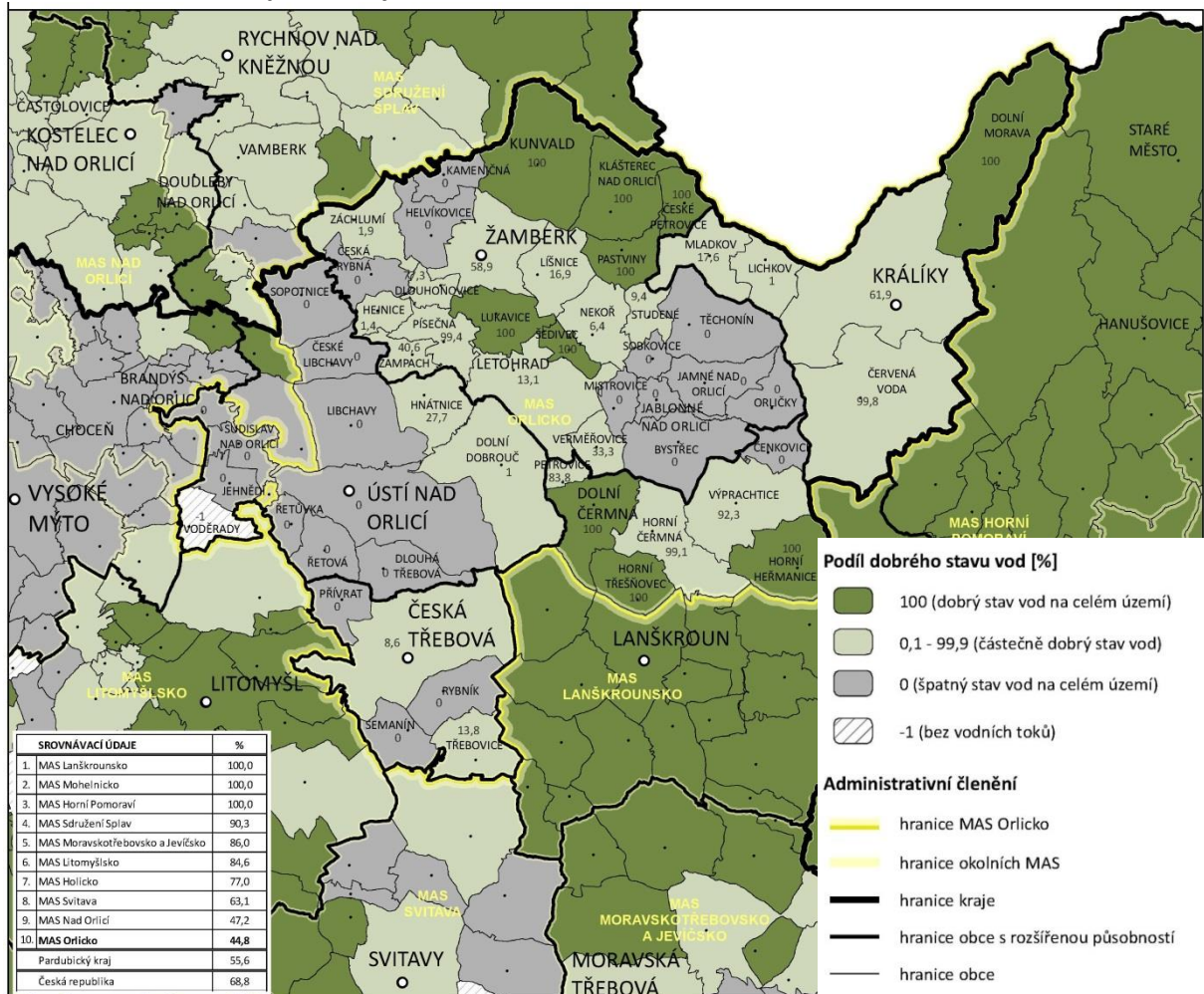
Z pohledu stavu podzemních vod je území MAS ORLICKO rozděleno na tři části:

- 7 obcí v území ORP Žamberk a Králíky vykazují dobrý stav vod na 100 % území
- Částečně dobrý stav je evidován v území na východ od Žamberka a Ústí nad Orlicí
- Zbývající část podzemních vod vykazuje špatný stav v celém území

Již od 20. let 20. století je na území katastrů obcí ORP Králíky (Mladkov, Dolní Morava) zdokumentována existence léčivých radioaktivních pramenů. Tyto prameny však nebyly nikdy dále využity.

Téměř celé území zasahuje do chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Východočeská křída.

Obrázek 2.1–18: Stav povrchových vod na území MAS ORLICKO

Zdroj: HEIS – VÚV, 2011

Stav povrchových vod v území MAS ORLICKO je identifikován od velmi dobrého (10 obcí), přes částečně dobrý (21 obcí) až po špatný (25 obcí).

Nízká kvalita vodních toků je spojena jak s nedostatečnou kanalizací v území (a kanalizací s odlehčením do vodních toků), tak malou samočisticí schopností některých vodotečí. Otázka snížení znečištění vod pak souvisí především se zvyšováním počtu obyvatel napojených na ČOV a také se zkvalitňováním odkanalizování území, ale i s řešením otázky znečištění vod zemědělskou činností a zlepšováním samočisticích schopností vodních toků v rámci realizace revitalizačních opatření na tocích.

Záplavy a záplavová území

Území MAS ORLICKO je dotčeno třemi hlavními vodními toky s **eidovaným stupněm ohrožení povodní**. V **ORP Žamberk** se jedná o řeku Divokou Orlicí, kde je také vymezeno aktivní záplavové území. Rizikem povodní jsou zde dotčeny především obce v povodí pod vodním dílem Pastvinské přehrady, kdy největší podíl občanů dotčených stoletou vodou je eidován v Líšnici (35,7 % obyvatel bydlících v záplavovém území), dále Helvíkovice (24,9 %), Žamberk (13,5 %) a Nekoř (3,1 %).

Na Tiché Orlici se v záplavovém území (v závorce % ohrožených obyvatel) nachází Letohrad (7,7 % obyvatel), Verměřovice (48,5 %), Libchavy (3 %), Hnátnice, Brandýs nad Orlicí a Sudislav nad Orlicí. V Ústí nad Orlicí (Hylvátech) a Dlouhé Třebové hrozí vznik povodní také z řeky **Třebovka**.

Řešení otázky protipovodňové ochrany přitom nespočívá pouze ve výstavbě zábranných opatření a hrází, ale především ve **využití meandrů a nezastavěných údolních niv, ke zpomalení postupu povodňové vlny**. Sdružení obcí Orlicko zpracovalo v období let 2013 – 2014 Studii protipovodňových a protierozních opatření, na kterou chce navázat realizací konkrétních projektů. Velmi důležitá je součinnost obcí a majitelů pozemků při řešení konkrétních investičních akcí v území. Ideálním řešením je spojit realizaci navrhovaných protipovodňových opatření s prováděním komplexních pozemkových úprav v daných katastrálních územích v rámci budování tzv. společných zařízení.

V souvislosti s probíhajícími změnami klimatu dochází globálně ke zvyšování počtu negativních externalit počasí a počtu živelních katastrof (povodně, sucha, tornáda, tsunami, sesuvy půd, mrazy aj.). Rizika plynoucí z těchto skutečností mají dopady do zemědělské výroby, zásobování pitnou vodou ochrany před povodněmi apod. Neblahým důsledkem při velkých povodních může být úplné zničení infrastruktury. Tato situace může nastat také při teroristickém útoku, což je však málo pravděpodobné.

Staré ekologické zátěže a nakládání s nebezpečnými odpady („černé skládky“)

Otázka starých ekologických zátěží nakládání s nebezpečnými odpady se dotýká území MAS ORLICKO v různém rozsahu a intenzitě.

V území ORP Ústí nad Orlicí nejsou eidovány velké ekologické zátěže, jejichž likvidace by vyžadovala mimořádné finanční prostředky. Černé skládky v území ORP vznikají v míře srovnatelné s jinými regiony Pardubického kraje.

V území ORP Králíky se nachází několik registrovaných ekologických zátěží. Jsou to bývalé skládky v Dolních Bořkovicích, Petrovičkách a v Králíkách (odpad z někdejšího podniku Tesla), areál benzinové stanice Králíky, areál dopravní společnosti VYDRUS Králíky, areál kasáren Moravský Karlov, bývalá střelnice Mlýnský Dvůr a skládka Bílá Voda. Dle informací starostů se jako problém jeví také úložiště nespécifických látek v Lichkově. Za dotační podpory Pardubického kraje proběhla sanace skládky v Dolní Lipce.

Také v ORP Česká Třebová se vyskytlo v letech 2010 – 2013 celkem 16 nelegálních skládek. Nejhorší situace je v obci Česká Třebová, kde je lokalizováno celkem 11 bývalých skládek. Řízená skládka je v obci Třebovice, dle rozhovorů se starosty je pak problémem především úložiště kontaminované zeminy v Přívratu.

Rovněž v ORP Lanškroun se vyskytují staré ekologické zátěže, které mohou potenciálně znečišťovat půdu a ohrožovat kvalitu podzemních vod. Jedná se například o obce Dolní Čermná, Horní Čermná a Výprachtice.

Evidence černých skládek a jejich přesný počet není k dispozici. Lze však konstatovat pozitivní tendence ve zlepšování infrastruktury pro nakládání s odpady, rozšiřování možností systémů nakládání s odpady a zlepšení dohledu, jež vedou ke snížení výskytu černých skládek z dlouhodobého hlediska. Černé skládky jsou dle možností neprodleně likvidovány. Jejich likvidace je zpravidla hrazena z finančních prostředků obce.

Důležitou součástí prevence vzniku černých skládek je **osvěta obyvatel a stálé vzdělávání a informování občanů** o způsobech shromažďování a likvidace odpadů. Pro mnohé již zcela samozřejmé postupy, je vhodné stále připomínat a upozorňovat na nové možnosti odkládání odpadů, které obce připravují.

Odpadové hospodářství

Otázkou odpadového hospodářství se velmi intenzivně zabývají všechny obce v územní působnosti MAS ORLICKO. V území se nachází **2 skládky odpadů** (v Českých Libchavách a v Třebovicích), dále se zde nachází stanoviště kontejnerů, sběrné dvory, třídění a recyklace odpadů.

Sběrné dvory se nachází v 5 městech v území MAS ORLICKO (Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Žamberk, Jablonné nad Orlicí, Králíky). V dalších obcích jsou provozována **především sběrná místa**, která se svým rozsahem a provozem blíží provozu sběrných dvorů, pouze v nich není shromažďováno tak široké spektrum odpadů. Tato zařízení jsou dimenzována i pro spádová území těchto měst/obcí a vzhledem ke kapacitě je dostatečná rezerva pro odběr dalších odpadů z celé příslušné spádové oblasti.

Z průzkumu u jednotlivých obcí je zřejmé, že **vybudovaná síť zařízení je dostatečná** a obce, které tato zařízení nemají, řeší sběr tříděného/separovaného odpadu a nebezpečných odpadů v souladu s vlastními plány nakládání s odpady. U nebezpečných odpadů je tradičním způsobem likvidace mobilní svoz nebezpečných odpadů. V obcích s velkým počtem sezónně ubytovaných (Dolní Morava, Mladkov, Čenkovice, Pastviny) dochází k posilování svozů, případně k odvozu odpadu na zavolání.

Spalovna ani jiné zařízení pro energetické využití odpadů se zde vůbec nevyskytují a nejsou provozována. Využití některé ze stávajících spaloven v rámci ČR je naprosto nereálné z důvodu dopravních vzdáleností, finanční náročnosti svozu atd. V Pardubickém kraji není spalovna provozována. V území se nachází **spalovna v obci Těchonín**. Její provoz je spojen s fungováním areálu Centra biologické ochrany Armády České republiky a slouží tak výhradně pro likvidaci zdravotnického materiálu z tohoto specializovaného zařízení.

Otázka řešení **biologicky rozložitelného odpadu** (BRO) je řešena v zařízeních pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem v Libchavách (Ekola České Libchavy, s.r.o.) a Žamberku (TS Žamberk, s.r.o.). V současné době však pouze část obcí zajišťuje třídění BRO (pravidelným svozem, nebo svozem ve velkoobjemových kontejnerech). V rámci menších obcí je množství BRO dle průzkumu malé a většina BRO je zpracovávána přímo občany pro zahrádkářské a zemědělské využití. Co se týká území, jsou uvedena zařízení schopná pojmout většinou bioodpady pouze ze svého okolí, což potvrzuje i skutečnost, že kapacita těchto zařízení je většinou překročena.

V území se osvědčil systém sběru odpadu, který je řízen za pomoci čárových kódů. Obyvatelé jsou tím motivováni k větší míře třídění (např. za cenu snížení poplatku na příští rok). Tento systém funguje v Letohradě, Mladkově, Orličkách, Mistrovicích, Studeném, Jamném nad Orlicí, Bystřeci, Těchoníně, Jablonném nad Orlicí, Horních Heřmanicích, Horní Čermné, Verměřovicích a Petrovicích. V rámci mikroregionu Severo-Lanškrounsko se uvažuje o vzniku překladiště v obci Dolní Čermná, kde by docházelo ke kumulaci odpadu, který by byl dále předáván ve větších objemech na skládku do Českých Libchav.

Samostatnou kapitolou je otázka **osvěty občanů** v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady a separace odpadů. Ačkoliv se **podíl separovaného odpadu meziročně stále zvyšuje**, a to mimo jiné díky pravidelné osvětě realizované např. v rámci škol v území (ekologické dny, soutěže, atd.), problémem zůstává otázka separace odpadů především. Nejčastěji je tomu tak u starších občanů, kteří nejsou touto osvětovou kampaní tolik osloveni. Ale i u ostatních skupinách obyvatel je aktuální řešení otázky **separace odpadů ze smíšených materiálů** (např. při kombinaci více materiálů na obalových prostředcích). Samostatnou otázkou je osvěta v otázkách likvidace a nakládání s nebezpečným odpadem (postřiky v zahrádkách, barvy, laky, atd.) bioodpadem a prevence vzniku černých skládek. Dále je potřeba klást zřetel na osvětu v oblasti šetrného a slušného chování v přírodě a krajině.

Specifickou problematikou je pak způsob vytápění domácností, produkce emisí z topení či nízká energetická účinnost objektů určených k trvalému bydlení.

Otázka nakládání s odpadem je v současné době řešena i v rámci projektu tzv. Meziobecní spolupráce.

Terénní a dotazníkové šetření MAS ORLICKO:

Z výsledku terénního a dotazníkového šetření vyplynulo, že obce nemají velký zájem o budování sběrných dvorů z důvodu přísné legislativy jejich provozu. Z rozhovorů se starosty současně vyplynula potřeba rekonstrukce či rozšíření sběrných míst (v 6 případech), výstavba či rekonstrukce sběrného dvora (4 případy), výstavba kompostárny (4 případy) a potřeba dotřídovací linky pro odpad (1 případ).

Hluk a prašnost ovzduší

I přes obecně velmi dobrou kvalitu životního prostředí v území, je kvalita života obyvatel v některých částech území snížena hlukem a prachem v ovzduší.

Hluk je spojen především s vedením tras tranzitní dopravy obcemi (především podél komunikací I/11 a I/14) a podél železničních tratí (především železniční trať Praha – Česká Třebová, dále např. železniční trať v Letohradě). V případě silničních tahů je v souvislosti s nejen omezováním hluku z automobilové dopravy **plánována: výstavba** společného jižního obchvatu Žamberka a Helvíkovic; řešení dopravy v Jablonném nad Orlicí, odstranění úrovněového křížení s železnicí Letohrad – Lichkov; změna trasování silnice I/11 za obcí Šedivec; změna vedení silnice II/310 v katastru Letohradu a jejího nového napojení na silnici II/360, což souvisí s řešením nevyhovujícího stavu vedení silnic v centru města.

Do roku 2022 by měla být dle plánů ministerstva dopravy zrealizována **výstavba rychlostní silnice R35**. Při této realizaci se počítá s **napojením okolních částí území několika přivaděči**, specificky přivaděčem Vysoké Mýto/Ústí nad Orlicí – České Libchavy – Žamberk, a tím k napojení na dálniční síť ČR. Jedním z očekávaných negativních jevů této realizace bude zvýšení intenzity tranzitní dopravy směrem do Polska.

Kvalita ovzduší je posuzována na základě koncentrace prachových částic PM₁₀ a PM_{2,5}. Na základě vyhodnocení **průměrné koncentrace těchto částic** za období let 2008 – 2012 (dle dat poskytnutých z ČHMÚ – OZKO) je možné konstatovat, že:

- Z pohledu **koncentrace prachových částic PM₁₀** se nízké hodnoty nacházejí v ORP Králíky a severovýchodní části ORP Žamberk, kde v $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ dosahují hodnot nižších nežli **20**. V dalších územích jsou hodnoty vyšší. Výsledná průměrná hodnota území MAS ORLICKO činí 19,7, což je **značně nad** celorepublikovým (14,1) i **krajským (9,2) průměrem**.
- Z pohledu **koncentrace prachových částic PM_{2,5}** je vyhodnocení hodnot z hlediska rozložení v území shodné s ukazatelem hodnoty PM₁₀. Výsledná průměrná hodnota území MAS ORLICKO činí 15,2, což je naopak **mírně pod celorepublikovým (15,3) i krajským (16,1) průměrem**.

Snižování prašnosti ovzduší je pak spojeno jak s omezováním dopravy, tak se snižováním emisní zátěže z lokálních topenišť v území (a přechodem od tuhých paliv k jiným alternativním zdrojům vytápění). Se zvyšujícími cenami plynu a elektrické energie je zaznamenáván negativní trend návratu k pevným palivům. Pozitivní je zvyšování užití dřevní hmoty pro topení.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
----------------------	----------------------

<p>Vysoká ekologická stabilita území</p> <p>Existence velkoplošných a maloplošných chráněných území</p> <p>Málo narušený krajinný ráz regionu</p> <p>Existence geologických lokalit, přírodních parků a přírodních památek</p> <p>Velká lesnatost území s potenciálem využití k plnění společenských funkcí</p> <p>Nízký index přírodních předpokladů rekreace pouze na 10 % území</p> <p>Úspěšné projekty zaměřené na trvale udržitelné využití krajiny k rekreaci i k cestovnímu ruchu (cyklostezky, cyklotrasy, pěší turistika, běžecké trasy, singltreky a singletraily, naučné stezky,...)</p> <p>Výborný, nebo velmi dobrý stav podzemních vod v území</p> <p>Existence léčivých radioaktivních pramenů</p> <p>Dobře fungující systém odpadového hospodářství, převážně kapacitně vyhovující</p> <p>Rostoucí podíl separovaného odpadu, aktivní zapojení obyvatelstva do separace odpadu</p> <p>Aktivní politika odpovědného odpadového hospodářství, především ve spolupráci se školami</p> <p>Dobrá spolupráce mikroregionů a starostů na řešení společných témat životního prostředí (odpadové hospodářství, protipovodňová a protierozní opatření, ...)</p>	<p>Nedostatečné využití potenciálu území k trvale udržitelnému rozvoji cestovního ruchu (nedostatečné zmapování a prezentace)</p> <p>Nezodpovědné chování residentů v území (např. vlastníků pozemků v CHKO / NPR)</p> <p>Nezodpovědné chování návštěvníků v přírodě a krajině</p> <p>Špatný stav povrchových vod na 45 % území</p> <p>Existence starých ekologických zátěží v území</p> <p>Stále se opakující výskyt černých skládek i přes probíhající osvětu a dostatečnou infrastrukturu odpadového hospodářství</p> <p>Rezervy v systému nakládání s bioodpadem</p> <p>Nedostatečná osvěta v problematice sběru a separace odpadů</p> <p>Vedení tranzitní automobilové i železniční dopravy centry obcí a s tím spojené negativní dopady na prostředí obyvatel (hlučnost, prašnost)</p> <p>Nadprůměrné koncentrace prachových částic PM₁₀ v území</p> <p>Existence záplavových území na řekách Divoká a Tichá Orlice a Třebovka</p>
<p>Příležitosti</p>	<p>Ohrožení</p>
<p>Zájem o šetrné formy trávení volného času v přírodě</p> <p>Osvěta v oblasti ekologické výchovy, nakládání s odpady, podpora zodpovědného životního stylu</p> <p>Projekt meziobecní spolupráce realizovaný SMO ČR</p> <p>Využití přirozeného retenčního potenciálu krajiny ke snižování dopadů povodňové vlny v území</p>	<p>Střety zájmů v území mezi zájmy ochrany přírody, vlastníků pozemků a nemovitostí, návštěvníků a investorů</p> <p>Nedostatek finančních prostředků k realizaci potřebných regulačních opatření</p> <p>Změny legislativních podmínek vedoucí k dalším omezením a striktním limitům v nakládání s odpady a novým nákladům v systému (např. striktní požadavky pro ukládání bioodpadu)</p>

	<p>Zhoršení ekonomické situace občanů (nehrazení poplatků) a následně i obcí (stále vyšší zátěž obecních rozpočtů na chod systému nakládání s odpady)</p> <p>Možnost větší tvorby černých skládek při nevhodném zásahu do systému nakládání s odpady a nastavení finančních podmínek (poplatků), a to také s ohledem na stále nedostatečnou zodpovědnost občanů</p> <p>Další zvýšení intenzity dopravy směrem do Polska v souvislosti s dostavbou R35 a jejich přivaděčů.</p>
--	---

Problémové okruhy:

- Zvyšování informovanosti návštěvníků a osvěta o hodnotách území a režimu jeho ochrany a osvěta veřejnosti v oblasti odpovědného chování k životnímu prostředí (odpadové hospodářství, pobyt v přírodě a krajině,...)
- Zvyšování využití přírodního potenciálu území ve prospěch šetrných forem trvale udržitelného cestovního ruchu a rekreace (mapování hodnotných prvků území, prezentace, budování naučných stezek, rekonstrukce přírodních prvků, zpřístupňování hodnotných přírodních lokalit, vyhlídek, atd., opatření ke zvyšování bezpečnosti návštěvníků v přírodě, obnova a vybavení turistických a cykloturistických tras, budování infrastruktury pro pobyt v přírodě - odpočívadla, nocoviště, tábořiště apod. Ve zvláště chráněných územích (CHKO Orlické hory a NPR Králický Sněžník) je nutné brát ohled na zájmy ochrany přírody a dodržovat podmínky stanovené plány péče těchto území
- Investice do pořízení techniky pro údržbu cenných luk a biotopů
- Realizace opatření pro zlepšování druhové skladby a struktury lesů
- Rozvoj geoparku
- Zvyšování využití přírodního potenciálu území ve prospěch trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu a rekreace (mapování hodnotných prvků území, prezentace, budování naučných stezek, rekonstrukce přírodních prvků, zpřístupňování hodnotných přírodních lokalit, vyhlídek, atd., opatření ke zvyšování bezpečnosti návštěvníků v přírodě, obnova a vybavení turistických a cykloturistických tras, budování infrastruktury pro pobyt v přírodě (odpočívadla, nocoviště, tábořiště, atd., budování další infrastruktury pro plnohodnotné využití potenciálu území k rekreaci)
- Investice do infrastruktury pro rozšiřování, zkvalitňování a zefektivňování systému odpadového hospodářství
- Realizace aktivit směřujících ke zvýšení retenční funkce krajiny s cílem zvýšení protipovodňové ochrany území
- Informační, metodická a odborná pomoc MAS v dotačním procesu zejména pro fyzické osoby a drobné žadatele z regionu. Přílišná složitost procesů snižuje reálnou absorpční kapacitu území v tomto segmentu

2.1.7. Život v obcích

Spolkový život

Spolkový život je dle šetření mezi starosty jednou z **klíčových oblastí rozvoje**, a to nejen pro obce, ale i pro města. Místní organizace, spolky či neziskové organizace plní většinou nejen svou základní funkci (např. SDH pomáhá při lokálních požárech), ale jsou stavebními kameny a hybnou silou při organizování místních kulturních a společenských akcích, brigád, apod.

Takové vnímání postavení těchto organizací v území **potvrdilo i dotazníkové šetření** MAS ORLICKO, ze kterého vyšla oblast „Podpora činnosti klubů, spolků, sdružení v oblasti sportu, kultury, volného času pro děti, mládež a dospělé“ jako nejpreferovanější oblast.

V území MAS ORLICKO bylo identifikováno **více než 520 spolků**, místních a neziskových organizací. Prakticky v každé z obcí funguje sdružení dobrovolných hasičů, myslivecké sdružení a sportovní organizace. Velmi časté je pravidelné setkávání seniorů. **25 % představitelů obcí uvedlo**, že právě **spolkový život, místní pospolitost a možnost kvalitního trávení volného času je nejvýznamnější hodnotou jejich obce**.

Problémy, které byly nejčastěji v souvislosti se spolkovou činností zmiňovány, jsou stárnoucí členská základna některých méně exponovaných organizací (např. ČČK, zahrádkáři), nízká kvalita materiálního vybavení a nedostatečné prostorové možnosti pro setkávání.

Uvedené skutečnosti potvrzují i výstupy z jednání se zástupci neziskových organizací, které opakovaně poukazují na to, že možnosti k **získání finančních prostředků na obnovu hmotného zázemí i pořízení vybavení jsou velmi omezené**, resp. prakticky nedostupné. Tento fakt potvrzuje i mimořádný zájem neziskových organizací o čerpání dotací u MAS ORLICKO v dotačním období 2007 – 2013, kdy žádosti NNO představovaly skupinu žádostí předkládaných v nejvyšší četnosti a v jednotlivých výzvách pravidelně významně překračovaly existující disponibilní prostředky.

Jako další handicap při rozvoji spolkového života v obcích organizace opakovaně uvádějí překážky spojené s **formálními a administrativními požadavky na zajištění fungování organizace**, a to především v souvislosti s následným možným čerpáním prostředků z EU, případně zapojením do různých projektů a grantových řízení. V tomto směru se organizace potýkají s limitními personálními kapacitami s přihlédnutím k neprofesionálnímu charakteru fungování (účetní služby, daňové a právní poradenství, atd.).

Občanská angažovanost

Z hlediska **zájmu obyvatel o svou obec a práci pro ni** je situace dobrá. Zejména je tento jev patrný v obcích od 200 do 500 obyvatel. V 65 % obcí a měst je navíc **zájem obyvatel kandidovat do místních zastupitelstev** a intenzivněji proniknout do jejího vedení. Hojně se také lidé **účastní tradičních místních společenských akcí** (přibližně z ¼). S účastí na veřejných schůzích je to ovšem horší. Zúčastňuje se jich v průměru 8 obyvatel. Nejvíce lidé chodí diskutovat na zastupitelstvo v obci Přívrat a Voděrady.

V rámci realizace SPL Leader „Žijeme a chceme žít v pohraničí“ MAS úspěšně realizovala podporu občanské angažovanosti a neziskových organizací prostřednictvím zavedení preferenčního kritéria „Příspěvek žadatele k rozvoji obce / regionu“.

Celoživotní vzdělávání obyvatel v území

Celoživotní vzdělávání obyvatel v území (mimo oblast rekvalifikací a odborného vzdělávání řešeného Úřadem práce) je řešeno nabídkou neziskových organizací, škol a školských zařízení i samosprávami v území. Témata vzdělávání jsou různá: populárně – naučné, samosprávné, ale i v oblastech rozvoje osobních znalostí a kompetencí.

Pro období let 2014 – 2022 bude velmi aktuálním tématem také otázka Nového občanského zákoníku, který přináší téměř revoluční změny do práva občanského života. Vzdělávání široké veřejnosti v těchto oblastech tak bude aktuálním tématem zajištění základního právního povědomí obyvatelstva v otázkách, jakými jsou odpovědnost, dary a dědictví, smluvní vztahy a mnohá další témata.

Církev a církevní organizace a jejich příspěvek k rozvoji území

Na území se nachází mnoho církevních objektů, ať už nemovitostí nebo věcí movitých. Největšími a nejvíce zastoupenými církvemi jsou na území Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická a Československá církev husitská. Římskokatolická církev je převládající. Do jedné farnosti většinou spadá více obcí, o které se stará farář. Na chodu církvi se podílejí další lidé, kteří pomáhají s výukou náboženství, varhaníci, zpěváci, pomocníci při práci s dětmi, mládeží, seniory, techničtí pracovníci, uklízečky atd.

Mimo bohoslužeb církevní organizace působí na bohatém poli aktivit a služeb ve prospěch široké skupiny obyvatel v území (vzdělávání mládeže a volnočasové aktivity pro děti a mládež, nízkoprahová centra, péče a volnočasové aktivity pro seniory, aktivity pro širokou veřejnost – Noc kostelů, pořádání koncertů, apod.) a **mají tak potenciál přispívat k řešení otázek osob ohrožených sociálním vyloučením, chudobou nebo sociálně vyloučených**. Bohoslužeb a dalších akcí se účastní různý počet návštěvníků, ve větších městech (farnostech) se účast pohybuje v řádu stovek návštěvníků, v menších obcích (farnostech) je to v řádu desítek.

Církev jsou majiteli a správci mnoha památek a kulturně-historicky významných objektů - klášterů, kostelů, far, kaplí a drobných sakrálních staveb (např. sloupy, kříže, kapličky), křížovými cestami a movitostmi (obrazy, sochy atd.). Církev nyní řeší navrácení majetku v rámci církevních restitucí, které jsou veřejností vnímány velmi rozporuplně i s ohledem na nedostatečné informace k tomuto kroku. Restituce se v největší míře týkají Římskokatolické církve a jde především o budovy, lesy a ornou půdu. Některé objekty jsou, nejen místně, velmi významné a jsou zapsány mezi kulturní památky. Například v České Třebové je to rotunda svaté Kateřiny - jediná dochovaná románská stavba ve východních Čechách. Významnou památkou je poutní klášter Hora Matky Boží v Králíkách, jehož celý areál figuruje v indikativním seznamu památek vhodných k prohlášení národní kulturní památkou na území Pardubického kraje. V současné době není žádný objekt v území zapsán jako národní kulturní památka.

Pro svou činnost jsou církve odkázány na příspěvky věřících a obcí, v menší míře pak na vlastní hospodářskou činnost. V oblasti lidských zdrojů se jedná ve většině případů o **dobrovolnickou práci** bez nároku na mzdu. Organizacím pak nejčastěji chybí **prostředky na zajištění vhodných prostor a jejich vybavení** pro nabízené aktivity a prostředky na péči o majetek.

Kulturní vyžití a významné kulturní akce v území

Vzhledem ke značnému počtu spolků a neziskových organizací je možné konstatovat, že v regionu je občanům k dispozici bohatý kulturní a společenský život. Především v období letní sezony se v území koná každý víkend několik hudebních, kulturních a dalších akcí zaměřených na různé skupiny občanů.

V regionu probíhají kromě tradičních akcí místního a regionálního významu také akce významu nadregionálního s potenciálem významného dopadu do lokální ekonomiky. Mezi těmi s nadmístním významem mohou být jmenovány např. **festival JamRock** v Žamberku, **Čermenské slavnosti** v Dolní Čermné, **Mezinárodní hudební festival** v Letohradě nebo **Kocianova hudební soutěž a festival** v Ústí nad Orlicí.

O dostatečnou distribuci informací je postaráno kromě standardní prezentace na vývěskách i prostřednictvím celokrajského portálu www.vychodnicechy.info, jehož aktuální obsah je zajišťován dlouhodobě fungujícím systémem vkládání dat podporovaným na úrovni kraje.

Zázemí pro kulturní vyžití v území:

V území se nachází široká nabídka objektů pro kulturní vyžití (kina, divadla, kulturní domy a sokolovny, klubovny a letní areály) – provozované na komerční i nekomerční bázi.

Mezi objekty, které vyžadují v budoucnu nejvýznamnější investiční akce, patří objekty sokoloven (orloven) v území. V uplynulém dotačním období bylo ze strany MAS ORLICKO podpořeno celkem 11 projektů různých tělovýchovných spolků, poptávka však vysoce přesahovala disponibilní zdroje.

SWOT:

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Existence značného počtu aktivních neziskových organizací v území</p> <p>Potenciál církevních organizací pro zajištění sociálních, navazujících a doprovodných služeb a k péči o osoby ohrožené chudobou, sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených</p> <p>Široká nabídka akcí pro různé cílové skupiny</p> <p>Existence dobře koordinovaných nadregionálních služeb (např. portál www.vychodni-cechy.info)</p> <p>Bohaté zázemí pro kulturní vyžití</p> <p>Vysoká absorpční kapacita při čerpání dotací</p> <p>Kladný vztah obyvatel k území, regionální identita</p> <p>Podpora spolkové činnosti je prioritou obyvatelstva v území</p> <p>Ochota obyvatel kandidovat do místních samospráv</p>	<p>Nedostatečná administrativní a personální kapacita</p> <p>Absence prostředků na investice do vybavení spolků (a církevních organizací), i na péče o objekty v jejich vlastnictví (především církevní organizace)</p> <p>Špatný technický stav sokoloven (orloven) v územní působnosti MAS ORLICKO</p> <p>Velká konkurence NNO při čerpání darů a dalších dotací pro různé akce</p> <p>Malá míra spolupráce NNO a dalších organizací (např. církví)</p> <p>Nezájem veřejnosti o celoživotní vzdělávání (vzdělávání není téma) a jeho místně nedostupná nabídka</p> <p>Slabá účast na veřejných zasedáních</p> <p>Malé povědomí o dobrovolnictví mezi obyvateli v území</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Existence akcí nadregionálního rozsahu</p> <p>Větší míra spolupráce NNO</p> <p>Ocenění lidí, kteří dlouhodobě a nezištně prospívají komunitě (spolky apod.)</p>	<p>Stagnace a zánik NNO</p> <p>Stárnoucí členská základna managementu NNO</p> <p>Konkurence NNO při pořádání akcí (nekoordinovaný postup NNO a dalších organizátorů)</p> <p>Nedocnění osob pracujících ve prospěch široké veřejnosti v různých službách (technické služby, vzdělávání, sociální služby,)</p>

Problémové okruhy:

Obecné:

- Zkvalitnění zázemí pro fungování NNO (klubovny, sokolovny, pořízení vybavení)
- Realizace neinvestičních projektů a regionálních akcí
- Osvěta a podpora občanské společnosti (prezentace činnosti NNO, rozvoj občanských aktivit prostřednictvím vzdělávání, prezentace soudobých vzorů – např. trojnásobný úspěch Letohradského rodáka na olympijských hrách v Soči, mládežnické zastupitelstvo, ...)

- Využití činnosti církví i NNO k řešení otázek osob ohrožených sociálním vyloučením, chudobou nebo sociálně vyloučených
- Podpora firemního dobrovolnictví

Další aktivity (zastřešení MAS ORLICKO):

- Platforma pro zajištění komunikace a spolupráce NNO/církví, zvyšování efektivity a kvality fungování NNO prostřednictvím nabídnutí servisu v různých oblastech (dostupnosti odborných služeb pro potřeby NNO, výpůjčka nebo sdílení vybavení, výměna zkušeností, vzdělávání,) samostatně nebo ve spolupráci s dalšími vhodnými organizacemi (CpKp, atd.)
- Zajištění osvěty (příspěvek NNO pro rozvoj regionu)
- Mapování a následná pasportizace historických a kulturních památek ve vlastnictví církví a řešení otázek jejich obnovy

Organizace a platformy služeb určených osobám sociálně vyloučeným, nebo ohroženým sociálním vyloučením

Otázka řešení potřeb osob sociálně vyloučených, nebo ohrožených sociálním vyloučením je v území MAS ORLICKO řešena s využitím celého spektra „platform“ – ať již formou **poskytování registrovaných sociálních služeb**, tak prostřednictvím **navazujících služeb** (dále jenom „Služby“).

Jednotlivé aktivity jsou v převážné míře garantovány organizacemi s registrovanou sociální službou (v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb), další navazující sociální služby poskytují neziskové organizace buď na základě pověření dle zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. K těmto aktivitám jsou následně doplněny i o další programy a činnosti služeb sociálního začleňování.

Tabulka 2.1–13: Počet sociálních služeb a jejich poskytovatelů v území

Poskytovatelé sociálních služeb, poskytujících alespoň jednu registrovanou službu v území MAS ORLICKO, se sídlem:	V ÚZEMÍ MAS ORLICKO	MIMO ÚZEMÍ MAS ORLICKO	CELKEM
Počet poskytovatelů	22	34	56
Počet zřizujících organizací	17	33	50
z toho obce / kraje	10	7	X
z toho svazky obcí	1	0	X
z toho NNO a církve	6	26	X
Počet služeb registrovaných těmito poskytovateli dle par. 108/2006 Sb-	40	49	89
Služby péče (§ 40)	13	2	X
Sociální poradenství (§37)	5	7	X
Domov pro seniory (§49)	3	3	X
Ostatní	19	37	X
Počet registrovaných služeb poskytovaných těmito poskytovateli v území:	NR	NR	X
ORP Žamberk	20	18	38
ORP Králíky	14	16	30

ORP Ústí nad Orlicí	23	35	57
ORP Česká Třebová	14	26	40
ORP Lanškroun (pouze MAS ORLICKO)	14	23	37
Počet poskytovatelů služeb poskytujících i další služby sociálního začleňování	4	NR	X
z toho obce a svazky obcí	0	NR	X
z toho NNO a církve	4	NR	x

Zdroj: registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV, vlastní šetření, 2014

V roce 2014 proběhlo vlastní šetření počtu služeb, jejichž zřizovatel má sídlo nebo pobočku v ORP územní působnosti MAS ORLICKO a současně počet poskytovaných služeb v území, jejichž zřizovatelé mají sídlo mimo území (Příloha 12).

Širší kontext plánování a financování sociálních služeb v Pardubickém kraji

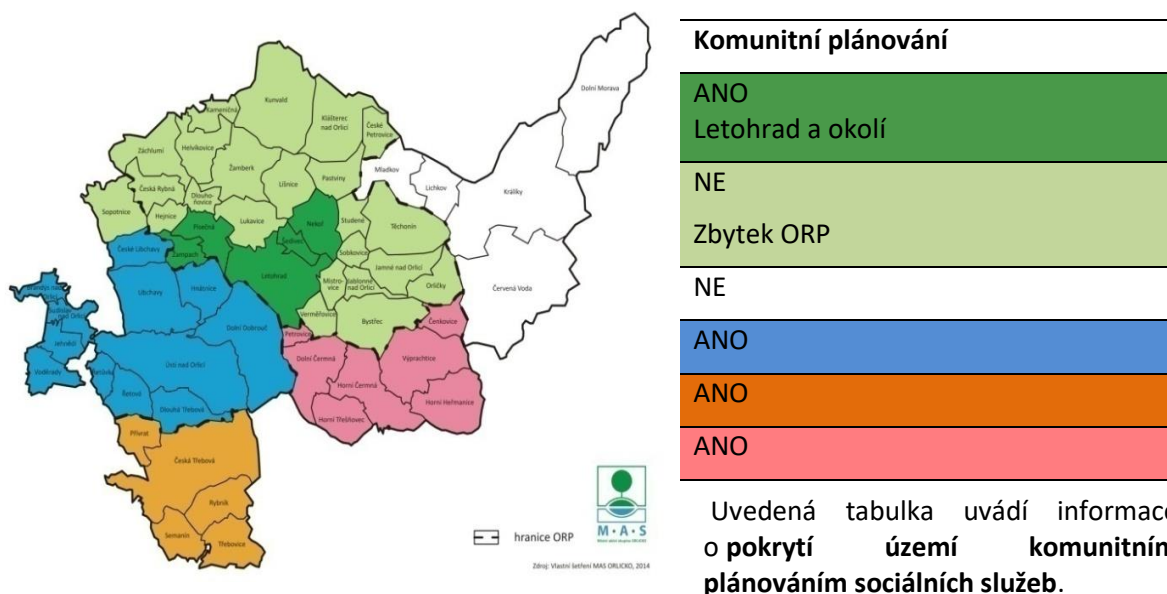
Pro plánování, poskytování a financování sociálních služeb v území MAS ORLICKO je **směrodatný především Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Pardubickém kraji** a na něj navazující **Akční plány** schvalované Radou Pardubického kraje, které vymezují síť sociálních služeb a definují jejich podporu.

Pro Pardubický kraj byl schválen střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro období 2012 – 2015.

V roce 2015 bude schválen nový Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro období 2016 – 2020 a současně proběhlo nové zpracování **Sítě sociálních služeb Pardubického kraje**.

Pro **komunitní plánování sociálních služeb na lokální úrovni** (v území MAS ORLICKO) je směrodatná jeho lokalizace na území celkem 5 ORP, která představují základní jednotku organizace tohoto komunitního plánování.

Obrázek 2.1–19 a Tabulka 2.1–14: Pokrytí území MAS ORLICKO komunitním plánováním sociálních služeb

Z šetření MAS ORLICKO vyplývá, že plánování sociálních služeb neprobíhá cca na 1/2 území.

Obecně je **nedostatečná koordinace, komunikace, informovanost a spolupráce**, stejně jako **náročnost plánování na úrovni lokální a krajské z pohledu organizačního, administrativního a především z pohledu predikce potřeby uživatelů a kapacit organizací**, v oblasti považována za jednu z hlavních překážek zajištění kvalitní, dostupné a optimalizované sítě Služeb v území.

Současně je žádoucí spolupráce při plánování sociálních služeb v území širších územních celků (tj. nejen pro ORP) a to především na úrovni střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v rámci kraje.

V době zpracování strategie byla absence nebo nedostatečná kapacita identifikována především u následujících služeb v území:

- Dostupná krizová pomoc – ambulantní služba s podporou psychologa (ORP Ústí nad Orlicí) – nedostatečná kapacita
- Řešení otázky uživatelů drog (ORP Žamberk, Králíky) – potřeba analýzy situace, návrhu vhodných řešení i zajištění terénní služby v území
- Nedostupnost odlehčovací služby (v oblasti rodinné péče)
- Nedostatečná kapacita (dostupnost) chráněného a tréninkového bydlení pro osoby zdravotně postižené a sociálně vyloučené
- Dostupnost (ORP Žamberk, Králíky) a zvýšení kapacity (ORP Ústí nad Orlicí) denního stacionáře
- Zvýšení kapacit týdenního stacionáře v Ústí nad Orlicí
- Nedostatečné kapacity tréninkového bydlení pro osoby s duševním onemocněním
- Absence advokační služby pro pomoc obětem diskriminace na trhu práce z hlediska rovnosti žen a mužů, včetně ekonomického, psychologického a právního poradenství
- Nedostatečná kapacita sociálního a startovacího bydlení

Proces plánování a poskytování sociálních, doprovodných a navazujících služeb je tak velmi komplexní záležitostí, vyžadující **průběžné vyhodnocování (1) aktuálních potřeb uživatelů a (2) aktuálních kapacit organizací a zajištění financování těchto služeb pro zajištění vyváženého pokrytí služeb v celém území**, kdy především v periferních částech jednotlivých ORP (dále od sídel služeb) bývá dostupnost služeb nižší.

Především neziskové organizace, které mají v území MAS ORLICKO sídlo, poskytují kromě širokého spektra registrovaných sociálních služeb i navazující služby, a to jak dlouhodobě, tak v rámci jednotlivých projektů a úspěšně se jim tak daří **etablovat do území, mapovat aktuální poptávku a potřeby území, propojovat různé skupiny potenciálních uživatelů služeb** (rodiny s dětmi, seniory, osoby ohrožené sociálním vyloučením, atd.) **a poskytované služby** (jak registrované, tak navazující). Současně dochází k průběžnému rozšiřování (příp.) zužování poskytovaných služeb na základě vyhodnocování potřeb jednotlivých cílových skupin.

Příklady záměrů rozšíření a zkvalitnění služeb v území:

- Stávající služba: Dům na půl cesty Žamberk (§ 58 – Domy na půl cesty)
- Plánované rozšíření činnosti: Podpora mladým lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí k fungování v přirozeném prostředí (§ 70 – Sociální rehabilitace, nebo neregistrovaná služba)
- Stávající služba: Domov na skalách (§ 57 – Azylové služby, § 60 – Krizová pomoc)
- Plánované rozšíření činnosti: Podpora lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí k fungování v přirozeném prostředí (§ 70 – Sociální rehabilitace, nebo neregistrovaná služba)
- Založení sociálního podniku, nebo jiné formy podpory pracovního uplatnění
- Stávající služba: Centrum pro rodinu (nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.) – vzdělávací a aktivizační aktivity
- Stávající služba: Hlídní dětí v předškolním věku (nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.)

- Plánované rozšíření činnosti: Založení dětské skupiny (nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.)
- Stávající služba: týdenní stacionář (§ 46 – Týdenní stacionáře, kapacita 12 míst)
- Plánované rozšíření činnosti: (§ 46 – Týdenní stacionáře, zvýšení kapacity týdenního stacionáře)
- Stávající služba: Senior doprava (nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.)
- Plánované rozšíření činnosti: Podpora aktivního zapojení seniorů do veřejného života v území SO ORP Ústí nad Orlicí (nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.)
- Stávající služba: Domácí hospicová péče (nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.)
- Stávající služba: Pečovatelská služba (§ 40 – Pečovatelská služba)
- Plánované rozšíření služby: Domácí hospicová péče – zkvalitnění a posílení kapacity služby co do počtu klientů, tak komplexu poskytovaných služeb (psychiatr, psycholog, lékař, zdravotní sestra, terénní pracovníci, ...) - nepodléhá registraci dle zákona 108/2004 Sb.

Analýza rozvojových potřeb v oblasti sociálního začleňování byla provedena také formou dotazníkového šetření mezi poskytovateli sociálních služeb v území a sociálními odbory. V rámci responsí byly zaznamenány následující podněty:

vzdělávání	předávání zkušeností	spolupráce	raná péče
strategické plánování sociálních služeb s ohledem na jejich dlouhodobou udržitelnost a skutečné potřeby - komunitní plánování tuto potřebu nesplňuje	Rozvoj pracovních a sociálních dovedností mladých lidí ve věku 16-25 let	rozvoj celoroční služby pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením - podpora samostatného bydlení	podpora stávajících terénních služeb z jiných měst, s krajskou působností
alternativní vzdělávání MŠ	alternativní vzdělávání ZŠ	alternativní vzdělávání SŠ	tlumočnictví
osobní asistence	dobrovolníci	chráněné bydlení	chráněné dílny
stacionář pro mentálně postižené	služba pro osoby s duševním onemocněním	služby pro nízkopříjmové skupiny lidí	pobytové služby pro psychotiky a alkoholiky
hospicová péče	azylový dům	zachování stávajícího stavu	chráněná místa na volném trhu
noclehárny a ubytovny pro muže	odborné sociální poradenství	odlehčovací služba	prevence kriminality
primární drogová prevence	kavárny, dílny, prodejny s výrobky osob s postižením	lepší síť všech poskytovaných služeb	volnočasový klub pro mládež ve věku 16-25 let
organizace poskytující dluhové poradenství	sociálně - terapeutické dílny	domov se zvláštním režimem	aktivizační prostor - hřiště pro seniory
terénní služby (zdravotní a pečovatelské služby)	podpora stability současného financování	práce a bydlení pro lidi se zdravotním postižením	zachování denního a týdenního stacionáře
Podpora dopravy uživatelů do sociálních a školských zařízení	Zřízení hřišť pro děti a mládež v oblastech většího soustředění osob ohrožených sociálním vyloučením	Rozšíření poskytovaných služeb osob s mentálním postižením (včetně rekonstrukce prostor)	Multisenzorické centrum pro seniory (hřiště)

Specifickou kategorií nástrojů podporujících sociální začleňování je **sociální podnikání**. V území MAS ORLICKO v současné době nepůsobí žádný sociální podnik. V rámci posouzení potenciálu a připravenosti území pro využití sociálního podnikání jako nástroje integrace osob se ztíženým uplatněním na trhu práce beseda na téma „Chráněná pracovní místa“ za účasti zástupců Úřadu práce, místních organizací poskytujících sociální a navazující služby a organizací s praktickými zkušenostmi v oboru sociálního podnikání (Pferda o.s., Rychnov nad Kněžnou, Skok do života o.p.s., Hradec Králové a Komuniké o.p.s., Litomyšl). Beseda přinesla účastníkům informace o aspektech provozu sociálního podniku a poukázala především na vazbu provozovatele sociálního podniku na zařízení, z kterého se mohou rekrutovat potenciální zaměstnanci sociálního podniku – jako **důležitý aspekt dlouhodobé udržitelnosti tohoto zařízení**. V území MAS ORLICKO se nachází několik zařízení, které by tyto podmínky mohly splnit (speciální základní a střední škola, azylový dům, dům na půl cesty, chráněné bydlení). Z diskuse dále vyšel požadavek na realizaci podpůrných (informačních setkání) pro lepší orientaci potenciálních provozovatelů sociálního podniku a přípravu projektů tohoto typu.

Úspěšně se rozvíjí i **spolupráce s místními firmami (donátory)** – k příkladům dobré praxe patří například spolupráce s obchodním družstvem KONZUM v rámci projektu „Společně za úsměv“ (veřejná sbírka s příspěvkem OD KONZUM) nebo Burza filantropie organizovaná na území MAS ORLICKO Koalicí nevládek Pardubického kraje.

Kapacita organizací poskytujících registrované i navazující služby je různá, dle míry její profesionalizace (profesionálního řízení) a zkušeností. Z pohledu kapacit těchto organizací byly v rámci situační analýzy a terénních šetření zjištěny následující limity organizací:

- Nesystémové financování, především absence víceletého financování, a s tím spojené omezené možnosti strategického plánování i rozvoje lidských zdrojů organizací
- Rozvoj lidských zdrojů jak v oblasti managementu (koncepční práce, strategické práce, fundraising, řízení lidských zdrojů, ...), tak vzdělávání sociálních pracovníků a poskytovatelů péče
- Nedostatečné kapacity (personální i odborné) pro management procesů v sociálních službách (plněním standardů kvality)
- Nízké praktické dovednosti absolventů škol a odchod absolventů mimo obor
- Investice do zázemí organizací (vlastní prostory a jejich bezbariérovost), adekvátní zázemí pro rozvoj sociální práce formou kombinace komunitních, sociálních a navazujících služeb
- Geografická poloha území a nízká hustota obyvatel vede k výraznému zvyšování nákladů, především terénních služeb

Otázka řešení kapacit organizací může být (a v území MAS ORLICKO již částečně je) řešena prostřednictvím **dobrovolnictví**. První organizací, která poskytuje v území MAS ORLICKO tyto služby, je Dobrovolnické centrum Světlo.

Problematika sociálně vyloučených lokalit

Vyloučená lokalita Borek

sVznikla v roce 1997, kdy město Česká Třebová rekonstruovalo panelový dům, v němž město zřídilo byty pro sociálně slabé občany. Ve vyloučené lokalitě bydlí okolo 800 obyvatel. Počet osob v lokalitě se **výrazně nemění**. Pokud se některé byty uvolní, rychle se objeví nový zájemce o bydlení. Největší pohyb je v domě č.p. 1821-1823, který patří ostravské firmě Toba Trade. Do tohoto domu se často stěhují noví nájemníci z celé ČR, často jsou zde jen krátce a stěhují se pryč. Situaci v lokalitě je možno označit za klidnou (stabilizovanou), a to díky působení organizace NADĚJE přímo v lokalitě. Nedochází zde k vážnějším sporům mezi minoritní a majoritní společností. Problémy se spíše vyskytují mezi původními romskými starousedlíky a nově přistěhovanými obyvateli. Toto soužití se v poslední době zlepšuje. V lokalitě se vyskytují problémy s drogami a také časté drobné krádeže. Vyloučená lokalita Borek není prozatím zajímavá pro extremistické skupiny a krajní politické strany. Ke klidu v lokalitě významně přispívá i činnost organizací působících ve vyloučené lokalitě. Město Česká Třebová podporuje provoz NADĚJE částkou 1 400 000 Kč ročně, na provoz nízkoprahového zařízení přispívá

částkou 120 000 Kč (do roku 2014), v roce 2015 předpokládá navýšení této částky na cca 1 500 000 tis. Kč. Dalšími organizacemi, které působí ve vyloučené lokalitě, jsou Oblastní charita Ústí nad Orlicí, Amalthea, o.s. RC Rosa, Fond ohrožených dětí, Městská policie Česká Třebová, sociální odbor městského úřadu, Základní škola praktická. Uvedené organizace pořádají časté aktivity, akce a výlety pro zdejší obyvatele v rámci programů prevence kriminality.

V rámci diskusí s místními aktéry byly identifikovány především následující potřeby:

- Zkvalitnění (rozšíření) zázemí nízkoprahového centra pro děti a mládež v lokalitě
- Posílení kapacit pro poskytování terénní služby v lokalitě a posílení činnosti v NZDM (aktivizační, asistenční a motivační programy, programy předcházení ekonomické nestability)
- Vytvoření zkušebního pracovního místa v NZDM v lokalitě Borek
- Dům na půl cesty

Vyloučené lokality Ústí nad Orlicí

V Ústí nad Orlicí není sociálně vyloučená lokalita přímo definována (označena). Nachází se zde však zhruba 10 míst (domů), kde méně přizpůsobiví občané města bydlí. Je to např. městská část Kerhartice, dále ulice J. K. Tyla, Třebovská, Švermova, Pražská. Ve městě působí a stará se o tyto občany SKP-CENTRUM, o. p. s., které zde působí 2 roky. SKP-CENTRUM spolupracuje se sociálním odborem městského úřadu, s volnočasovým klubem „Kamin“, s organizací Romodrom, která provozuje vězeňský program, účastní se komunitních plánování, školení, spolupracuje s Nadějí, občanskou poradnou, městskou policií a dalšími. Organizace se stará zhruba o 100 – 150 obyvatel, měsíčně je to pak 25 lidí. V rámci své činnosti pomáhají nalézt vhodné bydlení a zaměstnání pro sociálně slabé občany. Pracovníci pomohli najít několika lidem práci a pozitivně je k práci motivují (především mladé). Velkými problémy lidí jsou dluhy a exekuce, nezaměstnanost. Klub Kamin navštěvují děti, avšak bylo by vhodné rozšířit služby. Nejsou zde výrazné problémy s drogami.

SKP-CENTRUM by uvítalo finanční podporu na: výlety pro rodiny, akce, sportovní či hudební kroužky, studium pro mladé (doprava, internát), sociální místa (startovací mzdy).

Analýza specifických trendů v oblasti sociálních začleňování a dalších služeb

Problematika poskytování sociálních, doprovodných a navazujících služeb prochází v posledních letech dynamickým vývojem s cílem optimálně reagovat na specifické potřeby občanů (klientů) a změny socio-ekonomického prostředí (dynamika změn na trhu práce a jejich dopady na specifické cílové skupiny obyvatel, dynamika lidských vztahů /rozvodovost/, zvyšování věkové hranice odchodu do důchodu, nárůst počtu seniorů, atd.). **Jsou testovány, zaváděny a využívány nástroje založené na zavádění systémů kvality** (standardizace sociálních služeb), **systémy spolupráce** (komunitní plánování, konference, ...), **ověřování možností sociálního podnikání** (semináře, příprava zákona o sociálním podnikání, síťování). K dalším aktuálním trendům patří i **transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb**.

K dalším specifickým této oblasti je její **financování, které neprobíhá systémově** a nezřídka je v území odvislé na názoru politické reprezentace, což ztěžuje dlouhodobé plánování i možnou dlouhodobou spolupráci. **Vyjasněna není ani odpovědnost za zajištění** (a s tím spojené /ko/financování) **sociálních služeb**.

SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
Existence komunitního plánování na části území Existence fungujících organizací sociálních a navazujících služeb se sídlem v území MAS	Absence a nedostatečná kapacita některých služeb v území (NZDM Kralicko, uživatelé drog, ...) a obecně nevyvážená dostupnost, kapacita a kvalita služeb v území

<p>ORLICKO a potenciálem dalšího rozvoje a přenosu dobré praxe</p> <p>Existence širokého spektra pobytových, terénních i ambulantních služeb</p> <p>Existence poskytovatelů bezbariérové dopravy</p> <p>Zapojení do projektu „Bezbariérové město“ na části území</p> <p>Existence donátorů v území</p>	<p>Nedostatečné pokrytí území komunitním plánováním a nejednotnost těchto plánů</p> <p>Nedostatečná informovanost a erudovanost potenciálních uživatelů sociálních služeb a jejich rodinných příslušníků</p> <p>Existence sociálně vyloučených lokalit (Česká Třebová, Ústí nad Orlicí)</p> <p>V území nefunguje žádný sociální podnik</p> <p>Absence lidských zdrojů (nedostatečné dovednosti absolventů, jejich odchod mimo obor a vyčerpání kvalifikovaného personálu)</p> <p>Nedostatečné zázemí pro efektivní propojování služeb a aktivit sociálního začleňování, zaměstnanosti v území a jejich lokální poskytování</p>
Příležitosti	Ohrožení
<p>Zapojení do tvorby strategických plánů Pardubického kraje</p> <p>Zapojení do komunitních plánů napříč oblastmi a spolupráce mezi organizacemi v území MAS ORLICKO</p> <p>Spolupráce s dalšími organizacemi při řešení sociálních potřeb území (školy a školská zařízení, NNO mimo sektor sociálních služeb, podnikatelské subjekty)</p> <p>Realizace inovací v poskytování sociálních služeb</p> <p>Uplatňování Standardu kvality sociálních služeb</p> <p>Existence příkladů dobré praxe mimo území MAS ORLICKO</p>	<p>Dlouhodobě nesystémová podpora financování sociálních služeb</p> <p>Novela zákona o sociálních službách</p> <p>Nejasná odpovědnost za zajištění sociálních služeb (obec, ORP, kraj, stát)</p> <p>Geografické a demografické znevýhodnění (malá hustota obyvatel, nákladovost poskytování služeb)</p> <p>Rozpor mezi KPSS a Strategickým plánem kraje</p> <p>Nespolupráce organizací, nedodržování KPSS</p> <p>Rozpor mezi komunitním plánováním sociálních služeb na úrovni ORP a Pardubického kraje</p> <p>Nedostatečná kapacita, dostupnost a kvalita poskytovaných služeb</p> <p>Obecně vysoká náročnost procesu plánování sociálních služeb jak na straně kraje, tak poskytovatelů služeb z pohledu zajištění adekvátní kapacity, efektivity dostupnosti</p>

Problémové okruhy:

Obecné:

- Podpora spolupráce subjektů při poskytování sociálních služeb (komunitní plánování sociálních služeb, a to jak v rámci ORP, tak napříč celým územím MAS ORLICKO, realizace společných projektů, koordinátor pro danou oblast, ...)
- Rozvoj a posilování kapacit poskytovatelů sociálních, doprovodných a navazujících služeb (investice do materiálně-technického vybavení, snižování nákladů organizací, vzdělávání pracovníků, výměna zkušeností, inovace, aktivity na zvyšování důvěryhodnosti organizace pro veřejnost a potenciální uživatele, ...)
- potřeba vybudování /zkvalitnění zázemí umožňujícího plnohodnotné propojování aktivit v oblasti sociálního začleňování

- Rozvoj registrovaných sociálních služeb a navazujících služeb v souladu s potřebou zajištění adekvátní kapacity, kvality, dostupnosti a provázanosti služeb a to v úzké vazbě na monitorování potřeb území a implementaci těchto potřeb v procesech strategického plánování sociálních služeb (v případě služeb dle zákona 108/2006 Sb.) především terénních služeb
- Nedostatečné zázemí v území pro zajištění ambulantních služeb a dalších služeb a aktivit sociálního začleňování

Specifické:

- Region bez bariér (investice do úpravy občanské vybavenosti i rozvoje služeb s cílem snižovat nerovnosti v přístupu ke službám i rekreaci: systém poradenství a osvěty v oblasti zajišťování bezbariérových služeb, investice, ...)
- Podpora rozvoje dobrovolnictví (osvěta, vzdělávání, vysílající organizace)
- Podporovat celoživotní vzdělávání a regionálně dostupného vzdělávání v otázkách Nového občanského zákoníku
- Rozvoj sociálního podnikání

Další vhodné aktivity (možnost zastřešení MAS ORLICKO):

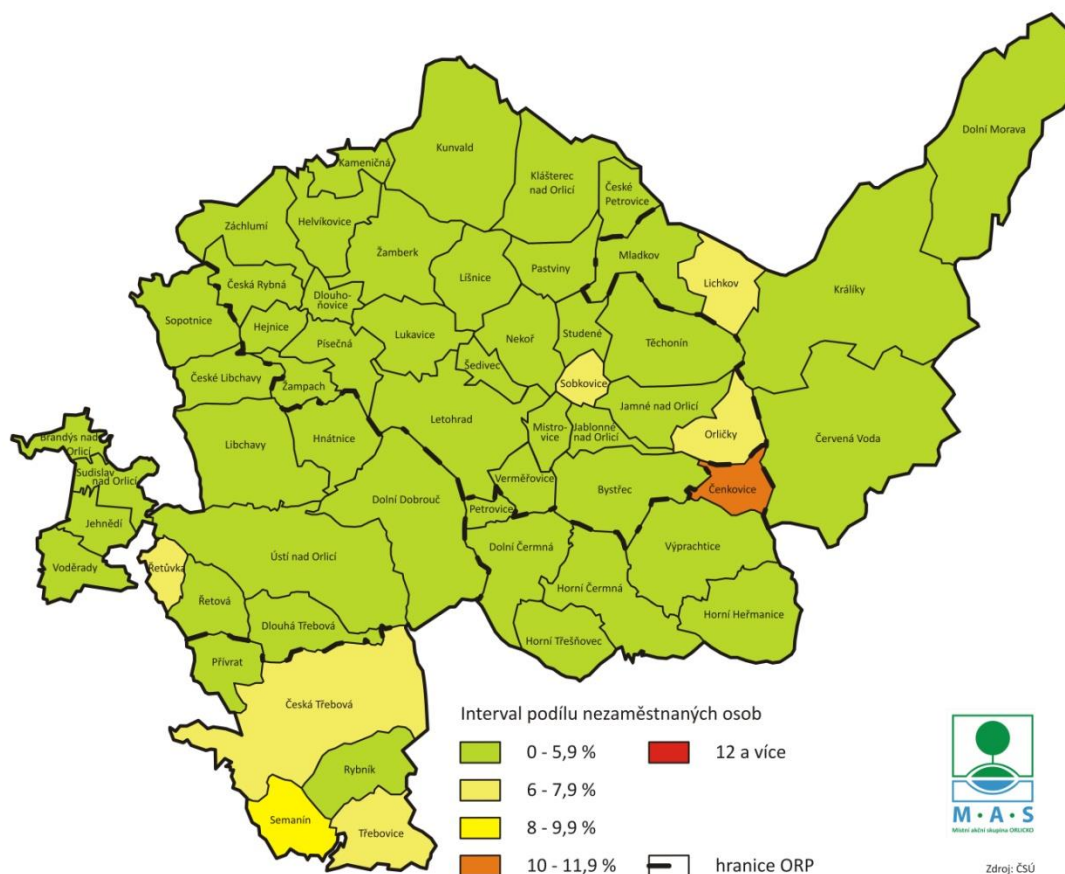
- Animační činnost, podpora výměny zkušeností (konference, setkání, ...) jako podpůrné aktivity především pro specifické, ale i obecné cíle
- Zastřešení společných (přesahových) projektů – jak na úrovni jednotlivých organizací (společné nákupy služeb, praxe, vzdělávání, servis, atd.), tak na úrovni meziodvětvové (spolupráce NNO – firma, atd.) nebo na úrovni výměny zkušeností (s dalšími MAS v i mimo území)
- Vzdělávání obyvatelstva v oblastech práv a povinností NOZ – ve spolupráci s dalšími subjekty v území

2.1.8. Hospodářské aspekty území

Nezaměstnanost v území

Nezaměstnanost v území MAS ORLICKO byla sledována v období 2008 – 2013, s výjimkou roku 2012, pro která nebyla dostupná dostatečná data. Po roce 2011 MPSV přešlo technicky na jiný způsob evidence a data pro daný rok nejsou ČSÚ zpracovány, ani místním šetřením v území.

Obrázek 2.1–20: Podíl nezaměstnaných osob v území MAS ORLICKO v roce 2008 (%)

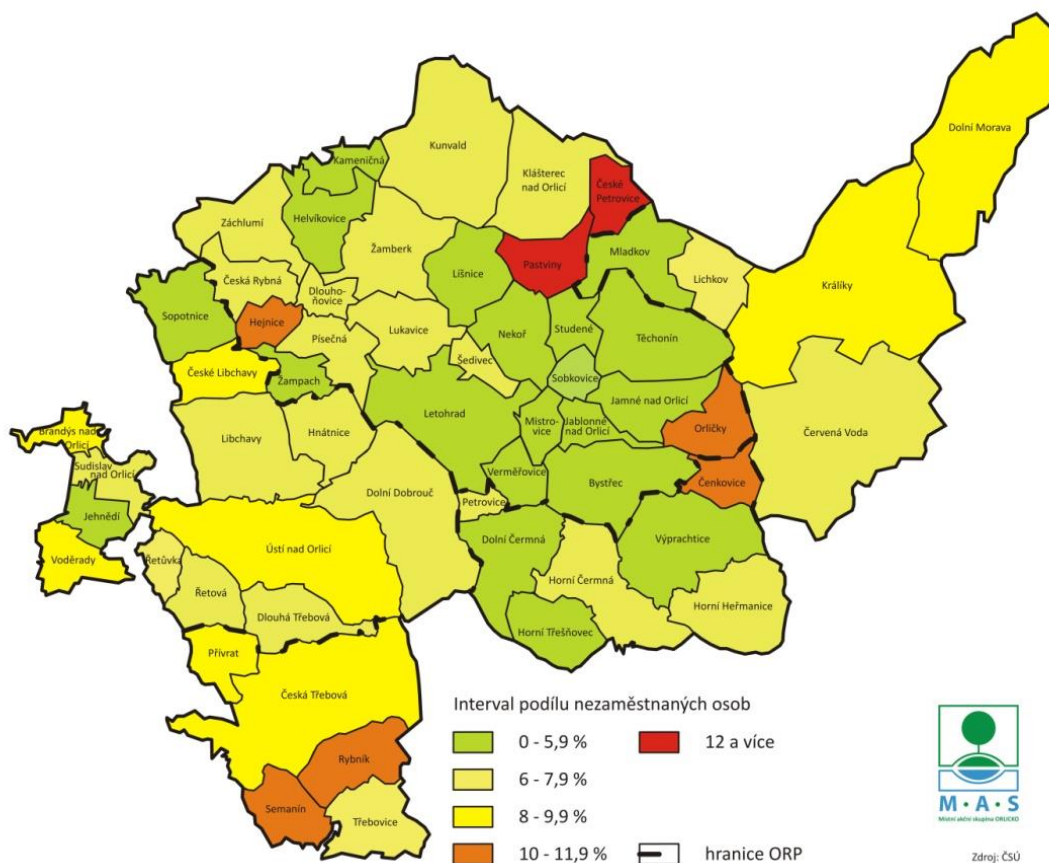

Území MAS ORLICKO se skládá z území 5 ORP¹. V roce 2008 dosahoval ve 49 obcí a měst nižší podíl nezaměstnaných osob (dosažitelní uchazeči/ obyvatelé ve věku 15 – 64 let) než 6%. Nejnižší podíl byl zaznamenán v ORP Žamberk (3,6%). Naopak v území ORP Česká Třebová byl podíl nezaměstnaných osob nejvyšší (6,2%).

Nejnižší podíl nezaměstnaných osob v území byl v obci Žamberk 0,8%, naopak nejvyšší podíl 10,8% dosahoval v obci Čenkovice.

¹ V území MAS ORLICKO působí 7 obcí z ORP Lanškroun. Jednotlivá data ORP Lanškroun byly zpracována pouze z těchto obcí.

Obrázek 2.1–21: Podíl nezaměstnaných osob v území MAS ORLICKO v roce 2013 (%)

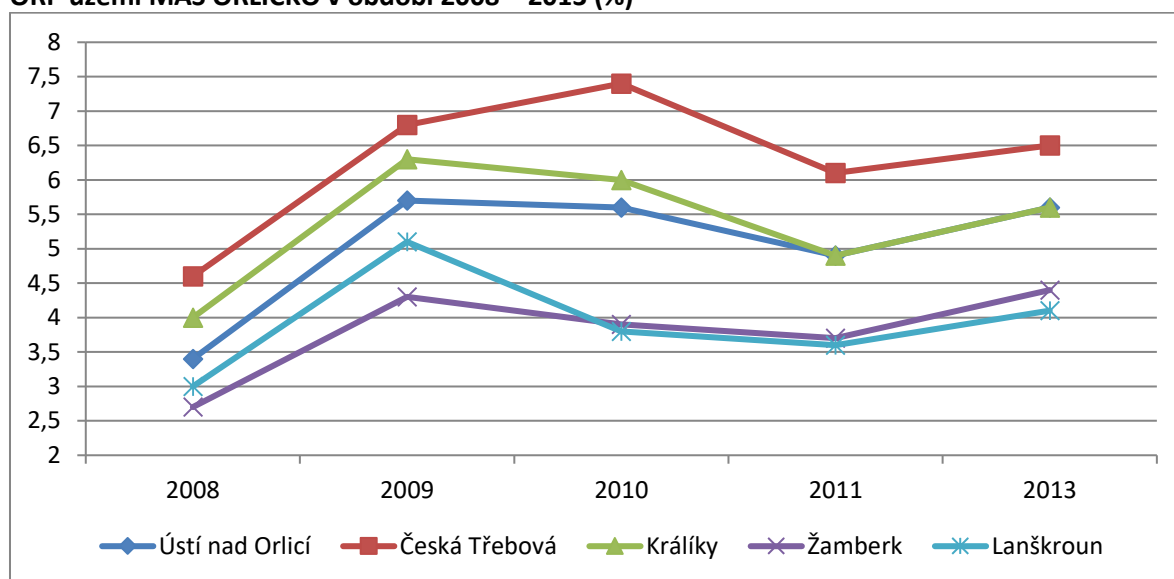

V roce 2013 se podíly nezaměstnaných osob výrazně změnily. Podíl nezaměstnaných osob nižší než 6% byl zaznamenán ve 20 obcích a měst území MAS ORLICKO.

V ORP Žamberk byl evidován nejnižší podíl v obci Bystřec (3,8%), současně i nejvyšší podíl v obci České Petrovice (10,8%).

V obci České Petrovice vzrostl podíl o 10,6% v porovnání s rokem 2008. Další výrazné zvýšení podílu nezaměstnaných osob bylo zaznamenáno v obci Pastviny o 6,8%. Naopak v obci Sobkovice se podíl snížil o 1,2%.

Obrázek 2.1–22: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu obyvatel v jednotlivých ORP území MAS ORLICKO v období 2008 – 2013 (%)

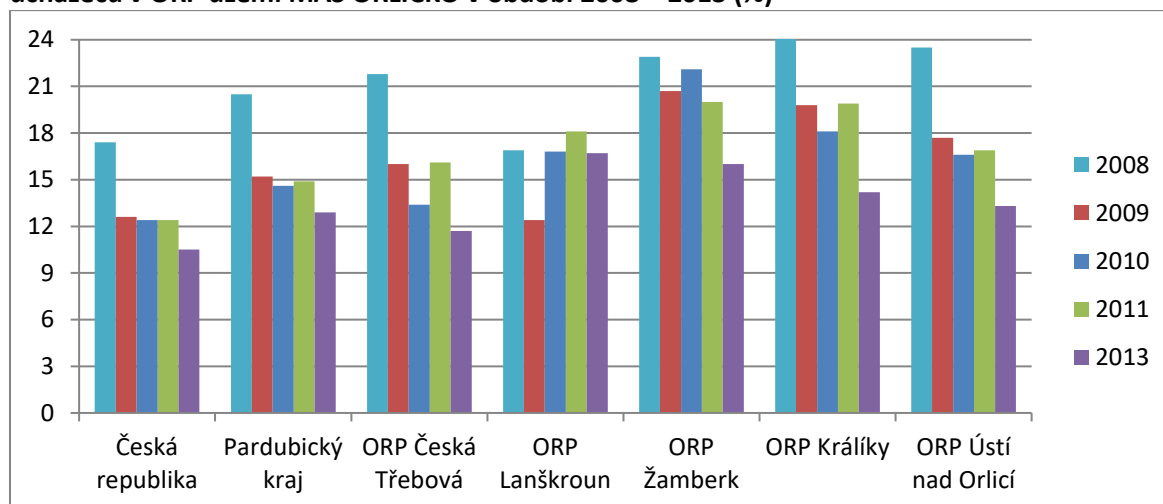
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

V jednotlivých letech 2008 – 2013 je zaznamenán nejvyšší podíl uchazečů o zaměstnání v ORP Česká Třebová v porovnání s ostatními ORP v území. Nejnižší podíl je evidován v roce 2008 (2,7%) v ORP Žamberk, naopak nejvyšší podíl uchazečů představuje 7,4% v ORP Česká Třebová v roce 2010. V roce 2011 je evidován pokles podílu ve všech ORP, naopak v roce 2013 došlo k jejich růstu.

Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání

Mezi rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání lze zařadit uchazeče se zdravotním postižením, uchazeče ve věku 50 let a více a současně i uchazeče v evidenci déle než 24 měsíců.

Obrázek 2.1–23: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením na celkovém počtu uchazečů v ORP území MAS ORLICKO v období 2008 – 2013 (%)

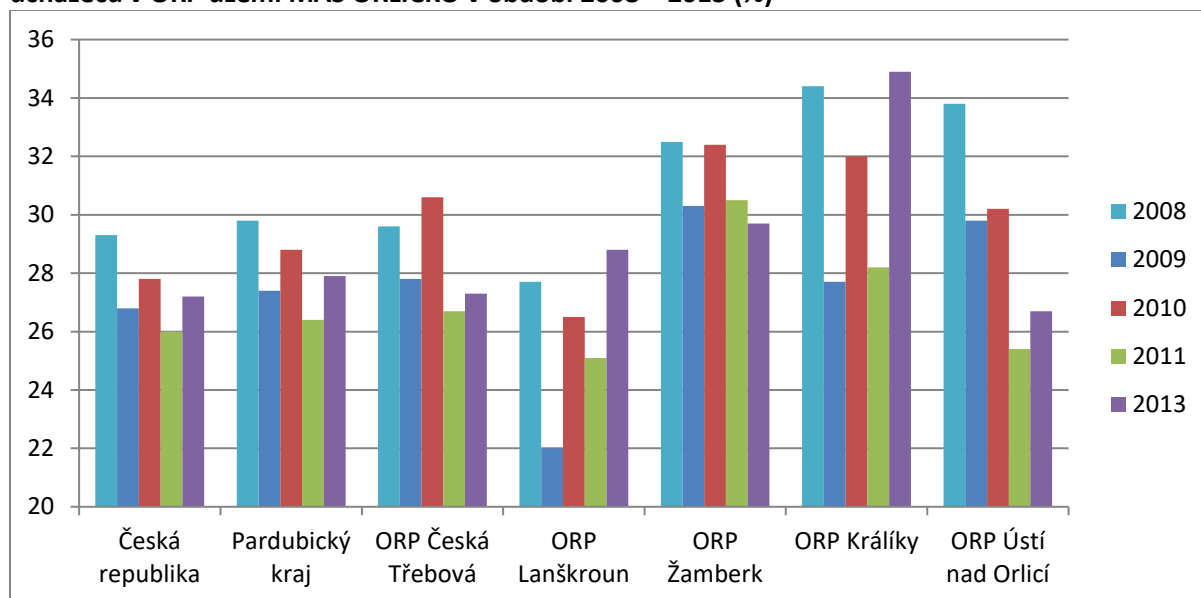
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2013

V období 2008 – 2013 je zaznamenán nejvyšší podíl ve všech ORP území MAS ORLICKO v roce 2008. V roce 2009 podíl uchazečů se zdravotním postižením ve všech ORP se výrazně snížil. Jedním z důvodů byla probíhající ekonomická krize, která způsobila zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání, kdy počty uchazečů se zdravotním postižením se nijak výrazně nezměnily.

Od roku 2009 – 2011 jsou nejvyšší podíly uchazečů se zdravotním postižením evidovány v ORP Žamberk v porovnání s ostatními ORP v území.

V roce 2013 se podíl uchazečů oproti roku 2011 snížil ve všech ORP, kromě zvýšení podílu v ORP Lanškroun. Nejvyšší pokles podílu uchazečů je zaznamenán v ORP Králíky (o 5,7%).

Obrázek 2.1–24: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání ve věku 50 let a více na celkovém počtu uchazečů v ORP území MAS ORLICKO v období 2008 – 2013 (%)

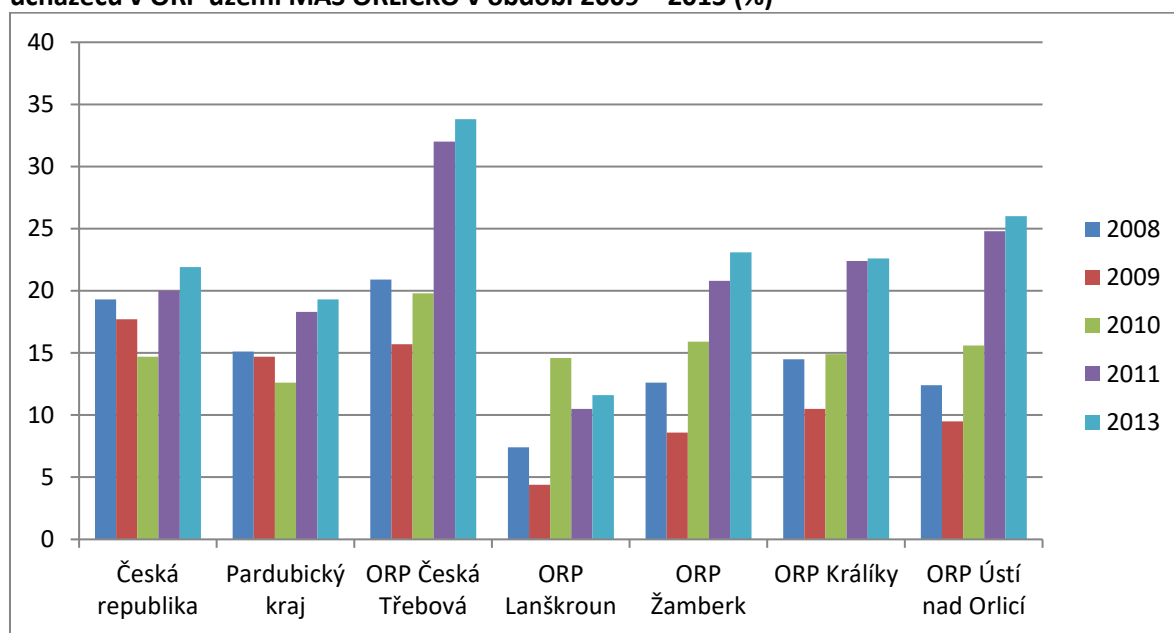
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2013

V roce 2010 je podíl uchazečů ve věku 50 let a více ve všech ORP území vyšší než je podíl uchazečů v předešlém roce. Zvýšení podílu uchazečů způsobilo zvýšení počtu uchazečů ve všech ORP a současně zvýšený počet uchazečů ve věku 50 let a více. V ORP Lanškroun tento podíl vzrostl o 4,5%, naopak nejnižší růst o 0,4% je evidován v ORP Ústí nad Orlicí.

Rok 2011 představuje pokles podílu uchazečů ve věku 50 let a více ve všech ORP v území.

V roce 2013 došlo ve všech ORP k růstu podílu, kromě ORP Žamberk. Nejvyšší růst podílu o 6,7% je zaznamenán v ORP Králíky, kdy počet vzrostl o 57 uchazečů v porovnání s rokem 2011.

Obrázek 2.1–25: Podíl uchazečů o zaměstnání evidovaných déle než 24 měsíců na celkovém počtu uchazečů v ORP území MAS ORLICKO v období 2009 – 2013 (%)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2013

V roce 2009 je evidován nižší podíl uchazečů ve všech ORP v území v porovnání s rokem 2008. Důvodem není pokles počtu uchazečů v evidenci déle než 24 měsíců (naopak počet uchazečů ve všech ORP vzrostl), ale výrazně zvýšený počet uchazečů celkem v důsledku ekonomické krize.

V roce 2010 je zaznamenán nejvyšší růst podílu o 10,2% v ORP Lanškroun.

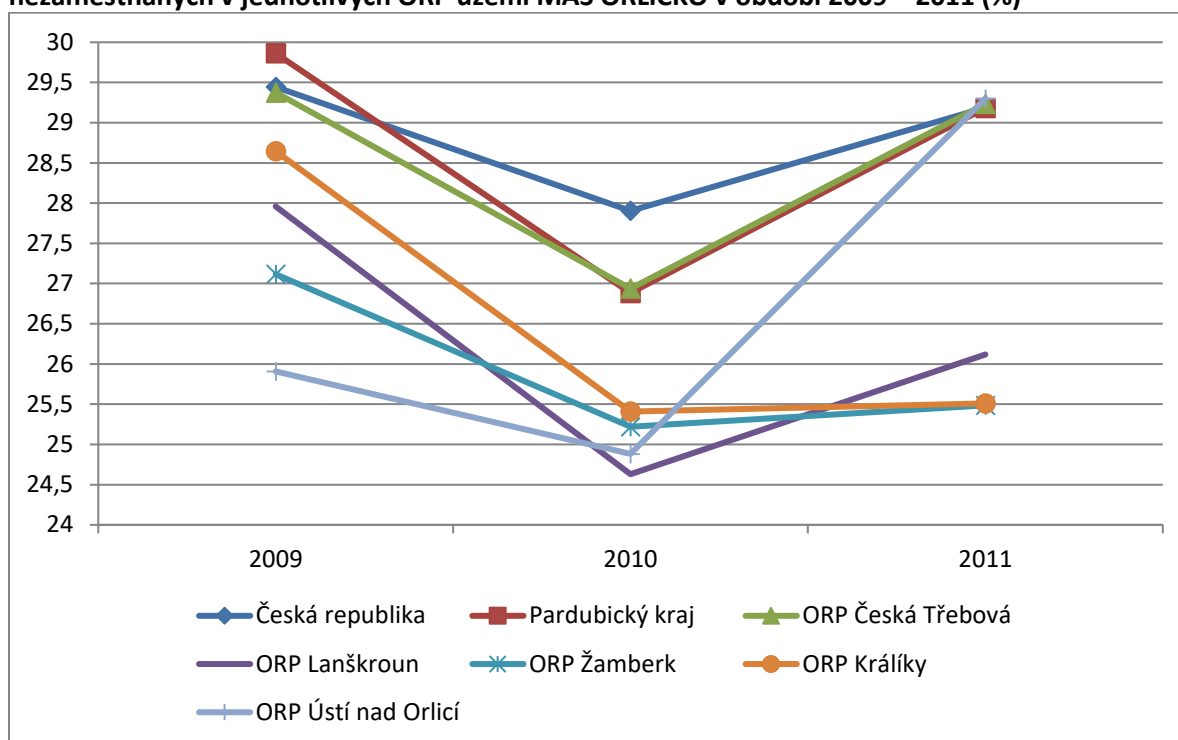
V roce 2011 byl nejvyšší růst podílu v porovnání s předešlým rokem v ORP Česká Třebová (o 12%). Důsledkem zvýšení je rostoucí počet uchazečů o zaměstnání v evidenci déle než 24 měsíců, i přes snižující se počet uchazečů celkem.

V roce 2013 ve všech ORP počty uchazečů evidovaných déle než 24 měsíců roste, spolu s počtem uchazečů o zaměstnání celkem. Na základě toho je podíl v jednotlivých ORP v území vyšší než v roce 2011.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělanosti v území

V jednotlivých ORP území MAS ORLICKO byl v roce 2011 počet nezaměstnaných nižší v porovnání s rokem 2009. Největší pokles byl v ORP Lanškroun, kde se počet nezaměstnaných snížil o 386 uchazečů. Naopak nejnižší pokles byl zaznamenán v ORP Králíky, kde se počet nezaměstnaných snížil o 140 uchazečů.

Obrázek 2.1–26: Vývoj podílu nezaměstnaných ve věku 18 – 29 let na celkovém počtu nezaměstnaných v jednotlivých ORP území MAS ORLICKO v období 2009 – 2011 (%)

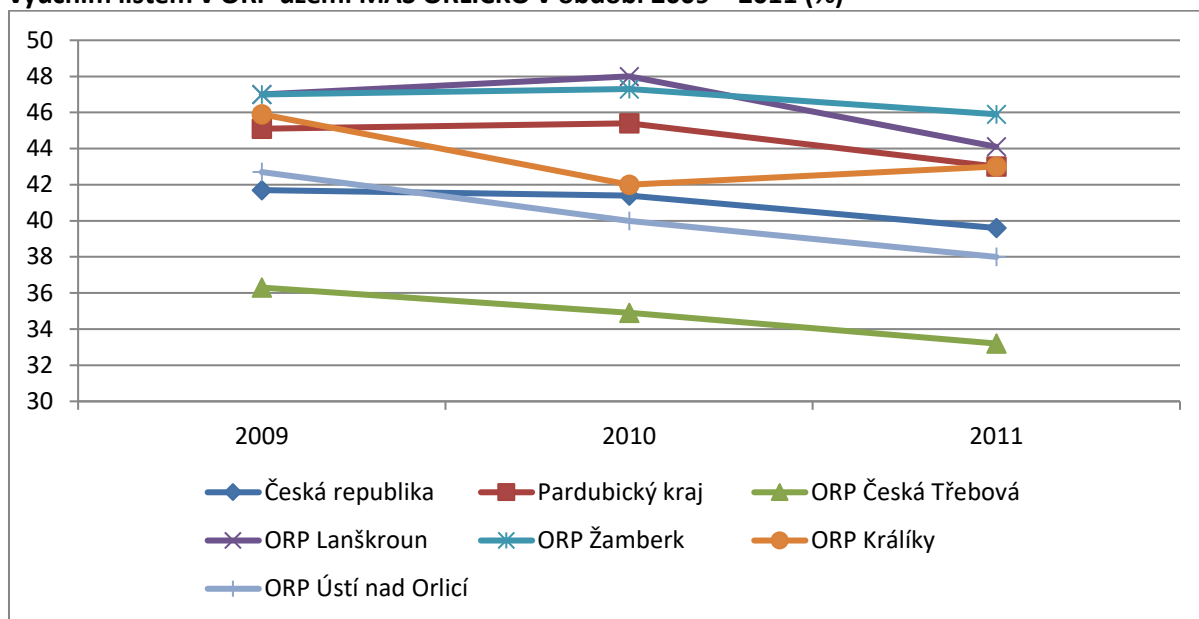
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Podíl nezaměstnaných ve věku 18 – 29 let na celkovém počtu nezaměstnaných se ve všech ORP území MAS ORLICKO v roce 2010 snížil v porovnání s rokem 2009. Naopak v roce 2011 došlo k jeho zvýšení ve všech ORP (kromě ORP Králíky, kde podíl nezaměstnaných byl přibližně stejný).

Podíl nezaměstnaných v ORP Česká Třebová dosahoval vyšší hodnoty v roce 2009, než byl republikový podíl. V roce 2010 všechny ORP území MAS ORLICKO měly podíl nižší v porovnání s republikovým. Podobně tomu bylo i v roce 2010, kdy v ORP Ústí nad Orlicí byl vyšší podíl nezaměstnaných (29,1%), než v České republice (28,9%).

Největší počet nezaměstnaných podle vzdělání představují uchazeči se středním odborným vzděláním a výučním listem v celém území MAS ORLICKO. I přesto, že v roce 2011 se počet snížil v porovnání s rokem 2009, v některých ORP tato skupina uchazečů představuje i 45% z celkového počtu nezaměstnaných v daném roce (viz graf níže).

Obrázek 2.1–27: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání se středním odborným vzděláním ukončené výučním listem v ORP území MAS ORLICKO v období 2009 – 2011 (%)

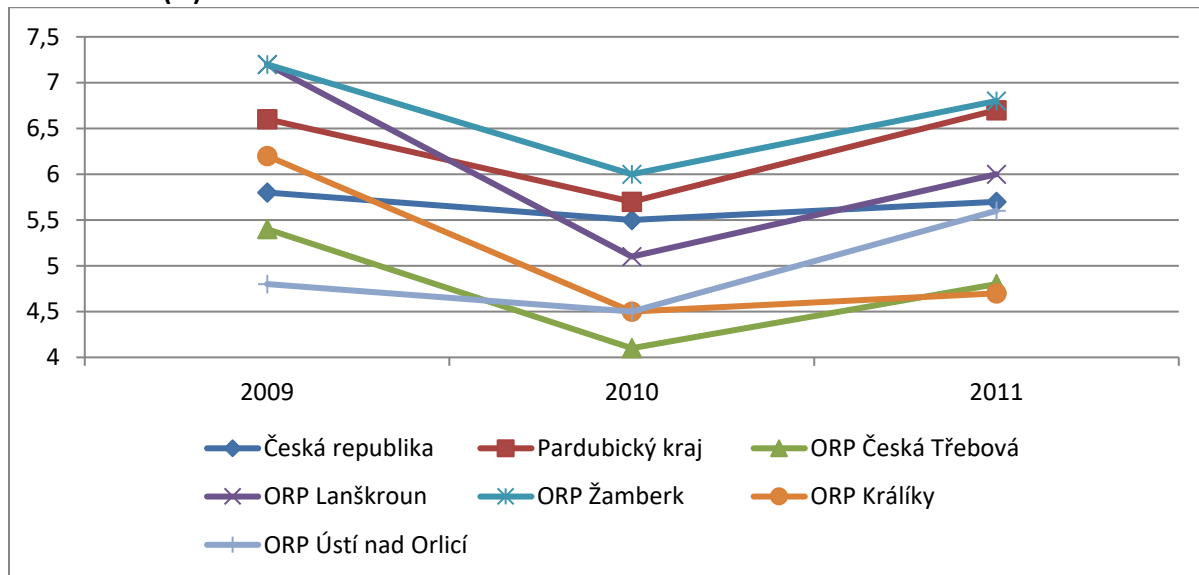

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání se středním odborným vzděláním ukončené výučním listem nebyl v jednotlivých ORP v období 2009 – 2011 stejný.

Nejnižší podíl těchto uchazečů byl v celém období v ORP Česká Třebová. Spolu s ORP Žamberk dosahovaly nižšího podílu, než byl republikový. Naopak nejvyšší podíl byl zaznamenán v ORP Lanškroun a ORP Žamberk.

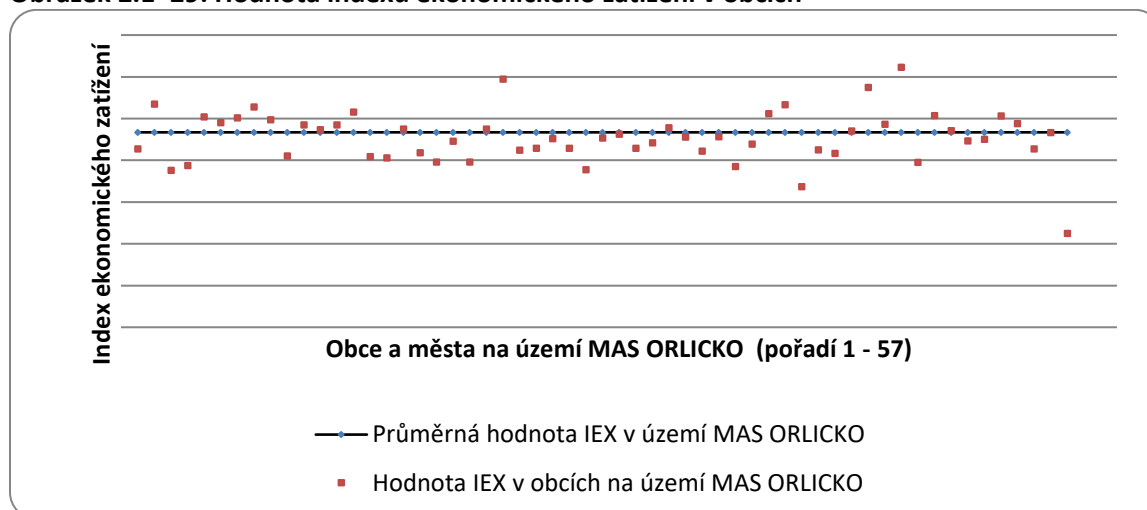
Obrázek 2.1–28: Vývoj podílu absolventů škol o zaměstnání v ORP území MAS ORLICKO v období 2009 – 2011 (%)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

V ORP Česká Třebová byl zaznamenán nejvyšší podíl absolventů škol o zaměstnání, který byl dokonce vyšší než podíl České republiky. Vysoký podíl nezaměstnaných absolventů může být i jedním z důvodů odlivu mladé pracovní síly z regionu.

Obrázek 2.1–29: Hodnota indexu ekonomického zatížení v obcích

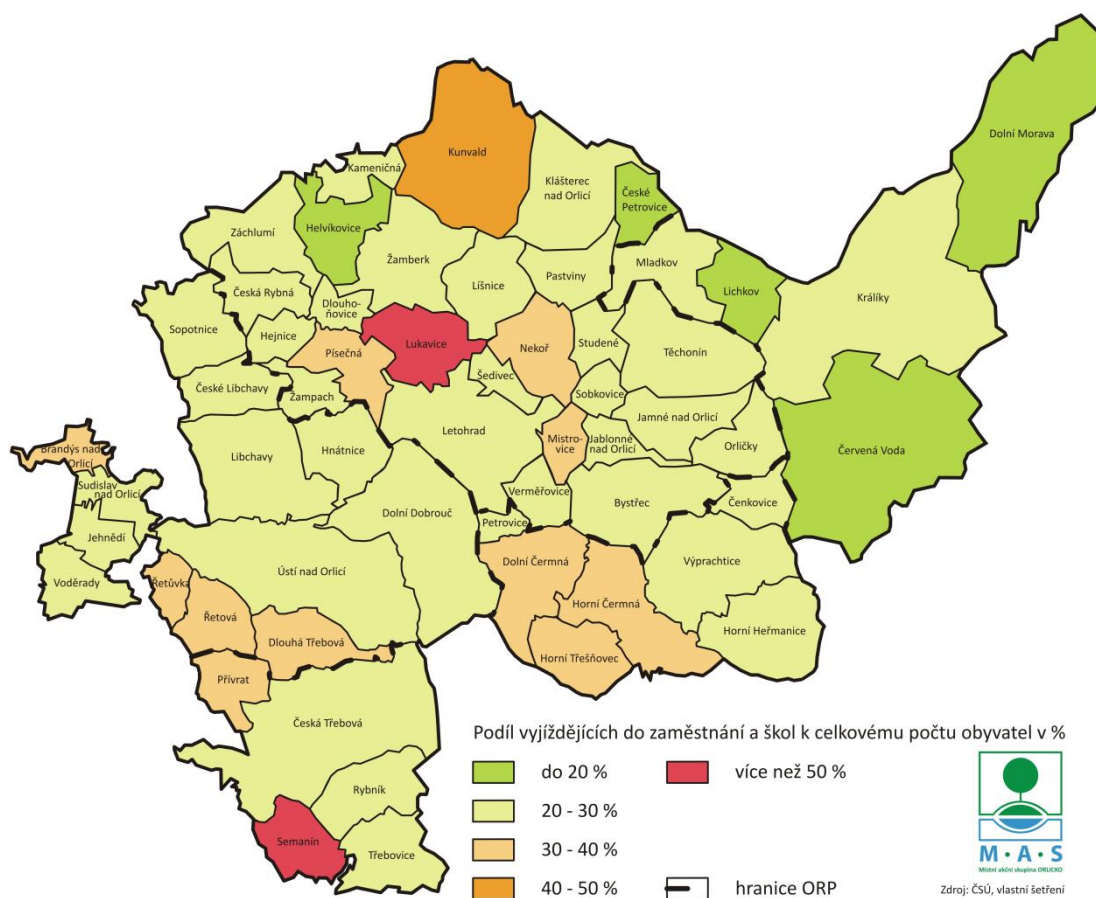
Zdroj: ČSÚ 2011, vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2014

Zmapovanou situaci reflektují i **výsledky dotazníkových šetření**: 82,7 % občanů shledává možnost pracovního uplatnění v území **za nedostatečnou**. Zároveň jsou s podmínkami pro podnikání v území MAS ORLICKO spíše nespokojeni (nejhůře hodnocená oblast), průměrná známka je 2,8 (na škále 1–4). Vznik nových míst a pomoc při zahájení a rozvoji podnikání by preferovalo 36,8 % dotázaných (čtvrtá nejvíce preferovaná oblast). Nejakutnější je dle respondentů tato potřeba v obcích Brandýs nad Orlicí, Bystřec, Červená Voda, České Libchavy, Klášterec nad Orlicí, Králíky, Kunvald, Libchavy, Orličky, Těchonín, Ústí nad Orlicí, Výprachtice, Žamberk.

V hodnotách nezaměstnanosti v území MAS ORLICKO mohou být sledovány především následující trendy:

- Zvyšující se podíl nezaměstnaných osob ve všech ORP území MAS ORLICKO.
- Zvyšující se počet obcí s vyšším podílem nezaměstnaných osob v porovnání s podílem celorepublikovým.
- Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením výrazně ovlivňuje počet uchazečů celkem v ORP v území, oproti počtu uchazečů se zdravotním postižením, který se výrazně nemění.
- Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání ve věku 50 let a více v ORP Žamberk a v ORP Králíky je vyšší než je vývoj celorepublikový.
- Vývoj podílu uchazečů v evidenci déle než 24 měsíců se v posledních dvou sledovaných letech zvyšuje.
- V každém ORP území MAS ORLICKO je identifikováno, že více jak čtvrtina z celkového počtu nezaměstnaných představuje uchazeče ve věkové skupině 18 – 29 let, která zahrnuje převážně absolventy středních odborných škol s výučním listem.
- Vyšší podíl nezaměstnaných absolventů, zejména v ORP Žamberk, oproti podílu celorepublikovému, může vést k odlivu mladé pracovní síly z regionu.
- Vysoký podíl uchazečů se zdravotním postižením a uchazečů v evidenci více než 24 měsíců, kteří představují velké problémy ve všech ORP území MAS ORLICKO.
- Hodnota indexu ekonomického zatížení je velmi příznivá (průměrně 46,69 %) a ve většině obcí v územní působnosti MAS ORLICKO se pohybuje pod tímto průměrem.

Obrázek 2.1–30: Vyjíždka za prací a do škol

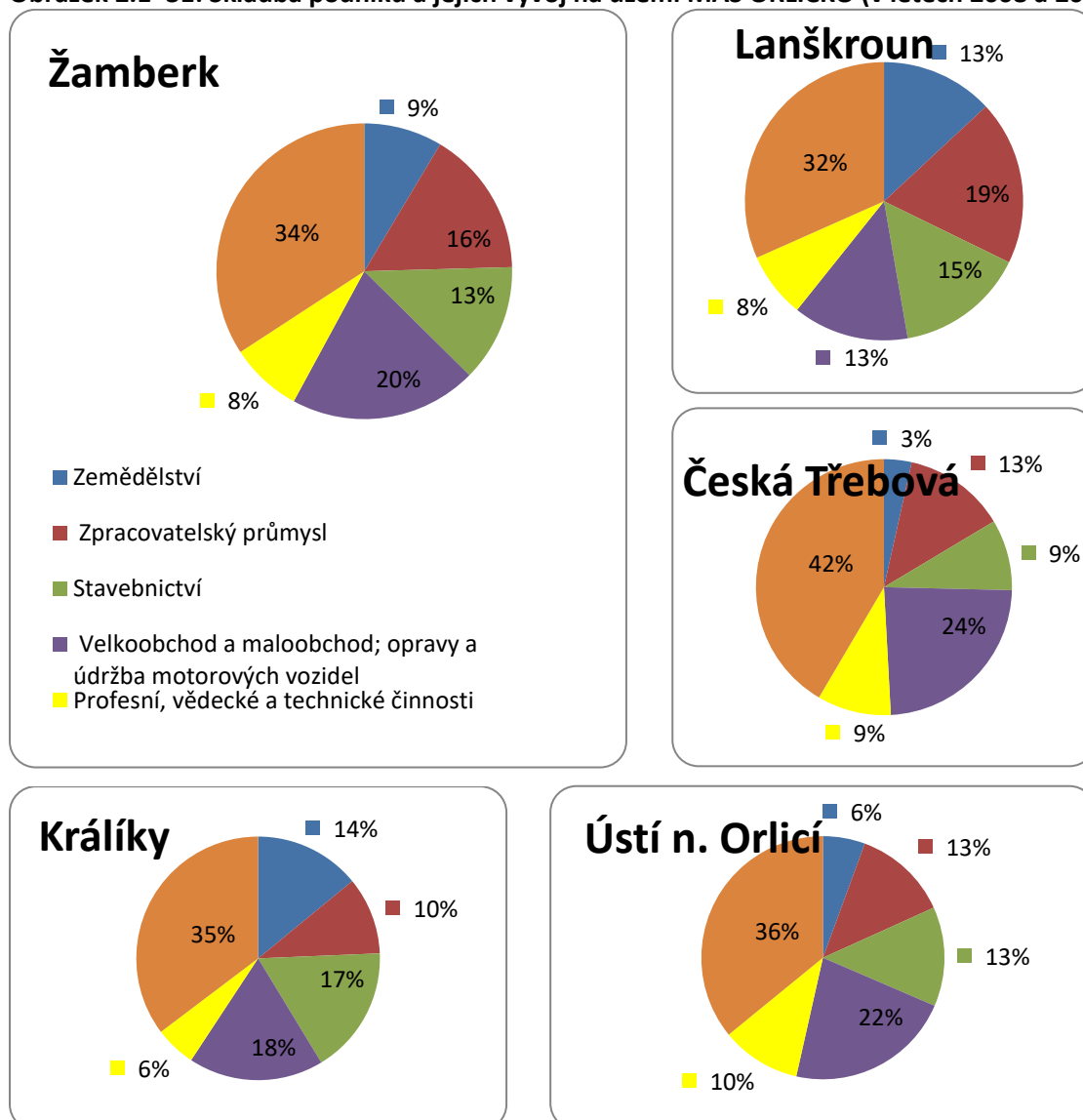

Podíl vyjíždky do zaměstnání a do škol v území je v rámci území velmi vyvážený. V 66 % obcí se podíl vyjíždky pohybuje mezi 20 – 30 % obyvatelstva, pouze u 5 % obcí je vyšší než 40 %.

Vzhledem k malé hodnotové diferenciaci nejsou pozorovány významné územní souvislosti (koncentrace) mezi vyjíždkou do škol (zaměstnání). Větší územní koncentraci obcí s vyšším podílem vyjíždky můžeme pozorovat v obcích **Řetůvka, Řetová, Přívrat a Dlouhá Třebová a Semanín**. Ve všech těchto obcích došlo v uplynulých pěti letech k nárůstu obyvatel, především kladným migračním saldem a současně jsou tyto obce poznamenány vyšší mírou nezaměstnanosti a nízkým indexem stáří (s výjimkou Řetůvky). Z toho lze dovozovat vyšší podíl dojíždějících občanů za prací. Obdobně je územní koncentraci vyššího podílu vyjíždky možné sledovat v obcích ORP Lanškrounský územní systém.

Obecně však lze konstatovat, že se **na území z pohledu vyjíždky nenachází žádné významné rozdíly**. Významně se situace projevuje pouze v obci Lukavice (podíl vyjíždky > 50 %), a to díky lokalizaci této obce mezi městy Žamberk a Letohrad. Města vykazují stejnou úroveň vyjíždky jako obce.

Obrázek 2.1–31: Skladba podniků a jejich vývoj na území MAS ORLICKO (v letech 2008 a 2012)

Zdroj: ČSÚ, 2012

Kromě analýzy oborové skladby podniků byla provedena také analýza změny počtu ekonomických subjektů v období let 2008 až 2012 (sledováno na úrovni obcí a ORP).

Podle této analýzy došlo ke **zvýšení celkového počtu ekonomických subjektů** na území všech ORP.

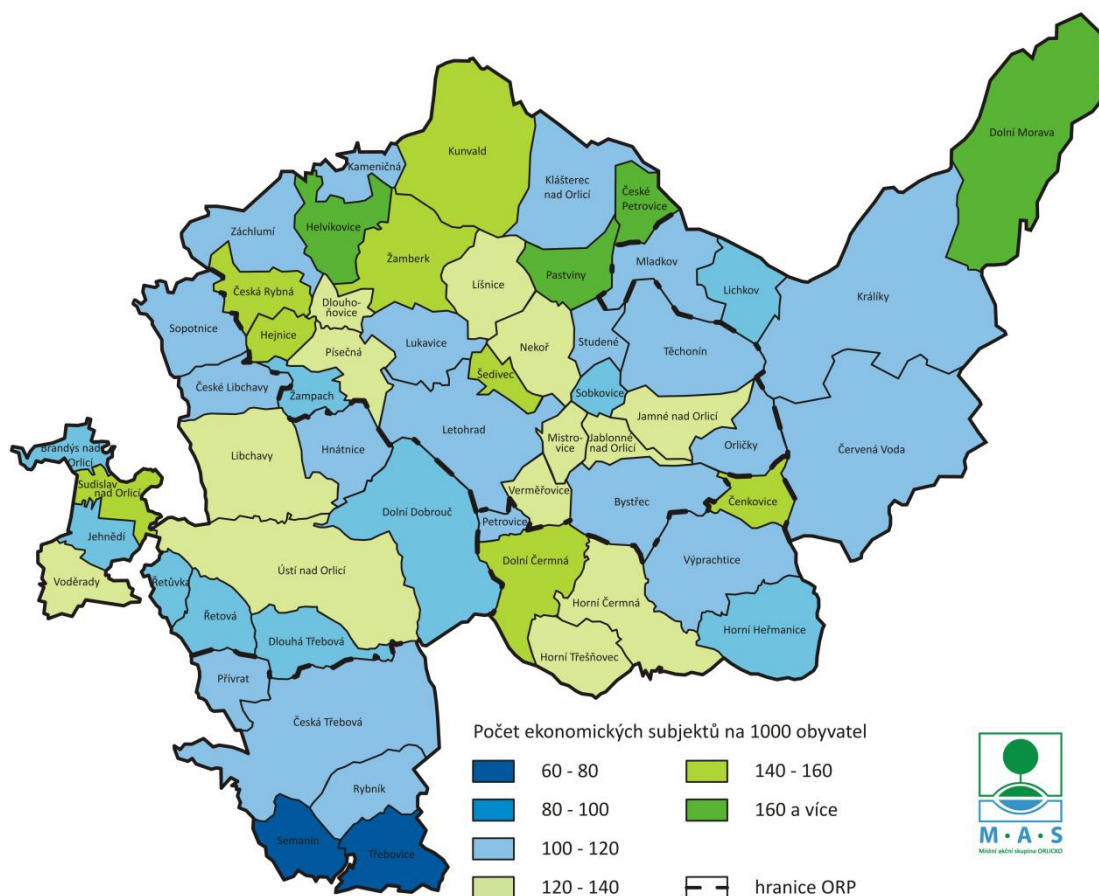
Z pohledu skladby ekonomických subjektů na území MAS ORLICKO převažují ve všech ORP **podnikatelské subjekty pracující na základě živnostenského podnikání** (60 % – 70 % všech ekonomických subjektů) a **i v této kategorii byl v období mezi roky 2008 a 2012 zaznamenán nárůst počtu subjektů**. Naopak meziroční pokles ekonomických subjektů byl ve všech ORP zaznamenán v kategoriích svobodná povolání a v **kategorii zemědělských podnikatelů**. Zde je situace zřejmě nejvážnější, neboť v ORP Žamberk se celkový počet zemědělských subjektů mezi roky 2008 a 2012 zmenšil na **63 % hodnoty roku 2008**, v ORP Ústí nad Orlicí na **65 % hodnoty roku 2008**, v ORP Lanškroun **55 % hodnoty roku 2008** a v ORP Králíky a Česká Třebová na **87% hodnoty roku 2008**.

Tabulka 2.1–15: Zaměstnavatelé v území MAS ORLICKO dle počtu zaměstnanců

Kategorie počtu zaměstnanců	Počet zaměstnavatelů v území
1 500 - 1999	1 OEZ s.r.o.
500 – 999	6 Isolit-Bravo, spol. s r.o. Rieter CZ s.r.o. SOR Libchavy spol. s r.o. CZ LOKO, a.s. KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí Orlickoústecká nemocnice, a.s.
250 – 499	7 Kümpers Textil s.r.o. Dietfurt, s.r.o. KORADO, a.s. Bühler CZ s.r.o. Schulte Automotive Wiring s.r.o. Šmídl s.r.o. ČSAD Ústí nad Orlicí, a.s.
200 - 249	6 BAPA s.r.o. Řetězárna Česká Třebová s.r.o. L D M , spol. s r. o. SOMA spol. s r. o. Agrostav, akciová společnost Ústí nad Orlicí Albertinum, odborný léčebný ústav, Žamberk
100 – 199	33
50 - 99	72
25 - 49	86
20 - 24	46
10 - 19	272
6 – 9	308
1 – 5	1 951
Bez zaměstnanců a neuvedeno	21 474
CELKEM	24 262

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obrázek 2.1–32: Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel (v roce 2012)

Zdroj: vlastní zpracování MAS ORLICKO, 2012

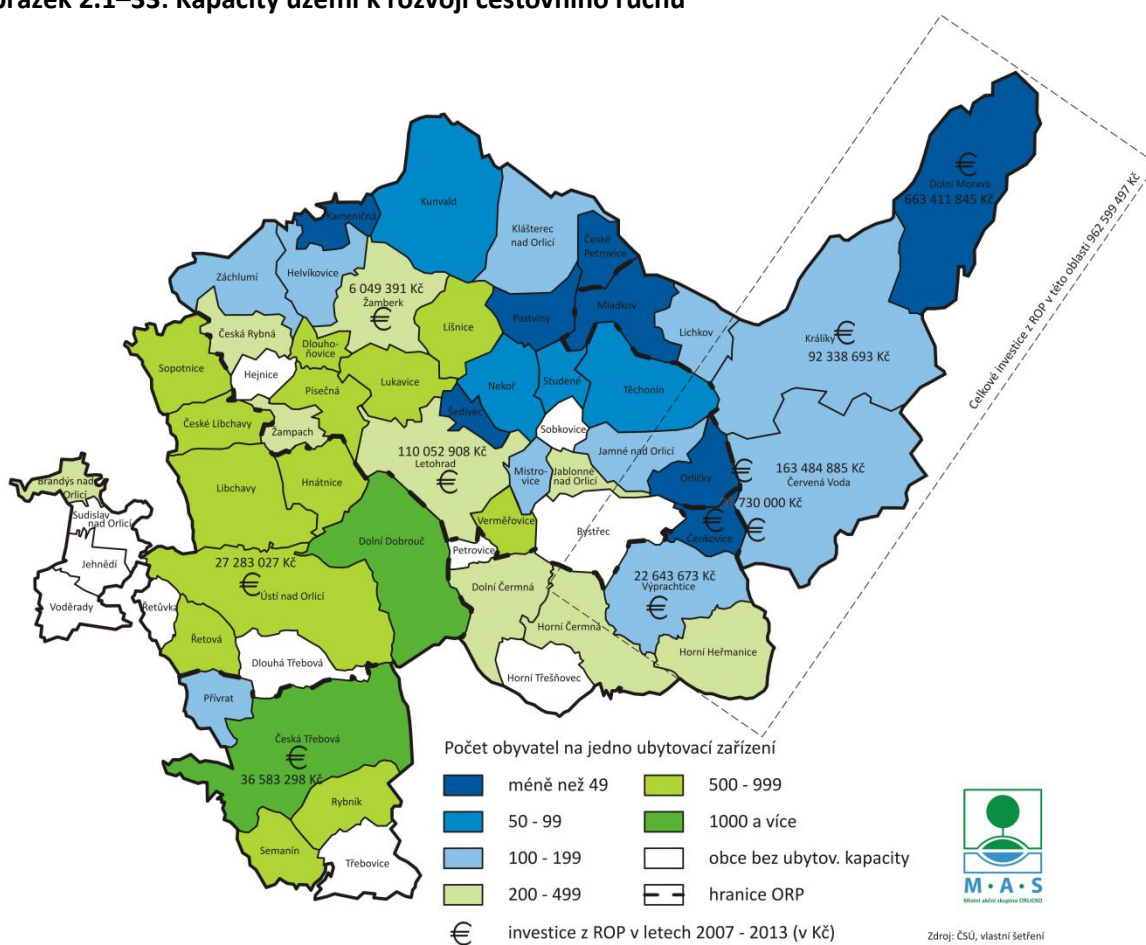
Medián počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v území činí 116,09. Pouze na 20 % území je hodnota počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel nižší nežli 100.

Bližší studium jednotlivých hodnot počtu ekonomických subjektů vede k následujícím závěrům:

- V ORP Česká Třebová není v žádné obci počet ekonomických subjektů vyšší nežli 120, ve dvou obcích je to pouze do 80 ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel.
- Vyšší podíl ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel je možno sledovat v rámci jednotlivých obcí vždy s přihlédnutím ke specifiku této obce (např. existence velkých zaměstnavatelů v obci – Dolní Čermná, Libchavy, Helvíkovice, vyšší podíl ekonomických subjektů (především ubytovacích kapacit) – Čenkovice, Dolní Morava, Pastviny, České Petrovice.

Rekreace a cestovní ruch v území

Obrázek 2.1–33: Kapacity území k rozvoji cestovního ruchu

Území MAS ORLICKO je z pohledu potenciálu k rozvoji cestovního ruchu možné rozdělit do následujících částí:

Oblast na severovýchodě území (primárně ORP Králíky) s dynamickým rozvojem v uplynulém období 2007 – 2013. Tato část území disponuje vysokým primárním potenciálem s ohledem na geografické, klimatické, dopravní i sídelní charakteristiky, na základě kterých byla již dříve podpora cestovního ruchu identifikována jako jeden z hlavních potenciálů budoucího trvale udržitelného rozvoje, byly v uplynulém období realizovány investice v hodnotě bezmála 1 miliardy korun (962 599 497 Kč). V území je klíčový **především rozvoj zimního cestovního ruchu** (sjezdové a lyžařské – běžecké areály) a v letním období **rozvoj pevnostní turistiky** (Králická pevnostní oblast) a **pěší turistiky**. S ohledem na charakter území a jeho přírodní a krajinnou hodnotu je podmínkou trvale udržitelného rozvoje území zavádění produktů a služeb eko–turistiky, turistických průvodcovských služeb, citlivé zpřístupňování přírodně a krajinářsky hodnotných lokalit, atd. Území je svým charakterem vhodné i pro **rozvoj agroturistiky**, avšak z důvodu nízkého zájmu nebo nedostatku finanční alokace v této oblasti v uplynulém období nedošlo k významnějším investicím (MAS ORLICKO – prioritizace fiche 7). Území disponuje vysokou **nabídkou ubytovacích kapacit** různé úrovně a velikosti.

Tabulka 2.1–16: Kapacity lyžařských areálů na severovýchodě území

Název obce	Název	počet vleků	délka sjezdovek	kapacita
Čenkovice	Lyžařský areál Čenkovice pod Bukovou horou			
	Sjezdovka Junior	poma	200 m	450 osob/hod
	Sjezdovka Třebovská	poma	950 m	650 osob/hod
	Sjezdovka Třebovská modrá	kotva	950 m	800 osob/hod
	Svitavská sjezdovka	kotva	900 m	1000 osob/hod
	Čenkovská sjezdovka	malá poma	400 m	550 osob/hod
	Sjezdovka Vigona	kotva	460 m	1150 osob/hod
	Sjezdovka nad parkovištěm	malý borer	300 m	400 osob/hod
	Sjezdovka U lesa	malá poma	400 m	450 osob/hod
	U nádrže – školička	lanový vlek	50 m	150 osob/hod
Červená Voda	Ski areál Červená Voda			
	Heroltická sjezdovka	4–sedačka, vyhřívaná	2291 m	3400 osob/hod
	Mlýnická sjezdovka	vlek	2150 m	
	Šanov	vlek		600 osob/hod
Dolní Morava	Ski Dolní Morava			
	Modrá sjezdovka	Dvě moderní čtyřsedačkové lanovky Doppelmayr, Dva lyžařské vleky Doppelmayr – kotva, dětský lanový vlek, dětský kolotoč Sun Kid, dětský pojízdný koberec Sun Kid	600 m	kapacita všech dopravních zařízení je 7200 osob za hodinu
	Áčko		1200 m	
	Kamila		600 m	
	Běčko		1750 m	
	Spojovací lyžařská cesta		2500 m	
	U Slona		1200 m	
Areál Větrný vrch – 2x sjezdovka		500m, 900 m		
Králíky	Poutní dům, dětská sjezdovka			
Mladkov	3x sjezdovka	vlek	celkem 1400 m	880 osob/hod
Výprachtice	Ski areál Ovaz Výprachtice	2x vlek	490 m	1100 osob/hod – oba vleky

Zdroj: webové stránky provozovatelů, 5/2014

Z pohledu rozsahu, kapacity a úrovně poskytovaných služeb má toto území **potenciál obstát v konkurenci dalších turistických oblastí i v celorepublikovém měřítku.**

Cestovní ruch v tomto území je **organizován na úrovni destinační společnosti**, do jejíhož řízení jsou zapojeny obce, neziskové organizace i podnikatelské subjekty v území. V období let 2007 – 2013 proběhla v této oblasti neinvestiční podpora ve výši 11 478 303 Kč.

Na rozvoji cestovního ruchu se podílejí jak místní investoři (residenti) tak investoři přicházející z oblasti mimo území MAS ORLICKO (neresidenti), kteří zde provozují vybrané služby a ubytovací kapacity. Provoz lyžařských běžeckých tratí zajišťuje Sdružení obcí Orlicko, případně jednotlivé obce ve spolupráci s dalšími subjekty z území. S příchodem silných investorů mimo území MAS ORLICKO je spojen **negativní trend příchodu pracovní síly**, v důsledku čehož **nevede růst odvětví cestovního ruchu ke zvyšování zaměstnanosti** (např. Dolní Morava). Dalším negativním trendem v území je vysídlování místních obyvatel (především ve skupině ekonomicky aktivních obyvatel) což vede k dalšímu snižování potenciálu zaměstnanosti místních obyvatel. **Ubytovací kapacity jsou velmi často provozovány a spravovány neresidenty** z území (Čenkovice 3,59 obyvatel / 1 ubytovací zařízení, Dolní Morava 6,86 obyvatel / 1 ubytovací zařízení), v důsledku čehož je narušována **jak možnost dlouhodobé a potřebné spolupráce** těchto subjektů, **tak vazby poskytovatelů služeb na region**.

Oblast v severní části území (pohraniční obce) a rekreační oblast Pastvinská přehrada je územím, kde hraje rozvoj cestovního ruchu taktéž významnou roli, a to ze stejných důvodů jako v severovýchodní části území. Ohniska cestovního ruchu jsou koncentrována v obcích České Petrovice (úspěšně se rozvíjející Sportareál České Petrovice – zimní i letní nabídka), v lokalitě Pastvinská přehrada (letní cestovní ruch), Klášterec nad Orlicí a Kunvald (CHKO Orlické hory, Zemská brána, Domek na sboru – kolébka Jednoty bratrské).

Toto území **samo o sobě nepředstavuje** plně konkurenceschopnou nabídku v nadregionálním měřítku, profiluje se však jako vhodné rozšíření nabídky cestovního ruchu severovýchodní části území. Rekreační oblast Pastvinská přehrada nachází široký trh především v Polsku, neboť se jedná o kapacitně i dopravně nejdostupnější nabídku vodních sportů pro obyvatele jižní části Powiatu Kłodzko. Na území obce Klášterec nad Orlicí se otevírá možnost **zefektivnění spolupráce** při rozvoji cestovního ruchu v CHKO Orlické hory.

S výjimkou obce České Petrovice vykazují tyto obce spíše průměrnou a podprůměrnou míru nezaměstnanosti, což je však dáno i dobrou dopravní dostupností do Žamberka.

Jižní a jihozápadní část území disponuje **výrazně menší** kapacitou i primárním potenciálem území pro jeho **základní těžiště** v rozvoji průmyslu cestovního ruchu. Přesto jsou zde vytvořeny velmi dobré předpoklady pro **využití průmyslu cestovního ruchu jako jedné z možností trvale udržitelného rozvoje území**, a to především v následujících oblastech a s následujícími centry:

- Žamberk, Areál pod Černým lesem: ucelená nabídka pro trávení dovolené (autocamping, tenisové kurty, dětské hřiště, koupaliště, restaurační provoz, navazující cyklostezka), dobrá dostupnost rekreační oblasti Pastvinská přehrada, České Petrovice, Zemská brána,..... Žamberk bývá často označován jako „Brána Orlických hor“. Dotační prostředky podpořily rozvoj areálu částkou 6 049 391 Kč.
- Letohrad: Pod taktovkou silného investora je v Letohradě provozováno vyhlášené **Muzeum řemesel**, na které v roce 2012 navázala nabídka **areálu Středověké tvrze Orlice** (realizována nákladem 110 052 908 Kč). V regionu tak vznikla do té doby zcela absentující nabídka ubytovací kapacity v kategorii čtyřhvězdičkového hotelu s kapacitou vyšší než 50 lůžek. Oba objekty nabízí nejen služby pro turisty, ale i pro residenty z území (školní exkurze a prohlídky, kulturní představení v areálu tvrze, vánoční výstavy, koncerty, atd.).
- **Orlické cyklo a in-line království** – produkt cestovního ruchu zaměřený na nabídku cykloturistiky, využívající širokou síť cyklostezek a cyklotras, vybudovaných především díky činnosti DSO Region Orlicko–Třebovsko a Sdružení obcí Orlicko. Na uvedenou síť navazují další služby (půjčovny kolečkových bruslí, nabídky služeb s certifikátem „Cyklisté vítání“, opravy kol, ...). Svazky obcí také zajišťují provoz letních cyklobusů – v roce 2013 to bylo celkem 13 linek, které byly v sezoně pravidelně obsazené.

- **Vodácká řeka Orlice** – produkt zaměřený na vodáckou turistiku na Tiché Orlici. Příležitostí pro rozvoj tohoto produktu je vybudování míst výstupů a nástupů do řeky Orlice, vhodných nekomerčních míst pro krátkodobé přenocování (tábořiště s prostorem pro stanování) – např. v podobě tábořišť Cakle v Ústí nad Orlicí, Brandýse nad Orlicí, ...
- Další široká škála rozmanité nabídky služeb cestovního ruchu zahrnuje především následující:

Tabulka 2.1–17: Nabídka služeb cestovního ruchu

Golf (odpaliště, hřiště – 9 jamek)	Lukavice, Hnátovice
Wellnes	Hotel Tvrz Orlice, Kramářova chata na Suchém vrchu, Roubenka Sarah, Penzion Otmarka, Sauna Dolní Čermná, Letohrad, Žamberk
Krytý bazén	Ústí nad Orlicí, Česká Třebová
Hrady a zámky	Brandýs nad Orlicí – zřícenina hradu Kyšperk – zřícenina hradu, vyhlídkové místo Lanšperk – zřícenina hradu, vyhlídkové místo Žampach – zřícenina hradu Orlík – zřícenina hradu Hrad Litice nad Orlicí Tvrz Orlice Tvrz Dolní Libchavy Zámek (využíván jako učiliště) a zámecký park v Žamberku Zámek (využíván jako gymnázium a restaurace) v Letohradě
Městské památkové zóny	Brandýs nad Orlicí Česká Třebová Jablonné nad Orlicí Králíky Letohrad Ústí nad Orlicí Žamberk
Technické památky a zajímavosti	Pašerácká lávka Písečná – vodní mlýn Pastviny – vodní nádrž, most Verměřovice – kamenný most Žamberk - muzeum starých strojů a technologií
Lidová architektura	Domek Prokopa Diviše, Žamberk Kostel Panny Marie Zbraslavské, Česká Třebová Historické centrum města Jablonné nad Orlicí
Historické události	Domek Na Sboru, Kunvald – kolébka Jednoty bratrské Přírodní bludiště – labyrint (sousedí s pomníkem J.A.Komenského, „Labyrint světa a ráj srdce“), Kunvald
Muzea, galerie	Tvrz Orlice, Letohrad Muzeum řemesel Letohrad Dělostřelecká tvrz Bouda Městské muzeum Žamberk Městské muzeum Ústí nad Orlicí Muzeum Vysoký Kámen – československé opevnění, Těchonín Strašidelná jeskyně v zámeckém parku, Letohrad Městské muzeum Česká Třebová Stálá expozice dějin města, Jablonné nad Orlicí Chaloupka Maxe Švabinského – muzeum, Česká Třebová Domek Prokopa Diviše, Žamberk

	<p>Hasičské muzeum, Žamberk Kostel sv. Bartoloměje (kostel, zvonice, muzeum), Semanín Židovský hřbitov – Žamberk Galerie Střední školy uměleckoprůmyslové, Ústí nad Orlicí Muzeum obce Dolní Čermná Hasičská zbrojnice, Horní Třešňovec Galerie pod Radnicí, Ústí nad Orlicí Pamětní síň Jana Amose Komenského, Brandýs nad Orlicí Stálá expozice historických rádií, Dolní Čermná Výstavní síň, Dlouhá Třebová Expoziční sbírky hradů a zámků</p>
Lyžařské areály (mimo Kralicko)	<p>Bystřec – Ski areál TJ Bystřec (400 m, 450 os./hodinu) České Petrovice – Sportareál (4 x sjezdovka, vlek) Dlouhoňovice – Ski Dlouhoňovice (400 m, 650 os./hodinu) Letohrad (800 m, 650 os./hodinu) Sopotnice(300 m) Pastviny Písečná (poma) Přívrat (5 x sjezdovka, vlek) Výprachtice (490 m, 1 100 os./hodinu)</p>
Sakrální stavby a církevní památky	<p>Na území MAS ORLICKO je zmapováno více než 150 objektů kostelů a dalších 87 objektů církevních a sakrálních staveb, kdy toto ještě není úplný výčet všech drobných sakrálních památek (křížků, božích muk, atd.) v území.</p>

Zdroj: databáze www.vychodni-cechy.info (zdroje: poskytovatelé a provozovatelé služeb, IC)

Z pohledu rekreačního potenciálu území se kromě již jmenované rekreační oblasti **Pastvinské přehrady** v území nachází také rozsáhlá rekreační oblast v obci Řetová (přírodní koupaliště, rybníky, restaurace a chaty) a rekreační oblast **Lanškrounské rybníky**, která sice leží mimo území MAS ORLICKO, ovšem v bezprostředním sousedství území MAS ORLICKO.

Tabulka 2.1–18: Ústřední seznam kulturních památek ČR

Kulturní památky na území MAS ORLICKO						
Památky	Celkem	ORP				
		Králíky	Ústí nad Orlicí	Žamberk	Česká Třebová	Lanškroun
Nemovité památky	343	47	127	135	34	23
Městské a vesnické památkové zóny	7	1	2	3	1	0
Ohrožené nemovité památky	8	1	3	2	0	2

Zdroj: Ústřední seznam kulturních památek ČR, 2014

Péče o nemovité kulturní dědictví, stejně jako o drobné památky v území, v sobě propojuje cíle zkvalitňování vzhledu území, zvyšování jeho potenciálu pro kvalitní rekreaci i péči o kulturní dědictví regionu a posilování místní regionální identity. Podpora především drobných sakrálních staveb patří v území k dlouhodobě úspěšně realizovaným aktivitám v rámci projektů svazků obcí.

V území existují iniciativy zaměřené na záchranu nemovitých kulturních památek (např. Sdružení pro záchranu hradu Brandýs nad Orlicí, které se aktivně snaží o záchranu této nemovité památky).

V mnoha případech je u nemovitých památek špatný technický stav, kdy je zejména velmi finančně náročné tyto památky rekonstruovat. Nicméně dochází k postupné modernizaci vybraných památek, jejich technického zázemí, nejen aby byly lépe chráněny, ale i lépe zpřístupněny sbírky a fondy v těchto památkách pro širší skupinu zájemců. S častějším používáním moderních technologií souvisí i výborná příležitost pro digitalizaci takových sbírek, ať už pro lepší povědomí o všech exponátech ve sbírkách, nebo i pro zpřístupnění digitalizovaných dat pro širokou veřejnost nejen v naší oblasti, v naší zemi, ale pro možnost mezinárodního on-line přístupu k těmto sbírkám pro další bádání. V souvislosti s památkami jejich návštěvníci uvítají příležitost podívat se do parků a zahrad, které je obklopují. Pořádají se zde různé akce nejen pro děti, ale i pro dospělé, kde jsou činné místní spolky a samotné vedení památek.

Muzea jsou nedílnou součástí systému zviditelňování a zpřístupňování památek. Z výše uvedeného seznamu muzeí je vidět široká škála muzeí městského a obecního významu. Na této úrovni je vidět regionální úsilí o kvalitnější prezentaci našeho kulturního dědictví veřejnosti, která jde napříč mnoha oblastmi – zemědělství, vojenství, ukázky dřívějšího života ve městech a obcích.

Tabulka 2.1–19: Počet památek na seznamu NPÚ

Počet památek na území ORP	Světové kulturní dědictví	Národní kulturní památky	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
ORP Králíky	0	0	0	0	0	1	0
ORP Lanškroun (MAS ORLICKO)	0	0	0	0	0	0	0
ORP Ústí nad Orlicí	0	0	0	0	0	2	0
ORP Česká Třebová	0	0	0	0	0	1	0
ORP Žamberk	0	0	0	0	0	3	0

Zdroj: Ústřední seznam kulturních památek ČR, 2014

Města jsou hlavním nositelem odkazu zachování kulturního dědictví na území MAS ORLICKO – ve všech městech jsou vyhlášeny městské památkové zóny. V dalších oblastech na národní nebo i mezinárodní úrovni nejsou v území žádné památky. To je další možnou příležitostí zviditelnit se a přilákat návštěvníky do území všech ORP, ať už zpřístupněním vyššího počtu sbírek a fondů - např. jejich digitalizací, tak i výstavbou depozitárních objektů nebo budováním širší návštěvnické infrastruktury.

Destinační společnosti v území

V severní a jihozápadní části území je cestovní ruch podporován **na úrovni destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko**, která je založena na spolupráci podnikatelských, neziskových a veřejných subjektů v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje ČR.

Z pohledu **destinačních společností** patří k hlavním **překážkám trvale udržitelného rozvoje ČR** založeného na bázi spolupráce více subjektů krátká historie této kooperace v území. K nastartování této spolupráce došlo díky dotační podpoře v období let 2007 – 2013 a nikoliv na základě dlouhodobé úspěšné spolupráce a důvěry subjektů. I do budoucna je tak velmi žádoucí finanční podpora fungování destinačních společností pro další stabilizaci vybudovaných vazeb a jejich rozvoj. Pro aktivity marketingu cestovního ruchu bohužel neexistuje systémové financování na národní úrovni. Lepší situace je na úrovni krajské, i když i zde by bylo třeba zlepšit dlouhodobé plánování výdajů s cílem zajistit stabilitu destinačních společností a jimi poskytovaných služeb.

Potenciál **nadregionálně konkurenceschopného území na trhu průmyslu cestovního ruchu** dle provedené analýzy primárně naplňuje **pouze severovýchodní část území MAS ORLICKO**. Současně však celé území MAS disponuje velmi dobrým potenciálem pro rozvoj průmyslu cestovního ruchu jako jedné z doplňkových forem malého a středního podnikání v území. V severovýchodní části území – tedy na Králicku - působí destinační společnost Králický Sněžník, o.p.s. Na krajské úrovni působí Destinační společnost Východní Čechy. Hlavním předmětem činnosti tohoto sdružení je realizace aktivit směřujících k rozvoji Pardubického kraje jako destinace atraktivní pro cestovní ruch. Tato společnost provozuje turistický portál www.vychodni-cechy.info a mimo jiné propagační tiskoviny vydává dvakrát ročně Turistické noviny.

V souladu s **podporou zdravého životního stylu, aktivního trávení volného času v přírodě a žádoucího nalezení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem**, disponuje území dobrými předpoklady k zajištění **bohaté možnosti vyžití**. Lyžařské běžecké oblasti a areály jsou hojně využívány residenty v území (především lokální lyžařské areály: Česká Třebová, Dlouhoňovice, Pastviny, Písečná, Sopotnice, Letohrad). V letním období je velmi oblíbená rekreační oblast Pastvinské přehrady, široká síť cyklotras a cyklostezek je průběžně doplňována o odpočinková místa vybavená altány, lavičkami, dětskými herními prvky, stánky s občerstvením, volnočasovými aktivitami, atd. Jednotliví provozovatelé služeb současně doplňují nabídku svých zařízení o **akce místního významu** (dětské dny, přehlídky, koncerty, divadelní představení) a na místní úrovni tak dochází k žádoucímu **propojování aktivit nabídky služeb cestovního ruchu** (především pro neresidenty území) a **nabídky aktivního trávení volného času** (pro residenty v území).

Slibným potenciálem do budoucna by mohlo být prohloubení spolupráce s obcemi v Polsku, které bezprostředně sousedí s naší MAS. Sdílené jsou také některé historické zkušenosti (odsun původního německého obyvatelstva nebo následný socialistický vývoj společnosti). Polské obce, regiony, destinační společnosti či podnikatelé v cestovním ruchu by mohly být vhodnými partnery pro propojování budování infrastruktury či propagace atraktivit cestovního ruchu, tvorbu společných produktů či balíčků. Zejména se jedná o oblast Orlických hor a Králického Sněžníku. Intenzivnější spolupráce s polskou stranou by mohla probíhat také na poli ochrany přírody.

Zemědělství

Největší část území MAS ORLICKO tvoří zemědělská půda, která představuje 43 379 ha, tj. 55,33 % celkové výměry území. Zemědělská půda zaregistrovaná v evidenci LPIS je nižší o 10 493 ha. Orná půda zaujímá 23 233 ha, tj. 53,93 % ze zemědělské půdy, trvalé travní porosty 17 517 ha, tj. 40,66 % zemědělské půdy. Trend v užívání zemědělské půdy směřuje ke **zvyšování zatravnění půd** (dle LPIS je zatravněno 52 % evidované půdy). Lesní pozemky pokrývají rozlohu 27 786 ha, tj. 35,69 % plochy zájmového území MAS ORLICKO. Ostatní pozemky o celkové výměře 9 320 ha jsou sady a zahrady (2 329 ha), vodní plochy (653 ha), zastavěné plochy (1 058 ha) a ostatní plochy zemědělsky nevyužitelné (5 280 ha). Zdrojem dat jsou statistiky ČSÚ z roku 2012.

Nejvyšší bod kraje Kralický Sněžník (1 423 m n. m.) leží na Králícku a nejnižší bod 305 m n. m. se nachází v Brandýse nad Orlicí. Celá oblast leží v povodí horního Labe, vyjma malé části, která patří do povodí Moravy. V celém území se nacházejí vydatné zdroje podzemních vod. Nejtepleji je na okraji MAS ORLICKO zasahujícího na Vysokomytsko (Jehnědí, Voděrady). Bývá zde ročně cca 50 letních dnů, 130 dnů mrazových, s průměrnou roční teplotou vzduchu přes 8° C a ročním úhrnem srážek cca 600 mm. Směrem k severovýchodní hranici se stává klima chladnější, až po mírně chladnou oblast na jižní části Orlických hor s 30 dny letními, 140 dny mrazovými, roční průměrnou teplotou pod 6° C a srážkovým úhrnem až 1 000 mm/rok.

Rostoucí průměrná nadmořská výška a kvalita půd směrem k severovýchodní části území určuje **horší podmínky** pro zemědělství v těchto oblastech. Horší podmínky pro zemědělskou prvovýrobu dokládá též fakt, že 90,73 % zájmového území je zařazeno v tzv. LFA oblastech – tj. v oblastech se znevýhodněnými podmínkami pro zemědělství.

Obecné problémy v přístupu k zemědělské půdě jako jsou majetkoprávní poměry, přístupnost pozemků pro obdělávání či např. řešení vodního režimu v krajině, mají za cíl zlepšit pozemkové úpravy (komplexní – KPÚ nebo jednoduché – JPÚ), které jsou v současné době provedeny a zapsány v Katastru nemovitostí ve 22 katastrálních územích MAS ORLICKO. Jednoduché pozemkové úpravy proběhly v 9 katastrálních územích. Do konce roku 2017 se plánuje zahájení KPÚ v dalších 19 katastrálních územích a JPÚ v 5 katastrálních územích. Po roce 2018 je pak ve výhledu plánována realizace KPÚ v celkem 16 katastrálních územích.

V regionu zemědělsky podniká 282 fyzických osob a 31 právnických osob. Právnické osoby obhospodařují výměru 21 132 ha zemědělské půdy, tj. 64,61 % a fyzické osoby 11 575 ha, tj. 35,39 %. Odhadem až čtvrtina z celkového počtu fyzických osob podnikajících v zemědělství jsou mladí zemědělci do 40 let věku. Zemědělské podniky přebírají buď po rodičích, hospodaří při dalším jiném hlavním pracovním poměru či podnikají jako samostatně hospodařící rolníci. Bez mála 40% zemědělců oslovených v provedeném průzkumu starších 50 let připravuje k převzetí svého podniku mladšího nástupce. Z celkového počtu podniků v **ekologickém režimu hospodaří 61 subjektů**, z toho 4 právnické osoby a 57 fyzických osob, přičemž společně užívají v tomto systému 5 072 ha, tj. 15,5 % z celkové výměry zemědělské půdy v regionu MAS ORLICKO (v Pardubickém kraji je podíl pouze 5,5 %, za celou ČR pak 11,7 % - údaje k 31. 12. 2013; Zdroj: Statistická šetření ekologického zemědělství – základní statistické údaje (2013), ÚZEI, Praha 2014). Můžeme tedy konstatovat, že výměra ekologicky obhospodařovaných zemědělských ploch je v regionu nadprůměrná.

V celém území MAS ORLICKO je ekonomicky činných 40 662 obyvatel (včetně nezaměstnaných), z toho v zemědělské prvovýrobě pracuje 1 476 obyvatel, tj. 3,63 %, což je **nad průměrem ČR**. Na jednoho pracovníka připadá teoreticky 22,16 ha zemědělské půdy a 12,45 VDJ (velká dobytčí jednotka = 500 kg živé váhy zvířete).

MAS ORLICKO provedla v roce 2013 dva průzkumy týkající se zemědělství. První byl zaměřen obecně na zemědělskou výrobu, druhý pak na ekologické hospodaření. První ankety se zúčastnilo 71 zástupců zemědělských firem, v druhém pak odpovídalo 23 respondentů. Vzhledem k celkovému počtu zemědělských subjektů z území je při počtu odpovědí relevance výsledků velmi vysoká.

V rámci dotazníku obecně zaměřeného odpovědělo více než 90% dotazovaných, že se zabývá živočišnou výrobou, přes 63% pak výrobou rostlinnou. Zhruba pětina pak hospodaří v režimu ekologického zemědělství a dalších 13% o přechodu do tohoto režimu uvažuje. Patrná je výrazná orientace na živočišnou výrobu, což koresponduje s tradicí regionu. 80% respondentů pak zvažuje v budoucích letech rozšíření stavů hospodářských zvířat (přes 80% z tohoto vzorku tím má na mysli skot). Poměrně vysoké procento podniků (25%) předpokládá zvýšení počtu pracovníků. Z praxe je možné předpokládat, že se to bude týkat živočišné výroby, případně diverzifikace. 95% těch, kteří odpověděli, hodlají ve svých podnicích investovat (70% do stavby stáje, 53% do technologií). Samostatnou kapitolou je pak nákup strojů. Investice do nákupu traktorů hodlá realizovat 71%, strojů na přípravu půdy 41%, kombajnů 13%, strojů na sklizeň píce bezmála 60%, postřikovačů 17% a jiných strojů zhruba 65% dotazovaných. Z minulých let je v sektoru zemědělství kumulován vysoký vnitřní dluh (zejména v oblasti investic do techniky, ustajovacích prostor a pastevních areálů). Pouze jednotlivé podniky pak zpracovávají vlastní produkci a s vyšší přidanou hodnotou ji prodávají. Zde se při rozumných investicích nabízí prostor pro celkové zlepšení jejich ekonomiky a zvýšení produktivity práce. Investice jsou nutné zejména do technologického vybavení provozoven, nemovitostí, prodejních prostor či nákupu chladících aut. Cílem je zvýšení přímého prodeje (na farmářských trzích či přímo ze dvora).

Ve druhém průzkumu, který se týkal ekologického hospodaření, odpovědělo 78% dotazovaných, že jejich právní forma je samostatně hospodařící rolník (pouze 2 jsou fyzické osoby, 2 s.r.o. a 1 a.s.). Zhruba 83% uvedlo, že provádí zpracování vlastních produktů a jejich prodej (zejména masné a mléčné produkty a přebytky sena). Jako největší problém prodeje uvádějí respondenti vyšší cenu oproti konvenční produkci a tím menší atraktivitu pro zákazníka (56%). MAS může pomoci zejména při propagaci a osvětě (67%) a vzdělávání zemědělců (56%).

Na orné půdě jsou pěstovány zejména obiloviny (38,49 %), řepka ozimá (11,32 %), kukuřice na siláž (12,52 %), víceleté pícniny (23,70 %), trávy na semeno (4,38 %), léčivé rostliny - zejména ostropestřec mariánský (2,23 %). Z výměry trvalých travních porostů je pastvin 8 042 ha, tj. 47,26 % a luk je 8 974 ha, tj. 52,74 %. Krmné plodiny na orné půdě a TTP tvoří **dobrou krmivovou základnu pro skot** i jiné pasené býložravce a jsou stabilizujícím prvkem v krajině. Okrajovou oblastí je území MAS z pohledu ovocnářského. Pěstují se zde tradičně zejména jabloně, švestky, hrušně, třešně. Méně spolehlivá je pak úroda ořechů. U všech druhů ovoce se lépe daří tradičním starým či krajovým odrudám.

Výsledky agronomického zkoušení půd poukazují na propad hnojení dusíkem v minulých letech, v současné době se však zásobení dusíkem dostává opět na dobrou úroveň. Podobný propad v zásobení draslíkem a fosforem však není v současné době vyrovnán. Analogicky je zaznamenána absence vápnění, což způsobuje pokles pH a zvyšující zastoupení kyselých půd. Celkový trend se tak odráží ve **snížení úrodnosti zemědělské půdy**.

Mnoho zemědělských podniků čerpá dotační prostředky na hospodaření ve znevýhodněných oblastech (LFA) – na plochu či na jednotku produkce. Dotační příjmy mohou mít i do budoucna značný motivační efekt pro hospodaření na zemědělské půdě v regionu a přispět také k ochraně a tvorbě krajiny (ochrana cenných stanovišť a chráněných druhů). Přílišná závislost na dotacích na zemědělskou produkci však může být kontraproduktivní vůči snaze diverzifikovat příjmy. Koordinační a poradenskou roli v této oblasti mohou hrát zejména profesní organizace jako je Agrární komora a další také ve spolupráci s MAS.

Převažující příjmy zemědělských podniků v regionu pocházejí z primární zemědělské produkce. Míra diverzifikace zemědělské výroby je poměrně nízká, přičemž historicky tomu tak nebylo. Z šetření mezi zemědělci vyplývá zájem zejména o přidávání hodnoty vlastním produktům respektive přímý prodej ze dvora nebo v samotném regionu. Ze zkušeností s realizací SPL 2009 – 2013 plyne naopak menší zájem zemědělců diverzifikovat své příjmy v oblasti cestovního ruchu a agroturistiky.

Na území působnosti je provozováno 5 bioplynových stanic o celkovém výkonu 3,95 MW. Uvedené **bioplynové stanice jsou přínosem** jako diverzifikace výroby, což příznivě ovlivňuje ekonomickou

stabilitu podniků, současně vytváří tlak na dostatečné zásobení stanic surovinou a **přináší riziko** snížení podílu organické hmoty v půdách a přehnojování dusíkatými hnojivy na půdách, na kterých je surovina produkována. V této souvislosti se nepočítá s další podporou bioplynových stanic v rámci realizace SCLLD MAS ORLICKO.

Stavy hospodářských zvířat v zájmovém území se v čase dynamicky vyvíjí. Jsou závislé zejména na poptávce po masu a mléce na trhu. Následující text udává zjištěné stavy v letech 2012 a 2015 (za lomítkem). Zdrojem dat bylo vlastní šetření MAS v roce 2012 (pro území bez 8 obcí mikroregionu Severo-Lanškrounsko, které nebyly tehdy členy MAS), pro rok 2015 byly vyžádány údaje o stavech dobytka z Ministerstva zemědělství za celé území MAS (za rok 2015 chybí údaj o počtu chovaných koní – MZe databázi nespravuje; data tedy nejsou veřejně dostupná). V území MAS je tradičně rozšířen chov skotu (24 899 / 28 375 ks – z toho 5 943 samců, 8 612 dojených krav a 2 810 nedojených krav) - 75,4 % matek jsou dojené krávy a pouze 24,6 % matek jsou krávy bez tržní produkce mléka. Zjištěné stavy prasat byly 7 500 v roce 2012 / v roce 2015 pak 19 492 ks z toho 1 367 prasníc. Stavy koní v regionu za rok 2012 činily 200 ks. Ovcí pak bylo registrováno 1 644 resp. 4 507 ks (z toho 86 samců) a koz 62 resp. 525 (z toho 89 samců). Z uvedeného je zřejmé, že stavy hospodářských zvířat po prudkém poklesu v devadesátých letech narůstají. Nejmarkantnější je zvětšení stád u drobných přežvýkavců (v roce 2015 u ovcí 274% stavu oproti roku 2012, u koz pak dokonce 847%!).

Velkou roli hraje chov skotu. V kontrole užitkovosti je na území MAS ORLICKO zařazeno 24 chovů z uzavřených laktací - za všechna plemena 7 168 kg mléka za kontrolní rok 2012 –13. Průměrná užitkovost v kontrole za rok 2012 – 2013 je u 19 chovů 6 576 kg mléka u krav ČESTR a 9 419 kg mléka u krav plemene Holštýn . V chovech ČESTR s kontrolou užitkovosti je chováno ke konci roku 2013 75 matek býků, od kterých bylo v tomto roce prodáno do odchoven 54 budoucích plemenů. Vedle toho jsou na prodej z těchto chovů produkovány jalovice k dalšímu chovu. V rámci těchto chovů je se společností CRV CZ každý rok pořádána výstava pod názvem „**Orlický pohár**“, kde jsou prezentovány veřejnosti výsledky **chovatelské práce**.

Další akce v regionu mají za cíl přiblížit problematiku zemědělství široké veřejnosti a touto formou napomoci silnějšímu vztahu mezi producenty a konzumenty, což pozitivně působí na zkrácení dodavatelského řetězce apod.

Krávy bez tržní produkce mléka na území MAS ORLICKO jsou zastoupeny stádem v počtu cca 2600 kusů. U krav bez tržní produkce jsou chována ve větší míře dovezená plemena Limousine, Charolais a Aberden angus, převahu však tvoří kříženci všech možných plemen. I zde jsou chovy v kontrole užitkovosti, které produkují plemenné býky v počtu 50 kusů ročně a jalovice k dalšímu chovu. Výše uvedené skutečnosti potvrzují, že chovatelská tradice oblasti Žamberecka, které se v minulosti říkalo malé Dánsko, má své pokračovatele.

Stavy prasat jsou díky bývalým společným zemědělským podnikům (VEMAS Žamberk a SZP Knapovec) zatím po prudkém poklesu u ostatních chovatelů dále v mírném poklesu.

Jedinou skupinou, kde došlo ke zvýšení stavu v devadesátých letech, je chov ovcí, ale rovněž zde dochází k poklesu stavů. I zde je část chovatelů v kontrole užitkovosti a jsou členy Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Také v oblasti chovu ovcí je produkován plemenný materiál, zejména plemen Suffolk, Texel, Cigája, Oxford down a Kamerunská ovce.

Ekologické zemědělství v oblasti živočišné výroby je zaměřeno **zejména na chov skotu**, a to jak na mléčnou produkci, tak na produkci masnou. Dále jsou chovány ovce, kozy a doplňkově chov koní. Rozhodujícím produktem, dodávaným k dalšímu zpracování v BIO kvalitě, je mléko, které je produkováno u tří výrobců. Některé podniky mají také vlastní zpracování masa a mléka a finalizují tak vlastní produkci se zvýšenou přidanou hodnotou.

Na území MAS ORLICKO jsou tři podnikatelské subjekty zpracovávající produkty živočišné výroby, vždy se jedná o **zpracování masa**. **Není zde žádný větší zpracovatel mléka**. Vlastní mléko prodávají některé podniky prostřednictvím mléčných automatů. Největší drobný zpracovatel vlastní produkce mléka

vlastní mini mlékárnu s kapacitou cca 200 litrů a produkuje na trh vedle konzumního mléka také tvaroh, sýry a máslo. Vzhledem k počtu zemědělských subjektů a tradici chovu dobytka v regionu je však míra využití potenciálu ekologického zemědělství nízká. Předpokládáme, že do budoucna se bude tento typ produkce rozšiřovat také v souvislosti se změnou spotřebitelského chování a orientací na kvalitu.

Zpracovatelé produkce rostlinné výroby se zaměřují na **zpracování obilovin a olejnin** do krmných směsí či na produkci osivářského materiálu, dále také okopanin a kořenových rostlin (kmín). Zvláštní kategorií je zpracování a **výroba čajů** z rostlinných produktů ve společnosti MEDIANE Libchavy.

Lesní hospodářství a zpracování dřevní hmoty

Lesní půda svou rozlohou 27 786 ha tvoří 35,69 % rozlohy regionu (ČR 33,77 %, Pardubický kraj 29,69 %). Oproti kraji i celé republice je tedy podíl lesů v území nadprůměrný.

Na tomto území jsou největšími vlastníky a hospodáři Lesy České republiky a Parishovy lesy v Žamberku. Zbytek tvoří drobní vlastníci, které je těžké identifikovat.

V území regionu Orlicko je tradiční dřevozpracující průmysl – od těžby, přes prvotní zpracování dřeva až po výrobu truhlářských výrobků a tesařské služby.

Hospodaření v lesích je většinou zajišťováno formou služeb od soukromých firem. Jedná se převážně o fyzické osoby, které tvoří skupina cca 20 subjektů a dále zde působí 5 společností s ručením omezeným, které mají více zaměstnanců.

Prvotní zpracování dřeva mělo na území vždy tradici. Vzhledem k rostoucím cenám dřevní hmoty a vysoké konkurenci dalších surovin se počet pilařských podniků v období mezi roky 2009 (strategie MAS ORLICKO 2009 – 2013) a 2014 (strategie 2014 – 2022) snížil z **12 na 6 podniků** (tj. o 50 %). Zohledníme-li rozšířené území působnosti MAS ORLICKO, působí nyní na jejím území celkem **8 podniků ve velikosti mikropodniku**. Podle jednání se zástupci tohoto sektoru jsou ukončením činnosti **ohroženy další 3 podniky**. Technické vybavení těchto provozoven i objekty jsou obvykle velmi staré (20 – 80 let). Jednotlivé vybavení bylo často již při zahájení provozu pořízováno jako starší (použité). Důvodem je velmi malá přidaná hodnota tohoto produktu (prvotní zpracování dřevní hmoty), která výrazně ztěžuje významnější investice do obnovy provozoven i pořízení vybavení. Provozy tak zaostávají a chátrají. Budoucnost mikropodniků zaměřených do oblasti prvotního zpracování dřeva je tak závislá na schopnosti rozšíření výroby a služeb do oblasti kusové (zakázkové) výroby zajišťované efektivně a pružně a omezení závislosti na výhradně sériové výrobě.

MAS ORLICKO realizovalo již v dotačním období podporu těchto podniků v rámci fiche č. 6. Vzhledem k probíhající hospodářské krizi tak dotační podporu využili převážně podniky zaměřené na další zpracování dřeva (truhláři).

Zpracovatelský průmysl a ostatní

Dominantními průmyslovými odvětvími regionu jsou výroba elektrotechnických zařízení a strojů (OEZ s.r.o., RIETER CZ s.r.o., BÜHLER CZ s.r.o., ZEZ SILKO, s.r.o.), dopravních prostředků a jejich příslušenství (SOR Libchavy s.r.o., CZ LOKO, a.s., VYSOKOZDVIŽNÉ VOZÍKY s.r.o., C.I.E.B. Kahovec s.r.o., OMB COMPOSITES EU a.s., AUTONEUM CZ s.r.o.), plastikářství (FORMPLAST Purkert s.r.o., SOLEA CZ výrobní družstvo, TECHPLAST a.s.), domácích a provozních spotřebičů (KORADO a.s., ISOLIT–BRAVO spol. s r.o., UNITA) a nanotechnologie (CONTIPRO GROUP s.r.o.). Na bohatou tradici textilního odvětví navazuje UOTEX s.r.o., INCOT spol. s r.o. v Králíkách a KÜMPERS TEXTIL s.r.o. v Těchoníně.

V obcích populačně menších je zastoupena prostřednictvím malých firem **kovovýroba, kovoobrábění, truhlářství, nábytkářství**.

V území bylo provedeno hodnocení **posouzení potenciálu pro inovace** na základě posouzení počtu zaměstnaných v technologicky a znalostně náročných oborech službách. Vysoké hodnoty tohoto ukazatele bylo dosaženo v následujících obcích (v členění název obce, hodnota ukazatele - dominantní zaměstnavatelé): Libchavy (70 - SOR Libchavy, s.r.o.), Letohrad (57,2 – OEZ, s.r.o.), Dolní Dobrouč (56,3 – ContiproHolding, a.s.), Jablonné nad Orlicí (70,1 – Isolit Bravo), Hnátnice (65,4 – RIETER CZ s.r.o., Nástrojárna Hnátnice).

V roce 2013 realizovala MAS ORLICKO rovněž dotazníkové šetření zaměřené na identifikaci hlavních rozvojových potřeb ekonomických subjektů v území. Ze zúčastněných respondentů činily 18 % akciové společnosti, 72 % společnosti s ručením omezeným a 10 % fyzické osoby. Průměrný počet zaměstnanců zapojených respondentů činil 267 zaměstnanců. Pro menší zkrácení výsledku hodnoty průměru do něho nebyli zahrnuti respondenti v 10 % kategorii, kteří vykazovali do 5 zaměstnanců). Z pohledu zaměření převažovaly následující činnosti CZ NACE respondentů: C – zpracovatelský průmysl (30 %), G – velkoobchod, maloobchod (15 %) a sekce S – ostatní (18 %).

Z uvedené skladby respondentů je možné dovodit, že **výsledky šetření je směřovatně možné aplikovat na potřeby kategorie podniků od 50 – 500 zaměstnanců s právní subjektivitou „právní osoba“ a těžištěm činnosti ve zpracovatelském průmyslu a maloobchodě.**

Jako hlavní překážky pro rozvoj podnikání byly identifikovány především (v pořadí dle významnosti) *Komplikovaný systém právních podmínek a vysoké daňové zatížení, nestabilní ekonomická a politická situace, management lidských zdrojů (získávání nových kvalifikovaných zaměstnanců, zácvik absolventů, výchova studentů v rámci praxí), regionální dopravní dostupnost, lidské zdroje (vzdělávání a rozvoj stávajících zaměstnanců), místní infrastruktura a vysoké provozní náklady (vysoká energetická náročnost objektů).*

V oblasti **inovací** a spolupráce spatřují respondenti potřebu aplikace výsledků výzkumu pro zvýšení efektivnosti a konkurenceschopnosti podniků. 41 % respondentů uvedlo, že v současné době již prakticky realizuje spolupráci s výzkumnými a vzdělávacími institucemi na úrovni výzkumu a vývoje. V oblasti zvyšování inovačního potenciálu firem je žádoucí především podpora poradenských služeb zaměřených na vznik a rozvoj inovačních start-upů. Zejména menší podniky nejsou vždy schopny pružně reagovat na mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací včetně nových způsobů marketingu.

Celkem 84 % respondentů se shodlo, že rozvoj lidských zdrojů je stěžejním bodem konkurenceschopného rozvoje podniku a za tímto účelem považuje za důležité komplexní řešení otázky rozvoje lidských zdrojů. **83 % respondentů** dále uvedlo, že by mělo **zájem o spolupráci se základními/středními školami** v území za účelem zajišťování odborného výcviku v případě existence finanční a organizační podpory ze strany MAS ORLICKO. **58 %** respondentů uvedlo, že má již v současné době navázanu spolupráci se školami a výzkumnými institucemi. V souvislosti s tím považují firmy za důležité také **rozvoj kvalitního hmotného i nehmotného zázemí** (jak na úrovni firem, tak škol) pro **zajištění rozvoje technického vzdělávání** a zavádění vzdělávacích a adaptačních procesů pro absolventy škol. Současně by však neměla být opomíjena potřeba **profesního vzdělávání**

zaměstnavatelů a to především na úrovni majitelů firem (živnostníků) na úrovni mikropodniků i malého a středního podnikání.

Potřeba spolupráce se školami se v současné době jeví jako velmi aktuální především s přihlédnutím k **rostoucí disproporcii mezi počtem absolventů technických oborů a počtem zaměstnanců, které průmyslové firmy poptávají do svých oborů**. Tato situace je způsobena (1) klesající populační křivkou ve věkových kategoriích 15 – 23 let a (2) malým zájmem žáků i rodičů o studium technických oborů a řemesel (prioritně jsou poptávány střední školy ekonomického zaměření, lycea, gymnázia, atd.).

Na uvedenou situaci již nyní reagují firmy a společnosti v území, které ve spolupráci se školami realizují různé **studijní pobídky (stipendia), informační a propagační kampaně** a ve spolupráci se školami zajišťují **odborný výcvik studentů na svých pracovištích**. Vzhledem k očekávanému propadu žáků v předemětných ročnících se jedná o **komplexní a rozsáhlý problém**, jehož řešením by bylo především lepší nastavení kapacit jednotlivých škol s přihlédnutím ke konkrétní poptávce po absolventech (např. ve stylu Duálního vzdělávání). Při komunikaci s aktéry v území z řad ředitelů škol a managementu firem však stále přetrvávají strukturální problémy - nízké flexibility a mobility pracovní síly, malá ochota přizpůsobovat se změnám na trhu práce a nízká motivace zaměstnanců k soustavnému vzdělávání a osobnostnímu a kvalifikačnímu růstu.

Na situaci zatím reagoval i Pardubický kraj, který realizoval několik projektů zaměřených na zvýšení zájmu o technické a přírodovědné projekty a také např. MŠMT prostřednictvím projektu POSPULU, jehož cílem je ověřovat překážky a možnosti spolupráce škol a firem při zajišťování odborného vzdělávání.

Na území MAS ORLICKO v současné době existuje **několik příkladů dobré praxe** začínající spolupráce škol a firem (např. Průmyslová škola stavební Letohrad a Bühler CZ s.r.o., OEZ s.r.o., Isolit – Bravo, spol. s r.o., Rieter CZ s.r.o., ZEZ Silko, s.r.o.). Zkušenosti v této oblasti mají však i **živnostníci a drobné firmy** (mikropodniky, malé podniky), které se snaží aktivně oslovovat učně a absolventy jednotlivých oborů, nemají však dostatečné kapacity pro komplexní přístup k tomuto problému. Zájem firem i škol o aplikaci prvků duálního vzdělávání a rozvoj spolupráce s univerzitami i ekonomickými subjekty.

Zatím méně vycházejí místní firmy vstříc svým zaměstnancům ve větší flexibilitě pracovních úvazků. Týká se to zejména žen na mateřské dovolené a dalších pečujících osob, kde by bylo účelné zavádění zkrácených pracovních úvazků nebo práce z domova. V území jsou však již identifikovány příklady dobré praxe při zavádění služeb péče o děti. Pozitivní efekt by tato opatření měla i ve snížené fluktuaci zaměstnanců a větší loajalitě k zaměstnanci. Firmám by se snížily náklady na zaškolování nových zaměstnanců.

Subjekty komunální sféry (obce a kraj) by mohly budováním infrastruktury, občanské vybavenosti a zázemím pro veřejné služby zvýšit atraktivitu území a pomoci tak stabilizovat kvalitní pracovní sílu v regionu. V ideálním případě pak také přilákat lidi z jiných regionů.

Evaluace období 2009 – 2013 (MAS ORLICKO):

V období let 2009 – 2013 podporovala MAS ORLICKO prostřednictvím realizace svého SPL zakládání a rozvoj mikropodniku. Předmětem podpory byly dřevozpracující podniky. Ve sledovaném období jeví potenciální příjemci dotací významný zájem o investiční podporu – především do zkvalitnění technologického vybavení s cílem zajištění zvýšení efektivity a konkurenceschopnosti podniků.

Z osobních setkání a jednání se zástupci žadatelů z řad drobných podniků vyplynuly především následující **překážky v rozvoji činnosti**:

- Obtížný přístup ke kapitálu
- Malá ekonomická síla firem, větší zranitelnost z pohledu neúspěšné zakázky, hospodářské krize, atd.

- Vysoká konkurence obchodních řetězců a internetových obchodů drobným podnikatelům, zajištění odbytu produktů a s tím související ztráta komparativních výhod místní ekonomiky díky globalizaci
- Nedostatečné kapacity podniků k monitorování posledních trendů a inovací jak ve výrobě, tak na poli marketingu a komunikace. Obtížný přístup k získání a aplikaci výsledků výzkumu a vývoje
- Nedostatečná technologická vybavenost a zastaralost technologického parku (modernizace podniků a zvyšování produktivity práce však může vést ke snižování počtu pracovních míst).
- Nedostatečné finanční prostředky pro zaměstnání špičkových odborníků a **pro dlouhodobé řízení lidských zdrojů**
- Zhoršený přístup k zaměstnání pro osoby ve věku 50+, či jinak znevýhodněných v možnostech své výkonnosti (matky s dětmi nebo na RD, zdravotně handicapované osoby, sociálně vyloučení apod.)
- Vysoké náklady na provoz způsobené vysokou energetickou náročností objektů
- Nedostatečné příležitosti k získání zkušeností a nedostatečná podpora začínajících podnikatelů
- Enormní finanční zátěž malých a středních podnikatelů (místní poplatky, daně apod.)
- Velká složitost dotačních programů a nedostatečná absorpční kapacita (zvláště u MSP)
- Spotřebitelské chování zaměřené prioritně na nejnižší cenu a nikoliv na podporu regionálních produktů a požadavek vysoké kvality
- Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek zaměstnanosti, vzdělávání a inovací, odbytu a dostupnosti služeb na venkově

Regionální produkty

V části území MAS ORLICKO probíhá certifikace regionálních výrobků značkou Orlické hory originální produkt. Vymezení území Orlických hor a Podorlicka pro účely této značky se v MAS ORLICKO rozumí území Sdružení obcí Orlicko (bez obcí v ORP Králíky – Červená Voda, Dolní Morava, Králíky, Lichkov, Mladkov). Do předmětného vymezení nespádají rovněž obce v Mikroregionu Severo-Lanškrounsko, ani obce v Regionu Orlicko-Třebovsko. V současné době je certifikováno regionální značkou Orlické hory originální produkt na 4 desítky výrobků, přičemž v území MAS se jedná celkem o 10 regionálních produktů (4 potravinářské a 6 nepotravinářských) uvedených v následující tabulce:

Výrobce	Produkt	Sídlo
Jarmila Matyášová	Malované ozdoby s motivy z Orlických hor	Žamberk
Truhlářství Balza – Zbyněk Nožka	Dřevěné hrábě a násady	Jamně nad Orlicí
Kaplan nábytek s.r.o.	Výrobky KAPLAN DESIGN (stoly a židle)	Orličky
Jana Prokopcová	Letohradské domácí svíčky	Letohrad
MASOEKO s.r.o.	Kyšperské zabijačkové speciality	Kunčice
MASOEKO s.r.o.	Kyšperské tvarůžkové pochoutky	Kunčice
MASOEKO s.r.o.	Letohradské uzeniny	Kunčice
ŽIVA zemědělská obchodní, a.s.	Dřevěný štípaný šindel	Kláštrec nad Orlicí
Jiřina Rejentová	Šperky z ručně paličkované krajky	Žamberk
Lenka Skalická	Včelí produkty	Žamberk

Přehled všech certifikovaných produktů lze nalézt na webu <http://www.regionalni-znacky.cz/orlicke-hory/cs/certifikovane-produkty/?paginator-page=2&k=produkty>.

V budoucích letech bude snaha zapojovat do systému certifikace další výrobky z regionu, propojovat značení výrobků s ostatními místními aktivitami v cestovním ruchu a zajistit účinný marketing. Naznačené aktivity by měl obsáhnout připravovaný projekt spolupráce MAS zapojených do certifikačního systému (POHODA venkova, Vyhlídka, Sdružení SPLAV, ORLICKO a NAD ORLICÍ). V rámci tohoto projektu by mělo nejprve dojít k analýze současného stavu fungování značky v regionu a zmapování potřeb stávajících uživatelů značky.

V našem regionu od roku 2006 funguje každoroční soutěž o nejkvalitnější potravinářské výrobky - MLS Pardubického kraje. Cílem soutěže zaštitěné krajským úřadem je podpora regionálních producentů kvalitních potravinářských výrobků. Soutěž je rozdělena do čtyř kategorií – mlýnské, pekárenské a cukrářské výrobky, mléko a mléčné výrobky, maso a masné výrobky a výrobky z medu a ostatní.

V rámci projektu „Regionální potravina“ vyhlášeného každoročně Ministerstvem zemědělství získal v roce 2013 ocenění „Regionální potravina Pardubického kraje“ také jeden výrobek producenta z území MAS (BOCUS z Letohradu). Cílem této iniciativy je podpořit malé a střední potravinářské provozy a nejlepším potravinářským výrobkům, které budou splňovat požadované parametry, dle dané metodiky, udělit značku Regionální potravina.

Bohužel se stále zdá, že tyto regionální značky jsou spíše známy producentům (zejména zemědělcům) než konečným spotřebitelům, kterým by měly pomáhat lépe se orientovat na trhu. Značek kvality je mnoho – i mimo výše jmenované – marketingová podpora je roztříštěná a orientace pro spotřebitele v celém systému je velmi složitá.

SWOT:

Oblast	Silné stránky	Slabé stránky
Obecné	<p>Nízké hodnoty IEX v obcích v územní působnosti MAS ORLICKO.</p> <p>Nárůst celkového počtu ekonomických subjektů v území</p> <p>Těžiště ekonomické aktivity se nachází v MSP (živnostníci)</p> <p>V 80 % obcí v území MAS ORLICKO je podíl ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel vyšší nežli 100</p>	<p>Zvyšující se podíl nezaměstnaných osob ve všech ORP území MAS ORLICKO</p> <p>Vysoký počet nezaměstnaných se středním odborným vzděláním a výučním listem</p> <p>Nízký počet ekonomických subjektů na 20 % území</p> <p>Veřejná doprava - MHD (nedostatečná dopravní obslužnost v určitých částech regionu)</p> <p>Nedostatečný kapitál pro rozvoj MSP</p> <p>Nízká ekonomická síla malých a středních podniků</p> <p>Nedostatečná propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni (rozčleněnost několika marketingových linií propagace – republika, kraj, okres, ORP)</p> <p>Enormní finanční zátěž malých a středních podnikatelů (nesmyslné poplatky, daně atd.)</p> <p>Neexistence místních katalogů podnikatelů, škol a firem</p> <p>Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat</p>
Průmysl, MSP	<p>Existence významných firem s inovačním potenciálem (Mediate s.r.o., ContiproHolding a.s., OEZ Letohrad a.s., Bühler CZ s.r.o., Rieter CZ s.r.o.)</p> <p>Existence subjektů s potenciálem propojování služeb na venkově a širokou sítí poboček (KONZUM, obchodní družstvo)</p> <p>Meziroční nárůst počtu ekonomických subjektů mezi lety 2008 – 2012</p> <p>Zájem ekonomických subjektů o vzdělávání pracovníků, zkušenosti a zájem o další spolupráce se školami a univerzitami</p> <p>Existence regionální značky Orlické hory – Originální produkt</p>	<p>Nedostatek absolventů technických oborů a malý zájem o technické obory, učňovské a absolventy oborů služeb</p> <p>Nedostatečná komunikace mezi trhem práce a trhem absolventů</p> <p>Chybějící podpora sezónních zaměstnanců (výměnné pozice-duální zaměstnání, poloviční úvazky)</p> <p>Nedostatečná atraktivita regionu a místních služeb pro vysoce-kvalifikovanou pracovní sílu.</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Rekreace, CR a kulturní dědictví</p>	<p>Dynamický rozvoj cestovního ruchu v ORP Králíky (a geograficky souvisejícím území), významné investice v letech 2007 – 2013 a příchod silných investorů do území</p> <p>Existence systému řízení rozvoje cestovního ruchu v území na úrovni regionu i kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje</p> <p>Území disponuje potenciálem CR, který je hodnotně využíván i pro rekreaci a trávení volného času residentů v území</p> <p>Propojování služeb CR pro residenty a neresidenty území</p> <p>Existence bohatého kulturního dědictví v území ve správě různých organizací (NNO, muzeí, podnikatelů, atd.)</p> <p>V území není žádná z památek i přes svůj potenciál evidována jako národní kulturní památka</p>	<p>Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky)</p> <p>Prozatím malá míra využití přírodního potenciálu území v souladu s požadavky na trvale udržitelný rozvoj území</p> <p>Krátká historie činnosti destinačních společností a obecně zatím malé zkušenosti se spoluprací v CR</p> <p>Chybějící volně přístupné prostory ve volné přírodě (veřejná ohniště či jiná klidová místa)</p> <p>Nespojitá síť cyklostezek v území MAS ORLICKO, především propojení s Dolní Moravou</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Lesy, lesní hospodářství a zpracování dřeva</p>	<p>Velký podíl lesů v území a tradice zpracování dřevní hmoty v území</p> <p>Značný počet zájemců o podporu z řad mikropodniků ve zpracování dřeva (truhláři)</p>	<p>Nedostatečná technologická vybavenost subjektů působících v lesním hospodářství.</p> <p>Významný pokles pilařských podniků v území MAS ORLICKO (o 50 %) a další ohrožení poklesu těchto podniků (až na 30 % původního stavu).</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Zemědělství</p>	<p>Silná tradice zemědělství v území MAS ORLICKO (travní semenářství)</p> <p>Chovatelská tradice v chovu skotu (šlechtitelské chovy)</p> <p>Travní semenářství včetně finálního zpracování osiv</p> <p>Velká plocha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy</p> <p>Významná rozloha lesní půdy a produkce dřeva</p>	<p>Významný pokles zemědělských subjektů v ORP Žamberk, Lanškroun a Ústí nad Orlicí</p> <p>Nejasné a neustále se měnící podmínky dotační politiky, které nevytvářejí možnost dlouhodobého strategického investičního plánování</p> <p>Nízká produkce finálních BIO výrobků na trh</p> <p>Malá informovanost o významu zemědělství pro údržbu krajiny</p> <p>Nedostatek absolventů technických oborů a malý zájem o technické obory, učňovské a absolventy oborů služeb</p> <p>Přetrvávající vnitřní dluh v zemědělství (technika, stáje, pastevní areály)</p>

Oblast	Příležitosti	Ohrožení
Obecné	<p>Využití přeshraniční spolupráce s Polskem</p> <p>Spolupráce se školami a univerzitami s cílem zajištění kvalifikovaného personálu i optimálního oborového nastavení absolventů škol</p> <p>Komunikace R35</p>	<p>Investoři s sebou přivádějí i kvalifikovanou pracovní sílu (rozvoj průmyslu CR na Králicku nevede ke zvyšování zaměstnanosti v území)</p> <p>Realizace práce v CR na Králicku neresidenty</p> <p>Klesající populační křivka ve věkových kategoriích 15 – 23 let</p> <p>Kvalita dopravní infrastruktury a jejího napojení do regionu</p> <p>Větší tlak organizací na ochranu životního prostředí (zpřísňování podmínek)</p> <p>Spotřebitelské návyky spojené s prioritací nejnižší ceny před lokální produkcí a kvalitou</p> <p>Daňová stabilita</p>
Průmysl	<p>Zavádění inovací do výroby. Rozvoj start-upů.</p> <p>Využití „brownfields“</p> <p>Snižování nákladů na provoz a zkvalitňování technického zázemí.</p>	<p>Odliv kvalifikované pracovní síly</p>
Rekreace, CR a kulturní dědictví	<p>Využití spolupráce s dalšími subjekty při rozvoji CR v CHKO Orlické hory i NPR Králický Sněžník</p> <p>Trend rozvoje CR a trávení volného času rekreací v přírodě</p> <p>Budování naučných stezek a běžeckých a lyžařských tras</p> <p>Vznik geoparku, realizace projektů na zpřístupňování přírodně a krajině hodnotných území (např. s průvodcem)</p>	<p>Vysídlování území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území</p> <p>Neexistence systémového financování průmyslu cestovního ruchu na národní úrovni.</p> <p>Konkurence jiných regionů a absence cílené propagace regionu</p>

Zemědělství	<p>Produkce plemenného materiálu (skot a ovce)</p> <p>Možnost zvýšení BIO produktů na trh, produkce osiv trav a sadby brambor dosahování odpovídajících ekonomických ukazatelů</p> <p>Možnosti zpracování dřeva a jeho využití v navazujícím zpracovatelském odvětví</p> <p>Nárůst počtu podnikatelů s agroturistikou</p> <p>Zpracování regionálních produktů, prodej vlastní produkce ze dvora</p> <p>Zrychlení tempa provádění komplexních pozemkových úprav v území</p>	<p>Snížení úrodnosti půdy (deficit vápnění – kyselost půd, bilance C-uhlíku)</p> <p>Neúměrné zvyšování pachtovného z pozemků (konkurence bioplynových stanic)</p> <p>Zvyšující se věk podnikatelů v zemědělství</p>
-------------	--	---

Problémové okruhy:

Obecné:

- Investice do snižování nákladů, zvyšování výkonnosti a přístupu k inovacím
- Podpora spolupráce při zpracování a odbytu místních produktů
- Podpora spolupráce mezi firmami / školami / univerzitami v procesu náboru absolventů, nastavení ŠVP, zajišťování odborných praxí a stáží a dalších prvků neformálního ověřování dovedností, nastavení stipendijních programů s cílem uvést do souladu požadavky trhu práce s trhem absolventů
- Podpora spolupráce i individuálních projektů s cílem realizovat investiční a neinvestiční projekty zaměřené na sladění pracovního a soukromého života a zkrácení doby návratu pečujících osob do zaměstnání
- Podpora aktivních politik zaměstnanosti ke zlepšení podmínek začlenění osob se ztíženým uplatněním na trhu práce
- Propagační, marketingové a osvětové aktivity ke zvýšení zájmu o místní produkci (preference kvality a regionality před cenou)
- Konzultační podpora a servis pro začínající podnikatele
- Konzultační podpora a servis pro podnikatele v území v oblasti navázání spolupráce se školami/univerzitami, využívání moderních marketingových nástrojů (facebook, direct-mailing, ...), monitoring dotačních možností a pomoc při získávání těchto zdrojů apod.
- Podnikatelské inkubátory

Specifické:

V oblasti zemědělství:

- Primárně podpora živočišné produkce, s přihlédnutím k vyššímu podílu na tvorbě pracovních míst
- Zaměření podpory na chov tradičních druhů zvířat (skot, ovce, kozy a koně)
- Pro zvýšení nabídky ekologické produkce v území zaměřit podporu také na chov králíků, slepic a prasat v systému ekologického zemědělství
- V rostlinné výrobě podpořit oblast semenářství, pěstování bylin a brambor
- Marketingová podpora regionální produkce (regionální i nadregionální)
- Praktické využití starých a krajových odrůd ovocných dřevin
- Zvýšení podílu zpracování vlastní zemědělské produkce
- Snížení vnitřního dluhu zemědělských podniků cílenými investicemi

V oblasti cestovního ruchu:

- Podporovat dobudování veřejně přístupné infrastruktury v přírodě a krajině (odpočinková místa, tábořiště, místa pro přespaní – vodáků, turistů, atd., infrastrukturu pro cykloturistiku a pěší turistiku)
- Podporovat komplexní dobudování infrastruktury CR, rozšiřování nabídky produktů a nabídku produktů a služeb určených osobám s handicapem (bezbariérové přístupy a prostory atraktivit a ubytovacích kapacit, nabídku specifických doprovodných služeb, vzdělávání personálu, atd.)
- Podporovat fungování destinačních společností

V podnikání:

- Zakládání start-upů
- Podpora regionálních produktů, značka Orlické hory originální produkt

Vhodné aktivity k zastřešení MAS ORLICKO:

- Technická pomoc při přípravě a zpracování žádostí o dotace
- Zastřešení partnerských projektů a převzetí administrativních, koordinačních, komunikačních a odborných poradenských aktivit v rámci spolupráce subjektů v území (např. navázání na projekt POSPOLU, realizovaný MŠMT – spolupráce škol a firem)
- Zvyšování absorpční kapacity území

2.1.9. Vzdělávání a péče o děti na území MAS ORLICKO

Formální vzdělávání:

Vzdělávání na území MAS ORLICKO je zastoupeno sítí mateřských, základních a středních škol, specializovaných škol a středních odborných učilišť. Základní škola v území funguje **ve 39 z 57 obcí (68 %)**. Plnotřídní základní škola funguje v **15 obcích** území MAS ORLICKO (města + městyse + obce), ve **24 obcích** se nachází školy malotřídní a ve dvou obcích plnotřídní školy s výukou pouze pro první stupeň. Všechny základní školy jsou zřizovány a provozovány obcemi v územní působnosti MAS ORLICKO. Povinná školní docházka může být realizována i prostřednictvím 4 tříd nižšího stupně osmiletých gymnázií, z toho ve 3 případech se jedná o gymnázia zřízená Pardubickým krajem a v 1 případě o soukromé gymnázium. Vzdělávání na základní škole předchází péče o děti v mateřských školách a dalších zařízeních (dětské skupiny, dětské kluby, ...). Mateřská škola je v celkem **43 z 57 obcí (75 %)**. Péči o děti poskytuje celkem **58 mateřských škol** zřizovaných obcemi a dále **7 zařízení** s jiným statutem (dětské skupiny, dětské kluby), které nabízejí péči o děti již od 2 let.

Navazující studium poskytuje celkem **11 škol – 4 gymnázia a 7 SŠ** s obory středního vzdělání s maturitními a učebními obory. Pouze s jednou výjimkou (Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.) jsou všechny střední školy zřízeny Pardubickým krajem a **1 pobočka VOŠ a VŠ** (dislokované pracoviště UPCE).

V území se dále nachází **3 speciální základní školy a 7 ZUŠ**.

V segmentu MŠ je využití kapacit zařízení v současné době limitní ve většině zařízení (především ve městech není výjimkou, že nejsou přijímány děti starší tří let). Prakticky všechny mateřské školy **přerušují svůj provoz** v období letních prázdnin na dobu několika týdnů. Ve městech, kde je zařízení více obvykle dochází k dohodě o střídavém zajištění chodu MŠ, i přesto však zůstává část prázdnin **nepokrytá zcela a část pouze s omezenou kapacitou**. Tato situace je nepříznivá především pro pracující rodiče, pro které je nedostupnost služby dohledu o dítě v tuto dobu velmi problematická.

V případě **základních škol** se obsazenost objektů nejčastěji pohybuje v intervalu **50 – 80 %**. S přihlédnutím k očekávanému demografickému vývoji v jednotlivých věkových skupinách je tak možné očekávat přechod silných ročníků z MŠ (u kterých stav momentálně „kulminuje“) do ZŠ.

Tabulka 2.1–20: Zařízení dle zřizovatelů

Zařízení	Počet zařízení	Zřizovatel		
		Obec	Kraj	Jiný subjekt
Péče o děti do 3 let	7	0	0	7 CEMA Žamberk; Oblastní Charita ÚO; Contipro Group; Dětský klub Fialka; MC Rosa; Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.; Cesta Malého stromu, z.s.
MŠ	60	58	2	0
ZŠ	25	25	0	0
SŠ	11	0	10	1 Letohradské soukromé gymnázium o.p.s.
VOŠ	1	0	0	1 – MŠMT
VŠ	1	0	0	1 – MŠMT

Zdroj: Databáze škol a školských zařízení PK, k 31. 8. 2013 + aktualizace k 30. 6. 2014

Z pohledu starostů i občanů představuje **udržení základní a mateřské školy prvořadou prioritou**. Na provoz školy přispívají obce v průměru 12 % rozpočtových prostředků, u vybraných obcí však prostředky dosahují až 25 % celkového rozpočtu. Ve školním roce 2012/2013 se v území nacházelo 12 škol s povolenou výjimkou počtu žáků a 10 škol s dobrovolným příspěvkem zřizovatele. Uvedenou prioritu potvrzují také výstupy z komunitních jednání, že základní a mateřské školy představují

významný komunitní prvek obce, organizují společenské akce a besedy, podílejí se na propojování spolupráce obce, rodičů i místních organizací a podnikatelů).

Možnost umístění dítěte do MŠ/ZŠ nebo družiny přímo v obci současně představuje významný předpoklad dalšího rozvoje sídel. **Školní družinu** provozuje naprostá většina ZŠ a to nejen v době před zahájením školního vyučování, ale i po jeho skončení. Z diskusí s řediteli i rodiči vyplynulo, že především u malotřídních škol je problematické zajištění dostatečně dlouhého provozu školní družiny, který je nezřídka ukončován v čase mezi 15:00 a 16:00 hodinou, což je **pro mnohé rodiče** z pohledu potřeby optimálního sladění soukromého a pracovního života **nedostatečné**.

Z pohledu demografického se ve věkové skupině 6 – 14 let očekává v období let 2014 – 2020 přechod silných ročníků do ZŠ a situace v obsazenosti škol se zlepší, ačkoliv nelze očekávat dosažení optimální naplněnosti jednotlivých tříd. Tento stav tak vede k přirozeně konkurenčnímu prostředí mezi jednotlivými školami (a to i díky mobilitě rodičů do zaměstnání a možnosti dopravy dětí do škol mimo místo trvalého bydliště) a posouvá jednotlivé školy mnohdy na samotnou hranici existence.

V otázkách **využití prostor a služeb** (školní jídelna, internát) **ve prospěch obce** (regionu) jsou aktivní i další (nemalotřídní) školy. Vybraná zařízení nabízí každoročně široké veřejnosti vzdělávací kurzy (psaní všemi deseti, gramatika, cizí jazyky, IT, atd.), různé odborné přednášky a semináře zaměřené na vzdělávání široké veřejnosti, zapojení se do charitativních projektů atd. Jednotlivé školy dále poskytují např. služby školní jídelny pro širokou veřejnost nebo ubytovací kapacity pro soukromé akce i akce pořádané obcemi (městy). Jednotlivá školská zařízení jsou tak aktivní i v otázkách komunitního zapojení do aktivit obce/města/regionu.

V rámci analýzy systému, kvality a dosahovaných výsledků vzdělávání byly identifikovány následující faktory: ačkoliv jednotlivé školy a školská zařízení deklarují ve svých ŠVP jako prioritu zajištění nejvyšší možné kvality vzdělávání s přihlédnutím k možnostem každého žáka, je **podíl žáků** v území, **kterí při studiu dosahují nadprůměrných výsledků, velmi nízký**. V území v současné době existují příklady dobré praxe při práci s nadanými žáky - vlajkovou lodí je v této oblasti především spolupráce škol s holdingem Contipro, a.s. (vzdělávací projekt FYBICH), přesto se na této úrovni jedná spíše o ojedinělé případy (s přihlédnutím k existující kapacitě území). Potřeba nastavení systému k širšímu rozvoji praktických dovedností i sociálních kompetencí s potřebou zajištění individuálního přístupu se současně objevuje i na druhém „pólu“ **vzdělávání i další podpory žáků, a to u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)**. Systém péče o žáky se SVP je v současné době značně poddimenzován, a to jak z pohledu pedagogických pracovníků, tak na straně Pedagogicko – psychologické poradny Ústí nad Orlicí a SPC Kamínky, které péči o tyto žáky zajišťují. V současné době je ve školách v území MAS ORLICKO integrováno cca 160 žáků (se zdravotním postižením), 108 žáků se sociálním znevýhodněním a 132 žáků se zdravotním znevýhodněním. S plánovaným rušením ZŠ praktických je možné očekávat další nároky na reformu a rostoucí požadavky na práci pedagogických pracovníků, psychologů, prevenci kriminality a šikany atd. V uplynulém období byly v této oblasti úspěšně realizovány některé pilotní projekty (např. „Správná volba – Hamet 2“). Projekt byl zaměřen na podporu kariérního poradenství pro žáky se SVP se zaměřením na diagnostiku motorických funkcí prostřednictvím zkušeností metody Hamet 222 BBW² Waiblingen SRN.

Z pohledu **materiálně – technického zázemí a vybavenosti** je více než 50 % objektů škol a školských zařízení v územní působnosti MAS ORLICKO starších 15 let a doposud neprošlo rekonstrukcí (modernizací). Dostatečnou vybavenost učebními pomůckami a vzdělávacím materiálem udává dokonce méně než 50 % škol v území. Největší absenci nacházejí školy v oblasti dostatečného zázemí pro výuku technických a přírodovědných oborů. Nejpalčivější je situace na středních školách (vybavení laboratoří, odborných učeben atd.). Mimo pořízení vybavení pro školy a školská zařízení pro zajištění výuky jsou dále prioritní otázky vybavenosti pro nabídku volnočasových aktivit (kroužky, semináře, ...) za účelem zajištění neformální výuky i zlepšení možností podpory žáků se SVP.

² Berufsbildung & Regionale Bildungszentrum Waiblingen (www.bbw-waiblingen.de)

Otázka podpory **technických a přírodovědných oborů** je aktuální i s přihlédnutím k aktuálnímu vývoji poptávky po uvedených oborech a stále se rozrůstající disproporci mezi absolventy těchto směrů (poptávkou po zaměstnancích) a nabídkou volných míst v učebních oborech. Na uvedenou situaci v současné době reaguje i Pardubický kraj v rámci projektů zaměřených na podporu technického a přírodovědného vzdělávání, do budoucna by tato podpora měla být realizována komplexně, nejen na materiální bázi, ale s přihlédnutím ke všem cílovým skupinám a stakeholderům (rodiče, zaměstnavatelé, ...). Určitě by pomohla větší koncepčnost ve školství ze strany státu a také systémová podpora odborného vzdělávání.

Na výše uvedené skutečnosti dále navazuje poptávka škol (MŠ, ZŠ, SŠ) **po větší podpoře vzdělávání**. Za nedostatečné nebo limitní jsou označovány především možnosti odborného vzdělávání pedagogů (v praxi, ve spolupráci s univerzitami, ...), možnosti spolupráce s absolventy a studenty pedagogických oborů, zvyšování kvalifikace při komunikaci a vedení týmů, osvojování dovedností při vzdělávání žáků se SVP i talentovaných atd. Pro malotřídní školy jsou především personální limity velmi omezující pro případ možného zapojení do dotačních projektů.

Při pohledu na potřeby škol a školských zařízení z úhlu **organizačně - správního** zajištění jejich fungování stojí před těmito organizacemi rostoucí výzvy na poli zvládnutí legislativních požadavků. Týká se to jednak zajištění samotného základního chodu školy, ale i dalších administrativně – správních činností při realizaci projektů a především čerpání prostředků z dotací EU. Rostoucí administrativa tak často značně vyčerpává kapacity pedagogických pracovníků na úkor jejich možného zapojení do vzdělávacích aktivit nebo osobního vzdělávání. To představuje i limitující faktory absorpční kapacity zařízení při čerpání dotací nejen z EU (základní školy v území MAS ORLICKO předložily do OPVK v období let 2007 – 2013 pouze 9 žádostí o dotaci – tj. pouze 23 % základních škol, z toho podpořeno bylo **projektů 6 – tj. 15 % škol v území MAS ORLICKO**).

Doplňkové formy zajištění formálního vzdělávání a péče o děti v území

V území existuje několik forem zajištění vzdělávání a péče o děti realizovaných mimo režim formálního (institucionálního) vzdělávání. Jedná se především o **zařízení péče o děti od 2 let** realizované formou **neformální skupiny péče o děti** (např. služba „MACEŠKA“, kterou poskytuje na komerční bázi občanské sdružení CEMA Žamberk, Lesní klub „Strom Života“ v Letohradě – jako centrum environmentální výchovy, funguje Dětský klub Cesta Malého stromu v areálu Koučink akademie v Libchavách a Dětský klub Fialka, hlídání dětí v RC Mozaika v Letohradě), **zařízení dětské skupiny** (dětská skupina ERUDIO v Žamberku). Vybraná zařízení fungují i v době letních prázdnin a částečně tak přispívají k doplnění potřebné kapacity v době přerušování provozu MŠ.

Péče o děti školního věku mimo dobu vyučování probíhá primárně na bázi školních družin. Dle dotazníkového šetření provozují školní družinu všechny školy v území. Situace v jejich obsazenosti je diferencovaná. V případě malotřídních škol jich uvedlo 27 % škol, že kapacita školní družiny je nedostatečná, avšak včetně dětí ve starším školním věku (tj. až do 5. stupně). V případě nemalotřídních škol uvedlo 26 % respondentů, že kapacita družiny je nedostatečná, ovšem do kapacity byly započteny **pouze děti do 3. stupně ZŠ**. Plných 42 % škol družinu pro děti od 4. stupně vůbec nenabízí a nemá poptávku zmapovanou, 42 % škol uvádí, že družiny pro 4. a 5. stupeň by využilo minimálně 76 žáků.

Dále proběhlo mapování zajištění nabídky péče o děti po dobu školních prázdnin. Ze 44 respondentů (škol v území) jich deklarovalo 100 %, že dochází k přerušování provozu školní družiny. Z toho 11 (25 %) respondentů uvedlo, že zajišťují, nebo zprostředkovávají kontakt na další organizace nabízející služby péče o děti během letních prázdnin. **20 % respondentů uvedlo, že má zájem nabídku rozšířit, pokud by k této aktivitě měly finanční prostředky.**

S ohledem na výše popsanou situaci, jsou další alternativou zajištění péče o děti v době mimo dobu školního vyučování v období letních prázdnin tzv. **příměstské tábory**, organizované neziskovými organizacemi v území. Dle jejich informací je jejich kapacita pravidelně naprosto vyčerpána již dlouho před termínem konce školního roku.

SWOT

S	Silné stránky	MŠ	ZŠ	SŠ
1	Jistota bezplatného veřejného vzdělání			
2	Základní škola funguje ve 39 z 57 obcí			
3	Mateřská škola funguje ve 43 z 57 obcí			
4	U části škol zkušenosti a praxe v oblasti čerpání dotací z minulého dotačního období			
5	Vybrané školy již pracují formou dlouhodobých projektů se zapojením rodičů i dětí			
6	Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro-komunitního života v obcích (pořádání plesů, besídek, výstav, jarmarků, využití prostor školy pro vzdělávání dospělých, atd.)			
7	Otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky			
8	Školy a školská zařízení s malotřídkami a spoji ve třídách přináší individuální přístup k žákům, ale také soudržnost kolektivu a osvojování sociálních kompetencí			
9	Existence příkladů dobré praxe na úrovni podpory talentovaných žáků (střední školy)			
10	Podpora individuálního přístupu k žákům obcemi i školami (8 základních škol v území MAS ORLICKO využívá možnost výjimky z minimálního počtu žáků za účelem snížení počtu žáků ve třídách)			
11	Existence dobře fungujících SVČ			
12	Existence příkladů dobré praxe na úrovni zajišťování předškolní péče (děti od 2 let věku) na úrovni sociálních partnerů v území			
13	Občanské sdružení RUKA 8			
14	Existence příkladů dobré praxe na úrovni spolupráce škola - firma			
15	Existence fungujících, vysoce kvalifikovaných a odborných zařízení pedagogicko - psychologické péče s potenciálem a zájmem rozšíření svých služeb			
16	Existence vysoce kvalifikovaných a profesionálních organizací zaměřených na vzdělávání, koučink a další služby v oblasti rozvoje osobnosti (s pilotní praxí v regionu MAS ORLICKO)			
17	Zájem a iniciativa pedagogů k zajištění kvalitního vzdělávání (práce přesčas, volnočasové aktivity pro děti, atd.)			
18	Existence zdrojů území pro vznik škol a školských zařízení s inovativní nabídkou vzdělávání			
19	Existence úspěšných pilotních projektů na podporu zvyšování pedagogických kompetencí			
20	Existence firem v území MAS ORLICKO, které již nyní aktivně spolupracují se školami v rámci doplnění vzdělávání (praxe, stáže, kroužky, ...)			

Slabé stránky		MŠ	ZŠ	SŠ
	Hlavní příčiny			
W1	Nedostatečná kapacita mateřských škol pro umístění dětí mladších 3 let			
W2	Limitní až nedostatečná kapacita MŠ pro umístění dětí starších 3 let			
W3	Pouze průměrné materiálně technické zázemí a vybavení některých škol (stavebně-technický stav budov, sociální zařízení, didaktické pomůcky)			
W4	Nízká úroveň komunikace a spolupráce škol a školských zařízení primárního a sekundárního sektoru s rodiči i dalšími subjekty			
	<i>Malá míra provázanosti a spolupráce na úrovni škola - žák - firma (zaměstnavatel)</i>			
	<i>Malá míra kompetencí (odborných i osobních) účastníků dialogu</i>			
W5	Nedostatečné kapacity a připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP			
	<i>Poddimenzovaný počet pracovníků PPP PK</i>			
	<i>Nedostatečné materiálně-technické zázemí (pomůcky, ...)</i>			
	<i>Kapacita pedagogů ve třídách neumožňuje individuální přístup k žákům se SVP (potřebný přístup nezískají ani "běžní" žáci, ani žáci se SVP)</i>			
	<i>Absence bezbariérových zařízení ve školách a školských zařízeních</i>			
	<i>Nedostatečné vzdělání pedagogických pracovníků pro potřeby práce se žáky se SVP (potřeba metodické podpory)</i>			
W6	Malá míra využití potenciálu škol a dalších účastníků vzdělávání pro podporu žáků ohrožených školním neúspěchem - především v regionu Králicko a Českořebevsko			
	<i>Absence podpůrných aktivit a programů zaměřených na odstranění primárních příčin školního neúspěchu u žáků se sociálním znevýhodněním</i>			
W7	Nízký podíl žáků (studentů) s nadprůměrnými výsledky v území			
	<i>Nedostatečná provázanost výuky s praxí na všech úrovních vzdělávacího systému</i>			
	<i>Nedostatečné materiálně-technické zázemí pro rozvoj dovedností a ověření talentu a nadání žáků v řemeslných a přírodovědných oborech (školní dílny, pozemky, laboratoře, atd.)</i>			
	<i>Absence finančních prostředků na pokrytí mzdových nákladů na individuální podporu talentovaných žáků (ZŠ, SŠ) a vysoké normativy žáků na jednoho pedagoga</i>			
	<i>Nedostatečná návaznost studia na další životní etapu studentů (nedostatečná spolupráce s dalšími subjekty mimo školu, nedostatečné provázání výuky s praxí) (SŠ, SOU)</i>			
	<i>Nedostatečné možnosti vzdělávání a kontinuální praxe pedagogů především v odborných předmětech (především SŠ)</i>			
W8	Nesoulad mezi požadavky trhu práce a počty absolventů technických oborů			
	<i>Nedostatečné materiálně-technické zázemí pro výuku praktických předmětů na základních školách (školní dílny, školní zahrady, ...)</i>			
	<i>Nízká společenská prestiž technických oborů</i>			
	<i>Nesoulad mezi požadavky trhu práce a systémem přijímacích řízení do jednotlivých oborů SŠ, SOŠ a SOU</i>			
	<i>Nedostatečný prostor pro seznámení žáků s technickým vzděláním na všech úrovních primárního vzdělávání MŠ, ZŠ, SŠ, gymnázia)</i>			
	<i>Malé zkušenosti se spoluprací mezi školami a firmami, absence vhodné podpůrné organizace pro podporu této spolupráce</i>			
W9	Nedostatečná nebo absentující nabídka vzdělávání pro občany (rodiče dětí), kteří kladou na vzdělávání mimořádné požadavky			
	<i>Relativně malá cílová skupina uživatelů jako limit pro efektivní zahájení činnosti takového zařízení</i>			
	<i>Absence finančních prostředků na zakládání, stabilizaci a rozvoj těchto škol a dětských skupin</i>			
	<i>Absence vhodné podpůrné organizace pro vyhledání aktérů v území, kteří jsou připraveni podílet se na vzniku, fungování a využívání těchto organizací</i>			
W10	Nedostatečné nebo žádné zkušenosti s čerpáním dotací u některých škol a školských zařízení			
W11	Nedostatečná kapacita zajištění péče a vzdělávání dětí v době mimo formálního vzdělávání (letní prázdniny)			

Příležitosti		MŠ	ZŠ	SŠ	Ohrožení	MŠ	ZŠ	SŠ
O1	Rostoucí trend počtu dětí v ZŠ a MŠ v letech 2014 – 2020				T1 Propad počtu studentů nastupujících do SŠ (především SOU) v letech 2014 - 2020 (klesající populační křivka) → Absence kvalifikované pracovní síly pro potřeby místních podnikatelských subjektů			
O2	Podpora technického vzdělávání na území Pardubického kraje v letech 2014 – 2015				T2 Podhodnocení finančních prostředků určených Pardubickým krajem na podporu žáků se SVP - nedostatečná kapacita PPP PK → Nedostatečná podpora pedagogického personálu při vzdělávání a péči o žáky se SVP (potřeba supervizí na místě, metodické podpory, atd.)			
O3	Existující iniciativy a zájem o rozšíření nabídky vzdělávání (montessori, začít spolu, ...)				T3 Systém financování středních škol je limitující pro jejich maximálně efektivní využití i individuální využití řediteli škol			
O4	Probíhající iniciativy na téma vzdělávání na národní úrovni (např. Česko mluví o vzdělání) a to i s aktivitami na území MAS ORLICKO				T4 Udržení malotřídních škol není prioritou Pardubického kraje			
O5	Existence kapacit (mimo území MAS ORLICKO) a jejich zájem k rozšíření aktivit na území MAS ORLICKO				T5 Malý zájem široké veřejnosti o formu a kvalitu vzdělávání - "vzdělávání není téma" → Nesouhlas rodičů se spoji ve třídách, neznalost nabídky možností ke vzdělávání, nedostatečná prestiž, malé zapojení rodiny do spolupráce se školou, ...			
O6	Existence velmi dobře fungujících škol pracujících na principech Montessori a Začít spolu v blízkosti území MAS ORLICKO				T6 Neschopnost obcí dále financovat náklady spojené s provozem škol(ek) s nízkým počtem žáků (pod hladinu normativu stanoveného PK) - resp. vysoké finanční zatížení spojené s provozem školy v obci			
O7	Existence MAS jako vhodné struktury pro čerpání dotací				T7 Vysoká administrativní náročnost čerpání dotací			
O8	Existence MAS ORLICKO jako vhodné podpůrné struktury pro předávání informací, podporu při čerpání dotačních prostředků a zaštitění regionálních projektů				T8 Nedostatek příležitostí pro výměnu zkušeností, burza nápadů, seznámení se s inovacemi a příležitostmi			
O9	Nabídka vzdělávání pro širokou veřejnost (SŠ, ZŠ, MŠ)				T9 Dlouhodobě nekoncepční rozvoj vzdělávání na některých školách - absence potřeby vize, setrvání "na místě"			
O10	Vznik profesionální dobrovolnické organizace				T10 Negativní postoj některých skupin veřejnosti k novým trendům ve vzdělávání T11 Finanční limity rodičů při realizaci jak odborných výcviků dle ŠVP (lyžařský kurz atd.), tak při účasti na dalších akcích školy (volnočasové i odborné kroužky - náklady na dopravu, lektory, ...) T12 Nedostatečná kompetence absolventů pedagogických škol, především pro práci v malotřídních školách T13 Rušení ZŠ praktických T14 Zákon o dětských skupinách			

Problémové okruhy:

Obecné:

- Zajištění modernizace objektů a vybavenost škol/školek a školských zařízení
- Podpora projektů zaměřených na rozšíření nabídky doprovodných aktivit ZŠ a MŠ (odborné i volnočasové kroužky, pobytové kurzy, ...) – investiční i neinvestiční prostředky
- Podpora projektů zaměřených na nabídku pro širokou veřejnost (region)
- Podpora odborných praxí, stáží a dalších forem výuky přímo provázaných na výuku v praxi (nejen v oblasti technického a přírodovědného vzdělávání)
- Zvyšování kvalifikace, kompetencí a kapacit pedagogických a nepedagogických pracovníků (stáže, konference, vzdělávání – SVP, koučink, vyhledání a podpora talentovaných žáků, ...)
- Zvýšení kapacit systému pro vzdělávání žáků se SVP, včetně zajištění logopedické péče a investic
- Zvýšení kapacit systému pro vzdělávání talentovaných žáků
- Zvýšení kapacit systému pro péči o děti v období letních prázdnin a kapacit školních družin

Specifické oblasti :

- Podpora vzniku a rozvoje dětských skupin – rozšíření služeb MŠ pro péči o děti od 2 let
- Komplexní podpora technického a přírodovědného vzdělávání (investice, spolupráce s firmami, odborné praxe a stáže pedagogů i studentů, vzdělávání, prezentace a propagace) na všech úrovních vzdělávání
- Podpora vzniku a rozvoje dalších inovativních forem vzdělávání (montessori, začít spolu, lesní školky, projektové vyučování, venkovní třídy, ekocentrum, ...)
- Podpora „velkých projektů“ s dopadem na celé území MAS ORLICKO: vybudování IQ/EQ centra nebo centra řemeslných dovedností

Další vhodné aktivity (zastřešení MAS ORLICKO):

- Podpora při čerpání dotačních prostředků (technická pomoc školám)
- Animační činnost, podpora výměny zkušeností (konference, setkání, ...) jako podpůrné aktivity především pro specifické, ale i obecné cíle
- Databáze možných praxí a stáží ve školách na území MAS ORLICKO (nabídka – poptávka) – ve vztahu k žákům i studentům pedagogických škol
- Nabídka služeb vysílající dobrovolnické organizace
- Podpora rozvoje inovací (poradenské centrum pro školy se zájmem o inovaci ve výuce)
- Zastřešení společných (přesahových) projektů – jak na úrovni jednotlivých škol (společné nákupy služeb, zajištění výuky, praxe, atd.), tak na úrovni meziodvětvové (spolupráce škola – firma, atd.) nebo na úrovni výměny zkušeností (s dalšími MAS i mimo území)

2.1.10. Řízení obcí, informovanost a spolupráce

Spolupráce obcí je v rámci území MAS ORLICKO realizována především na následujících úrovních:

- Na úrovni mikroregionů (dobrovolných svazků obcí)
- Na úrovni destinačních společností
- Na úrovni projektu meziobecní spolupráce

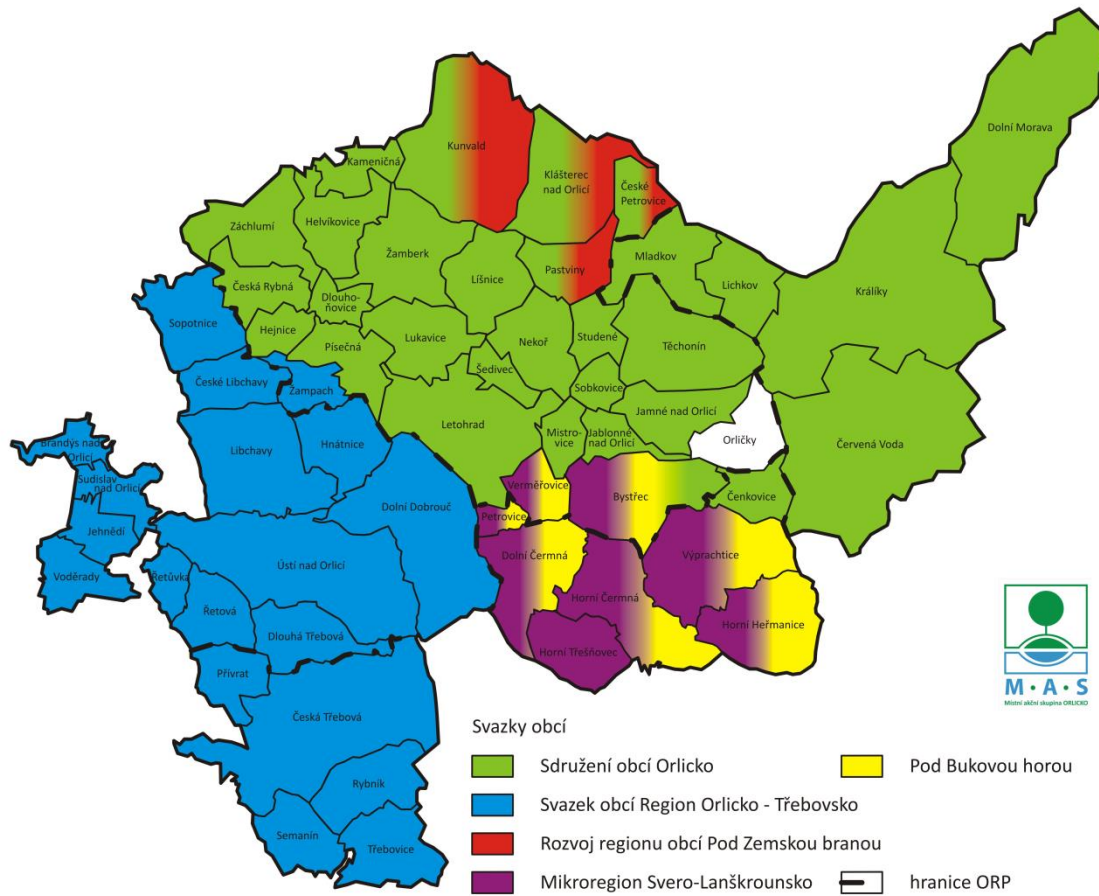
Spolupráce v území MAS ORLICKO na úrovni mikroregionů (dobrovolných svazků obcí)

Místní akční skupina ORLICKO se skládá z 57 měst, městysů a obcí. Kromě obce Orličky jsou všechny obce a města členy určitého mikroregionu. Některé obce jsou členy dvou mikroregionů. Přehled obcí Místní akční skupiny ORLICKO a jejich rozdělení do jednotlivých mikroregionů je uveden v tabulce č. 2.1-21.

Tabulka 2.1–21: Obce MAS ORLICKO v členění dle mikroregionů

Oblast	Obce
Sdružení obcí Orlicko	Bystřec, Červená Voda, Česká Rybná, České Petrovice, Čenkovice, Dlouhoňovice, Dolní Morava, Hejnice, Helvíkovice, Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Kameničná, Klášterec nad Orlicí, Králíky, Kunvald, Letohrad, Líšnice, Lichkov, Lukavice, Mistrovice, Mladkov, Nekoř
Svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko	Brandýs nad Orlicí, Česká Třebová, České Libchavy, Dlouhá Třebová, Dolní Dobrouč, Hnátnice, Hrádek, Jehnědí, Libchavy, Němčice, Orlické Podhůří, Přívrat, Rybník, Řetová, Řetůvka, Semanín, Sloupnice, Sopotnice, Sudislav nad Orlicí, Třebovice, Ústí nad Orlicí, Velká Skrovnice, Voděradý, Žampach
Rozvoj regionu obcí Pod Zemskou branou	České Petrovice, Klášterec nad Orlicí, Kunvald, Pastviny
Mikroregion Severo-Lanškrounsko	Bystřec, Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Horní Třešňovec, Petrovice, Verměřovice, Výprachtice
Pod Bukovou horou	Bystřec, Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Petrovice, Verměřovice, Výprachtice
Ostatní (nečlenové mikroregionů)	Orličky

Obrázek 2.1–34: Svazky obcí

Tabulka 2.1–22: Mikroregiony v území

	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Region Orlicko-Třebovsko	<p>Založení: 1999</p> <p>Počet obcí: 24</p> <p>Web. stránky: www.orlicko-trebovsko.cz</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko - MAS ORLICKO <p><u>Profesionalizace:</u></p> <p>Jedná se o vysoce profesionální svazek, s bohatými zkušenostmi v regionálním rozvoji i čerpáním dotačních prostředků</p> <p>Profesionální řízení funguje ve spolupráci s odbornou poradenskou firmou OHGS s.r.o.</p> <p><u>Potenciál sdružení prostředků:</u></p> <p>V období let 2007 – 2013 realizoval svazek obcí projekty v hodnotě 148 mil Kč. Sdružení hospodaří s průměrným ročním rozpočtem 25 937 tis. Kč.</p>	<p><u>Realizované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivní turistika v Česku • Aktivní turistika na Orlicko-Třebovsku (cyklostezky údolím Tiché Orlice a Třebovky) • Škola hrou v kraji Komenského (vzdělávání) • „Systémová podpora meziobecní spolupráce v ČR“ (Obce sobě) • Propagace regionu (tiskoviny, kalendář, letáky, ...) <p><u>Akce:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyklo glacensis • Cykloklání • Den regionů <p><u>Podpora obcí:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekty ve vztahu a povinnosti vůči Ochrannému svazu autorskému (OSA) • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis 	<p><u>Plánované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Výstavba cyklostezky mezi Písečnou a Žamberkem okolo rybníku Šušek • Bike resort mezi Ústím nad Orlicí a Českou Třebovou • Vybudování regionální haly pro děti <p><u>Dlouhodobé priority:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zkvalitnění služeb pro cyklisty • Zpřístupňování atraktivit a služeb pro handicapované • Podpora rozvoje motivačního systému Orlické hory pro všechny, propagační kampaň destinace Orlické hory a Podorlicko • Rozvoj projektu „V zemi Komenského“ • Podpora alternativních forem vzdělávání • Rozvoj lidských zdrojů veřejné správy • Zlepšování dostupnosti a propojení obcí pro lidi, udržování veřejných prostranství, obnovení obecních objektů a podpora tradičních kulturních, společenských a sportovních akcí

	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Sdružení obcí Orlicko	<p>Založení: 1992</p> <p>Počet obcí: 30</p> <p>Web. stránky: www.orlicko.cz</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko - zakládající člen MAS ORLICKO - Powiat Klodzko (navázána spolupráce) <p><u>Profesionalizace:</u></p> <p>Jedná se o vysoce profesionální svazek, s bohatými zkušenostmi v regionálním rozvoji i čerpáním dotačních prostředků</p> <p>Profesionální řízení funguje ve spolupráci s odbornou poradenskou firmou REDEA Žamberk s.r.o.</p> <p><u>Potenciál sdružení prostředků:</u></p> <p>V období let 2007 – 2013 realizoval svazek obcí projekty v hodnotě 100 mil Kč. Sdružení hospodaří s průměrným ročním rozpočtem 10 mil. Kč.</p>	<p><u>Realizované projekty - letní CR:</u></p> <p>Cyklobusy – skibusy do Orlických hor a do oblasti Králického Sněžníku</p> <p>Cyklotrasy Orlicka (vyznačená síť 400 km cyklotras)</p> <p>Výstavba cyklostezek (Letohrad – Žamberk, Červená Voda – Králíky), v přípravě Letohrad – Nekoř, Letohrad - Králíky</p> <p><u>Realizované projekty - zimní CR:</u></p> <p>Na běžkách Orlickem (údržba, propagace a provoz běžeckých tras v lyžařské běžecké oblasti Buková hora - Suchý vrch (dále LBO BH – SV))</p> <p>Informační a sociální zázemí pro LBO BH - SV</p> <p>Příprava projektu Singltrek Suchý vrch</p> <p><u>Další:</u></p> <p>Drobné památky Orlicka (obnova drobných památek)</p> <p>Studie realizace protipovodňových a protierozních opatření</p> <p><u>Podpora obcí:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis 	<p><u>Připravované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Výstavba cyklostezek (Letohrad - Pastviny, Letohrad - Králíky, Žamberk - Písečná, Žamberk - Pastviny) • Vybavení obcí informačními kiosky • Vybudování 3 naučných stezek včetně vyznačení tras, informačních a naučných tabulí, dětského hřiště a míst k odpočinku • Vybudování rozhledny v Lukavici <p><u>Dlouhodobé priority:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Další rozvoj stávajících projektů (cyklo-turistika, provoz LBO BH – SV): pořízení rolby a související SW, projekty na efektivní provoz, zkvalitňování a rozšiřování služeb pro cyklisty a běžkaře • Vytvoření pasportu drobných památek, pokračování v obnově drobných památek Orlicka • Zpřístupňování Králické pevnostní oblasti (handicapovaní, ...) • Vybudování a provoz denního stacionáře • Zkvalitňování záchranářské infrastruktury • Vzdělávání – regionální učebnice, ekologická výchova

	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry
Svazek obcí Pod Bukovou horou	<p>Založení: 2002</p> <p>Počet obcí: 7</p> <p>Web. stránky: ---</p>	<p>Nejvýznamnější projekt:</p> <p>Kanalizace a ČOV Horní a Dolní Čermná</p> <p>Celkové náklady projektu: 160 349 835 Kč</p> <p>Realizace: 2009 - 2012</p>	<p>Udržitelnost a provoz kanalizace a ČOV v Horní a Dolní Čermné</p>
Mikroregion Severo-Lanškrounsko	<p>Založení: 2013</p> <p>Počet obcí: 8</p> <p>Web. stránky: http://www.dsomsl.cz/</p> <p>Vznikl jako nástupce Svazku obcí Pod Bukovou horou, která od roku 2013 transformovala účel své činnosti na zajištění provozu kanalizace a ČOV Horní a Dolní Čermná</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakládající člen MAS ORLICKO - Powiat Klodzko (navázána spolupráce) <p><u>Profesionalizace:</u></p> <p>Management zajišťují starostové s využitím služeb odborných firem</p> <p>Sdružení hospodářů s průměrným rozpočtem 300 000 Kč.</p>	<p><u>Realizované projekty – letní CR:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nakládání s bioodpady v hodnotě 10 mil. Kč • Protipovodňová opatření ve výši 4 - 5 mil. Kč. <p><u>Akce:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Den se sousedy, kterého se účastní partnerská města včetně zahraničních 	<p><u>Připravované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Řešení otázky telekomunikačních technologií • Realizace sběrného dvora (5 - 6 mil. Kč) • Regionální školství
	Základní informace	Realizované projekty	Plánované projekty a prioritní záměry

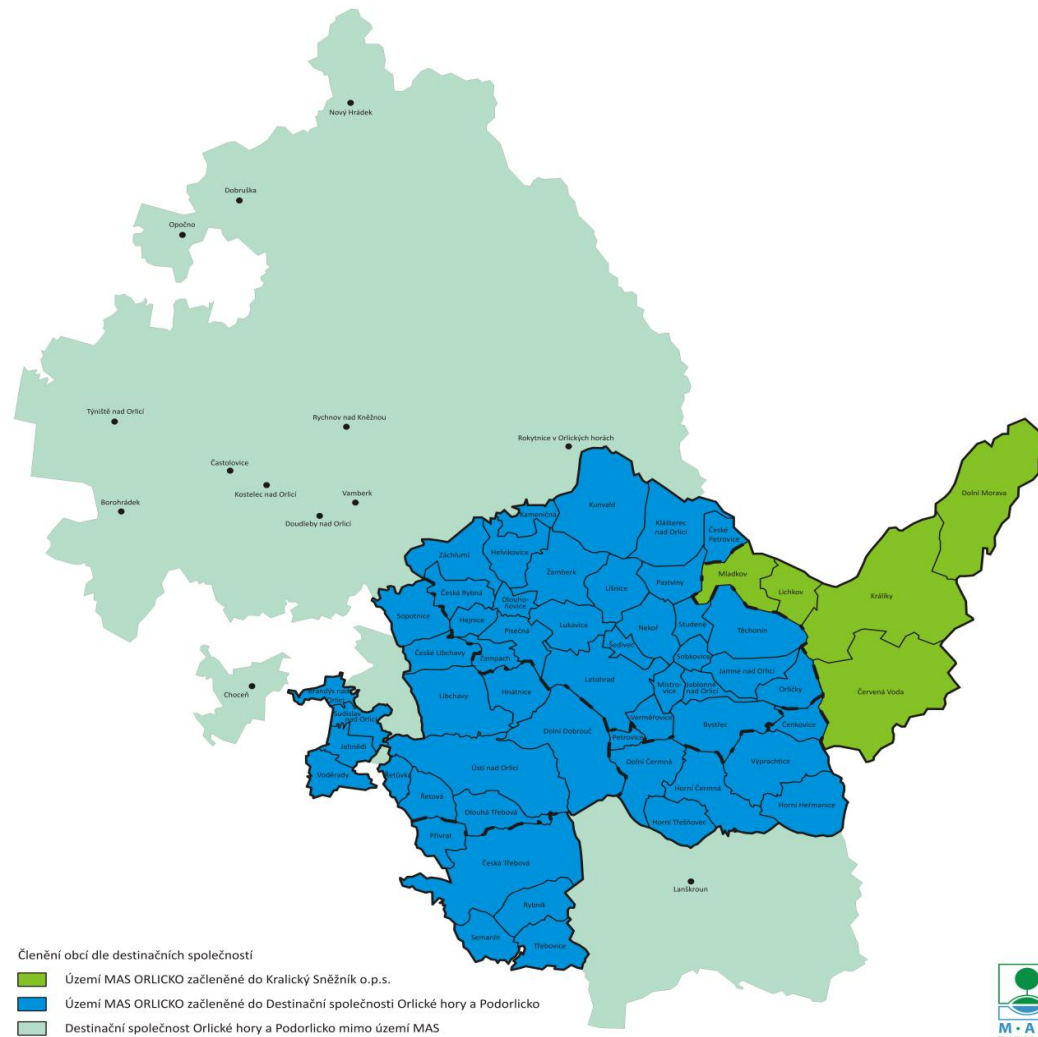
Rozvoj regionu obcí Pod Zemskou branou	<p>Založení: 2002</p> <p>Počet obcí: 4</p> <p>Web. stránky: ---</p> <p><u>Členství v dalších organizacích:</u></p> <p>- Zakládající člen MAS ORLICKO</p> <p><u>Profesionalizace:</u></p> <p>Jedná se o vysoce profesionální svazek, s bohatými zkušenostmi v regionálním rozvoji i čerpáním dotačních prostředků</p> <p>Profesionální řízení funguje ve spolupráci s odbornou poradenskou firmou REDEA Žamberk s.r.o.</p> <p><u>Potenciál sdružení prostředků:</u></p> <p>V období let 2007 – 2013 realizoval svazek obcí projekty v hodnotě 6 383 964 Kč. Sdružení hospodaří s průměrným ročním rozpočtem 1 850 000 Kč.</p>	<p><u>Projekty:</u></p> <p>Nejvýznamnějším realizovaným projektem svazku je Bytový dům s pečovatelskou službou v Pastvinách, jehož cílem je poskytnout možnost bydlení občanům, kteří již nemohou bydlet sami, a to v přirozeném venkovském prostředí, ve kterém žili celý život</p> <p><u>Podpora obcí:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis 	<p>Provoz bytového domu s pečovatelskou službou</p> <p><u>Připravované projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Další navazující projekty na rozvoj regionu Pod Zemskou branou • Projektové žádosti v rámci Programu obnovy venkova (POV) • Dotační a poradenský servis
--	--	---	--

Zdroj: RNDr. Antonín Fiala; Pavel Neumeister; www.orlicko-trebovsko.cz; Petr Helekal

V území MAS ORLICKO se nachází ještě několik menších svazků obcí, jejich činnost je však zaměřena na využívání prostředků z POV a jejich rozvojový potenciál je ve srovnání s výše uvedenými svazky obcí spíše podružný.

Spolupráce v území MAS ORLICKO na úrovni destinačních společností

Obrázek 2.1–35: Členění obcí dle destinačních společností

Tabulka 2.1–23: Destinační společnosti

Název destinační společnosti:	Králický Sněžník o.p.s.
Územní působnost:	5 měst a obcí (ORP Králíky)
Založení:	2007 <u>Zakladatelé:</u> Obce a města Podnikatelé Neziskové organizace
Realizované projekty:	Turistická oblast Králický Sněžník, profesionální partner v cestovním ruchu Marketingová kampaň Turistické oblasti Králický Sněžník Dílčí marketingové projekty (webový portál, tiskoviny, vizitkovníky, ...)
Připravované projekty:	Navazující projekty a aktivity na prezentaci turistické oblasti Králický Sněžník

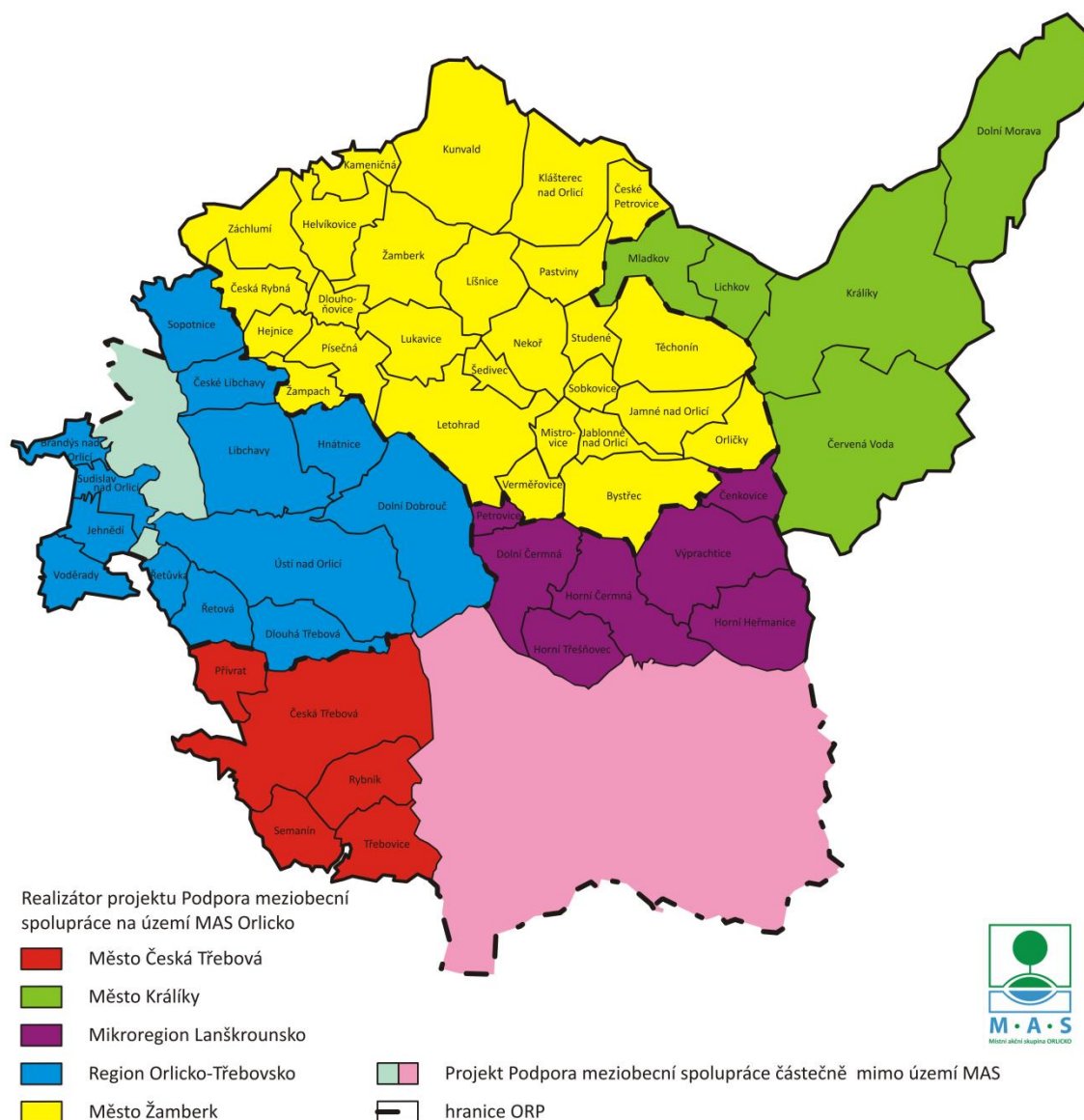
Potenciál sdružení prostředků:	V letech 2007 – 2013 realizovala společnost projekty v celkové hodnotě cca 11,6 mil. Kč (ROP) + 3 000 000 Kč (další dotace) Společnost hospodaří s ročním rozpočtem cca 1 mil Kč
Název destinační společnosti:	Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko (DSOHP) (zájmové sdružení právnických osob)
Územní působnost:	Viz mapka. Na území DSOHP působí tyto Místní akční skupiny: <ul style="list-style-type: none"> • MAS ORLICKO • MAS NAD ORLICÍ • MAS SPLAV • MAS POHODA venkova
Založení:	2009 <u>Zakladatelé:</u> Obce a města, svazky obcí Podnikatelé Neziskové organizace
Realizované projekty:	Marketingová kampaň a podpora destinace Orlické hory a Podorlicko - 1. část Společná propagace Kladské Země, Orlických hor a Podorlicka Cyklo aktivity v příhraničí Euroregionu Glacensis Propagace turistické oblasti OHP a Kladska
Připravované projekty:	Navazující projekty a aktivity na prezentaci turistické oblasti Orlické hory a Podorlicko
Zkušenosti a spolupráce s MAS ORLICKO:	V uplynulém období 2009 – 2013 byla navázána úspěšná spolupráce s MAS ORLICKO v následujících oblastech: <ul style="list-style-type: none"> • Účast zástupců DSOHP v pracovních skupinách MAS (nastavení preferenčních kritérií při hodnocení projektů v CR, ...) • Spolupráce při zveřejňování výzev • Spolupráce na úrovni dodavatelsko – odběratelské při realizaci projektu „Orlické hory pro všechny“ • Součinnost při prezentaci projektů (Jedeme všichni, ...)
Potenciál sdružení prostředků:	V letech 2007 – 2013 realizovala společnost projekty v celkové hodnotě cca 9,1 mil. Kč (ROP) Společnost hospodaří s ročním rozpočtem cca 500 tis. Kč

Zdroj: webové stránky a výroční zprávy Králický Sněžník o.p.s., Mgr. Miroslav Beran, manažer; webové stránky a výroční zprávy Destinační společnosti Orlické hory a Podorlicko, Petra Smrčková, ředitelka

Meziobecní spolupráce v území

Od roku 2013 se v území MAS ORLICKO rozvíjí tzv. meziobecní spolupráce, v návaznosti na realizaci projektu Svazu měst a obcí České republiky. Do projektu jsou zapojena všechna ORP v území a to následovně:

Obrázek 2.1–36: Realizátoři projektu Podpora meziobecní spolupráce na území MAS ORLICKO

V letech 2014 – 2015 proběhla také realizace projektu „MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“, jehož nositelem bylo Sdružení místních samospráv ČR. Projektu se účastnilo celkem 70 MAS z celé ČR. Prioritními tématy řešenými MAS ORLICKO byly:

- Regionální školství
- Protipovodňová opatření jako součást krizového řízení
- Doprava a veřejná dopravní obslužnost

Závěr:

- Území MAS ORLICKO je vyváženě pokryto aktivně a profesionálně fungujícími svazky obcí, které prokázaly i vysoký potenciál sdružení prostředků pro realizaci rozvojových záměrů
- Mezi jednotlivými právními subjekty meziobecní spolupráce (ORP, svazky obcí, destinační společnosti) funguje provázanost a spolupráce (např. vzájemné členství, spolupráce při přípravě a realizaci projektů, atd.)

- Aktivita, projekty a záměry svazků obcí jsou (logicky, s přihlédnutím k charakteru území) obdobné (rozvoj cyklistiky a cykloturistiky, podpora aktivního trávení volného času, ...). V některých oblastech projekty bezprostředně navazují – např. **cyklostezka Žamberk – Letohrad** (Sdružení obcí Orlicko) a **cyklostezka Letohrad – Ústí nad Orlicí** (Region Orlicko-Třebovsko)
- Realizace projektu Meziobecní spolupráce v území MAS ORLICKO podpořila diskusi samospráv nad vybranými tématy
- Jednotlivé organizace **jsou vhodnou strukturou** pro realizaci Strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD) MAS ORLICKO

SWOT:

Silné stránky	Slabé stránky
Existence silných, stabilních a profesionálních svazků obcí a destinačních společností, které pokrývají celé území MAS ORLICKO	Obec Orličky vystoupila ze Sdružení obcí Orlicko a v současné době není členem žádného mikroregionu (svazku obcí)
Příležitosti	Ohrožení
Finanční podpora fungování svazků obcí v rámci projektu Meziobecní spolupráce Svazem měst a obcí ČR	Narušení fungování svazků obcí projektem Meziobecní spolupráce tam, kde není realizace projektu totožná se svazkem obcí

2.1.11. Bezpečnost

Na území MAS ORLICKO působí **Územní odbor Policie ČR Ústí nad Orlicí**, a to zejména na správním území okresu Ústí nad Orlicí, ale do jeho působnosti spadají i některé obce okresu Svitavy. V samotném okrese Ústí nad Orlicí sídlí 115 obcí. V rámci Územního odboru PČR Ústí nad Orlicí působí po linii vnější služby 8 obvodních oddělení, dále oddělení dopravního inspektorátu a hlídkové oddělení. Další oddělení, s působností na celém území okresu, jsou pak v rámci Služby kriminální policie a vyšetřování.

Na území MAS ORLICKO je **5 obvodních oddělení Policie ČR: Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Králíky, Letohrad a Žamberk**. Další dvě obvodní oddělení – Lanškroun a Choceň mají na starosti působnost na území více obcí, než spadá pod MAS ORLICKO.

Tabulka 2.1–24: Spádovost obcí území MAS ORLICKO pod územními obvody PČR

Územní obvody organizačních článků územního odboru Ústí nad Orlicí – působnost jednotlivých OOP – pouze obce, které jsou na území MAS ORLICKO:	
Územní obvod	Území obcí
a) obvodní oddělení Ústí nad Orlicí	České Libchavy, Dlouhá Třebová, Hnátnice, Libchavy, Řetová, Řetůvka, Sopotnice, Ústí nad Orlicí
b) obvodní oddělení Česká Třebová	Česká Třebová, Přívrat, Rybník, Semanín, Třebovice
c) obvodní oddělení Králíky	Červená Voda, Dolní Morava, Králíky, Lichkov, Mladkov
d) obvodní oddělení Letohrad	Bystřec, Čenkovice, Dolní Dobrouč, Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Letohrad, Mistrovice, Orličky, Písečná, Sobkovice, Studené, Šedivec, Těchonín, Verměřovice, Žampach
e) obvodní oddělení Žamberk	Česká Rybná, České Petrovice, Dlouhoňovice, Hejnice, Helvíkovice, Kameničná, Klášterec nad Orlicí, Líšnice, Lukavice, Kunvald, Nekoř, Pastviny, Záchlumí, Žamberk
f) obvodní oddělení Lanškroun	Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Horní Třešňovec, Petrovice, Výprachtice
f) obvodní oddělení Choceň	Brandýs nad Orlicí, Jehnědí, Voděrady

Zdroj: *Databáze Policie ČR, 2014*

V roce 2013 bylo zjištěno 2069 trestných činů, z toho 1103 bylo objasněno (53 %) – jedná se o údaje za celý Územní odbor Ústí nad Orlicí, nejen o území OOP uvedené v prvním odstavci. Při porovnání **s předchozími roky úroveň kriminality mírně klesá a podíl objasněnosti případů se zvyšuje**. Nejvyšší podíl má majetková trestná činnost, násilná trestná činnost má klesající tendenci.

Tabulka 2.1–25: Rizikovost obvodů obcí a jejich statistika za období 1/2013 – 11/2013 – Policie ČR

Územní odbor Ústí nad Orlicí	Zjištěné trestné činy celkem	Objasněné trestné činy celkem	Objasněno v %
2013	2069	1103	53
2012	2072	1068	51,54
2011	2182	1128	51,7
2010	2172	1017	46,82

Zdroj: www.mapakriminality.cz, <http://www.policie.cz/clanek/kontakty-usti-nad-orlici.aspx>, Policie ČR – vlastní statistika

Podle porovnání počtu trestných činů je **Územní odbor Ústí nad Orlicí na zadním 73. místě** (celkem 79) co do výšky indexu kriminality a je územním odborem s 6. nejnižší kriminalitou v ČR.

Tabulka 2.1–26: Druhy trestných činů (územní odbor Ústí nad Orlicí Policie ČR) za období 1/2013 – 12/2013

Přehled trestných činů za rok 2013	
Územní odbor Ústí nad Orlicí	
Krádeže věcí z automobilů	135
Fyzické útoky	90
Krádeže jízdních kol	77
Řízení pod vlivem	71
Výroba, držení a distribuce drog	70
Vloupání do obydlí	58
Vloupání do chat a chalup	54
Krádeže automobilů	45
Loupeže	18
Znásilnění	13
Vraždy	1
Všechny zbývající činy	1437

Zdroj: www.mapakriminality.cz, Policie ČR – vlastní statistika

Tabulka 2.1–27: Celkový počet deliktů a druhy přestupků (Ústí nad Orlicí) za období 2009 – 2013

Městská policie UO	Celkem delikty	Přestupky v dopravě	Trestné činy (podezření)	Přestupky	Přestupky §30 - alkohol / kouření	Přestupky §47 - veřejný pořádek	Přestupky §46/2 - městské vyhlášky	Přestupky §49 - občanské soužití	Přestupky §50 - proti majetku
2013	1568	1266	32	270	0	57	17	14	182
2012	2130	1887	20	223	1	33	11	16	133
2011	2534	2136	36	362	4	44	20	18	260
2010	2406	2045	26	335	1	39	19	17	239
2009	2448	2088	36	324	2	59	11	23	240

Zdroj: Statistika Městské policie Ústí nad Orlicí, 2013

I zde je vidět, že klesá počet deliktů, které řeší Městská policie. Naprostá většina přestupků je v dopravě. Jejich podíl meziročně klesá, a to jak díky cílenému tlaku a intenzivnější dopravní výchově, tak díky dalším osvětovým akcím. Mnoho přestupků proti veřejnému pořádku se řeší u heren a podniků, které mají otevřeno dlouho do noci. Častými delikty jsou také krádeže v supermarketech. Veřejný pořádek v obcích a městech je negativně ovlivňován dalším faktorem, a tím jsou rodiny sociálně nepřízpůsobivých spoluobčanů, ze sociálně vyloučených skupin anebo sociálním vyloučením ohrožené, např. vznikají konflikty se sousedy v okolní zástavbě. Další skupinu problémových jedinců tvoří tuláci a bezdomovci, kteří žijí ve městech anebo přicestují vlakem a ve městě/obci zůstanou a dále také lidé ze sociálně slabých vrstev – nezaměstnaní, recidivisté, osoby závislé na alkoholu nebo drogách.

Na území je dlouhodobě řešena problematika bezpečnosti - **snižování negativních sociopatologických jevů - drogy, kriminalita, alkoholismus, xenofobie, násilí, korupce** apod. Konají se **přednášky o rizikovém chování na školách, besedy pro rodičovskou veřejnost, pro seniory** (krádeže v bytech, podvody, chování při pohybu na veřejném prostranství, v obchodech), i **pro ČČK**. Ve spolupráci se sociálním odborem se pořádají krátkodobé několikadenní tábory pro děti sociálně slabých nebo sociálně vyloučených skupin, kde se děti seznamují s životem okolo sebe bez rizika.

V rámci prevence kriminality je v území **aktivně podporováno vzdělávání veřejnosti nejen formou preventivních aktivit pro školáky a jejich pedagogy, ale i pro širší veřejnost**. Do této oblasti patří i další problémy s užíváním návykových látek, zřizují se sběrná místa pro bezpečnou likvidaci drogového odpadu, řeší se problémy s hazardem. S posledním uvedeným se začíná řešit **omezení hazardu ve městech a obcích**,

a to vyhláškami o zákazu veřejných automatů. Tím je možné snížit kriminalitu vázanou na herny a další hazard. **Nejen veřejné složky – státní a městská policie, hasiči, ale i různé spolky a kluby v obcích podporují zdravý způsob života**, připravují akce pro děti a mládež ve svých oblastech. Důležitá je podpora občanské společnosti ve směrech, kde obecním úřadům nejvíce chybí kvalitní partneři (např. sociální práce).

V České Třebové je **nastaven program prevence kriminality** – "Prevence kriminality romských a sociálně slabých uživatelů služeb Naděje a dětí Základní školy praktické a nová nabídka využití volného času dětí a mládeže sídliště Borek".

Další součástí zajištění bezpečnosti je **zřízení městského kamerového a dohlížecího systému**. Z dotazníkového šetření vyplývá, že obyvatelé by uvítali zvýšení bezpečnosti v obci pod dozorem policie. Takovéto systémy jsou součástí vyššího celku – bezpečnostní a výstražné systémy na ochranu před živelnými katastrofami a kriminalitou. Do toho jsou také **zahrnuty protipovodňové výstražné systémy, požární hlásiče, varovné sirény, bezpečnostní kamery, centrální pulty ochrany**. Nezbytnou složkou zajištění ochrany majetku a zdraví obyvatel je i zajištění materiálně technického vybavení IZS. Především stavební úpravy a vybavení jednotek sboru dobrovolných hasičů).

S Policií ČR spolupracuje **BESIP** (hlavní koordinační subjekt bezpečnosti silničního provozu v ČR, samostatné oddělení Ministerstva dopravy ČR a expertní orgán v oblasti působení na lidského činitele), který je **spolupořadatelem přednášek pro občany** a dalších výše zmiňovaných akcí v obcích území MAS ORLICKO, kde propagují zásady bezpečnosti dopravy. BESIP se hlavně věnuje lidskému činiteli v dopravě a především dětem, je součástí dopravní výchovy už na základních školách a na učilištích a středních školách (přednášky „součinnost zádržných systémů“). Dopravní výchova na ZŠ je od roku 2013 povinná, BESIP disponuje tématickým plánem dopravní výchovy. K tomuto plánu patří i 5 hodin praxe na dětských dopravních hřištích. BESIP má na starosti více než 150 dopravních hřišť po celé ČR. Pod území MAS ORLICKO spadají **3 dětská dopravní hřiště** – v Ústí nad Orlicí, v Žamberku a v Dolní Čermné. V Žamberku (pod DDM Animo) bylo hřiště nedávno zrekonstruované, v Ústí (pod DDM Duha) ještě čeká na modernizaci v budoucnu. Jedno malé je také v Dolní Čermné. BESIP se věnuje i malým dětem – ve školkách, s některými pořádají dopravní soutěže. Dále spolupracuje např. se službou dopravní policie krajského ředitelství při nehodovosti, nehodových úsecích formou přednášek.

SWOT:

Silné stránky	Slabé stránky
Nižší stupeň kriminality v oblasti území MAS ORLICKO Formou přednášek Policie ČR, Městské policie a BESIPu je společnost vychovávána k dobrému povědomí o bezpečnosti, o možných hrozbách kriminálních činů a přestupků	Kamerový systém zřízen pouze ve městech jednotlivých ORP Vyšší procento případů spojených s výrobou, užíváním a distribucí drog Nedostatečné vybavení IZS v obcích (především SDH)
Příležitosti	Ohrožení
Existence dotačních prostředků na podporu řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit a osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	Transformace systému sociálních služeb a nepřipravenost systému na tyto občany

Problémové okruhy:

- Další rozvoj dopravní výchovy (vzdělávání, dopravní hřiště)
- Zvýšení bezpečnosti v obcích pořízením kamerového systému a rozšířením ve městech ORP
- Zajištění materiálně-technického vybavení záchranných složek obce
- Zvýšení dopravní bezpečnosti instalací bezpečnostních prvků – např. osvětlením problematických přechodů

- Pokračování v přednáškách o bezpečnosti – dopravní, internetové; podávání informací o způsobech obrany před případnými kriminálními činy
- Prevence sociálně patologických jevů – drogy apod. a kriminality formou preventivních programů
- Podpora lokálních aktérů při řešení problémů nejen v oblasti sociálního začleňování a zaměstnanosti, prostřednictvím aktivit zaměřených nejen na prevenci sociálního vyloučení osob, podpora komunitní sociální práce, služby pro rodiny a děti a další služby obecného zájmu
- Podpoření vzniku a rozvoje specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů zohledňující kriminalitu a veřejný pořádek a v té souvislosti podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni

2.2. Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

Tato kapitola doplňuje zpracovanou socio-ekonomickou analýzu a analýzu problémů a potřeb. Mapuje limity území a zdroje území (z pohledu finančních, lidských i materiálních zdrojů).

2.2.1. Limity území

Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území

Všechny obce území MAS ORLICKO (kromě jedné) mají zpracované územní plány, jakožto nejdůležitější nástroj územního plánování, který zásadním způsobem určuje budoucí podobu rozvoje území obce či města. Následující tabulka uvádí počty obcí s platným územním plánem.

Tabulka 2.2–1: Územní plánování obcí

Název údaje	Hodnota	% z celkového počtu obcí	Komentář
Počet obcí s platným územním plánem	56	98,2 %	Územní plány obcí jsou k dispozici téměř všechny v digitální podobě na webových stránkách obcí, případně ORP. Až na několik výjimek, které jsou pouze v listinné podobě (Brandýs nad Orlicí, Hnátnice).
Počet obcí s plánem v přípravě	1	1,8 %	Téměř všechny obce z území mají platné územní plány, některé z nich však připravují aktualizace, zpracovávají změny nebo připravují pořízení nových územních plánů. Obec Pastviny má společný ÚP pod sdružením obcí Rozvoj regionu obcí pod Zemskou branou, v současné době připravuje nový samostatný ÚP obce.

ORP Česká Třebová	Územní plán	
	ANO/NE	Poslední aktualizace
Semanín	ANO	2006
Rybník	ANO	2010
Třebovice	ANO	2012
Česká Třebová, Přívrat	ANO	2013
ORP Králíky		
Králíky, Lichkov	ANO	2010
Mladkov	ANO	2013
Červená Voda, Dolní Morava	ANO	2014
ORP Lanškroun		
Horní Heřmanice, Petrovice	ANO	2010
Čenkovice, Výprachtice	ANO	2011

Horní Čermná	ANO	2012
Dolní Čermná, Horní Třešňovec	ANO	2014
ORP Ústí nad Orlicí		
Brandýs nad Orlicí	ANO	1999
Jehnědí	ANO	2009
Dlouhá Třebová, Sopotnice, Sudislav nad Orlicí	ANO	2010
Dolní Dobrouč, Hnátnice	ANO	2011
Řetůvka, Voděrady	ANO	2012
Libchavy, Řetová, Ústí nad Orlicí	ANO	2013
České Libchavy	ANO	2014
ORP Žamberk		
Pastviny	NE	2001
Těchonín	ANO	2006
Bystřec, Česká Rybná, Hejnice	ANO	2008
České Petrovice, Kunvald, Lukavice, Sobkovice, Šedivec	ANO	2009
Kameničná, Letohrad, Studené	ANO	2010
Líšnice, Mistrovice, Orličky, Verměřovice	ANO	2011
Dlouhoňovice, Helvíkovice, Písečná, Žampach	ANO	2012
Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Klášterec nad Orlicí, Nekoř, Záchlumí	ANO	2013
Žamberk	ANO	2014

Zdroj: vlastní šetření MAS ORLICKO, 2014

K nejvýznamnějším dokumentům z hlediska územního plánování větších územních celků patří: Politika územního rozvoje ČR (2008) a Zásady územního rozvoje Pardubického kraje (2010).

Z územně plánovacích dokumentů kraje (zásady územního rozvoje) a státu (politika územního rozvoje) plynou **následující významná omezení, příležitosti či limity:**

Z hlediska Politiky Územního rozvoje ČR Území MAS ORLICKO neleží v žádné rozvojové oblasti (ose) republikového významu.

Zájmové území se nachází:

- v dosahu rozvojové oblasti OB4 Hradec Králové/Pardubice
- severně od rozvojové osy OS8 Hradec Králové/Pardubice – Moravská Třebová – Mohelnice – Olomouc – Přerov
- jihovýchodně od rozvojové osy OS4 Praha – Hradec Králové/Pardubice
- přímo v **SOB 3 Specifická oblast Jeseníky - Králický Sněžník**, jejíž vymezení je dáno územím obcí z ORP Bruntál (severní a jižní část), Jeseník (jižní část), **Králíky**, Krnov (severozápadní část), Rýmařov, Šumperk
- Důvody vymezení jsou následující:

a) Potřeba posílit zaostávající sociální a ekonomický rozvoj, který patří k nejslabším v ČR a napravit strukturální postižení ekonomiky s mnohými stagnujícími odvětvími hospodářství. Vzhledem k velkým zásobám dřeva a klimatickým podmínkám nevhodným pro intenzivní zemědělství, je potřeba podpořit především rozvoj lesního hospodářství a zejména dřevozpracujícího průmyslu

b) Potřeba rozvíjet a využívat, s ohledem na udržitelný rozvoj území, vysoký potenciál přírodně cenné a společensky atraktivní oblasti Jeseníků, které jsou chráněnou krajinnou oblastí, pro rekreaci a lázeňství

c) Potřeba zlepšit nevyhovující dopravní dostupnost většiny území

- na koridoru železniční dopravy ŽD7 Pardubice – Česká Třebová – Brno
- jihovýchodně od koridoru železniční dopravy ŽD2 Chrudim – Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř
- jihovýchodně od dálničního koridoru D11 Hradec Králové – Smiřice – Jaroměř
- severně od koridoru rychlostní silnice R35 a Sedlice (Hradec Králové) – Vysoké Mýto – Moravská Třebová - Mohelnice
- na východním konci plánovaného úseku vodní labské cesty VD1 Pardubice – hranice SRN
- jihovýchodně od plánovaného úseku labské vodní cesty VD6 Kunětice – Opatovice nad Labem
- na západním zakončení koridoru kombinované dopravy KD1 Miedzylesie (Polsko – PKP) – Lichkov – Ústí n. O. (I.TŽK)
- v dosahu veřejného logistického centra (VLC) Pardubice – Hradec Králové
- v blízkosti veřejného mezinárodního letiště Pardubice

Z pohledu širších vazeb se tedy jedná o území s **výraznou vazbou na významné dopravní cesty**, v daném případě na železniční trať č. 010 Pardubice – Česká Třebová. Prioritou území je proto upřesnění tras dopravních koridorů (viz ŽD7, R35, KD1) a rozvoj ekonomických aktivit soustředěný nejen do měst s přímou vazbou na tyto komunikační koridory.

Zásady územního rozvoje na území Pardubického kraje (ZÚR Pak) vymezují celkem 3 rozvojové oblasti (OBK 1-3) a 5 rozvojových os (OSK 1-5) krajského významu. Území MAS ORLICKO je součástí rozvojové oblasti OBK 2 Česká Třebová – Ústí nad Orlicí, rozvojové osy OSK 2 Choceň – České Libchavy/Sopotnice – Ústí nad Orlicí (-Vamberk), rozvojové osy OSK 3 Ústí nad Orlicí – Letohrad – Žamberk a rozvojové osy OSK 4 Česká Třebová - Lanškroun.

Dle ZÚR pak jsou definována střední centra osídlení - Česká Třebová a Ústí nad Orlicí, které jsou centry rozvojových oblastí a lokální centra – města Králíky, Letohrad a Žamberk.

Z hlediska silnic I. tříd ZÚR navrhuje na vybrané silniční síti tyto koridory pro umístění přeložek a obchvatů:

- koridor pro umístění stavby D24 – přeložka silnice I/43 Dolní Lipka – Červená Voda
- koridor pro umístění stavby D25 - přeložka silnice I/14 Třebovice – Opatov
- koridor pro umístění stavby D26 – přeložka silnice I/14 - obchvat České Třebové
- koridor pro umístění stavby D27 - přeložka I/11 Žamberk – jižní obchvat
- koridor pro umístění stavby D28 - přeložka silnice I/11, úsek Šedivec – Lichkov

A dále vymezují územní rezervy staveb na vybrané silniční síti nadmístního významu:

- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/14 obchvat Sopotnice
- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/14 Ústí nad Orlicí
- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/43 Králíky
- koridor pro umístění stavby přeložky silnice I/14 obchvat České Třebové a Dlouhé Třebové

Z hlediska silnic II. a III. tříd ZÚR navrhuje na vybrané silniční síti tyto koridory pro umístění přeložek a obchvatů:

- koridor pro umístění stavby D34 - přeložka silnice II/312 Vysoké Mýto – Choceň – České Libchavy
- koridor pro umístění stavby D35 - přeložka současné silnice I/43 Šanov u Červené Vody

- koridor pro umístění stavby D37 - přeložka silnice II/360 Lanšperk – Letohrad
- koridor pro umístění stavby D38 - přeložka silnice II/358 Němčice – Česká Třebová
- koridor pro umístění stavby D48 - přeložka silnice II/310 Letohrad – Lukavice
- koridor pro umístění stavby D61 - přeložka silnice III/36012 Řetová

Dále ZÚR stanovují několik ploch a koridorů technické infrastruktury nadmístního významu.

Významné limity a omezení území tvoří zejména následující oblasti (podrobnosti jednotlivých limitů a jejich lokace také kapitola 2.1. a podkapitoly):

1) ochrana kulturního dědictví

- městské památkové zóny
- kulturní památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR
- historicky významné stavby, významné stavební dominanty, nemovitě kulturní památky
- území s archeologickými nálezy

2) ochrana přírody a krajiny – v území se nacházejí:

- významné krajinné prvky
- velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území
- památné stromy
- Přírodní parky
- NATURA 2000
- ÚSES

3) ochrana vodních zdrojů

4) ohrožení v území

- záplavová území Q100, vč. aktivní zóny záplavového území a území zvláštní povodně pod vodním dílem
- geologické limity - svážná (sesuvná) území aktivní, poddolovaná území, odvaly

5) ochrana technické infrastruktury

- vodní zdroje vč. ochranného pásma I. a II. stupně, prameniště, vrty a jímací zářezy
- vodovodní síť (řád) vč. ochranného pásma - vodojemy, čerpací stanice, ochranné pásmo II. stupně
- kanalizace vč. ochranného pásma - síť kanalizačních stok, čistírna odpadních vod
- nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy vč. ochranného pásma, elektrické stanice vč. ochranného pásma
- vedení plynovodu, regulační měřicí stanice STL plynovodu, vč. ochranného a bezpečnostního pásma

6) ochrana dopravní infrastruktury

- silnice I., II. a III. třídy, vč. ochranných pásem
- železniční dráha celostátní, vč. ochranných pásem
- územní rezerva pro stavby přeložek koridorů, obchvatů silniční sítě, napojení na rychlostní komunikaci R35 a železniční sítě, územní rezerva labské vodní cesty (průplav Dunaj-Odra-Labe)
- letiště, vč. ochranných pásem
- cyklostezky, cyklotrasy

6/ ostatní limity území

- pozemky určené k plnění funkce lesa, lesy zvláštního určení (vzdálenost od okraje lesa)
- ochrana ZPF - zemědělská půda I. a II. třídy ochrany, BPEJ, meliorace
- provozní pásma pro údržbu vodních toků
- ochranná pásma hřbitovů

2.2.2. Zdroje území

V území MAS ORLICKO je celkem cca **520 neziskových organizací**, působících v oblasti kultury, sportu a dalších společenských aktivit. Dle výsledků terénního a anketního šetření představují prakticky jednu z **nejvíce oceňovaných hodnot území** (25 % představitelů obcí uvedlo, že právě spolkový život, místní pospolitost a možnost kvalitního trávení volného času je nejvýznamnější hodnotou jejich obce), současně udělilo „podpoře a činnosti klubů, spolků, sdružení v oblasti sportu, kultury, volného času pro děti, mládež a dospělé“ **preferenční hlasy celkem 40 % z 2 063 respondentů anketního šetření MAS ORLICKO a podpora této oblasti se tak z pohledu široké veřejnosti umístila s výrazným nárůstem na prvním místě.**

V rámci dotačního období 2007 – 2013 podpořila MAS ORLICKO ve Strategickém plánu Leader Žijeme a chceme žít v pohraničí celkem **64 žadatelů** (ve vztahu k původnímu území MAS ORLICKO cca 20 % všech organizací) a uspokojila tím přibližně **50 % všech žadatelů.**

Specifickou kategorií tvoří neziskové organizace, jejichž hlavní činností je **poskytování sociálních, doprovodných a navazujících služeb.** Analýza území prokázala široké spektrum organizací, které mají v území MAS ORLICKO sídlo nebo zde aktivně působí. S přihlédnutím k potenciálu propojování sociálních, doprovodných a navazujících služeb a dalších aktivit a činností (např. služby pro rodinu, podpora dobrovolnictví, osvěta, podpora spolkového života v území, atd.) v území sídlí několik dobře etablovaných a profesionálně fungujících organizací s potenciálem dalšího rozvoje i přenosu příkladů dobré praxe (CEMA Žamberk, Domov pod hradem Žampach, Oblastní charita Ústí nad Orlicí – pobočka Letohrad a Ústí nad Orlicí, Český červený kříž, Šťastný domov Lišnice). Uvedené organizace v uplynulém dotačním období úspěšně čerpaly finanční prostředky z OP LZZ (CEMA Žamberk) a u MAS ORLICKO (CEMA Žamberk, Oblastní charita Ústí nad Orlicí – pobočka Letohrad) a zapojovaly se i formou partnerství do projektů spolupráce. V území se však nacházejí i organizace řešící specifické potřeby území (např. Naděje, o. s. a SKP Centrum – problematika sociálně vyloučených lokalit) a specifické potřeby některých cílových skupin (Lexus, Amalthea, Probační a mediační služba Ústí nad Orlicí).

Kromě neziskových organizací poskytují v území sociální, doprovodné a navazující služby také **obce a jejich organizace.** Ty provozují primárně pečovatelské služby a domy pro seniory, navíc jsou garanty komunitního plánování v území. V období roku 2014 se navíc s cílem zlepšení stavu sociálních služeb území všechny obce v územní působnosti MAS ORLICKO zapojily do projektu Meziobecní spolupráce.

Velmi aktivní v různých oblastech života na venkově jsou také **církevní organizace.** V uplynulém dotačním období realizovala Římskokatolická farnost Dolní Čermná úspěšně projekt Multifunkčního centra pro aktivní život v Dolní Čermné v hodnotě téměř 17 mil. Kč, další projekty v hodnotě cca. 13 mil. Kč realizovala na území MAS ORLICKO Pražská provincie kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (Redemptoristé). V menším rozsahu dále dotační prostředky využil i **Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Letohradě a Římskokatolická farnost Nekoř.** Specifiky působení církevních organizací v území je **značný potenciál aktivizace lidských zdrojů (využití dobrovolné práce členů sboru), velmi úzká vazba na potřeby jednotlivých občanů (především skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených) a současně schopnost reagovat na aktuální trendy a potřeby i schopnost realizace invencí (např. práce s mládeží na principu montessori pedagogiky, propojování uživatelů služeb, ...).**

V oblasti **formálního vzdělávání** mají školy v území MAS ORLICKO velký zájem o udržení kvality své výuky a její dlouhodobé zkvalitňování. Především malotřídní školy se v této oblasti potýkají s omezenými finančními prostředky, tyto nedostatky však velmi často vyrovnávají **osobní angažovaností pedagogů a snahou a komplexním přístupem k řešení potřeb života obce.**

V území působí několik škol a školských zařízení přicházejících s **inovativním vzdělávacím programem.** Inovace jsou založeny především na **přenosu a sdílení zkušeností** s dalšími (již fungujícími) školami a školskými zařízeními mimo území MAS ORLICKO, **osobní angažovanosti místních aktérů** a **podpoře rodičovské veřejnosti** v území. Institucionální a finanční zázemí pak vytváří významné firmy nebo již etablovaná školská zařízení.

Vlajkovou lodí v oblasti spolupráce firem a škol a školských zařízení je pak holding Contipro, který provozuje vzdělávací program FYBICH (FYzika, Blologie, CHemie) určený jak studentům gymnázií, tak vysokých škol. Společnost poskytuje stáže v rámci vybraných témat a oblastí aktuálního výzkumu, spolupracuje se studenty při zpracování diplomových a disertačních prací a absolventům nabízí účast v rámci **Trainee programu**. **Současně od roku 2013 provozuje v Žamberku vzdělávací zařízení pro děti předškolního věku na principech „Začít spolu“.** Na základě spolupráce škol z území MAS ORLICKO s holdingem Contipro group s. r. o. dosáhlo již několik studentů významných celosvětových úspěchů na poli vědy a výzkumu.

V reflexi na aktuální vývoj situace trhu práce a trhu absolventů se v území rozvíjí spolupráce i v dalších oblastech, např. PSŠ Letohrad ve spolupráci s OEZ, s. r. o., ISOLIT BRAVO Jablonné nad Orlicí, Bühler Žamberk, RIETER Ústí nad Orlicí, ZEZ Silko: společný postup při zajišťování odborného výcviku (včetně odměn, náhrad atd.), nabídky oborů, dny otevřených dveří, stipendijní programy. Uvedené společnosti spolupracují i s dalšími školami, a to jak při zajišťování odborného výcviku, tak např. při vedení odborných (technických) kroužků, či jiných zájmových činností. SŠ automobilní Ústí nad Orlicí využívá při zajišťování odborných praxí a stáží široké nabídky resortu automobilních oborů s přihlédnutím k zajištění maximální kvalifikace studentů.

Realizace opatření ke zvyšování souladu požadavků trhu práce a absolventů, s cílem zvýšení zaměstnanosti mladých lidí, je i **prioritou Pardubického kraje**, který na toto téma uspořádal ve spolupráci s partnerským regionem z Bádenska–Württemberska a vládním krajem Tübingen v roce 2013 česko–německou konferenci k odbornému školství. Za účasti zástupců zaměstnavatelů, ale i ministerstva školství, Hospodářské komory nebo úřadu práce, probíhala odborná **debata o uplatnění německého systému duálního vzdělávání** v podmínkách České republiky. Z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo čerpáno pro území MAS ORLICKO v předchozích letech 2008 – 2013 celkem **90,9 mil. Kč** na různé projekty. Na druhou stranu nepodpořené projekty převážně školních subjektů (základních a středních škol) by přinesly do regionu **183 mil. Kč**.

Obecně patří otázky zvyšování kvalifikace, zefektivňování systému řízení lidských zdrojů a realizace projektů zaměřených na dlouhodobý rozvoj a stabilizaci pracovníků k dominantním potřebám firem v území. V uplynulém dotačním období **předložily společnosti z území MAS ORLICKO žádosti do oblasti rozvoje lidských zdrojů v celkové hodnotě 144 678 143 Kč** v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (z toho bylo uspokojeno méně než 40 % žadatelů a absorpční kapacita tak o 94 779 622 Kč překročila disponibilní zdroje). Dále podaly malé a střední podniky žádosti v hodnotě 20 158 248 Kč do dalších opatření OP LZZ.

Otázkami **neformálního vzdělávání** se v území zabývá hned několik dobře etablovaných organizací se zkušenostmi s realizací vzdělávacích projektů, a to i ve vazbě na čerpání dotačních prostředků.

V území MAS ORLICKO se nachází několik obcí, které mohou být z pohledu počtu osob zaměstnaných v technologicky a znalostně náročných oborech a službách vyhodnoceny jako **centra pro potenciál dalšího rozvoje inovací**. Jedná se především o následující obce a společnosti v obcích Dolní Dobrouč, Jablonné nad Orlicí, Libchavy, Ústí nad Orlicí a Žamberk.

Významným regionálním zaměstnavatelem je společnost **KONZUM, obchodní družstvo** v Ústí nad Orlicí, která má své pobočkové obchody ve všech obcích území, **podporuje regionální výrobce, neziskové organizace** (Burza filantropie) a je **aktivní při hledání řešení v oblasti udržení služeb na venkově** (např. poštovní služby).

Podnikatelské subjekty se maximálně snaží reagovat na změny trhu, a proto je jejich zájem na modernizaci výroby, snižování nákladů a monitorování inovací a tržních změn prioritní. V uplynulém dotačním období využívaly prostředků z operačních programů jak na národní úrovni (OPPI), tak prostřednictvím platformy LEADER (Podpora zakládání a rozvoje mikropodniků).

Počet **zemědělských podnikatelů** sice dle evidence zemědělských podnikatelů klesl na 342 v roce 2013 (oproti 348 v roce 2010), počet uživatelů půdy ovšem rapidně narůstá, což znamená, že na stejné půdě hospodaří větší počet farmářů, aniž by svoji činnost registrovali jako podnikání. Větší počet hospodařících

osob tak sebou nese snížení průměrné velikosti farem a menší možnosti hospodářů věnovat se zpracování projektů.

Také u nově vznikajících farem vyvstává tlak na pořízení investic. Zejména pak u menších hospodářství vzniká poptávka po ekonomickém, administrativním a dotačním poradenství, neboť majitel malé farmy není schopen tuto problematiku obsáhnout. Stávající podniky mají velmi dobré zkušenosti s podporou investic a mají též zkušenosti či partnery, kteří dokážou tyto projekty administrovat.

V území působí několik **etablovaných svazků obcí s dlouhodobou historií a rozsáhlou činností** především na poli **trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu a rekreace**. Díky jejich systematické práci na úrovni samospráv území vznikly a již se etablovaly **produkty lyžařských – běžeckých tras** (údržba a provoz běžeckých tratí, propagace, budování infrastruktury k regulaci návštěvníků, osvěta), **produkty cyklo a in-line turistiky** (spojitá a hustá síť cyklostezek a cyklotras, vybavená základní infrastrukturou a na ni navazující základní marketingové a propagační aktivity), **pěší a vodácké turistiky** (vyznačení pěších tras a budování související návštěvnické infrastruktury). Tyto svazky byly také prvotními hybateli fungování informačních center v území, ačkoliv tuto činnost v současné době na profesionální úrovni zajišťují destinační společnosti. K nejvýznamnějším počínům na poli občanské vybavenosti pak patří projekty **kanalizace a ČOV v Horní a Dolní Čermné** (svazek obcí Pod Bukovou horou) a **bytového domu s pečovatelskou službou** v Pastvinách (Svazek obcí pod Zemskou branou). V uplynulém dotačním období tyto organizace realizovaly investiční projekty v celkové hodnotě více než **400 mil. Kč**.

Mezi priority dalšího rozvoje těchto organizací do budoucího období patří kromě dalšího pokračování v rozvoji stávajících produktů také řešení **environmentálních otázek** (realizace protipovodňových a protierozních opatření), **řešení otázky regionálního školství a společné správy** (Severo–Lanškrounsko), otázka **inovací ve vzdělávání** (ROT – ve vazbě na pilotní projekt „V Zemi Komenského“), řešení otázky **odpadového hospodářství a sociálních služeb** (mimo jiné na zapojení do projektů meziobecní spolupráce).

Destinační společnosti v území se rozvinuly v posledních pěti letech a z lokálního pohledu představuje nejvýznamnějšího hráče Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko. V celkových sumách destinační společnosti v území v uplynulém období realizovaly projekty v hodnotě cca 30 mil. Kč.

V oblasti **technické infrastruktury ve vodohospodářských službách** je zásadním zdrojem na území MAS ORLICKO společnost Vodovody a kanalizace Jablonné nad Orlicí, a.s. (projekty z OPŽP v hodnotě 188 mil. Kč), jež investuje do oprav a rekonstrukcí řádově desítky milionů Kč ročně. Pro Českou Třebovou je to Vodárenská společnost Česká Třebová, s.r.o., která v předchozích letech realizovala projekty v hodnotě 342 mil. Kč. Pro více oblastí služeb je firma Tepvos, spol. s r.o. (projekty z OPŽP v hodnotě 840,5 mil. Kč), jejímž vlastníkem je samo město Ústí nad Orlicí. Pro Českou Třebovou zajišťuje firma Eko Bi s.r.o. (projekty z OPŽP v hodnotě 8,3 mil. Kč) podobné služby, v Letohradu a Žamberku - TS ŽAMBERK s.r.o. (projekty z OPŽP v hodnotě 3,7 mil. Kč) a Technické služby Letohrad s. r. o. V Králíkách jsou to Služby města Králíky s. r. o. (projekt z OPŽP v hodnotě 5,3 mil. Kč). Firmy poskytují vodohospodářské, energetické, rekreační a komunální služby včetně správy bytů. Samy **obce** pak financují úpravy **ve svých intravilánech** pro projekty **v silniční, železniční, autobusové a cyklistické dopravě**. Celková hodnota projektů z OPŽP v předchozích letech 2008 – 2014 přesáhla **562,5 mil. Kč**.

Obce a soukromí vlastníci se podílejí na **financování kulturního a sportovního zázemí**, např. galerií, divadel, knihoven, muzeí, kulturních domů, sportovišť, tělocvičen, koupališť, rekreačních a sportovních center. V oblasti občanské vybavenosti i rozvoje cestovního ruchu byly v území v uplynulém období díky prostředkům Regionálního operačního programu **realizovány projekty** v hodnotě **2,7 mld. Kč**. Co do objemu financí byla nejnákladnější akcí realizace projektu Centrum turistického ruchu Dolní Morava společností SNĚŽNÍK, a.s. Další projekty se týkaly lyžařského areálu - SKIPARK Červená voda s.r.o., středověké tvrze Orlice, Vojenského muzea, modernizace zdravotnických zařízení a např. aktivity spojené s turistikou.

Absorpční kapacita území přitom o více než 40 % překročila disponibilní zdroje. Z jiného pohledu převažují **projektové žádosti od soukromých firem v hodnotě 2,1 mld. Kč** (uskutečněných i neuskutečněných), od NNO v hodnotě 45,6 mil. Kč.

Pro **záchranu kulturního dědictví** se investují nemalé částky, snahou je také **zachování drobných památek** (např. kapličky, kříže, sochy, sloupy, zvoničky), kdy v letech 2008 – 2014 bylo opraveno 133 takových památek v celkové hodnotě **6,3 mil. Kč**. Z toho bylo financováno z dotací svazků obcí **2,2 mil. Kč**.

Obce jako takové, jak je zmíněno dříve, tvoří **základní stavební kámen udržitelného rozvoje území** a péče o něj. V rámci schválených rozpočtů disponují obce každoročně prostředky v hodnotě téměř **0,5 mld. Kč** na realizaci investičních projektů (které jsou využity jak pro přímou – nedotovanou – investiční činnost, tak na dofinancování projektů).

Samostatnou kapitolu rozvojového potenciálu území následně tvoří činnost **MAS ORLICKO**, jako aktéra **komunitně vedeného místního rozvoje území**. Od roku 2006 se MAS ORLICKO podařilo úspěšně navázat spolupráci jak se zástupci samospráv, tak s dalšími organizacemi v území. Realizace dotačního programu Leader umožnila realizaci bezmála 150 projektů menšího rozsahu, které byly zaměřeny především na posílení spolkového života v území, zemědělských podnikatelů a mikropodniků.

Mimo samotnou realizaci Strategického plánu Leader vyvíjí MAS ORLICKO aktivní činnost na poli podpory neziskového sektoru (vzdělávání pro NNO, poradenský servis) a v oblasti zastřešení partnerských projektů (např. projekt POSPOLU (MŠMT) zaměřený na pilotní ověřování spolupráce firem a škol v území, nebo projekt Orlické hory pro všechny (IV.2.1. PRV) – zaměřený na inovace v sociálních službách a inkluzi v cestovním ruchu).

3. SWOT analýza

V RÁMCI TÉTO KAPITOLY JE PROVEDENA SWOT ANALÝZA. SWOT ANALÝZA **INTEGRUJE** VÝSTUPY JEDNOTLIVÝCH DÍLČÍCH ANALÝZ A UMOŽŇUJE NÁSLEDNÉ ŘEŠENÍ JEDNOTLIVÝCH PROBLÉMŮ PRŮŘEZOVĚ (V ŠIRŠÍM KONTEXTU).

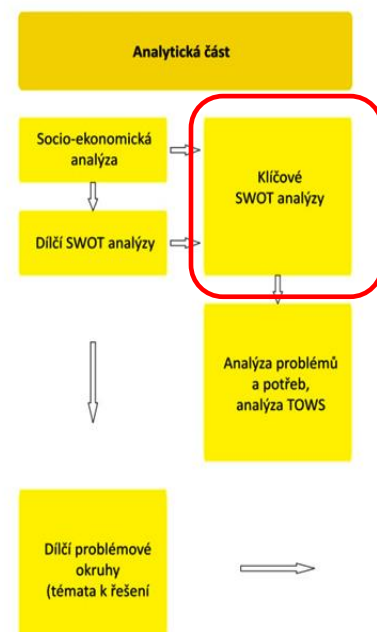
ANALÝZA JE ZPRACOVÁNA PRO 4 KLÍČOVÉ OBLASTI ROZVOJE REGIONU, KTERÉ BYLY STANOVENY V PROCESU ZPRACOVÁNÍ SWOT:

- lidé a občanská společnost
- podnikatelský sektor a trh práce
- investiční rozvoj území
- krajina a příroda

SWOT ANALÝZA **INTEGRUJE** VÝSTUPY JEDNOTLIVÝCH DÍLČÍCH ANALÝZ A UMOŽŇUJE NÁSLEDNÉ ŘEŠENÍ JEDNOTLIVÝCH PROBLÉMŮ PRŮŘEZOVĚ (V ŠIRŠÍM KONTEXTU).

SOUČÁSTÍ ANALÝZY JE I ODKAZ NA JEJÍ ZDROJ (KAPITOLU ANALYTICKÉ ČÁSTI)

SYNTÉZA DÍLČÍCH PROBLÉMŮ BYLA PROVEDENA ZAMĚSTNANCI MAS, POD EXPERTNÍM VEDENÍM A PROŠLA NÁSLEDNÝM PŘIPOMÍNKOVÁNÍM V RÁMCI VEŘEJNÉHO **JEDNÁNÍ PRACOVNÍCH SKUPIN – DNE 29. 7. 2014.** VÝSTUPY PRACOVNÍHO JEDNÁNÍ BYLY ZAPRACOVÁNY A SLOUŽILI JAK **PRO STANOVENÍ SWOT, TAK PRO DEFINICI PROBLÉMŮ A POTŘEB.**

3.1. Lidé a občanská společnost

Silné stránky	
S1	Stabilizovaný počet obyvatel v území jako celku a zájem obyvatel o život mimo město
S2	Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu
S3	Podpora spolkového života a udržení živého venkova je prioritou obyvatelstva v území i jejich starostů
S4	Široká síť služeb poskytovaných v území
S5	Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu
S6	Bohatá nabídka kulturního vyžití v území
S7	Existence příkladů spolupráce ve vzdělávání (škola - firma), zavádění inovativní nabídky vzdělávání a mimořádných úspěchů na poli vědy a výzkumu studentů škol v území MAS ORLICKO
S8	Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro-komunitního života obce
S9	Živoucí tradice a místní zvyky v území
S10	Velmi nízký index kriminality v území
S11	Snaha aktérů služeb aktivně se zapojovat do komunitního plánování sociálních služeb a spolupracovat v této oblasti

S12	Zkušenosti MAS ORLICKO s animační, administrační a poradenskou činností
S13	Existence subjektů v území a zájem o aktivní podporu regionálního vzdělávání
S14	Existence zdrojů v území pro vznik škol a školních zařízení s inovativní nabídkou vzdělání a existence pilotních projektů
S15	Malotřídní školy a školy se spojí ve třídách přináší individuální přístup k žákům, ale také soudržnost kolektivu a osvojování sociálních kompetencí
S16	Existence příkladů dobré praxe v oblasti spolupráce škol / školských zařízení a firem při řešení otázek propagace a nábory, vzdělávání i zajišťování odborného výcviku studentů. Zájem firem i škol o aplikaci prvků duálního vzdělávání a rozvoj spolupráce s univerzitami i ekonomickými subjekty

Slabé stránky		Vazba na analýzu
W1	Vylidňování pohraničí (s dominantní složkou v záporném migračním saldu) a stárnutí obyvatelstva	2.1.2.
W2	Negativní projevy existence sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením	2.1.7.
W3	Značný podíl domácností vykazujících prvky ekonomického strádání a chudoby, rostoucí zadluženost obyvatel	2.1.2.
W4	Nedostatek finančních prostředků poskytovatelů sociálních a navazujících služeb na řešení investičních potřeb souvisejících s poskytováním služeb a nedostatečná nabídka /kapacita zázemí pro služby a aktivity sociálního začleňování v území	2.1.7.
W5	Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek vzdělávání, sociálních služeb, zaměstnanosti, občanské vybavenosti a volnočasových aktivit	2.1.4., 2.1.7., 2.1.9.
W6	Nedostatečná profesionalizace a kapacity NNO	2.1.7.
W7	Nízká dobrovolnická aktivita v soukromé i firemní sféře	2.1.7.
W8	Nedostatečné ocenění občanů, kteří nezištně přispívají komunitě (spolky, občané, ...), Nedostatečná, nebo vzhledem k cílové skupině neadekvátní prezentace přirozených autorit	2.1.7.
W9	Stárnoucí management NNO	2.1.7.
W10	Nedostatečný zájem široké veřejnosti o celoživotní vzdělávání a neochota za něj platit	2.1.7.
W11	Nedostatek kvalitních absolventů a odborníků a jejich odchod z oboru (sociální služby, vzdělávání)	2.1.7.
W12	Nedostatečné kapacity i připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP a ohrožených školním neúspěchem (bezbariérovost, pomůcky, vzdělávání pedagogů, metodické vedení, asistenti, ...)	2.1.9.
W13	Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky	2.1.9.
W14	Nedostatečné vybavení škol a školských zařízení pro bezplatnou nabídku volnočasových aktivit v rámci neformálního vzdělávání	2.1.9.
W15	Nedostatečné zázemí pro činnost spolků a chybějící nebo zastaralé vybavení pro společenské akce	2.1.7.
W16	Nedostatečné kapacity některých MŠ a ZŠ a zařízení poskytujících péči o děti do 3 let	2.1.9.
W17	Nedostatečná kapacita, kvalita a dostupnost vybraných služeb pro aktivní prevenci a odstraňování projevů sociálního vyloučení v území	2.1.7.

W18	Výhledově kritická situace v zajištění lékařské péče (obvodní a specializovaní lékaři) v ORP Králíky	2.1.5.
W19	Nedostatečné využití potenciálu sociálního podnikání	2.1.7.
W20	Nedostatečná informovanost a personální kapacity pro monitorování dotačních podmínek a vedení agendy spojené s čerpáním dotací především u škol, školských zařízení a neziskových organizací	2.1.7.
W21	Nedostatečný rozsah provádění komunitního plánování sociálních služeb v území	2.1.7.
W22	Nedostatečné materiálně-technické zázemí a vybavení škol a školských zařízení (především pro výuku technických, řemeslných a přírodovědných oborů), nedostatečná provázanost výuky jejich předmětů s praxí a kariérním profilem žáka	2.1.9.
W23	Nedostatečné využití potenciálu formálního vzdělávání k budování regionální identity	2.1.9.
W27	Nedostatečná nebo absentující nabídka vzdělávání pro občany (rodiče dětí), kteří kladou na vzdělávání mimořádné požadavky	2.1.9.
W28	Nedostatečný přístup k nabídce celoživotního vzdělávání v území	2.1.9.
W29	Nesoulad mezi požadavky trhu práce a trhu absolventů (jak faktický nedostatek absolventů technických a přírodovědných oborů a oborů služeb a řemesel, tak nedostatečná kvalifikace absolventů těchto oborů)	2.1.9., 2.1.8.
W30	Nedostatečné zázemí a vybavení objektů občanské vybavenosti /sportoviště, dětské hřiště, knihovny,...)	2.1.5.

Příležitosti		Vazba na analýzu
O1	Existence politik na podporu sociálního podnikání	2.1.7.
O2	Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací ve vzdělávání a v oblasti sociálních inovací	2.1.2.
O3	Aktivní podpora občanů a organizací, které se aktivně zapojují do aktivit občanské společnosti (účastí na zastupitelstvech, vedením spolků, dary, dobrovolnickou činností, atd.), např. na základě dobré praxe MAS ORLICKO v preferenčním zvýhodnění těchto subjektů při hodnocení překládaných projektů ze strany podnikatelské sféry a snaha o uplatňování těchto principů i u dalších subjektů (např. daňové úlevy, atd.) a příklady dobré praxe občanské angažovanosti	2.1.7.
O4	Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání	2.2.2.
O5	Příprava zákona o sociálním podnikání	2.1.7.
O6	Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)	2.2.2.
O7	Existence pilotních projektů zaměřených na diagnostické nástroje pro kariérní poradenství žáků v rámci Pardubického kraje	2.1.9.
O8	Klesající populační křivka ve věkových kategoriích žáků 15 – 21 let (do roku 2020)	2.1.2.
O9	Provázání výstupů komunitního plánování sociálních služeb v území se strategickým plánováním Pardubického kraje a podporou sociálních služeb v území MAS prostřednictvím SCLLD MAS ORLICKO	2.1.7.

Ohrožení		Vazba na analýzu
T1	Dlouhodobě nesystémová podpora sociálních služeb a nejasná odpovědnost za jejich zajištění	2.1.7.
T2	Transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb	2.1.7.
T3	Zvyšující se tlak na výkonnost a efektivitu, a s tím spojené riziko nárůstu nezaměstnaných osob a následně i ohrožených chudobou	2.1.7.
T4	Stárnutí populace v území MAS ORLICKO s významným meziročním nárůstem v období let 2008 – 2012	2.1.2.
T5	Nízké právní vědomí obyvatelstva na úseku občanského práva	2.1.7.
T6	Malá celospolečenská prestiž a povědomí o dobrovolnictví	2.1.7.
T7	Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO	2.1.9.
T8	Omezování rozsahu a dostupnosti rychlé záchranné pomoci ze strany Pardubického kraje	2.1.7.
T9	Neřešená problematika kariérního rozvoje pedagogů a prevence syndromu vyhoření ve školství a sociálních službách	2.1.9.
T10	Nedocení osob pracujících v sociálních službách, práci s mládeží, školství, službách pro pořádek a čistotu, atd.	2.1.9.
T11	Negativní vztah široké veřejnosti ke změnám, obava ze změn a inovací (např. ve školství)	2.1.9.
T12	Změna modelu sociální politiky při změně politické reprezentace	2.1.7.
T13	Zánik tradičních akcí místního a regionálního významu	2.1.7.
T14	Omezení nabídky kulturního a společenského vyžití v regionu s negativními důsledky na jeho atraktivitu pro obyvatele	2.1.8.
T15	Klesající populační křivka ve věkových kategoriích žáků 15 – 21 let (do roku 2020)	2.1.2.
T16	Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	2.1.2.
T17	Stagnace osobního rozvoje obyvatel v celoživotním procesu (ve vzestupné tendenci v korelaci s dobou od ukončení vzdělání)	2.1.2.

3.2. Podnikatelský sektor a trh práce

Silné stránky		Vazba na analýzu
S1	Dobře rozvinutý a meziročně rostoucí sektor malého a středního podnikání v území, který tvoří těžiště ekonomické aktivity v území	2.1.8.
S2	Existence příkladů dobré praxe v oblasti realizace investičních i vzdělávacích projektů na rozvoj služeb péče o dítě za účelem zlepšení slučitelnosti soukromého a pracovního života (v neziskovém i podnikatelském sektoru) a existence organizací nabízejících tyto služby	2.1.7., 2.1.9.
S3	Existence příkladů dobré praxe v oblasti spolupráce škol / školských zařízení a firem při řešení otázek propagace a náboru, vzdělávání i zajišťování odborného výcviku studentů. Zájem firem i škol o aplikaci prvků duálního vzdělávání a rozvoj spolupráce s univerzitami i ekonomickými subjekty.	2.1.8.
S4	Existence regionální značky Orlické hory - originální produkt a značky MIs Pardubického kraje	2.1.8.
S5	Existence významných firem s inovačním potenciálem (např. SOR Libchavy, s.r.o., Contipro Holding a.s., OEZ s. r. o., Letohrad) a subjektů s potenciálem propojování služeb na venkově se širokou sítí poboček (KONZUM, obchodní družstvo)	2.1.8., 2.2.2.
S6	Nadregionální potenciál rozvoje cestovního ruchu v severovýchodní části území MAS ORLICKO (ORP Králíky a geograficky související území), významné investice v území v letech 2007 - 2013 a příchod silných investorů do území	2.1.8.
S7	Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje	2.1.8.
S8	Přírodní potenciál, kulturní dědictví a produkty CR v území jsou hojně využívány pro rekreaci a trávení volného času residentů v území. Na úrovni poskytovatelů služeb CR dochází k propojování služeb pro residenty i neresidenty území	2.1.8.
S9	Silná tradice zemědělství v území s těžištěm v oblasti chovu skotu, koní, koz a ovcí, významná šlechtitelská tradice a existence základní sítě navazujících zpracovatelů masa	2. 1. 8.
S10	Silná tradice v oblasti pěstování travin na semeno a finalizace produkce ve formě osiv	2.1.8.
S11	Nadprůměrný podíl ekologicky obhospodařovaných ploch zemědělské půdy	2.1.8.
S12	Velký podíl lesů a tradice zpracování dřevní hmoty v území	2. 1. 8.
S13	Zkušenosti MAS ORLICKO s animační, administrační a poradenskou činností	realizace SPL 2009 - 2013
S14	CR je významnou složkou malého a středního podnikání v území	2.1.8.
S15	Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších	2.1.7.

	aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu	
--	---	--

Slabé stránky		Vazba na analýzu
W1	Přetrvávající nadprůměrné míry nezaměstnanosti především v ORP Králíky, Česká Třebová a severní části ORP Žamberk	2.1.8.
W2	Nízká ekonomická síla malých a středních podniků, a s tím spojená snížená schopnost adekvátně reagovat na dynamicky se vyvíjející trh a hrozby	2.1.8., evaluace SPL 2009-2013
W3	Vyšší požadavky na výkonnost a efektivitu mají negativní dopad na uplatnitelnost osob ve věku 50+, či jinak znevýhodněných v možnostech své výkonnosti (matky s dětmi nebo na RD, handicapované, se zdravotními omezeními, z vyloučených komunit,...)	2.1.8.
W4	Malý patriotismus a hrdost místních obyvatel s místní produkcí spojený s preferencí kvalitních, lokálních produktů. Nákupní volbu spotřebitelů prioritně definuje cena	2.1.8.
W5	Realizovaná marketingová podpora regionu je roztržštěná a je v povědomí především uživatelů značky (např. MIs Pardubického kraje, Orlické hory - originální produkt), nežli mezi konečnými spotřebiteli	2.1.8.
W6	Úroveň nastavení místních poplatků a daní	2.1.8.
W7	Nedostatečná podpora začínajících podnikatelů při zahájení a rozvoji samostatné výdělečné činnosti	2.1.8.
W8	Rostoucí míry nezaměstnanosti v obcích v území ORP a nedostatečné uplatnění osob ze znevýhodněných skupin na trhu práce	2.1.8.
W9	Fluktuace zaměstnanců (především žen, ale i dalších pečujících osob) a finanční ztráty organizace spojené s odchodem kvalifikovaného personálu a se získáním a zaučením nových zaměstnanců	2.1.8.
W10	Nesoulad mezi požadavky trhu práce a trhu absolventů (jak faktický nedostatek absolventů technických a přírodovědných oborů a oborů služeb a řemesel, tak nedostatečná kvalifikace absolventů těchto oborů)	2.1.9., 2.1.8., 2.2.2.
W11	Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky)	2.1.8.
W12	Chybějící doprovodná infrastruktura území pro plnohodnotné využití místního krajinného a přírodního potenciálu pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a rekreace (nespojité síť cyklostezek v území MAS ORLICKO,...)	2.1.4., 2.1.8.
W13	U stávajících atraktivit a služeb CR nedostatečná reflexe potřeb osob s handicapem, či jiným omezením. Nedostatečná nabídka produktů / služeb	2.1.7., 2.1.8.
W14	Krátká historie destinačních společností v území MAS ORLICKO a obecně zatím malé zkušenosti se spoluprací v CR	2.1.8.
W15	Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek zaměstnanosti, vzdělávání a inovací, odbytu a dostupnosti služeb na venkově	2.1.8.

W16	Malá míra využití potenciálu ekologického zemědělství, nižší míra finalizace produktů v ekologickém zemědělství, zejména v oblasti produkce masných zvířat	2.1.8.
W17	Malá míra využití potenciálu agroturistiky (charakter farem, chovu koní) a využití lesních ploch zejména v ORP Králíky	2.1.8.
W18	Nedostatečná technologická vybavenost podnikajících fyzických osob, mikro, malých a středních podniků, včetně zemědělského sektoru	2.1.8.
W19	Nedostatečná atraktivita území z pohledu občanské vybavenosti a služeb pro udržení a přilákání vysoce kvalifikované pracovní síly v /do území	2.1.8.
W20	Nedostatečná informovanost a personální kapacity, především u malých a středních podniků, pro monitorování dotačních podmínek a vedení agendy spojené s čerpáním dotací	2.1.8.
W21	Velká finanční závislost zemědělských podnikatelů na příjmech ze zemědělství	2.1.8.
W22	Nedostatečná flexibilita pracovníků a neochota lidí přizpůsobovat se změnám a požadavkům trhu práce	2.1.8.
W23	Nedostatečná úroveň ubytovacích kapacit (nehotelového a částečně hotelového typu) v území z pohledu jejich standardu a rozsahu služeb	2.1.8.
W24	Významný pokles pilařských podniků v území MAS ORLICKO (o 50 %) a další ohrožení poklesu těchto podniků (až na 30 % původního stavu)	2.1.8.
W25	Nízká rentabilita podniků z důvodů vysokých provozních nákladů (především energetických)	2.1.8.
W26	Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním	2.1.2.
W27	Nedostatečná kapacita zařízení, zajišťujících péče o děti mimo dobu školního vyučování (družiny, příměstské tábory, ...)	2.1.9.

Příležitosti		Vazba na analýzu
O1	Vyšší podpora a propagace regionu MAS ORLICKO na krajské či republikové úrovni	2.1.8.
O2	Využití programů a projektů zaměřených na řešení otázek vyšší slučitelnosti soukromého a pracovního života a zapojení místních firem do těchto programů (podpora flexibilních úvazků, podpora dětských skupin a denních stacionářů, zapojení mužů do péče o děti a jinak závislé osoby, atd.)	2.1.8., 2.1.9.
O3	Zavádění inovací do výroby, rozvoj start-upů	2.1.8.
O4	Využití dotačních programů EU	2.1.8.
O5	Podpora odborného vzdělávání ze strany státu i Pardubického kraje	2.1.9.
O6	Aktivní politika zaměstnanosti ČR	2.1.8.
O7	Podpora agrárních subjektů v rámci zemědělské politiky EU. Existence oborových organizací (SPOV, Agrární komora)	2.1.8.
O8	Dokončení komplexních pozemkových úprav v území	2.1.4., 2.1.6., 2.1.8.

Ohrožení		Vazba na analýzu
T1	Vysídlování některých částí území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území	1.1., 2.1.8.
T2	Neexistence systémového financování destinačního managementu na národní úrovni	2.1.8.
T3	Klesající populační křivka ve věkových kategoriích 15 – 18 a 19 - 21 let (dle výhledu do roku 2020)	2.1.2.
T4	Vysoké daňové, pojistné, legislativní a administrativní zatížení podniků	2.1.8.
T5	Mimořádný tlak na malé a střední podnikání ze strany velkých obchodních řetězců a internetových obchodů	2.1.8.
T6	Ztráta komparativních výhod místní ekonomiky díky globalizaci	2.1.8.
T7	Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat	2.1.8.
T8	Modernizace s cílem zvyšování efektivnosti a výkonnosti podniků může vést ke snižování počtu pracovních míst	2.1.8.

3.3. Investiční rozvoj území

Silné stránky		Vazba na analýzu
S1	Spojité území, historicky a správně kompaktní, se zastoupením obcí všech velikostních kategorií obcí v území	1.1.
S2	Bezproblémové zásobování pitnou vodou na většině území	2.1.3.
S3	Dobrá dopravní dostupnost území, existence významného železničního uzlu s moderním železničním terminálem a napojením na mezinárodní vlakové spoje a dostupná tranzitní veřejná autobusová doprava	2.1.4.
S4	Dobrá dopravní dostupnost veřejnou dopravou v rámci území. Snaha obcí a provozovatelů veřejné dopravy o spolupráci a optimalizaci spojů	2.1.4.
S5	Rozvíjející se síť cyklostezek a cyklotras a existence všeobecně přijímané a projednané koncepce cyklodopravy v území	2.1.4.
S6	Bohaté kulturní a sportovní vyžití v obcích, zaštitěné jak obcemi, tak neziskovými organizacemi a církvemi v území	2.1.5.
S7	Dobré zkušenosti na poli spolupráce a propojování služeb za účelem udržení nabídky služeb v obcích (KONZUM, obchodní družstvo - Česká pošta)	2.1.5.
S8	Významné historické, sakrální a kulturní dědictví v podobě movitého a nemovitého majetku církví, soukromých i neznámých vlastníků	2.1.7, 2.1.8.
S9	Zkušenosti území s realizací projektů a spolupráce s polskými partnery	1.1.
S10	Zájem obyvatel o život na venkově a v obcích (potřeba budování ploch pro bydlení)	Evaluace SPL
S11	Zkušenosti MAS ORLICKO s animační, administrační a poradenskou činností	2.1.2.

Slabé stránky		Vazba na analýzu
W1	Území není plně odkanalizováno (kanalizace je plně dostupná ve městech a centrálních částech obcí), značný podíl kanalizace je řešen bez čištění odpadních vod	2.1.3.
W2	Malý podíl plynofikace, především v severní části území	2.1.3.
W3	Část obcí v severní části ORP Žamberk je v období letních měsíců ohrožena nedostatkem pitné vody	2.1.3.
W4	Zastaralá infrastruktura veřejného osvětlení a místního rozhlasu. Špatné pokrytí mobilním signálem 20% obcí v území	2.1.3.
W5	Nedostatek bezpečnostních prvků v dopravě a nedostatečné finanční prostředky k jejich realizaci	2.1.4.
W6	Malé využití potenciálu cyklodopravy residenty v území a nedostatečná infrastruktura řešící bezpečnost, komfort a spojitost území v cyklodopravě	2.1.4.
W7	Nedostatečné využití inovativních a moderních technologií pro snižování ekologické zátěže území	2.1.4.
W8	Pouze cca 8% místních komunikací je ve výborném stavu	2.1.4.

W9	Omezování dostupnosti služeb v obcích a jejich udržení pouze za cenu dotací obcí	2.1.5.
W10	Vysoké provozní náklady a špatný technický stav některých objektů ve vlastnictví obce a potřeba jejich modernizace	2.1.5.
W11	Nedostatečné finanční prostředky na modernizaci, zkvalitňování a rozšiřování nabídky pro kulturní, sportovní a společenské vyžití v obcích	2.1.5.
W12	Nedostatečné finance na údržbu a péči o veřejná prostranství (zeleň, centra obcí, mobiliář, ...)	2.1.5.
W13	Velký podíl historického, kulturního a sakrálního dědictví není přístupný veřejnosti	2.1.8.
W14	Špatný hmotný stav kulturně-architektonického a sakrálního dědictví a nedostatečná znalost jeho rozsahu a potřeb	2.1.8.
W15	Nevyřešená problematika změny demografické křivky ve vazbě na zajištění optimalizace mateřského a základního školství i dalších služeb péče o děti	2.1.9.
W16	Nedostatečná nabídka sociálního a startovacího bydlení	2.1.7.
W17	Nízká energetická účinnost veřejných i soukromých objektů	2.1.5.
W18	Neznalost (nedostatečné povědomí) široké veřejnosti o hodnotě sakrálního dědictví v území	2.1.3.
W19	Finanční zdroje na rekonstrukci polních cest	2.1.4.
W20	Nedostatečné zajištění materiálně-technického vybavení záchranných složek obce	2.1.11.

Příležitosti		Vazba na analýzu
O1	Společná historie a hranice s Polskem	1.1.
O2	Zkušenosti s realizací projektů	realizace SPL 2009 - 2013
O3	Výstavba R35 a přivaděčů	2.1.4.
O4	Využití dotačních prostředků z EU na spolufinancování infrastruktury	2.1.4.
O5	Soustředěná podpora státu v části regionu	2.2.1.

Ohrožení		Vazba na analýzu
T1	Zvýšení zatížení obcí tranzitní dopravou v souvislosti s výstavbou R35 a přivaděčů	2.1.4.
T2	Zkreslený pohled široké veřejnosti na aktivity církví zejména s ohledem na církevní restituce	2.1.7.
T3	Nedostatek finančních prostředků z RUD a z dotací na investice	2.1.5.
T4	Zvyšování daňové zátěže živnostníků	2.1.8.
T5	Nedostatečné využívání obnovitelných zdrojů energie v oblasti dopravy	2.1.4.
T6	Útlum jiných druhů dopravy (např. železniční)	2.1.4.

T7	Malá podpora aplikovaného výzkumu ve vazbě na využití moderních technologií	2.1.8.
----	---	--------

3.4. Krajina a příroda

Silné stránky		Vazba na analýzu
S1	Velké zásoby kvalitní podzemní vody	2.1.6.
S2	Velká lesnatost území s potenciálem využití k plnění společenských funkcí lesa	2.1.6.
S3	Úspěšné projekty zaměřené na trvale udržitelné využití krajiny k rekreaci i cestovnímu ruchu (cyklostezky, cyklotrasy, pěší turistika, běžecké trasy, singltreky a singl traily, naučné stezky,...)	2.1.6.
S4	Značný podíl území s vysokým koeficientem ekologické stability	2.1.6.
S5	Pozitivní zkušenosti se zaváděním systémů separace a sběru odpadu	2.1.6, 2.1.10.
S6	Úspěšné příklady spolupráce obcí při řešení environmentálních otázek	2.1.10.
S7	Zkušenosti MAS ORLICKO s animační, administrační a poradenskou činností	Evaluace SPL 2009 - 2013
Zvláště chráněná území		
S8	Existence velkoplošného ZCHÚ (CHKO Orlické hory)	2.1.6.
S9	Existence maloplošných ZCHÚ (1 NPR, 6 PR, 4 PP)	2.1.6.
S10	Lokality soustavy NATURA 2000 (11 evropsky významných lokalit, 1 ptačí oblast)	2.1.6.
S11	Existence významných geologických lokalit a čtyř přírodních parků	2.1.6.
S12	Vhodné podmínky pro rozvoj šetrných forem turistiky tam, kde to umožňují lokální podmínky (v souladu s plánem péče)	2.1.6.

Slabé stránky		Vazba na analýzu
W1	Nedostatečný respekt a odpovědnost obyvatel k přírodě a krajině v celém spektru oblastí (pobyty v přírodě, třídění odpadu, nakládání s hnojivem, atd.)	2.1.6.
W2	Nedostatečné využití ekologických zdrojů domácnostmi v území, nízká energetická účinnost soukromých objektů	2.1.6.
W3	Negativní dopady tranzitní dopravy v území (hlučnost, prašnost)	2.1.4., 2.1.6.
W4	Nedostatečně řešená problematika nakládání s biologicky rozložitelným odpadem a místně nedostatečná infrastruktura nakládání s odpady	2.1.6., 2.1.10.
W5	Přetrvávající problémy odpadového hospodářství (černé skládky, nedostatečná osvěta)	2.1.6.
W6	Existence starých ekologických zátěží	2.1.6.

W7	Nedostatečné využití přírodního, kulturního a historického potenciálu území k trvale udržitelnému rozvoji cestovního ruchu (nedostatečné zmapování, prezentace a zpřístupnění lokalit široké veřejnosti, chybějící volně přístupné prostory ve volné přírodě - veřejná ohniště, nocoviště, klidová místa, management a infrastruktura,...)	2.1.8, 2.1.6.
W8	Existence záplavových území na řekách Divoká a Tichá Orlice a Třebovka	2.1.6.
Zvláště chráněná území		
W9	Nedostatečný monitoring pohybu návštěvníků v území a nedostatečně řešená problematika jejich pohybu v území	2.1.6.
W10	Nedostatečná součinnost rezidentů sídlících v území CHKO	2.1.6.
W11	Narušení druhové skladby CHKO invazivními druhy	2.1.6.
W12	Nedostatek prostředků na propagaci a další činnosti k lepší prezentaci území návštěvníkům	2.1.6.
W13	Neobhospodařování určitých úseků půdy zemědělci (př. mokřady) – chybí vhodná technika	2.1.6.
W14	Změněná druhová a prostorová skladba lesů	2.1.6.
W15	Nemožnost přirozené obnovy lesních dřevin díky intenzivnímu okusu lesní zvěří (vysoké stavy)	2.1.6.
W16	Nezodpovědné chování návštěvníků v přírodě a krajině	2.1.6.

Příležitosti		Vazba na analýzu
O1	Projekt meziobecní spolupráce realizovaný SMO ČR (odpadové hospodářství)	2.1.10.
O2	Polská republika jako vhodný partner pro zvyšování účinnosti aktivit na podporu rozvoje ČR	2.1.8.
O3	Společná historie a hranice s Polskem	2.1.8.
Zvláště chráněná území		
O4	Zapojení dalších aktérů do činnosti a ochrany přírody (vlastníci půd, pozemků, firem, atd.)	2.1.6.
O5	Snížení stavů spárkaté zvěře	2.1.6.
O6	Správné lesnické hospodaření včetně vhodného sadebního materiálu	2.1.6.
O7	Rozvoj geoparku Jeseníky	2.1.6.

Ohrožení		Vazba na analýzu
T1	Zvýšení zatížení obcí tranzitní dopravou v souvislosti s výstavbou R35 a přivaděčů	2.1.6.
T2	Rostoucí podíl pevných paliv na vytápění rodinných domů, především v korelaci s růstem cen plynu	2.1.3., 2.1.6.

T3	Globální nárůst počtu živelních katastrof (povodně, sucha, tornáda, tsunami, sesuvy půd, mrazy, ...) spojených s probíhajícími změnami klimatu	2.1.6.
T4	Riziko zničení infrastruktury v důsledku živelních katastrof a teroristických útoků (řešení soběstačnosti regionu)	2.1.6.
T5	Vysoká náročnost administrace dotací, především pro drobné příjemce a soukromé osoby	2.1.6.
Zvláště chráněná území		
T6	Překyselení půdy	2.1.6.
T7	Nárůst výstavby rekreačních objektů	2.1.6.
T8	Velké množství sjezdových tras, rozhleden atp.	2.1.6.
T9	Tlak na zalesňování bezlesí (vede k homogenizaci krajiny)	2.1.6.
T10	Provádění lesnických zásahů vedoucích k erozi půdy	2.1.6.
T11	Rozvoj hromadných akcí spojených se zvyšováním návštěvnosti	2.1.6.

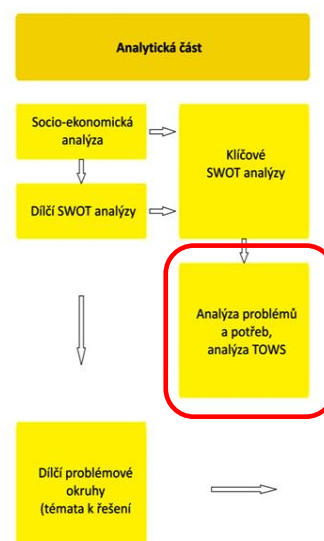
4. Analýza problémů a potřeb

ANALÝZA PROBLÉMŮ A POTŘEB JE PROVEDENA PRO KAŽDOU ZE 4 KLÍČOVÝCH OBLASTÍ ROZVOJE REGIONU:

- lidé a občanská společnost
- podnikatelský sektor a trh práce
- investiční rozvoj území
- krajina a příroda

V RÁMCI KAŽDÉ Z KLÍČOVÝCH OBLASTÍ BYLY /BEZ URČENÍ POŘADÍ/ STANOVENY **NOSNÉ ROZVOJOVÉ POTŘEBY REGIONU**. U KAŽDÉ KLÍČOVÉ OBLASTI BYLO IDENTIFIKOVÁNO MAXIMÁLNĚ 5 ROZVOJOVÝCH POTŘEB.

PRO VYHODNOCENÍ CELÉ DATOVÉ ZÁKLADNY SWOT ANALÝZY A NALEZENÍ VHODNÝCH NÁSTROJŮ (OPATŘENÍ) **BYLA VYUŽITA ANALÝZA TOWS, KTERÁ** SYNTÉZOU SILNÝCH (S) A SLABÝCH (W) STRÁNEK, PŘÍLEŽITOSTÍ (O) A OHROŽENÍ (T) **STANOVILO VHODNÁ OPATŘENÍ**.

Klíčová oblast 1: Lidé a občanská společnost

Problémy	Potřeby	➔ Specifický cíl
Území není dostatečně saturováno (co do komplexu i kvality) službami a aktivitami, zaměřenými na omezování projevů sociálního vyloučení mezi obyvatelstvem.	Zajistit služby prevence a inkluzivní podpory v území v celém spektru aktivit nutných pro posílení občanské společnosti.	1.1.
Občanská společnost v území není dostatečně podporována a to jak na platformě neziskového sektoru, tak jednotlivých občanů.	Realizovat aktivity pro efektivní posílení a podporu občanské společnosti – prostřednictvím podpory neziskového sektoru i individuálních občanů a oborů.	1.2.
Nedostatečná spolupráce, zapojení a reflexe potřeb účastníků a beneficiantů procesu vzdělávání ve vzdělávacím procesu v území.	Rozvíjet formální vzdělávání významně propojeného se všemi jeho beneficianty (aktéry) a reflektujícího potřeby trhu.	1.3.
Nedostatečné využití potenciálu formálního vzdělávání a jeho propojení v celkovém vzdělávacím procesu v území.	Rozvíjet neformální významně propojeného se všemi jeho beneficianty (aktéry) a reflektujícího potřeby trhu.	1.4.

ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ URČILA KOMUNITA JAKO **NEJPRIORITNĚJŠÍ** OBLAST REALIZACE SCLLD MAS ORLICKO, VZHLEDEM KE SVÉMU PŘESAHU DO VŠECH DALŠÍ KLÍČOVÝCH OBLASTÍ.

- Uvedená oblast by měla být řešena uceleně
- Pro posílení opatření by měla být opatření řešena kombinací výzev určených konečným žadatelům a klíčových projektů, které posílí realizaci příslušných opatření (jak prostřednictvím využití podpor pro CLLD, tak dalších zdrojů)

Klíčová oblast 2: Podnikatelský sektor a trh práce

Problémy	Potřeby	→ Specifický cíl
Území nedostatečně využívá přírodního potenciálu a tradic k intenzivnější zemědělské a lesnické výrobě. Problém se týká také zpracování a odbytu produktů z místních zdrojů.	Využít tradice zemědělské a lesnické produkce. Posílení kapacit podnikatelů a vytvoření podmínek pro efektivní spolupráci a konkurenceschopný odbyt.	2.1.
Využití možností nabídky cestovního ruchu není zatím dostatečné. Propagace regionu je roztržena a chybí systémová podpora destinačního managementu.	Zajištění profesionálně řízené propagace regionu se širokou nabídkou dostupných a konkurenceschopných služeb.	2.2.
Vysoká energetická náročnost a nedostatečná technologická vybavenost podniků. Nedostatečné kapacity pro rozvoj lidských zdrojů v podnicích. Mnohdy nízká a pomalá míra zavádění inovací do praxe.	Posílit kapacity sektoru podnikání pro konkurenceschopný rozvoj.	2.3.
Bariéry pro vyšší flexibilitu trhu práce a jeho přístupnost osobám znevýhodněným. Nevyvážené postavení žen a mužů na trhu práce a ne vždy příznivé podmínky pro osoby pečující.	Realizovat aktivity pro přístup na trh práce i osobám z různých důvodů znevýhodněným.	2.4.

Klíčová oblast 3: Investiční rozvoj území

Problémy	Potřeby	→ Specifický cíl
Území vykazuje nedostatky v občanské vybavenosti v obcích, městsech a městech včetně technické infrastruktury a základních služeb.	Zajištění bezpečné, dostupné a funkční občanské vybavenosti v obcích.	3.1.
Nedostatečná bezpečnost dopravy a nedostatek financí na rozvoj ekologické a bezbariérové dopravy. Nedostatek financí na obnovu místních komunikací.	Zajištění kvalitní, bezpečné a ekologické dopravy v území.	3.2.
Nedostatečné využití potenciálu kulturního a sakrálního dědictví včetně jeho záchranu a obnovy.	Zachování, obnova a zpřístupnění kulturního a sakrálního dědictví regionu.	3.3.

Klíčová oblast 4: Krajina a příroda

Problémy	Potřeby	➔ Specifický cíl
Stále zcela nevyužité možnosti rozvoje šetrných forem turistiky. Neprofesionální nebo chybějící prezentace přírodních atraktivit území.	Podpořit využívání přírodního potenciálu území k rekreaci a cestovnímu ruchu v souladu s principy trvalé udržitelnosti.	4.1.
Slabé zapojení komunit a dobrovolníků do péče o chráněná území. Nedostatečná spolupráce se státními autoritami v oblasti ochrany přírody.	Zajištění adekvátní péče pro chráněná krajinná území.	4.2.
Systém nakládání s odpady nepokrývá dostatečně celé území a všechny druhy odpadů (zejména bioodpady). Nízká úroveň osvěty v oblasti odpadového hospodářství a nakládání s odpady.	Zajištění bezpečného a efektivního systému nakládání s odpady, s dostatečnou kapacitou.	4.3.
Existence významných záplavových území s neřešenými protipovodňovými opatřeními. Chybí realizace významných projektů pro zvýšení ekologické stability krajiny v konkrétních lokalitách.	Realizovat opatření vedoucí k udržení vysokého stupně ekologické stability krajiny.	4.4.
Vysoká energetická náročnost soukromých objektů pro trvalé bydlení. Významný příspěvek lokálních topenišť ke zhoršení kvality ovzduší v topné sezóně.	Realizovat opatření pro zvýšení energetické účinnosti soukromých objektů.	4.5.

Analýza TOWS a definice opatření řešených prostřednictvím ESI fondů:

Analýza TOWS představuje metodu vyhodnocení informací získaných prostřednictvím zpracované SWOT analýzy.

V rámci tohoto SCLLD jsme se zaměřili na otázky:

W – O: Využitím kterých příležitostí je možné odstranit/částečně eliminovat slabé stránky?

S – O: Využitím, kterých silných stránek a příležitostí je možné podpořit další rozvoj území?

T – W: Odstraněním kterých slabých stránek je možné vyhnout se existujícím ohrožením?

O → W → T: Nalezení průniku: Které příležitosti je možné využít k odstranění slabých stránek s následným dopadem na eliminaci (vyhnout se) ohrožením?

Analýza TOWS je zpracována pro každou klíčovou oblast (SWOT analýzu).

Opatření, jejichž realizace bude podpořena prostřednictvím ESI fondů, jsou v tabulkách níže podbarvena červeně.

Lidé a občanská společnost: Analýza TOWS

Č.	Příležitosti / Ohrožení	Slabé stránky	Silné stránky	Vhodná opatření a aktivity
1	<p>O4.</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>T12</p> <p>Změna modelu sociální politiky při změně politické reprezentace</p>	<p>W5:</p> <p>Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek vzdělávání, sociálních služeb, zaměstnanosti, občanské vybavenosti a volnočasových aktivit.</p> <p>W21:</p> <p>Nedostatečný rozsah provádění komunitního plánování sociálních služeb v území</p>	<p>S11:</p> <p>Snaha aktérů sociálních služeb aktivně se zapojovat do komunitního plánování sociálních služeb a spolupracovat v této oblasti</p>	<p>Podpora provádění strategického plánování sociálních, doprovodných a navazujících služeb</p>
2	<p>O4</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>T1</p> <p>Dlouhodobě nesystémová podpora sociálních služeb a nejasná odpovědnost za jejich zajištění</p>	<p>W6:</p> <p>Nedostatečná profesionalizace NNO (především v oblasti SD a N služeb). Nedostatečné kapacity organizací pro řešení legislativních, účetních, daňových a dalších otázek</p> <p>W11:</p> <p>Nedostatek kvalitních absolventů a odborníků a jejich odchod z oboru (sociální služby, vzdělávání)</p>	<p>S2:</p> <p>Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p> <p>S4:</p> <p>Široká síť sociálních a navazujících služeb poskytovaných v území</p>	<p>Podpora stabilizace a rozvoje poskytovatelů sociálních a navazujících služeb.</p>
3	<p>O2.</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací ve vzdělávání a v oblasti sociálních inovací</p> <p>O9.</p> <p>Provázání výstupů komunitního plánování sociálních služeb v území se strategickým plánováním Pardubického kraje a</p>	<p>W4:</p> <p>Nedostatek finančních prostředků poskytovatelů sociálních a navazujících služeb na řešení investičních potřeb souvisejících s poskytováním služeb a nedostatečná nabídka /kapacita zázemí pro služby a aktivity sociálního začleňování v území</p>	<p>S2:</p> <p>Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p> <p>S4:</p>	<p>Efektivní a kvalitní zázemí poskytovatelů služeb sociálního začleňování a prevence sociálního vyloučení</p>

	<p>podporou sociálních služeb v území MAS prostřednictvím SCLLD MAS ORLICKO</p> <p>T1</p> <p>Dlouhodobě nesystémová podpora sociálních služeb a nejasná odpovědnost za jejich zajištění</p>		Široká síť sociálních a navazujících služeb poskytovaných v území	
4	<p>02.</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací ve vzdělávání a v oblasti sociálních inovací</p> <p>O4</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>06.</p> <p>Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)</p> <p>09.</p> <p>Provázání výstupů komunitního plánování sociálních služeb v území se strategickým plánováním Pardubického kraje a podporou sociálních služeb v území MAS prostřednictvím SCLLD MAS ORLICKO</p> <p>T1</p> <p>Dlouhodobě nesystémová podpora sociálních služeb a nejasná odpovědnost za jejich zajištění</p> <p>T2:</p> <p>Zvyšující se tlak na výkonnost a efektivitu, a s tím spojené riziko nárůstu nezaměstnaných osob a následně i ohrožených chudobou</p>	<p>W1:</p> <p>Vylidňování pohraničí (s dominantní složkou v záporném migračním saldu) a stárnutí obyvatelstva</p> <p>W3:</p> <p>Značný podíl domácností vykazující prvky ekonomického strádání a chudoby</p> <p>W17:</p> <p>Nedostatečná kapacita, kvalita a dostupnost vybraných služeb pro aktivní prevenci a odstraňování projevů sociálního vyloučení v území.</p>	<p>S2:</p> <p>Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p> <p>S4:</p> <p>Široká síť sociálních a navazujících služeb poskytovaných v území</p>	<p>Podpora poskytování služeb sociálního začleňování a prevence sociálního vyloučení v dostatečné kapacitě, kvalitě a dostupnosti v celém území MAS.</p>

	<p>T4:</p> <p>Stárnutí populace v území MAS ORLICKO s významným meziročním nárůstem v období let 2008 – 2012</p>			
5	<p>01.</p> <p>Existence politik na podporu sociálního podnikání na národní i evropské úrovni</p> <p>02.</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací ve vzdělávání a v oblasti sociálních inovací</p> <p>05.</p> <p>Příprava zákona o sociálním podnikání</p> <p>T11:</p> <p>Negativní vztah široké veřejnosti ke změnám, obava ze změn a inovací (např. ve školství)</p>	<p>W5:</p> <p>Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek vzdělávání, sociálních služeb, zaměstnanosti, občanské vybavenosti a volnočasových aktivit</p> <p>W6:</p> <p>Nedostatečná profesionalizace a kapacity NNO.</p> <p>Nedostatečné kapacity organizací pro řešení legislativních, účetních, daňových a dalších otázek</p> <p>W19:</p> <p>Nedostatečné využití potenciálu sociálního podnikání.</p>	<p>S2:</p> <p>Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p> <p>S4:</p> <p>Široká síť sociálních a navazujících služeb poskytovaných v území</p>	<p>Komplexní podpora rozvoje sociálního podnikání v území.</p>
6	<p>O2:</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací ve vzdělávání a v oblasti sociálních inovací</p> <p>O4</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>06.</p> <p>Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)</p> <p>O9.</p> <p>Provázání výstupů komunitního plánování sociálních služeb v území se strategickým</p>	<p>W2:</p> <p>Negativní projevy existence sociálně vyloučených a lokalit ohrožených sociálním vyloučením</p>	<p>S2:</p> <p>Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p> <p>S4:</p> <p>Široká síť sociálních a navazujících služeb poskytovaných v území</p>	<p>Specifická a koordinovaná podpora pro řešení sociálně – vyloučených lokalit</p>

	plánováním Pardubického kraje a podporou sociálních služeb v území MAS prostřednictvím SCLLD MAS ORLICKO					
7	<p>O3:</p> <p>Aktivní podpora občanů a organizací, které se aktivně zapojují do aktivit občanské společnosti (účastí na zastupitelstvech, vedením spolků, dary, dobrovolnickou činností, atd.), např. na základě dobré praxe MAS ORLICKO v preferenčním zvýhodnění těchto subjektů při hodnocení překládaných projektů ze strany podnikatelské sféry a snaha o uplatňování těchto principů i u dalších subjektů (např. daňové úlevy, atd.) a příklady dobré praxe občanské angažovanosti</p> <p>O4:</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>O6:</p> <p>Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)</p>	<p>W8:</p> <p>Nedostatečné ocenění občanů, kteří nezištně přispívají komunitě (spolky, občané, ...), Nedostatečná, nebo vzhledem k cílové skupině neadekvátní prezentace přirozených autorit</p> <p>W9:</p> <p>Stárnoucí management NNO</p>	S2:	Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu	Ocenění občanů přispívajících komunitě	
8	<p>O2:</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>O3:</p> <p>Aktivní podpora občanů a organizací, které se aktivně zapojují do aktivit občanské společnosti (účastí na zastupitelstvech, vedením spolků, dary, dobrovolnickou činností, atd.), např. na základě dobré praxe MAS ORLICKO v preferenčním zvýhodnění těchto subjektů při hodnocení</p>	W11:	Nedostatek kvalitních absolventů a odborníků a jejich odchod z oboru (sociální služby, vzdělávání)	S2:	Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu	Ocenění občanů v celospolečensky nedocenených oborech.

	<p>překládaných projektů ze strany podnikatelské sféry a snaha o uplatňování těchto principů i u dalších subjektů (např. daňové úlevy, atd.)</p> <p>O6: Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)</p> <p>T10: Nedocení osob pracujících v sociálních službách, práci s mládeží, školství, službách pro pořádek a čistotu, atd.</p>			
9	<p>O2: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>T6: Malá celospolečenská prestiž a povědomí o dobrovolnictví</p>	<p>W7: Nízká dobrovolnická aktivita v soukromé i firemní sféře</p> <p>W12: Nedostatečné kapacity i připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP a ohrožených školním neúspěchem (bezbariérovost, pomůcky, vzdělávání pedagogů, metodické vedení, asistenti, ...)</p>	<p>S2: Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p>	Rozvoj dobrovolnictví
11	<p>T13: Zánik tradičních akcí místního a regionálního významu</p> <p>T14 Omezení nabídky kulturního a společenského vyžití v regionu s negativními důsledky na jeho atraktivitu pro obyvatele</p>	<p>W3: Značný podíl domácností vykazujících prvky ekonomického strádání a chudoby, rostoucí zadluženost obyvatel</p>	<p>S3: Podpora spolkového života a udržení živého venkova je prioritou obyvatelstva v území i jejich starostů</p> <p>S6: Bohatá nabídka kulturního vyžití v území</p> <p>S9: Živoucí tradice a místní zvyky v území</p>	Podpora akcí místního a regionálního významu
12	<p>T13: Zánik tradičních akcí místního a regionálního významu</p> <p>T14:</p>	<p>W15: Nedostatečné zázemí pro činnost spolků a chybějící nebo zastaralé vybavení pro společenské akce</p> <p>W30:</p>	<p>S3: Podpora spolkového života a udržení živého venkova je prioritou obyvatelstva v území i jejich starostů</p>	Investice pro rozvoj občanské společnosti

	Omezení nabídek kulturního a společenského vyžití v regionu s negativními důsledky na jeho atraktivitu pro obyvatele	Nedostatečné zázemí a vybavení objektů občanské vybavenosti /sportoviště, dětské hřiště, knihovny,...)		
13	<p>T7: Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO</p> <p>T16: Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním</p> <p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p>	<p>W13: Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky</p> <p>W:22 Nedostatečné materiálně-technické zázemí a vybavení škol a školských zařízení (především pro výuku technických, řemeslných a přírodovědných oborů), nedostatečná provázanost výuky jejich předmětů s praxí a kariérním profilem žáka</p>	<p>S5: Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p> <p>S8: Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro-komunitního života obce</p> <p>S15: Malotřídní školy a školy se spoji ve třídách přináší individuální přístup k žákům, ale také soudržnost kolektivu a osvojování sociálních kompetencí</p>	Optimální všestranný rozvoj žáků MŠ, ZŠ a SŠ v celém spektru praktických činností a dovedností
14	<p>T9: Neřešená problematika kariérního rozvoje pedagogů a prevence syndromu vyhoření ve školství a sociálních službách</p> <p>T7: Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO</p> <p>T16: Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním</p> <p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p>	<p>W13: Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky</p>	<p>S5: Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p> <p>S8: Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro-komunitního života obce</p> <p>S15: Malotřídní školy a školy se spoji ve třídách přináší individuální přístup k žákům, ale také soudržnost kolektivu a osvojování sociálních kompetencí</p>	Vzdělávání pedagogů ke zvýšení účinnosti opatření 1.3.1.

15	<p>T7: Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO</p> <p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p>	<p>W12: Nedostatečné kapacity i připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP a ohrožených školním neúspěchem (bezbariérovost, pomůcky, vzdělávání pedagogů, metodické vedení, asistenti, ...)</p>	<p>S5: Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky</p>	Odstranění fyzických překážek vzdělávání žáků se SVP
16	<p>T7: Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO</p> <p>T9: Neřešená problematika kariérního rozvoje pedagogů a prevence syndromu vyhoření ve školství a sociálních službách</p> <p>T16: Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním</p> <p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p>	<p>W12: Nedostatečné kapacity i připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP a ohrožených školním neúspěchem (bezbariérovost, pomůcky, vzdělávání pedagogů, metodické vedení, asistenti, ...)</p> <p>W13: Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky</p>	<p>S5: Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p> <p>S7: Existence příkladů spolupráce ve vzdělávání (škola – firma), zavádění inovativní nabídky vzdělávání a mimořádných úspěchů na poli vědy a výzkumu studentů škol v území MAS ORLICKO</p>	Posílení kapacity účastníků vzdělávání
17	<p>T15: Klesající populační křivka ve věkových kategoriích žáků 15 – 21 let (do roku 2020)</p> <p>T16: Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním.</p>	<p>W5: Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek vzdělávání, sociálních služeb, zaměstnanosti, občanské vybavenosti a volnočasových aktivit.</p> <p>W20: Nedostatečná informovanost a personální kapacity pro monitorování dotačních podmínek a vedení agendy spojené</p>	<p>S7: Existence příkladů spolupráce ve vzdělávání (škola - firma), zavádění inovativní nabídky vzdělávání a mimořádných úspěchů na poli vědy a výzkumu studentů škol v území MAS ORLICKO</p> <p>S12 Zkušenosti MAS ORLICKO s animační, administrační a poradenskou činností</p>	Podpora spolupráce, síťování a posilování absorpční kapacity území

		<p>s čerpáním dotací především u škol, školských zařízení a neziskových organizací</p> <p>W29:</p> <p>Nesoulad mezi požadavky trhu práce a trhu absolventů (jak faktický nedostatek absolventů technických a přírodovědných oborů a oborů služeb a řemesel, tak nedostatečná kvalifikace absolventů těchto oborů)</p>	<p>S16:</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti spolupráce škol / školských zařízení a firem při řešení otázek propagace a nábory, vzdělávání i zajišťování odborného výcviku studentů. Zájem firem i škol o aplikaci prvků duálního vzdělávání a rozvoj spolupráce s univerzitami i ekonomickými subjekty</p>	
18	<p>O7:</p> <p>Existence pilotních projektů zaměřených na diagnostické nástroje pro kariérní poradenství žáků v rámci Pardubického kraje</p>	<p>W12:</p> <p>Nedostatečné kapacity i připravenost systému pro vzdělávání žáků se SVP a ohrožených školním neúspěchem (bezbariérovost, pomůcky, vzdělávání pedagogů, metodické vedení, asistenti, ...)</p> <p>W13:</p> <p>Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky</p>	<p>S5:</p> <p>Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p>	<p>Podpora zavádění diagnostických nástrojů pro kariérní poradenství</p>
19	<p>O4:</p> <p>Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>O6:</p> <p>Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)</p> <p>T7:</p> <p>Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO</p>	<p>W23:</p> <p>Nedostatečné využití potenciálu formálního vzdělávání k budování regionální identity</p>	<p>S5:</p> <p>Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p> <p>S8:</p> <p>Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro-komunitního života obce</p> <p>S13:</p> <p>Existence subjektů v území a zájem o aktivní podporu regionálního vzdělávání</p>	<p>Posílení komunitní a regionální role vzdělávání</p>
20	<p>O2:</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti inovací ve vzdělávání a v oblasti sociálních inovací</p>	<p>W27:</p> <p>Nedostatečná nebo absentující nabídka vzdělávání pro občany (rodiče dětí), kteří kladou na vzdělávání mimořádné požadavky</p>	<p>S14:</p> <p>Existence zdrojů v území pro vznik škol a školních zařízení s inovativní nabídkou vzdělávání a existence pilotních projektů</p>	<p>Podpora inovací ve vzdělávání</p>

	<p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>T11: Negativní vztah široké veřejnosti ke změnám, obava ze změn a inovací (např. ve školství)</p>			
21	<p>T7: Právní a finanční tlak na omezování základního školství v menších obcích území MAS ORLICKO</p> <p>T16: Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním</p> <p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p>	<p>W2: Negativní projevy existence sociálně vyloučených aktivit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením</p> <p>W3: Značný podíl domácností vykazujících prvky ekonomického strádání a chudoby, rostoucí zadluženost obyvatel</p> <p>W13: Nízký podíl žáků (studentů) v území s nadprůměrnými výsledky</p> <p>W14: Nedostatečné vybavení škol a školských zařízení pro bezplatnou nabídku volnočasových aktivit v rámci neformálního vzdělávání</p> <p>W:22 Nedostatečné materiálně-technické zázemí a vybavení škol a školských zařízení (především pro výuku technických, řemeslných a přírodovědných oborů), nedostatečná provázanost výuky jejich předmětů s praxí a kariérním profilem žáka</p>	<p>S5: Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p> <p>S8: Školy a školská zařízení jsou významnými aktéry pro-komunitního života obce</p> <p>S15: Malotřídní školy a školy se spojí ve třídách přináší individuální přístup k žákům, ale také soudržnost kolektivu a osvojování sociálních kompetencí</p>	Další neformální a zájmového vzdělávání
22	<p>T5: Nízké právní vědomí obyvatelstva na úseku občanského práva</p> <p>T17:</p>	<p>W3: Značný podíl domácností vykazujících prvky ekonomického strádání a chudoby, rostoucí zadluženost obyvatel</p> <p>W10:</p>	<p>S5: Dobrá dostupnost, otevřenost a zájem škol a školských zařízení o nové trendy, projekty, vzdělávání a možnosti svého dalšího rozvoje</p>	Nabídka celoživotního vzdělávání

	<p>Stagnace osobního rozvoje obyvatel v celoživotním procesu (ve vzestupné tendenci v korelaci s dobou od ukončení vzdělání)</p> <p>O4: Využití finančních prostředků EU na realizaci projektů v oblasti S, N a D služeb, školství a celoživotního vzdělávání</p> <p>O6: Existence dalších finančních zdrojů (nadace, projekty, programy, granty, atd.)</p>	<p>Nedostatečný zájem široké veřejnosti o celoživotní vzdělávání a neochota za něj platit</p> <p>W28: Nedostatečný přístup k nabídce celoživotního vzdělávání v území</p>	<p>směrem ke zvýšení kvality výuky a přínosu pro komunitu</p>	
--	---	---	---	--

Podnikatelský sektor a trh práce: Analýza TOWS

Č.	Příležitosti / Ohrožení	Slabé stránky	Silné stránky	Vhodná opatření a aktivity
1	O3 Zavádění inovací do výroby, rozvoj start-upů O4 Využití dotačních programů EU	W2 Nízká ekonomická síla malých a středních podniků, a s tím spojená snížená schopnost adekvátně reagovat na dynamicky se vyvíjející trh a hrozby W18 Nedostatečná technologická vybavenost podnikajících fyzických osob, mikro, malých a středních podniků, včetně zemědělského sektoru	S9 Silná tradice zemědělství v území s těžištěm v oblasti chovu skotu, koní, koz a ovcí, významná šlechtitelská tradice a existence základní sítě navazujících zpracovatelů masa	Rozvoj živočišné výroby, zpracování a odbytu, rozvoj potravinářství a šlechtitelské tradice
2	O3 Zavádění inovací do výroby, rozvoj start-upů O4 Využití dotačních programů EU	W18 Nedostatečná technologická vybavenost podnikajících fyzických osob, mikro, malých a středních podniků, včetně zemědělského sektoru	S10 Silná tradice v oblasti pěstování travin na semeno a finalizace produkce ve formě osiv S11 Nadprůměrný podíl ekologicky obhospodařovaných ploch zemědělské půdy	Rozvoj rostlinné výroby
3	O4 Využití dotačních programů EU	W16 Malá míra využití potenciálu ekologického zemědělství, nižší míra finalizace produktů v ekologickém zemědělství, zejména v oblasti produkce masných zvířat W17 Malá míra využití potenciálu agroturistiky (charakter farem, chovu koní) a využití lesních ploch zejména v ORP Králíky W21 Velká finanční závislost zemědělských podnikatelů na příjmech ze zemědělství	S9 Silná tradice zemědělství v území s těžištěm v oblasti chovu skotu, koní, koz a ovcí, významná šlechtitelská tradice a existence základní sítě navazujících zpracovatelů masa S10 Silná tradice v oblasti pěstování travin na semeno a finalizace produkce ve formě osiv	Diversifikace zemědělské výroby
4	O4 Využití dotačních programů EU O7	W4 Malý patriotismus a hrdost místních obyvatel s místní produkcí spojený s preferencí kvalitních, lokálních produktů. Nákupní volbu spotřebitelů prioritně definuje cena	S4 Existence regionální značky Orlické hory - originální produkt a značky Mls Pardubického kraje	Spolupráce při odbytu lokálních zemědělských produktů

	<p>Podpora agrárních subjektů v rámci zemědělské politiky EU. Existence oborových organizací (SPOV, Agrární komora)</p> <p>T5 Mimořádný tlak na malé a střední podnikání ze strany velkých obchodních řetězců a internetových obchodů</p> <p>T6 Ztráta komparativních výhod místní ekonomiky díky globalizaci</p> <p>T7 Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat (kdo chvíli stál, stojí opodál)</p>		<p>S5 Existence významných firem s inovačním potenciálem (Mediate s.r.o., Contipro Holding a.s., OEZ s. r. o., Letohrad) a subjektů s potenciálem propojování služeb na venkově a širokou sítí poboček (KONZUM, obchodní družstvo)</p> <p>S6 Nadregionální potenciál rozvoje cestovního ruchu v severovýchodní části území MAS ORLICKO (ORP Králíky a geograficky související území), významné investice v území v letech 2007 - 2013 a příchod silných investorů do území</p> <p>S7 Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje</p> <p>S13 Zkušenosti MAS ORLICKO s animační, administrační a poradenskou činností</p>	
5	<p>O3 Zavádění inovací do výroby, rozvoj start-upů</p> <p>O4 Využití dotačních programů EU</p>	<p>W18 Nedostatečná technologická vybavenost podnikajících fyzických osob, mikro, malých a středních podniků, včetně zemědělského sektoru</p> <p>W24 Významný pokles pilařských podniků v území MAS ORLICKO (o 50 %) a další ohrožení poklesu těchto podniků (až na 30 % původního stavu)</p>	<p>S12 Velký podíl lesů v území a tradice zpracování dřevní hmoty v území</p>	<p>Podpora tradičního sektoru dřevozpracujících podniků a lesního hospodářství</p>
6	<p>O4 Využití dotačních programů EU</p>	<p>W11 Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky)</p>	<p>S4</p>	<p>Konkurenceschopné a dostupné služby cestovního ruchu</p>

	<p>T1</p> <p>Vysídlování některých částí území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území</p>	<p>W13</p> <p>U stávajících atraktivit a služeb CR nedostatečná reflexe potřeb osob s handicapem, či jiným omezením. Nedostatečná nabídka produktů / služeb</p>	<p>Existence regionální značky Orlické hory - originální produkt a značky Mls Pardubického kraje</p> <p>S6</p> <p>Nadregionální potenciál rozvoje cestovního ruchu v severovýchodní části území MAS ORLICKO (ORP Králíky a geograficky související území), významné investice v území v letech 2007 - 2013 a příchod silných investorů do území</p> <p>S7</p> <p>Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje</p> <p>S8</p> <p>Přírodní potenciál, kulturní dědictví a produkty CR v území jsou hodnotně využívány pro rekreaci a trávení volného času residentů v území. Na úrovni poskytovatelů služeb CR dochází k propojování služeb pro residenty i neresidenty území</p> <p>S14</p> <p>CR je významnou složkou malého a středního podnikání v území</p>	
7	<p>O1</p> <p>Vyšší podpora a propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni</p> <p>O4</p> <p>Využití dotačních programů EU</p> <p>T2</p>	<p>W14</p> <p>Krátká historie destinačních společností v území MAS ORLICKO a obecně zatím malé zkušenosti se spoluprací v CR</p> <p>W23</p> <p>Nedostatečná úroveň ubytovacích kapacit (nehotelového a částečně hotelového typu) v území z pohledu jejich standardu a rozsahu služeb</p>	<p>S7</p> <p>Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje</p>	<p>Podpora profesionálního destinačního managementu</p>

	Neexistence systémového financování destinačního managementu na národní úrovni				
8	<p>O4</p> <p>Využití dotačních programů EU</p> <p>T6</p> <p>Ztráta komparativních výhod místní ekonomiky díky globalizaci</p> <p>T7</p> <p>Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat (kdo chvíli stál, stojí opodál)</p> <p>T8</p> <p>Modernizace s cílem zvyšování efektivnosti a výkonnosti podniků může vést ke snižování počtu pracovních míst</p>	<p>W2</p> <p>Nízká ekonomická síla malých a středních podniků, a s tím spojená snížená schopnost adekvátně reagovat na dynamicky se vyvíjející trh a hrozby</p> <p>W18</p> <p>Nedostatečná technologická vybavenost podnikajících fyzických osob, mikro, malých a středních podniků, včetně zemědělského sektoru</p> <p>W25</p> <p>Nízká rentabilita podniků z důvodů vysokých provozních nákladů (především energetických)</p>	S1	<p>Dobře rozvinutý a meziročně rostoucí sektor malého a středního podnikání v území, který tvoří těžiště ekonomické aktivity v území</p>	<p>Energeticky účinný, technicky a technologicky vybavený sektor podnikání</p>
9	<p>O2</p> <p>Využití programů a projektů zaměřených na řešení otázek vyšší slučitelnosti soukromého a pracovního života a zapojení místních firem do těchto programů (podpora flexibilních úvazků, podpora dětských skupin a denních stacionářů, zapojení mužů do péče o děti a jinak závislé osoby, atd.)</p> <p>O5</p> <p>Podpora odborného vzdělávání ze strany státu i Pardubického kraje</p> <p>O6 Aktivní politika zaměstnanosti ČR</p> <p>T7</p>	<p>W1</p> <p>Přetrvávající nadprůměrné míry nezaměstnanosti především v ORP Králíky, Česká Třebová a severní části ORP Žamberk</p> <p>W3</p> <p>Vyšší požadavky na výkonnost a efektivitu mají negativní dopad na uplatnitelnost osob ve věku 50+, či jinak znevýhodněných v možnostech své výkonnosti (matky s dětmi nebo na RD, handicapované, se zdravotními omezeními, z vyloučených komunit,...)</p> <p>W10</p> <p>Nesoulad mezi požadavky trhu práce a trhu absolventů (jak faktický nedostatek absolventů technických a přírodovědných oborů a oborů služeb a řemesel, tak nedostatečná kvalifikace absolventů těchto oborů)</p> <p>W15</p>	S3	<p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti spolupráce škol / školských zařízení a firem při řešení otázek propagace a náboru, vzdělávání i zajišťování odborného výcviku studentů. Zájem firem i škol o aplikaci prvků duálního vzdělávání a rozvoj spolupráce s univerzitami i ekonomickými subjekty</p>	<p>Rozvoj lidských zdrojů v podniku</p>

	<p>Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat (kdo chvíli stál, stojí opodál)</p> <p>T8</p> <p>Modernizace s cílem zvyšování efektivnosti a výkonnosti podniků může vést ke snižování počtu pracovních míst</p>	<p>Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek zaměstnanosti, vzdělávání a inovací, odbytu a dostupnosti služeb na venkově</p> <p>W22</p> <p>Nedostatečná flexibilita pracovníků a neochota lidí přizpůsobovat se změnám a požadavkům trhu práce</p> <p>W26</p> <p>Velmi nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním</p>		
10	<p>O3</p> <p>Zavádění inovací do výroby, rozvoj start-upů</p> <p>T6</p> <p>Ztráta komparativních výhod místní ekonomiky díky globalizaci</p> <p>T7</p> <p>Mimořádně rychle probíhající změny v oboru inovací, vzdělávání i marketingu a neschopnost podniků na ně reagovat (kdo chvíli stál, stojí opodál)</p> <p>T8</p> <p>Modernizace s cílem zvyšování efektivnosti a výkonnosti podniků může vést ke snižování počtu pracovních míst</p>	<p>W2</p> <p>Nízká ekonomická síla malých a středních podniků, a s tím spojená snížená schopnost adekvátně reagovat na dynamicky se vyvíjející trh a hrozby</p> <p>W7</p> <p>Nedostatečná podpora začínajících podnikatelů při zahájení a rozvoji samostatné výdělečné činnosti</p> <p>W15</p> <p>Nedostatečné zkušenosti, příklady dobré praxe a intenzita v oblasti spolupráce v území při řešení otázek zaměstnanosti, vzdělávání a inovací, odbytu a dostupnosti služeb na venkově</p>	<p>S1</p> <p>Dobře rozvinutý a meziročně rostoucí sektor malého a středního podnikání v území, který tvoří těžiště ekonomické aktivity v území</p> <p>S5</p> <p>Existence významných firem s inovačním potenciálem (Mediate s.r.o., Contipro Holding a.s., OEZ s. r. o., Letohrad) a subjektů s potenciálem propojování služeb na venkově a širokou sítí poboček (KONZUM, obchodní družstvo)</p>	<p>Pomoc podnikům s reakcí na dynamické změny trhu a rozvoj start-upů</p>
11	<p>O2</p> <p>Využití programů a projektů zaměřených na řešení otázek vyšší slučitelnosti soukromého a pracovního života a zapojení místních firem do těchto programů (podpora flexibilních úvazků, podpora dětských skupin a denních stacionářů, zapojení mužů do péče o děti a jinak závislé osoby, atd.)</p>	<p>W3</p> <p>Vyšší požadavky na výkonnost a efektivitu mají negativní dopad na uplatnitelnost osob ve věku 50+, či jinak znevýhodněných v možnostech své výkonnosti (matky s dětmi nebo na RD, handicapované, se zdravotními omezeními, z vyloučených komunit,...)</p> <p>W9</p> <p>Fluktuace zaměstnanců (především žen, ale i dalších pečujících osob) a finanční ztráty organizace spojené s</p>	<p>S2</p> <p>Existence příkladů dobré praxe v oblasti realizace investičních i vzdělávacích projektů na rozvoj služeb péče o dítě za účelem zlepšení slučitelnosti soukromého a pracovního života (v neziskovém i podnikatelském sektoru) a existence organizací nabízejících tyto služby</p>	<p>Vyvážené postavení žen a mužů na trhu práce a podpora pečujících osob</p>

		<p>odchodem kvalifikovaného personálu a se získáním a zaučením nových zaměstnanců</p> <p>W27:</p> <p>Nedostatečná kapacita zařízení, zajišťujících péči o děti mimo dobu školního vyučování (družiny, příměstské tábory, ...)</p>		
12	<p>O6:</p> <p>Aktivní politika zaměstnanosti ČR</p>	<p>W3</p> <p>Vyšší požadavky na výkonnost a efektivitu mají negativní dopad na uplatnitelnost osob ve věku 50+, či jinak znevýhodněných v možnostech své výkonnosti (matky s dětmi nebo na RD, handicapované, se zdravotními omezeními, z vyloučených komunit,...)</p> <p>W8</p> <p>Rostoucí míry nezaměstnanosti v obcích v území ORP a nedostatečné uplatnění osob ze znevýhodněných skupin a trhu práce</p>	<p>S15:</p> <p>Existence velkého počtu aktivních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních a navazujících služeb, škol a školských zařízení, církví a dalších aktérů komunitního života s širokým spektrem působení a zájmem o spolupráci a rozvoj svých aktivit a služeb ve prospěch dalšího rozvoje regionu</p>	<p>Podpora přístupu k zaměstnání a jeho udržení osobám znevýhodněným na trhu práce</p>

Investiční rozvoj území: Analýza TOWS

Č.	Příležitosti / Ohrožení	Slabé stránky	Silné stránky	Vhodná opatření a aktivity
1	T3 Nedostatek finančních prostředků z RUD a z dotací na investice O2 Zkušenosti s realizací projektů	W10 Vysoké provozní náklady a špatný technický stav některých objektů ve vlastnictví obce a potřeba jejich modernizace W11 Nedostatečné finanční prostředky na modernizaci, zkvalitňování a rozšiřování nabídky pro kulturní, sportovní a společenské vyžití v obcích W17 Nízká energetická účinnost veřejných i soukromých objektů	S1 Spojité území, historicky a správně kompaktní, se zastoupením obcí všech velikostních kategorií obcí v území S6 Bohaté kulturní a sportovní vyžití v obcích, zaštitěné jak obcemi, tak neziskovými organizacemi a církvemi v území	Kulturní, sportovní a společenský život a péče o obecní majetek
2	O2 Zkušenosti s realizací projektů	W12 Nedostatečné finance na údržbu a péči o veřejná prostranství (zeleň, centra obcí, mobiliář, ...)	S1 Spojité území, historicky a správně kompaktní, se zastoupením obcí všech velikostních kategorií obcí v území	Veřejná prostranství a zeleň
3	T3 Nedostatek finančních prostředků z RUD a z dotací na investice	W15 Nevyřešená problematika změny demografické křivky ve vazbě na zajištění optimalizace mateřského a základního školství i služeb péče o děti		Dostupné a kvalitní zázemí pro vzdělávání a služby péče o děti
4	O5 Soustředěná podpora státu v části regionu	W16 Nedostatečná nabídka sociálního a startovacího bydlení W17 Nízká energetická účinnost veřejných i soukromých objektů	S1 Spojité území, historicky a správně kompaktní, se zastoupením obcí všech velikostních kategorií obcí v území S10 Zájem obyvatel o život na venkově a v obcích (potřeba budování ploch pro bydlení)	Dostupné bydlení
5	O2	W1	S2	Technická infrastruktura obcí

	<p>Zkušenosti s realizací projektů</p> <p>T3</p> <p>Nedostatek finančních prostředků z RUD a z dotací na investice</p>	<p>Území není plně odkanalizováno (kanalizace je plně dostupná ve městech a centrálních částech obcí), značný podíl kanalizace je řešen bez čistění odpadních vod</p> <p>W2</p> <p>Malý podíl plynofikace, především v severní části území</p> <p>W3</p> <p>Část obcí v severní části ORP Žamberk je v období letních měsíců ohrožena nedostatkem pitné vody</p> <p>W4</p> <p>Zastaralá infrastruktura veřejného osvětlení a místního rozhlasu. Špatné pokrytí mobilním signálem 20% obcí v území</p> <p>W20</p> <p>Nedostatečné zajištění materiálně-technického vybavení záchranných složek obcí</p>	<p>Bezproblémové zásobování pitnou vodou na většině území</p>	
6	<p>T4</p> <p>Zvyšování daňové zátěže živnostníků</p>	<p>W9</p> <p>Omezování dostupnosti služeb v obcích a jejich udržení pouze za cenu dotací obcí</p>	<p>S7</p> <p>Dobré zkušenosti na poli spolupráce a propojování služeb za účelem udržení nabídky služeb v obcích (KONZUM, obchodní družstvo - Česká pošta)</p>	<p>Základní služby v obcích</p>
7	<p>O2</p> <p>Zkušenosti s realizací projektů</p> <p>O3</p> <p>Výstavba R35 a přivaděčů</p> <p>O4</p> <p>Využití dotačních prostředků z EU na spolufinancování infrastruktury</p> <p>T1</p> <p>Zvýšení zatížení obcí tranzitní dopravou v souvislosti s výstavbou R35 a přivaděčů</p>	<p>W5</p> <p>Nedostatek bezpečnostních prvků v dopravě a nedostatečné finanční prostředky k jejich realizaci</p> <p>W8</p> <p>Pouze cca 8% místních komunikací je ve výborném stavu</p>	<p>S4</p> <p>Dobrá dopravní dostupnost veřejnou dopravou v rámci území. Snaha obcí a provozovatelů veřejné dopravy o spolupráci a optimalizaci spojů.</p>	<p>Obnova místních komunikací</p>

	<p>T3 Nedostatek finančních prostředků z RUD a z dotací na investice</p> <p>T6 Útlum jiných druhů dopravy (např. železniční)</p>			
8	<p>O2 Zkušenosti s realizací projektů</p> <p>O3 Výstavba R35 a přivaděčů</p> <p>O4 Využití dotačních prostředků z EU na spolufinancování infrastruktury</p> <p>T1 Zvýšení zatížení obcí tranzitní dopravou v souvislosti s výstavbou R35 a přivaděčů</p> <p>T6 Útlum jiných druhů dopravy (např. železniční)</p>	<p>W5 Nedostatek bezpečnostních prvků v dopravě a nedostatečné finanční prostředky k jejich realizaci</p>	<p>S3 Dobrá dopravní dostupnost území, existence významného železničního uzlu s moderním železničním terminálem a napojením na mezinárodní vlakové spoje a dostupná tranzitní veřejná autobusová doprava</p>	<p>Zvýšení bezpečnosti v dopravě</p>
9	<p>O1 Společná historie a hranice s Polskem</p> <p>O2 Zkušenosti s realizací projektů</p> <p>O4 Využití dotačních prostředků z EU na spolufinancování infrastruktury</p>	<p>W6 Malé využití potenciálu cyklodopravy residenty v území a nedostatečná infrastruktura řešící bezpečnost, komfort a spojitost území v cyklodopravě</p> <p>W7 Nedostatečné využití inovativních a moderních technologií pro snižování ekologické zátěže území</p>	<p>S4 Dobrá dopravní dostupnost veřejnou dopravou v rámci území. Snaha obcí a provozovatelů veřejné dopravy o spolupráci a optimalizaci spojů</p> <p>S5 Rozvíjející se síť cyklostezek a cyklotras a existence všeobecně přijímané a projednané koncepce cyklodopravy v území</p>	<p>Rozvoj cyklodopravy</p>
10	<p>O4 Využití dotačních prostředků z EU na spolufinancování infrastruktury</p> <p>T5</p>	<p>W6 Malé využití potenciálu cyklodopravy residenty v území a nedostatečná infrastruktura řešící bezpečnost, komfort a spojitost území v cyklodopravě</p>	<p>S4 Dobrá dopravní dostupnost veřejnou dopravou v rámci území. Snaha obcí a provozovatelů veřejné dopravy o spolupráci a optimalizaci spojů</p>	<p>Rozvoj ekologické a bezbariérové dopravy</p>

	Nedostatečné využívání obnovitelných zdrojů energie v oblasti dopravy T7 Malá podpora aplikovaného výzkumu ve vazbě na využití moderních technologií	W7 Nedostatečné využití inovativních a moderních technologií pro snižování ekologické zátěže území		
11	T2 Zkreslený pohled široké veřejnosti na aktivity církví zejména s ohledem na církevní restituce	W13 Velký podíl historického, kulturního a sakrálního dědictví není přístupný veřejnosti W14 Špatný hmotný stav kulturně-architektonického a sakrálního dědictví a nedostatečná znalost jeho rozsahu a potřeb W18 Neznalost (nedostatečné povědomí) široké veřejnosti o hodnotě sakrálního dědictví v území	S8 Významné historické, sakrální a kulturní dědictví v podobě movitého a nemovitého majetku církví, soukromých i neznámých vlastníků	Kulturní a sakrální dědictví regionu

Krajina a příroda: Analýza TOWS

Č.	Příležitosti / Ohrožení	Slabé stránky	Silné stránky	Vhodná opatření a aktivity
1 SWOT Podnikatelský sektor a trh práce	O1 Vyšší podpora a propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni O4 Využití dotačních programů EU T1 Vysídlování některých částí území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území	W11 Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky) W12 Chybějící doprovodná infrastruktura území pro plnohodnotné využití místního krajinného a přírodního potenciálu pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a rekreace (nespojité síť cyklotezek v území MAS ORLICKO,...) W13	S6 Nadregionální potenciál rozvoje cestovního ruchu v severovýchodní části území MAS ORLICKO (ORP Králíky a geograficky související území), významné investice v území v letech 2007 - 2013 a příchod silných investorů do území S7 Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení	Rozvoj produktů zimní turistiky

		U stávajících atraktivit a služeb CR nedostatečná reflexe potřeb osob s handicapem, či jiným omezením. Nedostatečná nabídka produktů / služeb	více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje	
2 SWOT Podnikatelský sektor a trh práce	O1 Vyšší podpora a propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni O4 Využití dotačních programů EU T1 Vysídlování některých částí území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území	W11 Nízký podíl residentů na zaměstnanosti ve službách CR (především ORP Králíky) W12 Chybějící doprovodná infrastruktura území pro plnohodnotné využití místního krajinného a přírodního potenciálu pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a rekreace (nespojité síť cyklostezek v území MAS ORLICKO,...) W13 U stávajících atraktivit a služeb CR nedostatečná reflexe potřeb osob s handicapem, či jiným omezením. Nedostatečná nabídka produktů / služeb	S6 Nadregionální potenciál rozvoje cestovního ruchu v severovýchodní části území MAS ORLICKO (ORP Králíky a geograficky související území), významné investice v území v letech 2007 - 2013 a příchod silných investorů do území S7 Existence systému řízení rozvoje CR v území na úrovni regionu a kraje a aktivní zapojení více subjektů do rozvoje území ve smyslu trvale udržitelného rozvoje	Rozvoj produktů pěší, cyklo a in-line turistiky
3 SWOT Podnikatelský sektor a trh práce	O1 Vyšší podpora a propagace regionu Orlicka na krajské či republikové úrovni O4 Využití dotačních programů EU T1 Vysídlování některých částí území, průmysl cestovního ruchu je realizován neresidenty z území	W12 Chybějící doprovodná infrastruktura území pro plnohodnotné využití místního krajinného a přírodního potenciálu pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu a rekreace (nespojité síť cyklostezek v území MAS ORLICKO,...) W13 U stávajících atraktivit a služeb CR nedostatečná reflexe potřeb osob s handicapem, či jiným omezením. Nedostatečná nabídka produktů / služeb W17 Malá míra využití potenciálu agroturistiky (charakter farem, chovu koní) a využití lesních ploch zejména v ORP Králíky W23 Nedostatečná úroveň ubytovacích kapacit (nehotelového a částečně hotelového typu) v území z pohledu jejich standardu a rozsahu služeb	S8 Přírodní potenciál, kulturní dědictví a produkty CR v území jsou hodnotně využívány pro rekreaci a trávení volného času residentů v území. Na úrovni poskytovatelů služeb CR dochází k propojování služeb pro residenty i neresidenty území S14 CR je významnou složkou malého a středního podnikání v území	Využití hmotného a nehmotného přírodního dědictví a rozvoj produktů CR

4	<p>O4 Zapojení dalších aktérů do činnosti a ochrany přírody (vlastníci půd, pozemků, firem, atd.)</p> <p>O5 Snížení stavů spárkaté zvěře</p> <p>O6 Správné lesnické hospodaření včetně vhodného sadebního materiálu</p> <p>O7 Rozvoj geoparku Jeseníky</p> <p>T6 Překyselení půdy</p> <p>T7 Nárůst výstavby rekreačních objektů</p> <p>T8 Velké množství sjezdových tras, rozhleden atp.</p> <p>T9 Tlak na zalesňování bezlesí (vede k homogenizaci krajiny)</p>	<p>W11 Narušení druhové skladby CHKO invazivními druhy</p> <p>W12 Nedostatek prostředků na propagaci a další činnosti k lepší prezentaci území návštěvníkům</p> <p>W13 Neobhospodařování určitých úseků půdy zemědělci (př. mokřady) – chybí vhodná technika</p> <p>W14 Změněná druhová a prostorová skladba lesů</p> <p>W15 Nemožnost přirozené obnovy lesních dřevin díky intenzivnímu okusu lesní zvěří (vysoké stavy)</p> <p>W16 Nezodpovědné chování návštěvníků v přírodě a krajině</p>	<p>S8 Existence velkoplošného ZCHÚ (CHKO Orlické hory)</p> <p>S9 Existence maloplošných ZCHÚ (1 NPR, 6 PR, 4 PP)</p> <p>S12 Vhodné podmínky pro rozvoj šetrných formy turistiky</p>	Péče o zvláště chráněná území
---	--	---	---	-------------------------------

5	O1 Projekt meziobecní spolupráce realizovaný SMO ČR (odpadové hospodářství)	W1 Nedostatečný respekt a odpovědnost obyvatel k přírodě a krajině v celém spektru oblastí (pobyt v přírodě, třídění odpadu, nakládání s hnojivy, atd.) W4 Nedostatečně řešená problematika nakládání s biologicky rozložitelným odpadem a místně nedostatečná infrastruktura nakládání s odpady W5 Přetrvávající problémy odpadového hospodářství (černé skládky, nedostatečná osvěta) W6 Existence starých skládek nebezpečných odpadů	S5 Pozitivní zkušenosti se zaváděním systémů separace a sběru odpadu S6 Úspěšné příklady spolupráce obcí při řešení environmentálních otázek	Efektivní systém nakládání s odpady a ekologická výchova
6	T3 Globální nárůst počtu živelních katastrof (povodně, sucha, tornáda, tsunami, sesuvy půd, mrazy, ...) spojených s probíhajícími změnami klimatu T4 Riziko zničení infrastruktury v důsledku živelních katastrof a teroristických útoků (řešení soběstačnosti regionu)	W8 Existence záplavových území na řekách Divoká a Tichá Orlice a Třebovka	S1 Velké zásoby kvalitní podzemní vody S6 Úspěšné příklady spolupráce obcí při řešení environmentálních otázek	Zlepšení vodního režimu v krajině
7		W3 Negativní dopady tranzitní dopravy v území (hlučnost, prašnost)	S4 Značný podíl území s vysokým indexem ekologické stability	Obnova přírodních a krajinných struktur
8		W2 Nedostatečné využití ekologických zdrojů domácnostmi v území, nízká energetická účinnost soukromých objektů		Zvyšování energetické účinnosti soukromých objektů